

STRABRECHTSE HEIDE & BEUVEN

Conceptbeheerplan
Natura 2000

Aan: naam invullen
naam invullen
naam invullen

Van: naam invullen
naam invullen

Betrokkene/cc: naam invullen
naam invullen

Ministerie EL&I, Provincie Noord-Brabant
3 mei 2011

35

COLOFON

Dit is een uitgave van Dienst Landelijk Gebied, april 2010

40

Opdrachtnemer: Dienst Landelijk Gebied
 Vestiging Regio Zuid
 Professor Cobbenhagenlaan 125
 Postbus 1180
 5004 BD Tilburg
 Tel. 013-595 0 595
 Faxnummer 013-595 0 500

Staatsbosbeheer
 Vestiging Regio Zuid
 Spoorlaan 444
 Postbus 330
 5000 AH Tilburg
 Tel. 013-7074800
 Faxnummer 013-

45

7074888

www.dienstlandelijkgebied.nl

www.staatsbosbeheer.nl

50

Bevoegd gezag Ministerie van Landbouw, natuur en voedselkwaliteit
 Provincie Noord-Brabant

Teamhoofd: Naam invullen

55

Projectteam: Naam invullen
 Naam invullen
 Naam invullen
 Naam invullen
 Naam invullen

60

Adviseurs: Naam invullen
 Naam invullen
 Naam invullen
 Naam invullen

65

Status: concept
 Versie/inboeknummer: versie 2
 Collegiale toets: invullen
 Review communicatie: invullen
 Vrijgave: intern/extern/vrij te verspreiden

70

In opdracht van ministerie van EL&I Programmadirectie Natura 2000; Programmteam
 Beheerplannen

75

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	6
1.1	Wat is Natura 2000?.....	6
80 1.2	Natura 2000-gebied: Strabrechtse Heide en Beuven.....	7
1.3	Functie beheerplan	9
1.4	Status en vaststellingprocedure van het beheerplan	10
1.5	Leeswijzer	11
2	Instandhoudingsdoelstellingen	12
85 2.1	Kernopgave en sense of urgency	12
2.1.1	Wateropgave.....	13
2.2	Ecologische vereisten van instandhoudingsdoelstellingen	16
2.2.1	Habitattypen	17
2.2.2	Habitatsoorten	21
90 3	Ecologische gebiedsbeschrijving	24
3.1	Abiotiek.....	24
3.1.1	Geologie en bodem	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.1.2	Bodem	28
3.2	Historie	30
95 3.2.1	Oppervlakte water en grondwater	32
3.2.2	Waterkwaliteit Beuven en Peelrijt	33
3.3	Biotiek	38
3.3.1	Cultuurhistorische en archeologische waarden	66
3.4	Voorkomen habitattypen.....	40
100 3.4.1	Stuifzandheiden met struikheide – H2310	40
3.4.2	Zandverstuivingen – H2330	44
3.4.3	Zwak gebufferde vennen – H3130	47
3.4.4	Zure vennen – H3160.....	52
3.4.5	Vochtige heiden (hogere zandgronden) – H4010_A	54
105 3.5	Voorkomen soorten.....	60
3.5.1	Drijvende waterweegbree – H1831	60
3.5.2	Roerdomp – A021	60
3.5.3	Woudaap – A022.....	62
3.5.4	Kraanvogel– A127.....	63
110 3.6	Systeemanalyse en sleutelprocessen	67
4	Uitgangssituatie beleid en bestaand gebruik	70
4.1	Inleiding	70
4.2	Plannen en beleid	70
4.3	Waterbeheer.....	72
115 4.4	Beheerplannen	72

	4.5	Gedragcode.....	72
	4.6	Uitgangssituatie huidig beheer en onderhoudsactiviteiten	73
	4.7	Uitgangssituatie faunabeheer	74
	4.8	Recreatie	76
120	4.9	Landbouw	80
	4.10	Overige bestaande activiteiten.....	81
	5	Instandhoudingsdoelen in omvang, ruimte en tijd.....	83
	5.1	Uitwerking van instandhoudingsdoelstellingen in omvang, ruimte en tijd	83
	5.2	Habitattypen	83
125	5.3	Soorten.....	85
	5.4	Kansen en knelpunten voor de instandhoudingsdoelstellingen in de huidige situatie.....	86
	5.5	Kansen.....	91
	6	Effecten van bestaand gebruik	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.1	Inleiding	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
130	6.2	Methodiek.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.3	Beheer en onderhoud.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.4	Faunabeheer.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.5	Recreatie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.6	Landbouw	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
135	6.7	Overige bestaande activiteiten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.8	Procedure toekomstige activiteiten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.9	Vergunningprocedure	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	6.10	Bevoegd gezag	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	7	Realisatie instandhoudingsdoelstellingen.....	92
140	7.1	Ontwikkelingsstrategie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	7.1.1	Kernopgaven	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	7.1.2	Habitattypen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	7.1.3	Soorten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	7.2	Beschrijving maatregelen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
145	7.2.1	Habitattypen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	7.2.2	Soorten.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
	7.3	Doelbereik	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1 INLEIDING

Meer natuur, vitale natuur. Dat is de kern van het natuurbeleid van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). Een mooi landschap om met plezier in te wonen, werken en recreëren. En ook het leefgebied van 40.000 soorten dieren en planten. Nederland heeft 162 gebieden die behoren tot de top van de Europese natuur. Samen met natuurgebieden in andere lidstaten van de Europese Unie vormen zij het netwerk 'Natura 2000'.

1.1 Wat is Natura 2000?

De lidstaten van de Europese Unie hebben met elkaar afgesproken om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen. Belangrijke instrumenten om dit doel te realiseren zijn de Europese Vogelrichtlijn en Europese Habitatrichtlijn. In deze richtlijnen is bepaald dat er een netwerk gerealiseerd moet worden van natuurgebieden van Europees belang: het Natura 2000-netwerk. Dit netwerk heeft als hoofddoelstelling het waarborgen van de biodiversiteit in Europa. De lidstaten moeten hiertoe speciale natuurgebieden aanwijzen voor de meest kwetsbare soorten en habitattypen: de Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om het duurzaam voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Het behoud en ontwikkelen van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden leidt niet alleen tot kwaliteitsverbetering van deze natuurwaarden ter plekke, maar geeft ook de mogelijkheid tot verspreiding van soorten naar andere gebieden, waardoor de biodiversiteit bevorderd wordt.

Nederland draagt met 162 gebieden bij aan het realiseren van het Natura 2000-netwerk. Het Nederlandse Natura 2000-netwerk heeft een totale omvang van circa één miljoen hectare, waarvan tweederde open water (inclusief de kustwateren). Een aantal gebieden is aangewezen onder de Habitatrichtlijn óf de Vogelrichtlijn, maar een flink aantal gebieden valt onder beide richtlijnen. De gebiedsgerichte bepalingen vanuit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn zijn vanaf 1 oktober 2005 verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998 en sindsdien is de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden geregeld in deze wet.

Nederland is verantwoordelijk om voor 95 vogelsoorten (Vogelrichtlijn), 31 andere diersoorten, 5 plantensoorten en 51 habitattypen (allen Habitatrichtlijn) een 'gunstige staat van instandhouding' te bereiken en te behouden. Hiermee wordt bedoeld dat het habitatype of de soort duurzaam moet blijven voortbestaan. Elk Natura 2000-gebied is aangewezen voor de bescherming van één of meerdere habitattypen en/of soorten. Voor elk gebied zijn vervolgens specifieke doelen – instandhoudingsdoelstellingen – geformuleerd voor wat betreft de oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen of leefgebieden van soorten. Voor veel soorten is daarnaast aangegeven voor welke populatiegrootte het leefgebied minimaal geschikt moet zijn. Soms is het voldoende om de oppervlakte en/of kwaliteit van een habitatype of leefgebied van een soort te behouden, maar in andere gevallen is het nodig om de oppervlakte te vergroten en/of de kwaliteit te verbeteren.

De minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) heeft elk Natura 2000-gebied aangewezen door middel van een aanwijzingsbesluit. In dit besluit wordt aangegeven waarom het gebied is uitgekozen, voor welke habitattypen en/of soorten het gebied is aangewezen, welke instandhoudingsdoelstellingen er gelden en hoe de begrenzing van het gebied loopt. Vervolgens moet er voor elk Natura 2000-gebied een beheerplan opgesteld worden, waarin beschreven wordt welke maatregelen er genomen moeten worden om de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied te bereiken. Daarom leggen Rijk en provincies in het beheerplan vast welke activiteiten op welke wijze mogelijk zijn. Uitgangspunt is steeds het realiseren van ecologische doelen met respect voor, en in een zorgvuldige balans met, wat particulieren en ondernemers willen. Het opstellen gebeurt daarom in overleg met alle direct betrokkenen, zoals beheerders, gebruikers, omwonenden, gemeenten, natuurorganisaties en waterschappen. Samen geven ze invulling aan beschermen, gebruiken en beleven. Daar draait het om in de Nederlandse Natura 2000-gebieden.

Zorg voor de natuur (beschermen)

Met het aanwijzen van 162 gebieden draagt Nederland bij aan het netwerk van beschermde natuurgebieden in de lidstaten van de Europese Unie. Natuur om trots op te zijn en om te beschermen. Want in zo'n dichtbevolkt land als Nederland heeft de natuur onze zorg hard

nodig. In een beheerplan wordt aangegeven hoe beschermen, gebruiken en beleven in het gebied samen gaan. Het streven is om bestaande activiteiten zoveel mogelijk te blijven voortzetten, maar niet alles kan.

Economie en ecologie verenigd (gebruiken)

Het natuurbeleid in Nederland is erop gericht natuur te realiseren waar mensen actief van kunnen genieten. Het creëren van een mooi landschap om in te wonen, werken en recreëren staat hierbij voorop. Daarnaast is het van groot belang om het leefgebied voor 40.000 soorten planten en dieren optimaal te beschermen, te onderhouden en waar mogelijk uit te breiden. Tien procent van het druk bezette Nederlandse oppervlak is door de Europese Unie als natuurschap aangemerkt. In deze gebieden komen allerlei soorten economisch gebruik voor, zoals landbouw, zandwinning, scheepvaart en visserij. De gebruiksfuncties bestaan, net als de aanwezige natuur, vaak al jaren en hebben zich soms zelfs gezamenlijk ontwikkeld. Het is vaak goed mogelijk om bij deze natuurschappen de balans tussen wonen, werken en recreëren te behouden. Eén van de instrumenten om dat te realiseren is het opstellen van de Natura 2000-beheerplannen.

Ruimte voor recreatie (beleven)

Veel mensen bezoeken natuurschappen voor rust, ruimte en natuurschoon. Ruimte voor recreatie betekent recreëren en natuurontwikkeling samen laten gaan. Daarvoor zijn afspraken nodig tussen overheden, beheerders en gebruikers. Bijvoorbeeld de afspraak om in een deel van een Natura 2000-gebied paden aan te leggen en een ander deel af te sluiten. Zo kunnen mensen de natuur beleven, kunnen vogels en andere dieren er hun jongen groot brengen en kunnen planten worden beschermd. De afspraken zijn afhankelijk van de mogelijkheden van het gebied en van datgene dat nodig is om de waardevolle natuur in het gebied te behouden of zich te laten ontwikkelen.

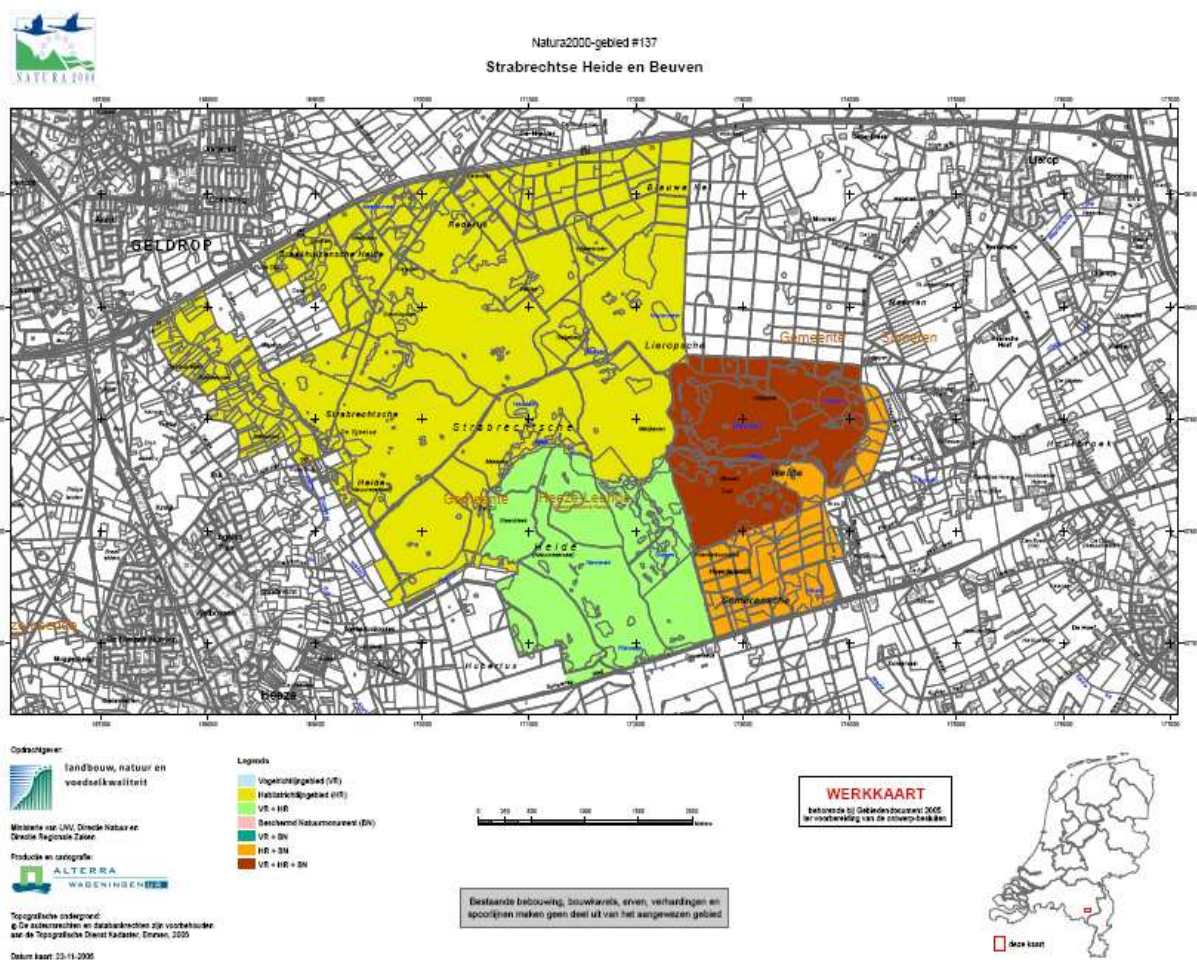
1.2 Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven

De Strabrechtse Heide en Beuven is een natuurschap gelegen ten zuidoosten van Geldrop. Het is het grootste aaneengesloten open heidegebied van Noord-Brabant met daarnaast een deel stuifzandlandschap. Het gebied wordt gekenmerkt door een afwisseling van droge stukken met heide (deels op voormalig stuifzand), kleine stuifzanden en laagtes met natte heide en vennen. In het noorden en zuiden grenst de heide aan aangeplante naaldbossen. In het oosten van het gebied ligt het Beuven, het grootste ven van ons land. Hier is één van de eerste venherstelprojecten uitgevoerd, wat geleid heeft tot de terugkeer van zeldzame soorten. In dit ven werd in het verleden water uit de Peelrijs via een bezinkingsbekken ingelaten. Er was een aanvoer van bufferende stoffen nodig omdat als gevolg van de hoge depositie het Beuven dreigde te verzuren. De laatste jaren is geen water meer ingelaten. Een aantal vennen wordt deels gevoed door lokale kwel. De omringende bossen van het gebied bestaan vooral uit grove dennen. Aan de noordwestkant van het gebied ligt het beekdal van de Kleine Dommel, met vochtige bossen, wilgenstruweel, moerasruigten en vochtige schraallanden (bron: <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur/natura-2000>; <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase>).

255 Foto 1: Het Beuven

260 Het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven (landelijk gebiedsnummer 137) omvat het Vogelrichtlijngebied Strabrechtse Heide en Beuven en het gelijknamige Habitatrichtlijngebied. Het ligt in de provincie Noord-Brabant en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende en Someren. De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Strabrechtse Heide en Beuven is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Figuur 1: Begrenzing Strabrechtse Heide en Beuven

265

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige vogelsoorten ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschappelijke eenheden en de biotooeisen van de betrokken vogelsoorten. Het voormalige Beschermd Natuurmonument Beuven ligt in zijn geheel binnen het Natura 2000-gebied.

270

De begrenzing van het gebied en de ligging ervan zijn te zien in figuur 1. Een grotere kaart is opgenomen in kaartbijlage 1. Strabrechtse Heide en Beuven is voor het grootste deel in eigendom van Staatsbosbeheer.

275

Samenvattend staat het gebied bij het Ministerie van EL&I officieel geregistreerd met de volgende kenmerken:

Gebiedsnummer	137
Natura 2000-landschap	Hogere zandgronden
Status	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Sitecode	NL1000024 (Strabrechtse Heide en Beuven)
Beschermd Natuurmonument	Beuven
Beheerder	Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Rijkswaterstaat, particulieren
Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Someren
Oppervlakte	1.859 ha

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland heeft sinds 1967 een Natuurbeschermingswet. Op een gegeven moment voldeed deze wet niet meer aan de verplichtingen, die in internationale verdragen en Europese richtlijnen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld. Daarom is er een nieuwe gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 gekomen waarin de gebiedsbescherming is opgenomen, terwijl de soortbescherming is opgenomen in de Flora- en Faunawet (2002). De gebiedsgerichte bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Europese Habitatrichtlijn zijn vanaf 1 oktober 2005 verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998. Sindsdien is de wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden dan ook geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Naast Natura 2000-gebieden worden ook Beschermd Natuurmonumenten beschermd door deze wet. Beschermd Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden echter opgeheven en niet langer beschermd als Beschermd Natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel opgenomen in het Natura 2000-aanwijzingsbesluit.

1.3 Functie beheerplan

280

De Natuurbeschermingswet 1998 vereist dat voor alle Natura 2000-gebieden een beheerplan wordt opgesteld. Het beheerplan is het kader voor het bereiken en handhaven van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied en heeft de volgende functies:

Uitwerking van de instandhoudingsdoelstellingen:

285

Het beheerplan beschrijft de huidige natuurwaarden in het Natura 2000-gebied en de ecologische vereisten die noodzakelijk zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken en/of te handhaven. Daarnaast wordt aangegeven op welke locaties in het Natura 2000-gebied de doelen het beste gerealiseerd kunnen worden, hoe groot de oppervlakte van elk habitatype of leefgebied moet zijn en op welke termijn de instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd moeten zijn.

290

Uitwerking van instandhoudingsmaatregelen:

Het beheerplan beschrijft de inrichtingsmaatregelen, beheermaatregelen en beleidsmaatregelen die nodig zijn om er voor te zorgen dat de instandhoudingsdoelstellingen duurzaam gerealiseerd kunnen worden. Ook wordt vastgelegd welke bevoegde instanties verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de maatregelen en welke afspraken het bevoegd gezag maakt met de partijen in het gebied over de uitvoering van de maatregelen.

295

Kader voor vergunningverlening:

Het beheerplan beschrijft de bestaande activiteiten (verder ook wel 'bestaand gebruik' genoemd), die in en om het Natura 2000-gebied plaatsvinden, in relatie tot de

300

instandhoudingsdoelstellingen. Bestaand gebruik dat het bereiken van de
instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengt, wordt opgenomen in het beheerplan en
kan zonder vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 voortgezet worden.
Voor overige activiteiten moet de vergunningsprocedure (habitattoets) van de
Natuurbeschermingswet 1998 gevolgd worden.

Het beheerplan fungeert als kader voor het te voeren natuurbeleid in het Natura 2000-
gebied, en daarmee als toetsingskader voor de toepassing van de Natuurbeschermingswet
1998.

1.4 Status en vaststellingsprocedure van het beheerplan

1.4.1 Opstellen en vaststellen van het beheerplan

De aanwijzingsprocedure voor Strabrechtse Heide en Beuven is gestart in 2008. De
definitieve aanwijzing van het gebied gebeurt naar verwachting medio 2010. Het beheerplan
moet binnen drie jaar na definitieve aanwijzing van het Natura 2000-gebied gereed zijn.

Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor het opstellen van het beheerplan. De minister
van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) is bevoegd gezag voor die delen van
de Strabrechtse Heide en Beuven die in eigendom zijn van Staatsbosbeheer. Voor de overige
delen van de Strabrechtse Heide en Beuven is Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-
Brabant bevoegd gezag (zie kaartbijlage 2). Bestuurlijk is afgesproken dat het Ministerie van
EL&I het voortouw neemt voor het opstellen van de beheerplannen voor de Natura 2000-
gebieden waarvan Staatsbosbeheer het grootste deel in eigendom dan wel beheer heeft. Het
Ministerie van EL&I heeft Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer de opdracht gegeven
om gezamenlijk de beheerplannen voor deze gebieden op te stellen.

Bij het opstellen van het beheerplan zijn diverse vormen van overleg gevoerd met eigenaren,
gemeentes, waterschappen, organisaties op het gebied van landbouw, natuur en recreatie en
andere belanghebbenden. Daarom mag worden gesteld dat dit beheerplan tot stand is
gekomen in samenwerking met de streek. Hiernaast is er ook overleg geweest tussen de
bevoegde gezagen die de besluiten over het beheerplan moeten nemen. Een volledig
overzicht van de procedure en de betrokken organisaties kunt u vinden in bijlage 1.

De minister van EL&I en Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant stellen het
beheerplan vast voor hun deel van het gebied en hun takenpakket. Zij maken daarbij
afspraken over gezamenlijk optreden, waar nodig.

1.4.2 Looptijd en evaluatie

Het beheerplan heeft een maximale geldigheidsduur van zes jaar. Gedurende deze zes jaar
worden de effecten van de maatregelen op het realiseren van de
instandhoudingsdoelstellingen gemonitord. Tegen het einde van deze periode wordt het
beheerplan door het bevoegd gezag geëvalueerd en wordt beoordeeld of de maatregelen de
beoogde resultaten opleveren. Afhankelijk van de uitkomst van de evaluatie kan de
geldigheid van het beheerplan met nog eens zes jaar worden verlengd of wordt een nieuw
beheerplan met nieuwe maatregelen vastgesteld.

Naast de evaluatie van dit beheerplan wordt het Natura 2000-beleid op nationaal niveau
geëvalueerd. De minister van EL&I is hier verantwoordelijk voor. Aan de hand van deze
evaluatie zal de minister van EL&I in overleg met de Europese Commissie en betrokken
bevoegde instanties bezien of er instandhoudingsdoelstellingen en/of maatregelen aangepast
moeten worden met het oog op de volgende generatie beheerplannen.

1.4.3 Hoe en wanneer kunt u uw mening geven?

De minister van EL&I en Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant bieden het beheerplan ter
inspraak aan. Tijdens de inspraakperiode van zes weken ligt het beheerplan ter inzage en kan
iedereen zienswijzen over het beheerplan naar voren brengen. Na afronding van de inspraak
stellen het rijk en de provincie het definitieve beheerplan vast. Tegen de definitieve
vaststelling van het beheerplan is beroep mogelijk bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de
Raad van State. Voor de exacte periode waarin dit beheerplan ter inspraak ligt, verwijzen we

naar de publicaties van het ministerie van EL&I
(<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur/natura-2000>).

1.5 Leeswijzer

365 Voor u ligt het beheerplan voor de Strabrechtse Heide en Beuven. Het beheerplan bevat
negen hoofdstukken. In de inleiding heeft u kunnen lezen waarom, op welke wijze en door
wie dit beheerplan is opgesteld en vastgesteld. In het tweede hoofdstuk worden de
370 instandhoudingsdoelstellingen uitgewerkt voor de habitattypen en soorten waarvoor het
Natura 2000-gebied is aangewezen. Het derde hoofdstuk beschrijft de werking en de
sleutelprocessen van het ecologische systeem in de Strabrechtse Heide en Beuven. Relevante
plannen en beleid die raken aan de instandhoudingsdoelstellingen en de activiteiten die
momenteel plaatsvinden in en om het Natura 2000-gebied zijn beschreven in het vierde
375 hoofdstuk. Vervolgens wordt in hoofdstuk vijf het bestaand gebruik beoordeeld in relatie tot
het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. In dit hoofdstuk wordt onderbouwd
welke activiteiten voortgezet kunnen worden zonder dat een vergunning in het kader van de
Natuurbeschermingswet 1998 vereist is. In hoofdstuk zes worden de
instandhoudingsdoelstellingen verder uitgewerkt met het oog op de toekomst en worden de
kansen en knelpunten beschreven. Hoofdstuk zeven bevat de maatregelen die uitgevoerd
380 gaan worden om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Het achtste hoofdstuk
beschrijft op welke wijze de afspraken in dit beheerplan uitgevoerd en bekostigd worden en
wie verantwoordelijk is voor communicatie, monitoring en evaluatie van het beheerplan.
Hoofdstuk negen bestaat tenslotte uit diverse bijlagen waaronder een literatuurlijst, een
verklarende woordenlijst, kaartbijlagen en de overige bijlagen.

2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

In Europees verband is afgesproken om de biologische diversiteit te waarborgen. Het realiseren van een netwerk van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000) is hiervoor een belangrijk instrument. De bijdrage van Nederland aan het Europese netwerk is vertaald in Natura 2000-doelen. Deze doelen zijn zowel op landelijk als op gebiedsniveau geformuleerd. Het Natura 2000-netwerk is opgedeeld in acht zogenaamde Natura 2000-landschappen. Strabrechtse Heide en Beuven valt onder het landschapstype hogere zandgronden en beekdalen. Elk van deze Natura 2000-landschappen levert nu en op termijn een eigen specifieke bijdrage aan de instandhouding van biodiversiteit van de Europese Unie. Naast de landelijke Natura 2000-doelen zijn voor elk gebied specifieke doelen voor soorten en/of habitattypen geformuleerd. Dat zijn de instandhoudingsdoelstellingen die in het aanwijzingsbesluit zijn vastgelegd (Ministerie van LNV, 2006a). In hoofdstuk 2 komen de gebiedsspecifieke doelen aan de orde. Tevens zijn in de laatste paragraaf de ecologische vereisten van de instandhoudingsdoelstellingen beschreven.

2.1 Kernopgaven en 'sense of urgency'

2.1.1 Kernopgaven

In het kader van Natura 2000 zijn voor elk van de acht landschapstypen, in dit geval beekdalen en hogere zandgronden, zogenaamde 'kernopgaven' geformuleerd. De kernopgaven zijn geformuleerd met als doel het stellen van verdere prioriteiten voor de daar voorkomende habitattypen en soorten; de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap; de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschapstype omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven geven prioriteiten ("richting geven") aan het beheer in de gebieden. Het gaat daarbij om habitattypen en soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van (zeer) groot belang is. De landschappelijke opgave voor de beekdalen is voor de Strabrechtse Heide en Beuven van toepassing op het habitatype vochtige alluviale bossen. Deze opgave wijst op herstel van gradiënten en mozaïeken van verschillende onderdelen ten behoeve van deze vochtige beekbegeleidende bossen. De beekbegeleidende bossen zijn binnen Nederland van groot belang voor zeldzame en bedreigde soorten. Verbetering van de kwaliteit is vaker aan de orde dan vergroting van het oppervlak, omdat de ontwikkeling van bosgemeenschappen zeer langzaam verloopt. De landschappelijke opgave voor de hogere zandgronden wordt als volgt beschreven: vergroten van interne samenhang van gebieden door herstel van evenwichtige verdeling van open en gesloten, met meer geleidelijke overgangen tussen zandverstuivingen, heide, vennen, graslanden en bos. Versterken van het ruimtelijk netwerk van bos-, heide- of stuifzandgebieden, waarbij tussenliggende gebieden gebruikt kunnen worden als stapstenen, met name voor soorten als reptielen en vlinders. Versterken van overgangen van droge naar natte gebieden, zoals beekdalen en herstel van vennen op landschapsschaal.

Behalve kernopgaven op landschapsniveau heeft elk Natura 2000-gebied ook één of meer kernopgaven op gebiedsniveau. Hiervoor geldt hetzelfde als voor de kernopgaven van een landschap. Elk Natura 2000-gebied levert nu en op termijn een eigen specifieke bijdrage aan de instandhouding van de biodiversiteit van de Europese Unie. De kernopgaven zijn geformuleerd op basis van deze bijdragen, de belangrijkste verbeteropgaven, de aangewezen habitattypen en soorten en op basis van de 'knoppen waaraan gedraaid kan worden'. De kernopgaven moeten leiden tot een duurzame bescherming van gebieden en een gunstige staat van instandhouding van specifieke habitattypen en soorten (Ministerie van LNV, 2006a).

Deze kernopgaven vergen op landschaps- en gebiedsniveau een samenhangende aanpak in beheer en inrichting. In hoofdstuk 6 is dit verder uitgewerkt. De kernopgaven geven de belangrijkste behoud- en herstelopgaven aan, stellen prioriteiten en geven richting bij het opstellen van de beheerplannen (Ministerie van LNV, 2006a). De kernopgaven voor de Strabrechtse Heide en Beuven, zoals aangegeven in het Gebiedendocument (Ministerie van LNV, 2006b) en conform het Natura 2000-doelendocument (Ministerie van LNV, 2006a) zijn opgenomen in Tabel 1. De belangrijkste kernopgave voor de Strabrechtse Heide en Beuven is kwaliteitsverbetering en uitbreiding van *vochtige alluviale bossen¹ en vochtige heiden.

¹ * betekent dat deze instandhoudingsdoelstelling prioritair is. Voor prioritaire soorten en habitattypen heeft de Europese Unie een bijzondere verantwoordelijkheid voor de instandhouding omdat een belangrijk deel van hun natuurlijke verspreidingsgebied binnen de Europese Unie ligt.

Daarnaast moeten de vennen hersteld worden en de stuifzandheiden met struikhei in areaal vergroot.

Tabel 1: Kernopgaven Strabrechtse Heide en Beuven

Kernopgave (en code)	Beschrijving kernopgave	<i>Sense of urgency</i>	Wateropgave
5.07 vochtige alluviale bossen	Herstel kwaliteit en vergroting areaal vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) *H91E0_C	Nee	Ja
6.01 zeer zwak gebufferde vennen	Herstel en duurzaam behoud van grote zeer zwak gebufferde vennen H3110 in grote open heidevelden	Nee	Ja
6.05 natte heiden	Kwaliteitsverbetering en vergroting oppervlakte vochtige heiden H4010	Nee	Ja
6.08 structuurrijke droge heiden	Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen naar bos	Nee	Nee

445

2.1.2 *Sense of urgency*

Aan kernopgaven in een aantal Natura 2000-gebieden is een 'sense of urgency' toegekend. Een 'sense of urgency' is toegekend als er bij autonome ontwikkeling in de eerste beheerplanperiode mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. Dat betekent dat de inschatting is gemaakt dat de kernopgave en de daaronder liggende verplichting om minimaal de huidige waarden in stand te houden, zonder speciale maatregelen op de korte termijn, niet meer realiseerbaar is. Voor een 'sense of urgency' worden twee categorieën onderscheiden, namelijk een opgave met betrekking tot watercondities en een opgave met betrekking tot beheer. Voor de kernopgaven - en de daaronder vallende habitattypen en soorten - met een 'sense of urgency', moeten de specifieke ecologische vereisten zo snel als mogelijk, doch uiterlijk in 2015 op orde gebracht worden. Dit betekent dat de maatregelen met betrekking tot deze opgaven op korte termijn moeten worden uitgevoerd. Naast maatregelen op de korte termijn zijn ook op de langere termijn maatregelen noodzakelijk voor een duurzame realisatie van kernopgaven met een 'sense of urgency' (Ministerie van LNV, 2006a). Aan kernopgaven van Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven is geen 'sense of urgency' toegekend.

2.1.3 *Wateropgave*

Aan kernopgaven die gebonden zijn aan habitattypen of soorten die afhankelijk zijn van grond- of oppervlaktewater, is in bepaalde Natura 2000-gebieden een wateropgave toegekend. In deze Natura 2000-gebieden zijn optimale watercondities van belang voor het behalen van de Natura 2000-doelen. Aan kernopgaven van de Strabrechtse Heide en Beuven is zo'n wateropgave toegekend (Ministerie van LNV, 2006a).

Naar aanleiding van het advies van de Taskforce Verdroging (2006) heeft de minister van LNV de provincies gevraagd een lijst te maken met geselecteerde gebieden waarin de verdroging met prioriteit moet worden aangepakt. Dit heeft geresulteerd in een TOP-lijst, die een extra impuls moet geven aan het anti-verdrogingsbeleid van de afgelopen jaren. Dit gebeurt met een gebiedsgerichte aanpak (Ministerie van LNV, 2007a). De Strabrechtse Heide staat op de TOP-lijst verdroging. Wateropgaven in een TOP-lijstgebied moeten uiterlijk in 2015 gerealiseerd zijn (Ministerie van LNV, 2007b).

2.2 **Instandhoudingsdoelstellingen**

De algemene doelen van Natura 2000 zijn (citaat uit Ministerie van LNV, 2006):
Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

480

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

De specifiekere doelen, de instandhoudingsdoelstellingen, waarvoor de Strabrechtse Heide en Beuven als Natura 2000-gebied is aangewezen staan in Tabel 2. De instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen stuifzandheide (H2310) en zure vennen (H3160) en de soort onder de Habitatrichtlijn namelijk drijvende waterweegbree (H1831) zijn een behoudsdoelstelling. Voor de soorten onder de Vogelrichtlijn roerdomp (A021), woudaap (A022) en kraanvogel (A127) geldt tevens een behoudsdoelstelling. Voor de volgende habitattypen geldt een verbeteropgave in zowel kwaliteit en uitbreiding oppervlakte: zandverstuivingen (H2330) en zeer zwakgebufferde vennen (H3110). En ten slotte voor de habitattypen zwakgebufferde vennen (H3130) en vochtige heiden (H4010) geldt een verbetering van de kwaliteit waarbij de oppervlakte behouden blijft.

Tabel 2 Instandhoudingsdoelstellingen voor Strabrechtse Heide en Beuven

Instandhoudingsdoelstellingen		SM Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren
Habitattypen							
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	—	=	=			
H2330	Zandverstuivingen	—	>	>			
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	—	>	>			
H3130	Zwakgebufferde vennen	-	=	>			
H3160	Zure vennen	-	=	=			
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	>			
H91E0C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	>			
Habitatsoorten							
H1831	Drijvende waterweegbree	-	=	=	=		
Broedvogels							
A021	Roerdomp	—	=	=			5
A022	Woudaapje	—	=	=			2
Niet-broedvogels							
A127	Kraanvogel	—	=	=		70	

Legenda		Legenda		Legenda	
Oppervlakte		Kwaliteit		Staat van instandhouding landelijk	
=	Behoud oppervlak	=	Behoud kwaliteit	- -	Zeer ongunstig
>	Uitbreiding oppervlak	>	Verbetering kwaliteit	-	Matig ongunstig
>	Verbetering			+	Gunstig

Toelichting bij de tabel:

Instandhoudingsdoelstellingen

Bij het bepalen van de doelen voor de gebieden is een keuze gemaakt tussen behoud (=) of verbetering (>). Daarbij zijn twee mogelijkheden: behoud of uitbreiding ten aanzien van de oppervlakte van een habitatype/het leefgebied van een soort, of behoud of verbetering ten aanzien van de kwaliteit hiervan. Het doel is bepaald op grond van de huidige situatie (of het habitatype of de soort in een gunstige of ongunstige staat van instandhouding verkeert) en op grond van een inschatting van de zwaarte van de te nemen maatregelen (in veel gevallen een inschatting van de inspanning die nodig is voor het op orde brengen van de watervereisten). Zo is in de tabel te zien dat voor de De Deelen bijvoorbeeld de purperreiger een behoudsdoelstelling heeft gekregen ten aanzien van de oppervlakte van zijn leefgebied, en dat de gestreepte waterroofkever een uitbreidingsdoel heeft ten aanzien van de kwaliteit van zijn leefgebied.

Landelijke staat van instandhouding.

De kolom 'SVI Land' bevat informatie over de staat van instandhouding van de natuurwaarden op landelijk niveau. De staat van instandhouding is voor habitatypen en (vogel)soorten op een aantal aspecten gescoord op: gunstig, matig ongunstig of zeer ongunstig. Hierbij gaat het bij de (vogel)soorten om verspreiding, populatie, leefgebied en toekomstperspectief. Het totaal aan scores van deze aspecten bepaalt de staat van instandhouding totaal zoals is weergegeven in de essentietabel.

De landelijke staat van instandhouding voor vier van de vijf broedvogels die in De Deelen voorkomen als zeer ongunstig tot matig ongunstig beoordeeld. Alleen voor de Bruine kiekendief is de situatie gunstig. Voor de niet-broedvogels is de landelijke staat van instandhouding gunstig, behalve voor het nonnetje. Voor de gestreepte waterroofkever is de situatie zeer ongunstig.

Doelstelling omvang en kwaliteit leefgebied

Uit de tabel blijkt dat voor 11 van de 14 genoemde soorten een behoudsdoelstelling geldt. Het streven is: behoud omvang en kwaliteit van het leefgebied. Voor drie soorten geldt een verbeterdoelstelling: hier is het streven: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit van het leefgebied. Dit betreft de gestreepte waterroofkever, de bruine kiekendief en de zwarte stern.

Draagkracht aantal vogels/paren

Voor de broedvogels is een concreet aantal broedparen genoemd en voor de nietbroedvogels een seizoensmaximum of seizoensgemiddelde. Deze doelen zijn gebaseerd op inventarisatiegegevens van het gebied in de jaren 1999-2003 (SOVON & CBS, 2005). Voor de gestreepte waterroofkever is de huidige populatiegrootte niet bekend en kan geen concrete populatiedoelstelling worden geformuleerd. De meervleermuis foerageert in het gebied maar heeft hier voor zover bekend geen verblijfplaatsen.

Voor een uitgebreide omschrijving van de instandhoudingsdoelstellingen zie Bijlage 2 of het Ontwerp-Aanwijzingsbesluit. (Ministerie van LNV, 2007)

2.2 Beschermd Natuurmonument

Het beschermd natuurmonument Beuven is aangewezen op 12 augustus 1991 (NMF- 91-7518, Stcrt. 1991, nr. 160). Dit voormalige beschermde natuurmonument is thans onderdeel van het Natura 2000-gebied. In de aanwijzing is een overzicht opgenomen van de natuurwetenschappelijke waarde en landschappelijke kwalificaties. Daarin wordt het gebied aangeduid als van algemeen belang uit een oogpunt van natuurschoon en natuurwetenschappelijke betekenis. De belangrijkste argumenten voor aanwijzing tot natuurmonument uit het aanwijsbesluit van 1991 zijn:

- het bestaat uit een complex van droge en natte heiden, vennen, voormalig stuifzand, opgaande naald- en loofhoutbossen en moerassen, die in biologisch, geomorfologisch en hydrologisch opzicht een samenhangend geheel vormen;
- het Beuven behoort tot de in Nederland zeldzaam geworden voedselarme vennen en is één van de grootste vennen van Nederland;
- het natuurmonument wordt gekenmerkt door een grote verscheidenheid in (micro-) reliëf en bodem en daarmee samenhangend een grote variatie aan vochtigheid en

- voedselrijkdom; In samenhang met deze verscheidenheid in milieuomstandigheden heeft zich een aantal gedifferentieerde levensgemeenschappen ontwikkeld;
- 575
- het natuurmonument is uit botanisch oogpunt zeer belangrijk vanwege het voorkomen van minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen, waarvan verscheidene in ons land zeldzame tot zeer zeldzame plantensoorten;
 - het is van belang als broed-, rust- en foerageergebied voor een groot aantal individuen van verschillende vogelsoorten, waaronder in ons land minder algemene tot zeldzame soorten, en daarnaast van belang voor diverse soorten amfibieën, reptielen, insecten en
- 580
- zoogdieren;
 - het is van betekenis uit oogpunt van natuurschoon door zijn ligging en afwisseling van verschillende landschapstypen;
- 585
- Daarbij wordt benadrukt dat niet alleen de genoemde geomorfologische, biologische en visueel-esthetische waarden, maar ook de geologische, bodemkundige en hydrologische gesteldheid, de cultuurhistorische hoedanigheid en de voor de fauna noodzakelijke rust, deel uitmaken van de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument. (bron: Ministerie van LNV, 1991) Waarden welke zijn geformuleerd in het aanwijzingbesluit uit 1991 en apart aandacht
- 590
- behoeven zijn de natuurwaarden die niet of deels worden afgedekt door Natura 2000-doelen en betreffen bepaalde vegetaties (vegetaties van pitrus,- riet- en wilgenstruweel), en planten- en diersoorten (specifieke water- en moerasvogels en niet broedvogels, zoogdieren, amfibieën, vissen). Landschappelijke kwaliteiten en abiotische kenmerken die in kader van dit beheerplan veiliggesteld moeten worden zijn:
- 595
- het Beuven (als grootste van ven Nederland);
 - geomorfologische, geologische en bodemkundige waarden en hydrologische gesteldheid (waaronder: dekzandruggen, plaatselijk verstoven en laagtes waar regenwater stagneert en de aanwezigheid van leemlagen, vennen met witte zandbodem en helder water, Starven met laag gliede-achtig materiaal);
- 600
- variatie in landschapstypen en begroeiingen van grote betekenis uit oogpunt van natuurschoon: de afwisseling van relatief open droge en vochtige heideterreinen, vennen, oevervegetaties, (moeras-)struwelen en bossen;
 - visueel-esthetische waarden;
 - voor de fauna noodzakelijke rust.
- 605
- (bron: Min.v.LNV, 2009)

2.3 Ecologische vereisten van instandhoudingsdoelstellingen

- 610
- In deze paragraaf wordt voor de aan het beheerplangebied Strabrecht toegewezen Natura 2000-doelen aangegeven welke omstandigheden gerealiseerd moeten zijn om een duurzaam voorkomen van de betreffende habitattypen en soorten mogelijk te maken. Kennis van deze zogenaamde ecologische vereisten is nodig om te beoordelen of menselijke activiteiten gunstig of ongunstig zijn voor de doelrealisatie. Daarnaast geeft deze informatie richting aan
- 615
- de afweging of en hoe verschillende maatregelen genomen kunnen worden om de omstandigheden voor habitattypen en soorten geschikt te maken of te verbeteren. Bij dit alles moet aangetekend worden dat het realiseren van de ecologische vereisten t.b.v. een Natura 2000-doel betekent dat men daarmee de omstandigheden naar beste vermogen en kennis verbetert, maar dat dit geen harde garantie vormt voor een daadwerkelijke
- 620
- uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering van habitattypen, leefgebieden en populatie-omvang van doelsoorten. Er kan sprake zijn van ontwikkelingen die men in of direct rondom een Natura 2000-gebied niet in de hand heeft, bv. bottlenecks in broed- of overwinteringsgebieden of langs trekroutes van trekvogels, onvoldoende vestigingscapaciteit, een te geringe kolonisationsnelheid van nu niet of nauwelijks aanwezige doelsoorten of
- 625
- veranderende ecologische omstandigheden als gevolg van klimaatverandering. De hier geformuleerde ecologische vereisten zijn weliswaar gebaseerd op de enorme kennisontwikkeling in het ecologisch onderzoek van de afgelopen decennia maar dat betekent niet dat men alle sleutelprocessen in voldoende mate in beeld heeft. Dat is niet een tekortkoming maar inherent aan de herstel- en ontwikkelingsfase waarin het natuurbeheer zich momenteel bevindt. De consequentie is dat maatregelen, zeker wanneer die een
- 630
- innovatief karakter hebben met hun aard of de schaal waarop ze genomen worden, gepaard dienen te gaan aan goed begeleidend monitoringonderzoek.

2.3.1 *Habitattypen*

635 In deze paragraaf worden de ecologische vereisten per habitatype met een
instandhoudingsdoelstelling specifiek voor dit gebied uitgewerkt (rekening houden met
doorwerking van type sturende proces in ecologische vereisten). Een volledige
systeembeschrijving van het gebied volgt in Hoofdstuk 3.

640 Het betreft de eisen die habitattypen stellen aan waterstandregime, zuurgraad,
voedselrijkdom en atmosferische depositie. Ook zijn de eisen opgenomen aan processen die
in het gebied van belang zijn voor buffering van de zuurgraad en voor de instandhouding van
de vereiste voedselrijkdom

645 *Als bronnen voor landelijke informatie zijn gebruikt:*

Ecologische vereisten habitattypen KWR Water die zijn beschreven in de ACCESS database
'Vereisten HabitattypenDec2008' versie december 2008

(http://www2.minlnv.nl/thema/groen/natuur/kwr_ecol_vereist_habtyp.htm).

650 Kritische depositiewaarden van habitattypen beschreven in Van Dobben & Van Hinsberg
(2008).

Als bronnen voor gebiedsspecifieke ecologische vereisten zijn gebruikt:

applicatie ecologische vereisten

655 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=ecologischevereisten>); inzichten uit de gebiedsanalyse die is gemaakt voor dit beheerplan.

660 Tabel #1 geeft de gebiedspecifieke ranges voor de factoren vochtregime, gemiddeld laagste
grondwaterstand (GLG), zuurgraad en voedselrijkdom. Tabel #2 geeft de kritische
depositiewaarden voor de habitattypen met een instandhoudingsdoelstelling. Voor een
toelichting op deze factoren wordt verwezen naar de leeswijzer van het Natura 2000
profielendocument (Ministerie van LNV, september 2008b). Hieronder worden de vereisten
per habitatype verder toegelicht. In deze toelichting wordt ook nader ingegaan op eisen aan
processen die basen- en voedselrijkdom op de locaties van habitattypen bepalen.

665 *Stuifzandheiden met Struikhei (H2310)*

Stuifzandheiden met struikhei omvat begroeiingen met dwergstruiken op droge zandgrond in
binnenlandse stuifzandgebieden. Deze stuifzanden zijn gevormd door herverstuiving van
dekzanden, met name na de late Middeleeuwen. De bodems zijn droog, zuur en zeer voedsel-
en kalkarm. Ze behoren tot de zogenoemde duinvaaggronden en vlakvaaggronden. Teneinde
670 stuifzandheiden met struikhei te realiseren is het van belang dat de condities gericht zijn op
de ontwikkeling van struikhei. De bodem bestaat hierbij uit droge, zure, kalkarme en
voedselarme droog stuifzand of dekzand waarin weinig bodemontwikkeling heeft
plaatsgevonden. Struikhei kan zich vestigen op plaatsen die relatief tot rust zijn gekomen.

675 Struikhei heeft doorgaans een beperkte bedekking en wordt afgewisseld door zandige
plekken, die ten dele kaal en ten dele met korstmossen begroeid zijn (*Cladonia's* en
Cladina's). Dit habitatype komt dikwijls in afwisseling voor met het habitatype Stuifzanden
(H 2330) en ten dele met droge struikheivegetaties (H 4030). Dit type kent onder natuurlijke
omstandigheden een initiële fase met veel korstmossen, een optimale fase met dominantie
van bloeiende struikhei en een degeneratiefase met afstervende heideplanten. De

680 opeenvolging van fases duurt ongeveer 30 jaar. Voor het voortbestaan van dit habitatype is
windwerking van belang. Daarnaast is het op veel plaatsen nu noodzakelijk om regelmatig te
plaggen. Dit dient vanwege de stikstofdepositie frequenter plaats te vinden dan in het
verleden. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie (ammoniak). Met name door
atmosferische stikstofdepositie is de voedselrijkdom nagenoeg overal te groot, waardoor
685 versnelde vegetatiesuccessie plaatsvindt en grassen als bochtige smele sterk gaan
domineren. De kritische depositiewaarde is 1100 mol N/ha/jr (Dobben, van en Hinsberg, van,
2008).

Zandverstuivingen (H2330)

690 Dit habitatype bestaat uit open zandige kale zandvlakten, zogenaamde levende stuifzanden,
die ten dele begroeid kunnen zijn met korstmossen. De bodem bestaat uit voedselarm

kalkarm zand waarin nog nauwelijks bodemontwikkeling heeft plaatsgevonden, waardoor weinig vegetatieontwikkeling is opgetreden. Het habitatype komt in de Strabrechtse Heide op kleine schaal voor in heidelandschappen op plekken die zijn omgeven door het habitatype Stuiwandheiden met struikhei (H2310). Zonder periodiek actief herstel van de pionieromstandigheden zullen deze kleine plekken dichtgroeien. Het bodemtype heeft als kenmerk dat ze zeer winderosie gevoelig is en zonder bescherming onder erosieve weersomstandigheden gemakkelijk in verstuiving gaan. Naast een kale of bijna kale droge bodem is voor verstuivingen voldoende windwerking nodig. Stikstof vormt de beperkende factor. In combinatie met een bijzonder gering vermogen om vocht vast te houden zorgt dit voor een zeer lage productiviteit. Betreding en ander vormen van verstoring kunnen op korte termijn zeer schadelijk zijn voor de langzaam groeiende pioniervegetaties met mossen en korstmossen. Verstoring door recreatie vormt ook een bedreiging voor de typische vogelsoorten. Op iets langere termijn is enige vorm van fysieke verstoring echter onontbeerlijk om verstuiving op gang te houden of te brengen. Zonder dat ontwikkelt zich al snel een organische toplaag en treedt een ontwikkeling op richting vliegdennenbos. Een ruimtelijk gedifferentieerd en cyclisch verjongingsbeheer lijkt het meest geschikte middel om alle successiestadia duurzaam naast elkaar in stand te houden en te voorkomen dat stuifzanden dichtgroeien met bos. Hierbij moet men zich realiseren dat de ontwikkeling van open zand naar een soortenrijke buntgrasvegetatie enkele decennia duurt en dat de meeste flora- en faunasoorten zich zeer langzaam verspreiden. Bij beheermaatregelen moet daarom goed rekening worden gehouden met het behoud van bronpopulaties. Ligging in een uitgestrekt heideveld (zonder al te veel boomgroepen) is het meest optimaal voor een stuifzandgebied, gezien de benodigde winderosie. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie (ammoniak). Met name door atmosferische stikstofdepositie is de voedselrijkdom nagenoeg overal te groot, waardoor versnelde vegetatiesuccessie plaatsvindt en bepaalde (ongewenste) soorten zonder extra beheermaatregelen sterk gaan domineren. De kritische depositiewaarde is 740 mol N/ha/jr (Dobben, van en Hinsberg, van, 2008).

Zeet zwakgebufferde vennen (H3110)

Dit habitatype heeft betrekking op zeer voedsel- en mineraalarme vennen. Zeer zwak gebufferde vennen komen voor als heidevennen met een kale zandbodem, arm aan organisch materiaal. Het venwater behoort glashelder te zijn en voedselarm. Voor het behoud van de (zeer) voedselarme (en koolstofarme) omstandigheden is het essentieel dat het gehalte aan organische stof gering is. Afvoer van organisch materiaal kan optreden door gedeeltelijke droogval, waarbij het organisch materiaal op de droog gevallen oever wordt weggeblazen of afgebroken en als CO₂ naar de lucht verdwijnt, en door windwerking op het water, waarbij het organisch materiaal van de op wind en golfslag geëxponeerde zijde door de onderstroom wordt meegenomen naar de luwe zijde van het ven. Deze windwerking treedt vooral op bij wat grotere vennen, die in een open landschap vrij voor de wind liggen. Daarnaast kan doorstroming met voedselarm water zorgen voor afvoer van organisch stof, naast menselijke activiteiten, zoals plaggen. De kenmerkende soorten van de associatie van biesvaren en waterlobelia verschillen in hun voorkeur voor waterdiepte en in tolerantie voor droogval. Aan deze voorwaarden kan worden voldaan in vennen met een diep centrum en zeer geleidelijk oplopende oevers. Grote biesvaren komt in dieper water voor en verdraagt geen droogval. Kleine biesvaren verdraagt slecht sporadische droogval (herhalingstijd van enkele decennia), Waterlobelia komt voor in permanent water maar verdraagt ook droogval en komt voor in af en toe droogvallende (delen van) vennen. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie (ammoniak). De kritische depositiewaarde is 410 mol N/ha/jr (Dobben, van en Hinsberg, van, 2008). Wat de fauna betreft kan dit habitatype geschikt leefgebied zijn voor diverse libellensoorten.

H3130 Zwakgebufferde vennen

Dit type bestaat uit amfibische vegetaties in ondiepe voedselarme wateren met enige buffering. Hierdoor is het water circumneutraal tot licht zuur. Kenmerkend is dat koolstof slechts beperkt beschikbaar is voor de vegetatie. Van belang voor het voortbestaan van deze vegetaties is instandhouding van het zwakgebufferde milieu, bijvoorbeeld door instroom van zwak gebufferd grondwater uit de omgeving, toevoer van gebufferd, maar voedselarm oppervlaktewater en/of door verweerbare mineralen in een kleiige of lemige bodem. Bij onvoldoende toevoer van bufferstoffen of door aanvoer van verzurende bestanddelen via de neerslag (zure regen) kunnen deze wateren licht verzuren en daarbij overgaan in habitatype

755 zure vennen (H3160). Anderzijds kunnen door aanvoer van grote hoeveelheden gebufferd,
doch voedselrijk oppervlakte water deze vegetaties eutrofiëren, waardoor ze overgaan in
voedselrijke waterplantenvegetaties. Het beheer dient zich te richten op de instandhouding
van het juiste evenwicht tussen enerzijds verzuring en anderzijds eutrofiëring. Om dit te
760 bewerkstelligen is van belang dat van de vennen waarin dit type voorkomt bekend is of wordt
hoe het hydro-ecologische systeem functioneert, ten einde de hydrologische processen die
het voorkomen van dit habitatype mogelijk maken, in stand te houden. Cruciaal voor het
voortbestaan is regelmatig droogvallen van deze vennen in droge jaren, opdat de accumulatie
765 van organisch materiaal op de bodem dan beperkt blijft. Bij droogval kan opgehoopte
organische stof door de wind worden weggeblazen of mineraliseren. Hierdoor blijft de
gewenste minerale bodem instand. Binnen de vennen komen vaak verschillende
plantengemeenschappen voor door verschillen in waterdiepte en droogval, maar ook door
verschillen in buffering en voedselrijkdom als gevolg van verschillen in de invloed van kwel,
770 beekwater of lemigheid. Belangrijke plantensoorten zijn oeverkruid en veelstengelige
waterbies. De vennen die tot dit habitatype behoren, zijn zeer gevoelig voor atmosferische
depositie, zodat het belangrijk is dat deze in de toekomst fors daalt. De kritische
depositiewaarde is 410 mol N/ha/jr (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008). Voor duurzame
instandhouding van de zwakgebufferde condities is in veel gevallen een beperkte aanvoer
775 nodig van gebufferd, schoon grond- water via kwel. Hiervoor is nodig dat het oorspronkelijk
hydrologisch systeem in stand blijft of wordt hersteld. Het op gezette tijden verwijderen van
de organische bovenlaag (schonen), het tegengaan van verstarring in het beheer van vennen
en het gedoseerd inlaten van water zijn ook maatregelen waarmee de gewenste
buffercapaciteit kan worden gerealiseerd. Voor duurzame instandhouding van de
780 zwakgebufferde condities is in veel gevallen een beperkte aanvoer nodig van gebufferd,
schoon grond- water via kwel. Hiervoor is nodig dat het oorspronkelijk hydrologisch systeem
in stand blijft of wordt hersteld. Het op gezette tijden verwijderen van de organische
bovenlaag (schonen), het gedoseerd inlaten van water zijn ook maatregelen waarmee de
gewenste buffercapaciteit kan worden gerealiseerd. Wat de fauna betreft kan dit habitatype
geschikt leefgebied zijn voor diverse libellensoorten.

H3160 Zure vennen

785 Dit habitatype omvat soortenarme vegetaties van zure niet gebufferde wateren. Het zure en
voedselarme karakter van het habitatype kan alleen behouden blijven als de toestroom van
voedings- en andere stoffen vanuit de omgeving via het grond- en oppervlaktewater en de
atmosfeer minimaal is. Het gaat dikwijls om vennen waarvan de voeding alleen of vrijwel
uitsluitend door neerslagwater plaatsvindt en waarbij noch de bodem, noch kwelstromen
790 (zeer lokaal grondwater) bijdragen aan buffering van het water. De lage zuurgraad maakt dat
het beschikbare koolstof in de waterlaag alleen uit CO₂ bestaat. Dikwijls treedt dominantie
van Knolrus op al of niet vergezeld door veenmossoorten. Wanneer het toestromende
grondwater zo gebufferd is dat ook kenmerkende soorten of gemeenschappen van zwak
gebufferde vennen voorkomen, wordt het ven tot habitatype H3130 gerekend. De verlanding
die in de richting gaat van hoogveenvorming wordt van nature tegengegaan door
795 windwerking of door gebrek aan koolstof in de vorm van koolzuur (CO₂). Windwerking met
golfslag treedt op in vennen met een grote oppervlakte en in vennen die in een open
landschap liggen. Zure vennen gelden als zeer gevoelig voor stikstofdepositie, de kritische
depositiewaarde is 410 mol N/ha/jr (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008). Deze vennen
kunnen een geschikt leefgebied zijn voor diverse libellensoorten.

H4010A Vochtige heide (hogere zandgronden)

800 Dit habitatype van de hogere zandgronden betreft vochtige tot natte heidevegetaties, waarin
doorgaans dophei de boventoon voert. Het komt voor op vochtiger plaatsen dan droge
heidevegetaties. De meeste kenmerkende plantengemeenschap is de dophei-associatie.
805 Optimale vormen van vochtige heide kennen een GLG (gemiddelde laagste grondwaterstand
(GLG) die niet dieper wegzakt dan 40 cm. Dan ontstaat de veenmosrijke subassociatie. De
vochtige heide kan alleen bestaan op plekken waar de grondwaterstand langdurig aan of net
onder het maaiveld staat en hooguit kortstondig dieper wegzakt. Buffering van de
grondwaterstand door lokale kwel, een geringe wegzijging naar de ondergrond en een
810 geringe afvoer naar drainagemiddelen kunnen hieraan bijdragen. Dit type vochtige heiden
komt voor op voedselarme, zeer natte tot zeer vochtige, matig zure tot zure standplaatsen.
De meest zure en natte heiden kunnen naar hoogveen tenderen.

Het water van de natte heiden is wat herkomst betreft regenwater, eventueel bevat het ook een aandeel (jong) grondwater. Overstroming met oppervlaktewater is in de praktijk van het beheer hooguit incidenteel toelaatbaar. De vochtige heide kan alleen bestaan op plekken waar de grondwaterstand langdurig aan of net onder het maaiveld staat en hooguit kortstondig dieper wegzakt. Buffering van de grondwaterstand door lokale kwel, een geringe wegzijging naar de ondergrond en een geringe afvoer naar drainagemiddelen kunnen hieraan bijdragen. De subassociatie met gevlekte orchis kwam vroeger regelmatig voor op plekken die werden gebufferd door aanvoer van lokaal grondwater. Door depositie van verzurende stoffen is het oppervlakkige grondwater in heidegebieden nu vaak te zuur om te kunnen zorgen voor de lichte buffering die deze subassociatie nodig heeft. De subassociatie met gevlekte orchis is gebonden aan bodems met een wat hogere pH, die wordt gebufferd door basenrijk water, afkomstig uit kalkhoudende leem of door lokale kwel vanuit omliggende hogere zandruggen. De dopheibegroeiingen van dit subtype zijn bijzonder gevoelig voor verlaging van de grondwaterstand (afgezien van het wegzakken in de zomer) en schommelingen in de waterhuishouding (Niet meer op Strabrecht?). Zonder beheer hoopt strooisel zich op en neemt de nutriëntenbeschikbaarheid geleidelijk toe. Dat leidt tot vergrassing van de vochtige heide door pijpenstrootje. Dit proces wordt versneld door atmosferische stikstofdepositie. Heidebeheer in de vorm van begrazing en plaggen is bij de huidige atmosferische depositie nodig om vergrassing en dichtgroeien met bomen en struiken tegen te gaan. Vochtige heiden op de zandgronden zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van menselijke beheeractiviteiten. Voor behoud is het van belang dat vergrassing en bosvorming voorkomen worden. De gevoeligheid voor stikstofdepositie is: zeer gevoelig. Bij te hoge stikstofdepositie treedt vergrassing op en verdwijnen de soorten van gebufferde milieus. De kritische depositiewaarde is 1300 mol N/ha/jr (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008).

H4030 Droge heide

Dit habitatype kan grote oppervlakten innemen op kalkarme zandbodem. Het is een belangrijk type op de Strabrechtse Heide. Deze heide is karakteristiek voor kalkarme uitgeloopte zandbodem op relatief goed ontwaterde en droge standplaatsen. Het habitatype betreft struikheibegroeiingen in het laagland en gebergte van Europa. Ze worden gedomineerd door struikheide al dan niet in combinatie met andere dwergstruiken, grassen en mossen. Droge heides komen in Nederland voor op matig droge tot droge, kalkarme zure bodems waarin zich meestal een podzolprofiel heeft gevormd. Het meest komt het type voor op –al dan niet lemige- dekzanden en op stuwwallen. In de droge heide overheerst doorgaans struikheide (*Calluna vulgaris*). Andere dwergstruiken kunnen ook een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld blauwe bosbes (*Vaccinium myrtillus*) of rode bosbes (*Vaccinium vitis-idaea*). Zelfs plekken waar gewone dopheide (*Erica tetralix*) domineert over struikheide kunnen onder dit habitatype vallen (want dat is niet strijdig met de vegetatiekundige definiëring; de dominantie van gewone dopheide is op zich dus geen reden om zo'n locatie H4010_A Vochtige heide te noemen).

Andere soorten die algemeen voorkomen zijn fijn schapegras (*Festuca filiformis*) en de mossen heide-klauwtjesmos (*Hypnum jutlandicum*), gewoon gaffeltandmos (*Dicranum scoparium*) en bronsmos (*Pleurozium schreberi*). Struwelen met brem (*Cytisus scoparius*), solitaire jeneverbes (*Juniperus oxycedrus*) of gaspeldoorn (*Ulex europaeus*) maken in veel gebieden deel uit van het heidelandschap en worden dan ook bij dit habitatype gerekend. Plaatselijk komen grasrijke delen voor met grassen zoals ruwe smeile (*Deschampsia flexuosa*), bochtige smeile en pijpenstrootje. Zolang de door grassen gedomineerde verarmde vegetaties niet domineren, worden ze als deel van het habitatype beschouwd. De subassociatie met tandjesgras komt voor op iets voedsel- en basenrijkere standplaatsen, bijvoorbeeld op plekken waar de bodem is omgewoeld of waar de bodem iets lemiger is. Vormen met veel dopheide komen vooral voor op de meer lemige zandgronden. Ten opzichte van habitatype H2310 kan de bodem iets voedselrijker zijn, bijvoorbeeld op lemige bodem komt dat voor. In het beheer dient zoveel mogelijk rekening gehouden te worden met de gewenste bodemcondities en een open vegetatiestructuur. Het achterwege blijven van beheer kan leiden tot verbossing en, in combinatie met vermesting/verzuring, tot vergrassing van de heide. Het habitatype is zeer gevoelig voor stikstofdepositie (ammoniak). De kritische depositiewaarde is 1100 mol N/ha/jr (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008).

H91E0 Vochtige alluviale bossen, beek begeleidend bossen

Dit habitatype vereist relatief natte omstandigheden. Het grondwater zit in de winter en het voorjaar dicht aan of boven het maaiveld. In de zomer zakt het grondwater op veel plekken
875 ondiep uit onder maaiveld. Plaatselijk kunnen ondiepe permanente poelen aanwezig zijn. Voor een goede kwaliteit van het habitatype zijn de vereisten van de typische subassociatie, de subassociatie met bittere veldkers van het elzenzegge-elzenbroek en het vogelkers-essenbos van toepassing. Binnen het elzenzegge-elzenbroek is de typische subassociatie bij een goede toestand van het habitatype qua oppervlak het meest belangrijke vegetatietype.
880 Het habitatype kent een tamelijk groot bereik voor waterstandsregime. Om de ecologische variatie binnen het habitatype te realiseren is daarom ook ruimtelijke variatie in waterstandsregime nodig. Het meest kritisch voor waterstandsregime zijn de typische subassociatie en de subassociatie met bittere veldkers van het elzenzegge-elzenbroek. In de winter en het voorjaar zit de waterstand rond of boven maaiveld. De vereiste GLG zit tussen
885 0 en 40 cm onder maaiveld. Deze natte vegetatietypen zitten dan ook in de laagten. Het Vogelkers-Essenbos vereist een zeer vochtige tot vochtige bodem aan de randen van de laagten met een vrij hoge GVG en een GLG van 50-80 cm onder maaiveld. De meeste van de genoemde vegetatietypen vereisen een relatief hoge basenrijkdom. Het meest kritisch hiervoor zijn de typische subassociatie, de subassociatie met bittere veldkers van het elzenzegge-elzenbroek en het vogelkers-essenbos. Buffering van de hoge zuurgraad is vaak afhankelijk van toestroming van (basenrijk) grondwater. Voor de typische subassociatie en de subassociatie met bittere veldkers van het elzenzegge-elzenbroek moet in de winter het basenrijke grondwater doordringen in de wortelzone en/of uittreden aan maaiveld. In de zomer vindt ook nog capillaire nalevering plaats van basenrijk grondwater door verdamping. In de subassociatie met bittere veldkers treedt de sterkste kwel op. Het vogelkers-essenbos heeft kortdurend toestroming van basenrijk grondwater naar de wortelzone en/of in de zomer capillaire opstijging van basenrijk grondwater nodig. Een lage pH komt alleen in de toplaag van de bodem voor. Relatief natte en relatief zure condities zijn van belang voor de subassociatie met zompzegge van het elzenzegge-elzenbroek op locaties met toestroming van basenarm grondwater uit lokale grondwatersystemen en waar neerslagwater stagneert. De optimale voedselrijkdom is matig voedselrijk. Het toestromende grondwater dient ook een laag gehalte te hebben aan nitraat (<PM mg NO₃/l) en sulfaat (<PM mg SO₄/l) in verband met de eutrofiërende werking van deze stoffen. Het habitatype is gevoelig voor atmosferische stikstof-depositie. De meeste vormen van het habitatsubtype zijn gevoelig voor veranderingen in de hydrologie in de vorm van grondwaterstandsval of afname van kwel. Op plekken die regelmatig overstromen kan daarnaast een te hoge voedselrijkdom van het overstromende beekwater en het afgezette beekslib en/of een toename van overstromingen zorgen voor eutrofiering en verruiging van de vegetatie. Verdroging van vogelkers-essenbossen leidt tevens tot verzuring, aanplant van eik of- in
910 sterk verdroogde situaties zelfs beuk en naaldhout versterkt deze ontwikkeling. De botanische waarde van licht verdroogde vormen van het vogelkers-essenbos kan deels hersteld worden door bevordering van boom- en struiksoorten met 'rijk' goed verterend bladstrooisel. In bossen met geëutrofiëerde bovengronden is het daarbij van belang dat niet te veel licht tot de bosbodem kan doordringen. Subtype C , vochtige alluviale beekbegeleidende bossen vaak met vogelkers-essenbos, soms elzenzegge-elzenbroek, dikwijls rompgemeenschappen met moeraszegge en grote brandnetel is gevoelig voor stikstofdepositie. De kritische depositiewaarde is 1860 mol N/ha/jr (Dobben, van en Hinsberg, van, 2008). Voor de soortenrijkdom van de fauna is een gevarieerde structuur van de boomlaag en in de vochtige delen ook een gemengde soortensamenstelling van de boomlaag en de aanwezigheid van oude, levende of dode, dikke bomen en/of oude hakhoutstoven vereist.

2.3.2 Habitatsoorten

H1831 Drijvende waterweegbree

Drijvende waterweegbree groeit in uiteenlopende stilstaande of zwak stromende wateren, zoals heide- en veenplassen, duinplassen, meren, afgesloten rivierarmen, laaglandbeken, kanalen, sloten en vijvers. Het best gedijt deze waterplant in water dat helder, voedselarm of hooguit matig voedselrijk, fosfaatarm en kalkarm is. Op sommige plaatsen bevat het water daarbij veel ijzer. In voedselrijkere omgeving staat de soort het meest op plaatsen met

menging van regenwater met kwelwater. In specifieke omstandigheden, namelijk bij een lage beschikbaarheid van fosfaat, kan de drijvende waterweegbree nitraat- en ammoniakrijk water verdragen. De plant groeit ondergedoken in het water, maar kan ook op tijdelijk droogvallende oevers staan. Een belangrijk kenmerk van drijvende waterweegbree is haar geringe concurrentiekracht. Het open water of de kale bodems van pas gegraven of regelmatig geschoonde poelen en vennen bieden een geschikt vestigingsmilieu, maar de soort verdwijnt daarna tenzij er factoren of processen in het spel zijn die dichtgroeien van de plek met andere soorten tegengaan. De soort kan bijvoorbeeld even goed lang standhouden op geregeld sterk uitdrogende oevers als in stromend water en in grote wateren waar golfwerking en erosie optreden. Ook waar voedselarme omstandigheden een hoge biomassa-productie belemmeren en in diep water waar licht een beperkende factor is handhaaft ze zich. Tegenover het geringe concurrentievermogen van de soort staat een groot verspreidingsvermogen. Ondergedoken populaties van het drijvende waterweegbree zijn in staat zich vegetatief voort te planten, via uitlopers van de wortelrozet die afbreken en elders wortelen. Op oevers gedraagt de soort zich als een eenjarige plant die rijkelijk bloeit en zaad vormt. Het zaad kan onder gunstige omstandigheden 80 jaar kiemkrachtig blijven. Dispersie van zaad vindt waarschijnlijk plaats via watervogels, waardoor grote afstanden kunnen worden overbrugd. De voorkeur van de soort voor pionierssituaties en voedselarm water weerspiegelen zich in de plantensociologische positie: drijvende waterweegbree is kensoort van de oeverkruidklasse (*Littorelletea*) met begeleiders als knolrus (*Juncus bulbosus*), oeverkruid (*Littorella uniflora*), vlottende bies (*Scirpus fluitans*), naaldwaterbies (*Eleocharis acicularis*) en pilvaren (*Pilularia globulifera*). In voedselrijker water groeit ze in fonteinkruidgemeenschappen (*Potametea*), met onder andere grote waterranonkel (*Ranunculus peltatus*) en gewoon sterrekroos (*Callitriche platycarpa*).

A021 Roerdomp

De broedbiotoop bestaat uit (half)open waterrijke landschappen met brede zones overjarig waterriet en veel overgangen van riet naar water en/of grasland. De soort nestelt plaatselijk ook in homogene vegetaties van lisdodde of mattenbies. Voor het leefgebied van de roerdomp is een natuurlijk peilbeheer ('s winters hoog en 's zomers laag peil), geregeld terugzetten van de vegetatiesuccessie en eventueel vergroten van de waterpeildynamiek gewenst.

Bij het oogsten van het riet is van belang dat er een areaal overjarig riet blijft staan. Vermesting resulteert in versnelde verlanding en afname van de oppervlakte en de kwaliteit van het waterriet. Onnatuurlijk peilbeheer ('s zomers hoog en 's winters laag) en gebrek aan natuurlijke dynamiek hebben dezelfde gevolgen. Ook hebben deze factoren een negatieve invloed op jonge verlandingsstadia, nodig voor het behoud van het leefgebied. Door verdroging en verminderde kwel vriest het water 's winters sneller dicht dan voorheen en komt het aquatische voedsel sneller buiten bereik. Het voedsel van de roerdomp bestaat voornamelijk uit vis en amfibieën. De vogel zoekt zijn voedsel in het ondiepe water tussen het waterriet en langs de randen ervan, verder ook in vochtige en vaak wat ruige graslanden. De roerdomp vertoont een gemiddelde verstoringgevoeligheid (verstoring bij 100-300 m afstand) over het gehele jaar. In zijn leefgebied is de soort matig tot gemiddeld verstoringgevoelig. Waarschijnlijk zijn de effecten van verstoring op de populatie beperkt, omdat broedplaatsen voornamelijk in afgesloten reservaten liggen waar vrijwel geen verstoring optreedt. In de opengestelde gebieden is verstoring van broedende en foeragerende roerdompen wel mogelijk. Vooral land- en waterrecreatie bedreigen de rust van de roerdomp.

A022 Woudaap

De broedbiotoop van de woudaap omvat met riet omzoomde oevers van zoetwatermeren en plassen en stille bochten van langzaam stromende rivieren. De vogel nestelt in moerassen met open water en overgangen tussen dichte riet- of lisdoddenvegetatie en verspreide opslag. Het zijn bijv. oude rivierstrangen, kleiputten, visvijvers, laagveenmoerassen en voedselrijke vennen. Het leefgebied van de woudaap wordt aangetast door vermessing en gebrek aan natuurlijke peildynamiek. Vermesting versnelt de verlanding en verslechtert vermoedelijk de voedselsituatie door onder andere troebel water. Gebrek aan natuurlijke peildynamiek leidt tot afname van de vitaliteit van het waterriet en achteruitgang van natuurlijke moerasverjonging. Het voedsel van de woudaap bestaat uit vis, amfibieën en aquatische insecten, die worden gevangen in ondiep, helder water. Foerageervluchten tot

over ettelijke honderden meters zijn niet ongebruikelijk. De woudaap lijkt opvallend tolerant voor verstoring door recreatie en is matig verstoringsgevoelig (verstoring bij < 100 m afstand). In zijn leefgebied is de soort matig tot gemiddeld verstoringsgevoelig. Waarschijnlijk zijn de effecten van verstoring op de populatie beperkt. Er zijn geen directe aanwijzingen voor zulke effecten. Vooral wandelaars, fietsers, vissers en kanoërs kunnen de rust van de woudaap bedreigen. Ook kan intensieve rietexploitatie de vogels verstoren.

A127 Kraanvogel

De kraanvogel verblijft in grootschalig open agrarisch gebied in de nabijheid van heide en hoogveengebieden. Kraanvogels zijn traditioneel in het gebruik van slaappleatsen en voedselgebieden en gebruiken vaak jaren achtereenvolgende locaties. De soort stelt rust op prijs en accepteert alleen een geringe mate van verstoring. Het voedselterrein bestaat vooral uit akkers met oogstresten van bijv. aardappelen of maïs, en minder vaak uit grasland. De slaappleatsen zijn ondiepe wateren in een deels open landschap met beschutting en rust, zoals bijv. vennen in heiden en ondiepe plassen in hoogveengebieden. Meestal leggen de kraanvogels in ons land enkele kilometer af tussen slaappleat en voedselterrein. Het voedsel van de kraanvogel is grotendeels plantaardig. Hij eet allerlei plantendelen, zoals oogstresten, worteldelen en zaden en daarnaast ook insecten. De kraanvogel is extreem gevoelig voor elke vorm van menselijke verstoring, hetzij agrarische activiteiten en recreatie, hetzij laag vliegende vliegtuigen (ook 'ULVs') en helikopters. Grote delen van ons land zijn daardoor ongeschikt voor pleisterende kraanvogels. Door traditioneel gebruik en het pendelen tussen rust- en pleisterplaatsen is de soort kwetsbaar voor veranderingen in landschap, inclusief plaatsing of verplaatsing van windturbines en hoogspanningsleidingen. Inrichting van rustgebieden van voldoende grootte voor kraanvogel is gewenst.

1020 Het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven bestaat uit een groot open heide-
gebied met talrijke vennen, venachtige laagten, vochtige heide, droge heide en stuifzand en
lokaal kleine akkertjes en waterlopen (de Strabrechtse en Lieropsche Heide) met in het
westen de overgang naar het beekdal van de Rul of Kleine Dommel. In het heidegebied be-
vinden zich daarnaast de waterlopen Witte Loop (die uitmondt in de Kleine Dommel) en de
Peelrijt. In het (verre) verleden hebben water en wind het landschap gevormd. Het
voorkomen van planten en dieren is afhankelijk van de abiotische situatie: is de bodem rijk
aan voedingsstoffen dan zijn er andere planten te vinden dan in voedselarme situaties. Ook
de beschikbaarheid van water in de bodem is essentieel. Deze abiotische uitgangssituatie
wordt geschetst in § 3.1.1. Door de grote variatie in het gebied aan standplaatsfactoren
(vocht, bodem, reliëf) en gradiëntrijkdom (veel geleidelijke overgangen tussen deze stand-
plaatsfactoren) kent het Natura 2000-gebied een grote variatie aan vegetaties en daarmee
samenhangende grote soortenrijkdom. In § 3.1.2 wordt nader ingegaan op deze
soortenrijkdom.

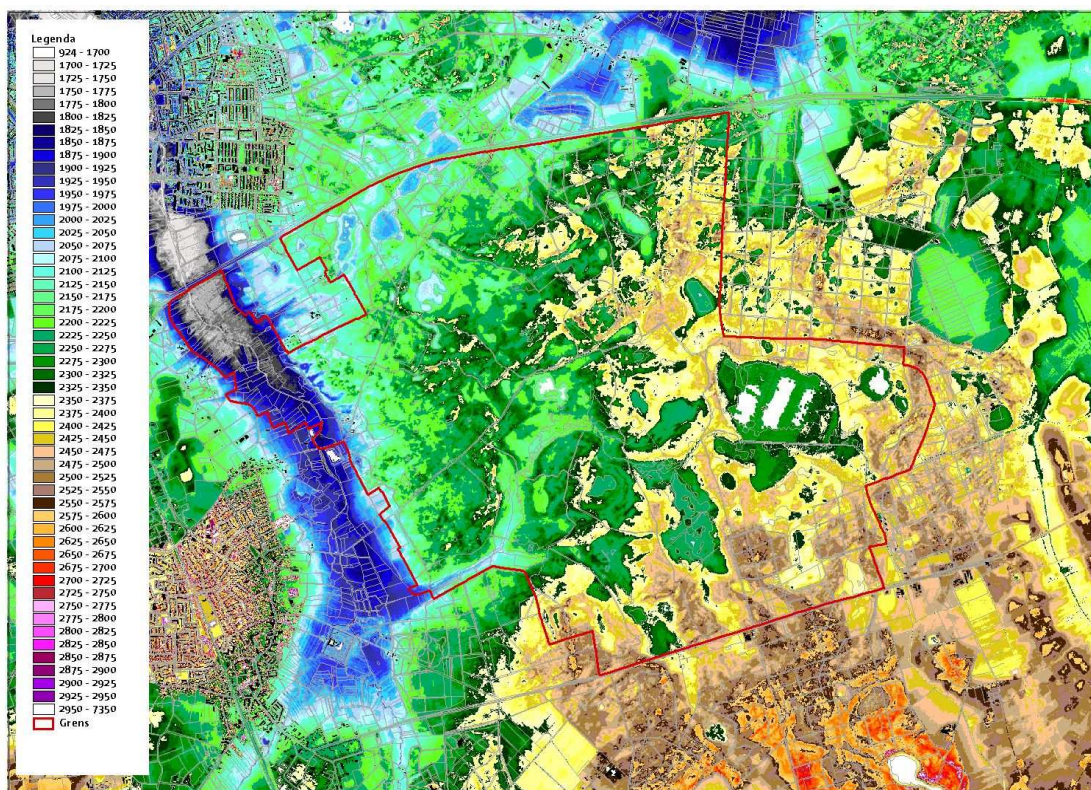
1030

3.1 Abiotiek

3.1.1 Hoogte

1035 De hoogste delen van het gebied liggen aan de zuidkant en aan de oostkant van het Natura
2000-gebied. Het terrein heeft hier een hoogte van ca. 25 m + NAP. Aan de oostkant liggen
de hoogste delen net buiten de begrenzing. Het gebied helt in noordelijke richting af naar het
dal van de Goorloop. Deze ligt buiten de begrenzing. In westelijke richting helt het gebied af
richting het dal van de Kleine Dommel. De laagste delen in het noordwesten van het gebied
zijn ca 21 m + NAP. Het dal is relatief diep ingesneden en ligt een meter of 3 beneden het
niveau van de heide. Op het laagste punt heeft het dal van de Kleine Dommel een
maaiveldhoogte van ca 17.50 m + NAP.

1040

Figuur 1 maaiveldhoogte

1045

Het maaiveld is zeer rijk aan reliëf. Dit is veroorzaakt door de morfologische processen, zoals
verspoeling en verstuing, die in het verleden hebben plaatsgevonden. Dit is weer bepalend

geweest voor de ligging van de vennen. Het reliëf is ook van belang voor de afstroming van regenwater over het maaiveld. Het dal van de Witte Loop van het Beuven naar de Witte Loop is in Figuur 1 ook goed te zien.

3.1.2 Geologie en aardkundige waarden

De Strabrechtse Heide ligt in zijn geheel in de Centrale Slenk. Deze slenk wordt begrensd door een stelsel van zuidoost-noordwest lopende breuklijnen.

De geologische opbouw wordt schematisch in tabel 3 weergegeven. In deze tabel staat de geologische schematisatie weergegeven, zoals die is gebruikt in het waterdoelenmodel van de Provincie Noord-Brabant². Het 3^e wvp wordt gevormd door de Kiezeloooliet formatie en heeft een dikte van 90 – 135 m. De helling van de lagen in het gebied is van zuidoost naar noordwest.

Waterdoelen model	
afdekkend pakket	d = 25 - 40 m
Formatie van Boxtel	
1e wvp	d = 25 - 35 m
Formatie van Sterksel	
1e scheidende laag	d = 25 - 40 m
Formatie van Stramproy	
2e wvp	d = 5 - 30 m
Formatie van Waalre	
2e scheidende laag	d = 15 - 40 m
Formatie van Waalre	
3e wvp	d = 90 - 135 m
Kiezeloooliet formatie	

Tabel 3 Geohydrologische schematisatie

Het Pleistoceen onderscheidt zich van andere perioden door opeenvolging van koude perioden (glacialen of ijstijden) en relatief warme tijden (interglacialen). Deze klimaatsveranderingen hadden invloed op de sedimenten. In de glacialen was de grond permanent bevroren tot grote diepte. Slechts in de zomer ontdooide het bovenste laagje; geringe hoogteverschillen gaven dan al aanleiding tot het afschuiven van de met water verzadigde bovenste ontdooide laag over de bevroren ondergrond. Men neemt ook aan dat sneeuw een rol speelde bij de afzettingen: wanneer de sneeuw in het voorjaar smolt ontstonden kleine smeltwaterstromen. Deze verspoelden veel materiaal naar lager gelegen delen. De rivieren zullen in deze perioden een sterk wisselend debiet hebben gehad als gevolg van de koude in de winter en het smelten van grote sneeuwmassa's in het voorjaar. Als de wind vat kreeg op de onbegroeide bodem trad verstuiving op. Laagten werden uitgestoven tot op het grondwater of een aanwezige leemlaag.

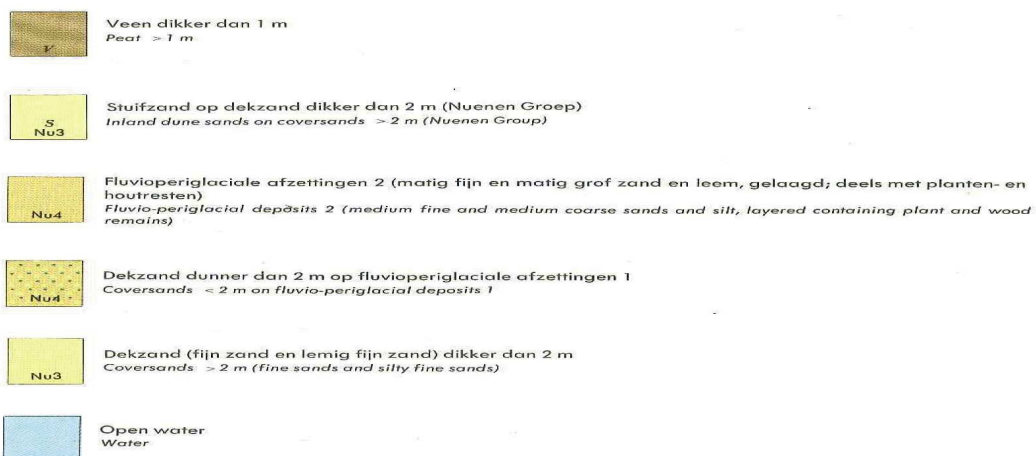
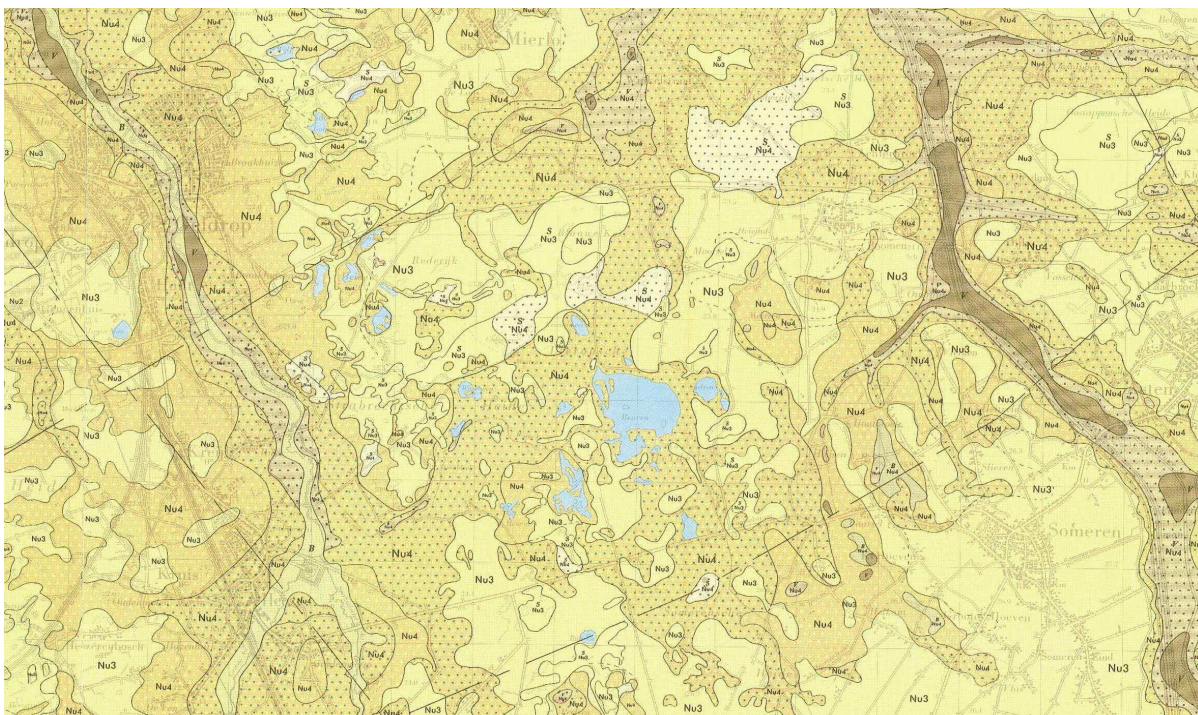
De afzettingen uit de ijstijd zijn samengevoegd tot de Nuenen Groep. Deze deklaag heeft een dikte van 20 meter in het zuidoosten van de Centrale Slenk tot 30 meter in het noordwesten. Hij bestaat uit fijnzandige sedimenten, afgewisseld met leemlagen en lokale klei- en veenlagen.

² De parameters zoals die gehanteerd worden in het waterdoelenmodel van de Provincie Noord-Brabant verschillen van de parameters zoals die zijn gebruikt in eerdere studies van Querner en Holtland.

Op grond van afzettingsmechanisme kan een drie-deling gemaakt worden:

- Brabants leem;
- sneeuwsmeltwater afzettingen;
- eolische (wind) afzettingen (De Soet 1980).

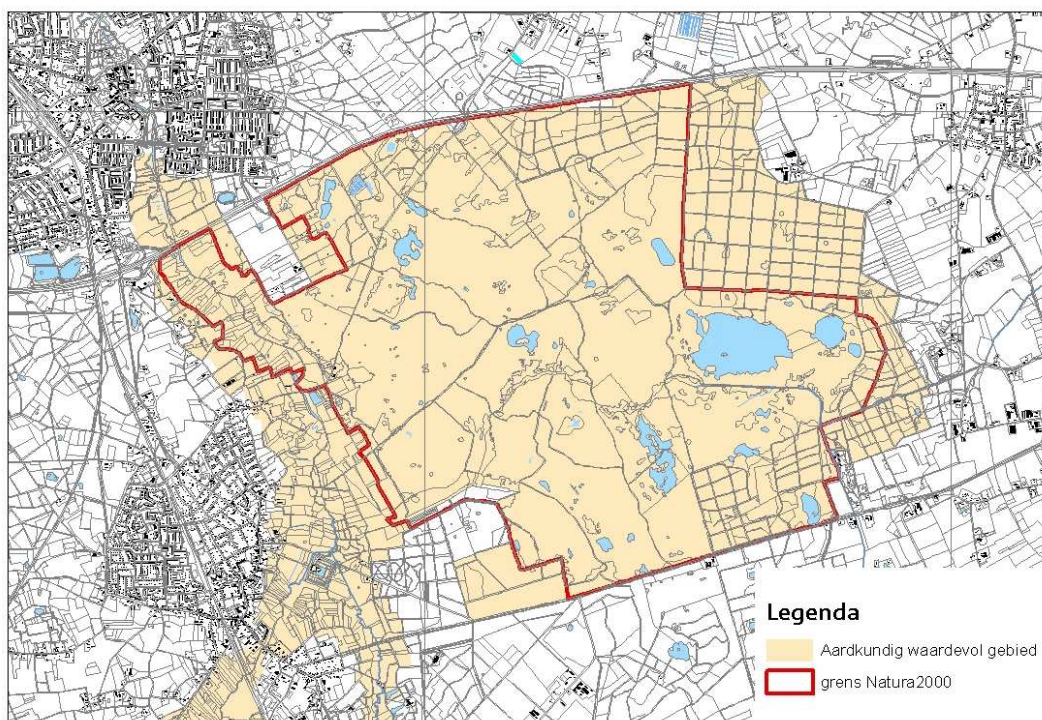
Brabants leem komt in het Natura 2000-gebied niet aan het oppervlak. Dekzand komt buiten het Natura 2000-gebied voor onder het Somerensche bos en ten oosten van het Meerlomeer/Scheidingsven (zie Figuur 2). Ten zuiden van deze laatste afzetting ligt een wzw-ono lopende strook stuifzand. De rest van de Strabrechtse Heide bestaat voornamelijk uit fluvioperiglaciale afzettingen (door smeltwater van gletsjers en door landijs) (Rijks Geologische Dienst, 1973). Verspreid treffen we nog (relatief) kleine arealen dekzand- en stuifzandafzettingen aan. Als we nu naar de ligging van de vennen kijken, dan liggen alle vennen op de fluvioglaciale afzettingen met een dekzand dunner dan 2 meter (zie Figuur 2). Alleen Hoenderboom en het Kiezelveen liggen in gebieden waar het dekzand dikker dan 2 meter is.

Figuur 2 Geologische kaart

Strabrechtse heide is aangewezen als aardkundig waardevol gebied (zie figuur 4). Het heide- en bosgebied bestaat uit een licht golvend dekzandlandschap waar lokaal vennen in

uitwaaiingslaagten en lage landduinen voorkomen. Het Beuven is het grootste ven van Noord-Brabant. In het centrale deel van de heide ligt de Galgeberg. In het kader van natuurontwikkeling is de vegetatie en het bovenste deel van de bodem verwijderd zodat het zandoppervlak weer kan stuiven. Het Rondvenneke bij de Hoenderboom is een zeldzaam voorbeeld van een pingo-ruïne³. Afhankelijk of er een leemlaag onder de venen voorkomt zijn ze regenwater gevoed of grondwater gevoed. In het westen gaat de heide over in het beekdal van de Kleine Dommel. Deze is in het verleden recht getrokken en plaatselijk verlegd. Een deel van de oude meanderende bedding is nog zichtbaar in het landschap. De Strabrechtse heide is een van de weinige heidegebieden in Nederland die wordt doorsneden door een beek, de Witte Loop.

Figuur 3: Aardkundig waardevol gebied

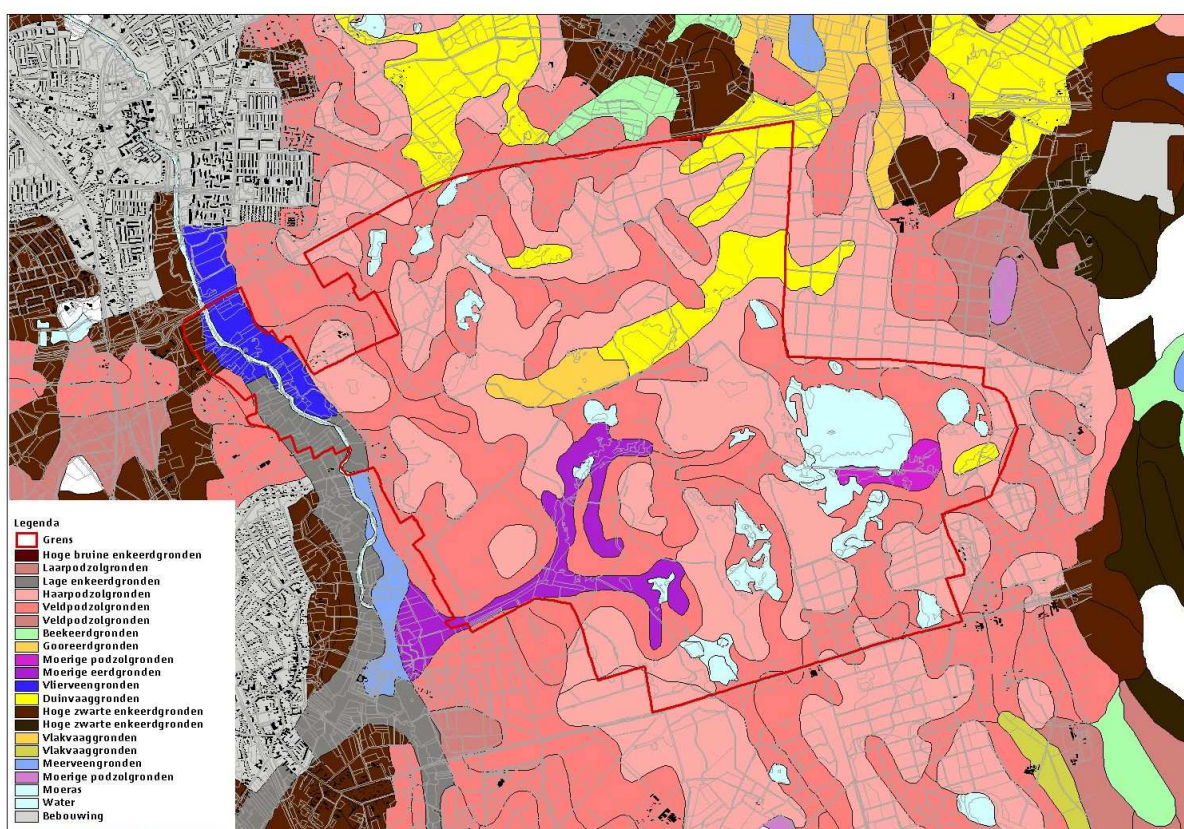
Het gebied is kwetsbaar voor ingrepen. Het bodemarchief dat bewaard is gebleven onder het maaiveld of in vennen is gevoelig voor grootschalige graaf- of baggerwerkzaamheden in het kader van natuurontwikkeling of -beheer. Het Rondvenneke is aardkundig zeer waardevol maar ook zeer kwetsbaar. De opvulling van het smeltgat bevat waarschijnlijk een klimaatarchief uit het laatglaciaal, maar dat gaat verloren wanneer het ven wordt uitgebaggerd om verlandings tegen te gaan. In het heidegebied hebben de voornaamste aantastingen te maken met natuurontwikkeling: afplaggen van de bovenste bodemlaag ten behoeve van bodemverarming of vrijmaken van het moedermateriaal voor heractiveren zandverstuivingen en uitbaggeren van vennen om te snelle verlandings tegen te gaan. Het bodemarchief wordt hierdoor potentieel bedreigd en het natuurlijke reliëf wordt in meer of mindere mate gewijzigd. In het dal van de Kleine Dommel is de belangrijkste aantasting het rechte trekken van grote delen van de natuurlijke beekbedding (Provincie Noord-Brabant, 2012, <http://www.brabant.nl/kaarten/aardkundige-waardenkaart.aspx>, <http://atlas.brabant.nl/aardkundigewaarden/images/Gebiedsbeschrijving/27StrabrechtseHeide,KleineDommel.pdf>).

³ Een pingo-ruïne is door ijs gevormd. In het Midden-Weichselien, onderdeel van de laatste ijstijd was de ondergrond permanent bevroren (permafrost). Een dunne bovenlaag ontdooide in warmere perioden. Op de permafrost lag een ijskern, die aangroeide als gevolg van toestromend grondwater. De grond op het ijs werd naar boven gedrukt, zodat een vorstheuvel of pingo ontstond. Uiteindelijk werd de ijslens zo hoog en steil dat de grond scheurde en langs de ijslens naar beneden gleed. Toen het ijs smolt bleef een pingo-ruïne over, een met water gevulde laagte met daaromheen een randwal.

3.1.3 Bodem

De bodem van het Natura 2000-gebied bestaat voornamelijk uit podzolen (zie figuur 5). Dit duidt op droge omstandigheden met een neergaande waterbeweging, waarbij humus en aluminium- en ijzerhuidjes rond zandkorrels oplossen en op enige diepte weer worden afgezet. Gekoppeld aan het beekdal van de Peelrijt/Witte Loop vinden we moerige podzolgronden en moerige eerdgronden. Hier is een veenlaag afgezet op resp. een podzolgrond en een eerdgrond. Opvallend zijn de moerige eerdgronden bij het Henneven en ten zuiden van het Maasven. Onder het Henneven is de veenlaag ca 1 meter dik (Provincie Noord-Brabant, 1998). Kennelijk was hier in het verleden sprake van stagnatie van water. De bodemkaart geeft aan dat in het noordwestelijk deel van het dal van de Kleine Dommel veen wordt aangetroffen. De stuifzandgronden treffen we aan op duinvaaggronden, bodems waar nog geen bodemvorming heeft plaatsgevonden.

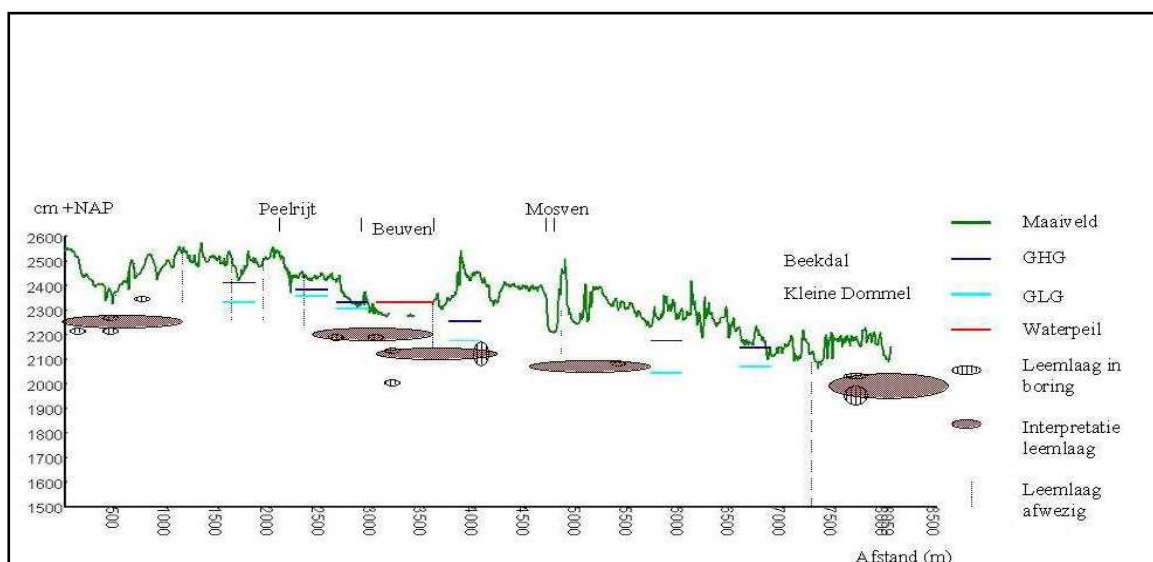
Er zijn veel boorbeschrijvingen van Strabrechtse Heide beschikbaar. In een aantal boringen is veen aangetroffen. Deze liggen met name in het dal van de Kleine Dommel en de Witte Loop. Ook bij Hoenderboom en ten zuiden en ten westen van het Beuven is veen in een aantal boringen aangetroffen.

Figuur 4: Bodemkaart

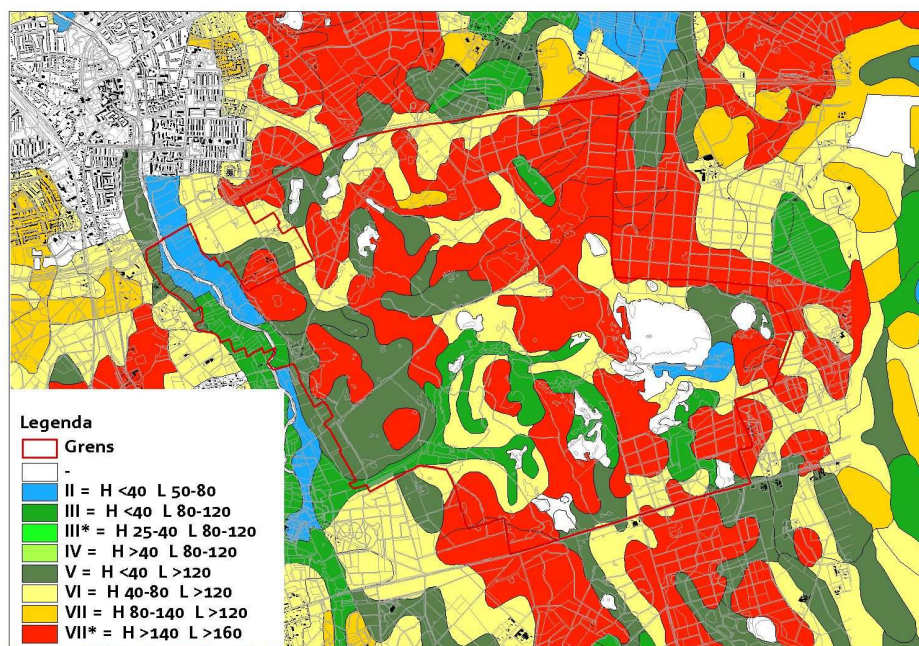
De beschikbare boringen zijn veelal ondiep. In slechts een beperkt aantal boringen is leem aangetroffen. Over de verbreiding van het leem kan op basis van deze boringen geen uitspraak gedaan worden. Gezien de processen, die zich in het Pleistoceen hebben afgespeeld namelijk afspoeling van smeltwater over een bevroren ondergrond en neerslaan van fijn sediment in laagten, mag aangenomen worden dat onder meerdere depressies in het gebied leemlagen voorkomen.

De Soet heeft bij een aantal vennen (Beuven, Starven, Kranenmeer, 's Heerenven, Platvoetje, Mosven en Meerlomeer) en de Reeloop gekeken hoe de opbouw van de ondergrond was. Behalve onder het Beuven en het Starven zijn onder de andere vennen twee leemlagen aangetroffen van één of meerdere decimeters. Op basis van het voorkomen van leemlagen uit boorbeschrijvingen en uit literatuur kan een schematische opbouw van het gebied getekend worden (zie figuur 6) (Cadée, 2009).

Figuur 5 Doorsnede Peerijt – Beuven

Volgens de 1 : 50.000 bodemkaart komt op de hoogste delen in het gebied een Gt VII* voor. Hier kunnen we in principe droge hei aantreffen⁴. In de lagere delen vinden we een Gt VI. Hier kunnen we in principe vochtige hei aantreffen, al is het mogelijk wat aan de droge kant. Het systeem van de Witte Loop heeft een Gt III. Hier kunnen we vochtige hei aantreffen. Op

Figuur 6 Grondwatertrappen 1 : 50.000

de westflank van de Strabrechtse Heide bij de overgang naar het dal van de Kleine Dommel ligt een brede strook met een Gt V. In het beekdal van de Kleine Dommel werd een Gt II en III aangetroffen (zie figuur 7). M.n. de Gt II is geschikt voor beekbegeleidend bos, mits er ook toestroom van basenrijke kwel is of overstrooming met basenrijk, niet te voedselrijk, oppervlaktewater. In het dal van de Kleine Dommel staan ook een aantal peilbuizen. Een deel daarvan wordt sinds 1998 gemeten. Met het programma Menyanthes zijn de

⁴ Ten behoeve van de GGOR zijn met een grondwatermodel de GHG en de GLG berekend. Wordt met een bodemkaart geaggregeerde informatie gegeven, met het model kan per rekencel een waarde voor de GHG en GLG bepaald worden. Hierdoor geeft deze een veel genuanceerder beeld.

grondwaterstanden vertaald naar grondwatertrappen. In een aantal buizen is in plaats van een GtII een GtI aangetroffen.

1185

3.2 Historie

1190

1195

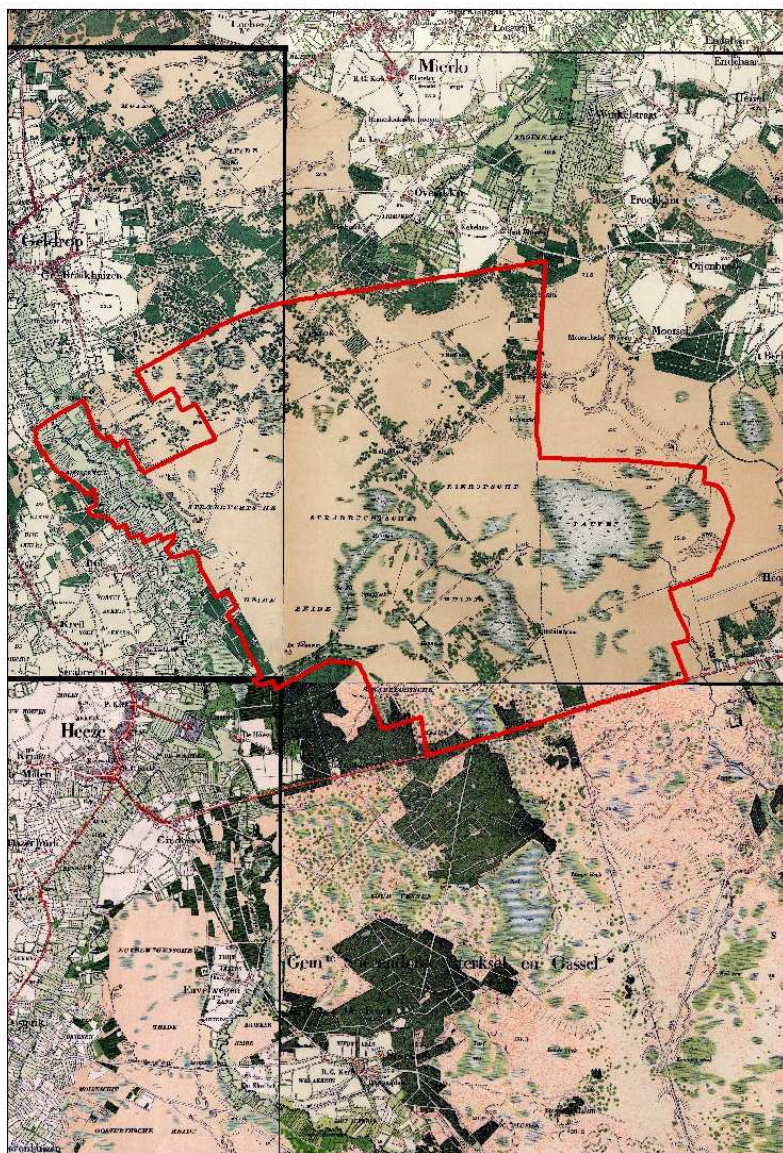
1200

1205

Rond 1840 is de Strabrechtse Heide nog een open en leeg heidegebied.. Rondom het Beuven en het Starven liggen in die tijd nog onbegroeide stuifduinen. Ook ten noorden van het Waschven liggen onbegroeide stuifduinen. Op deze kaart (zie figuur 8) staat de Peelrijt al als kronkelende waterloop aangegeven. Waarschijnlijk was de Peelrijt een natuurlijke waterloop. Het oorspronggebied van de Peelrijt ligt ten westen van Someren, ten zuiden van de Strabrechtse Heide. Het gebied bestaat hoofdzakelijk uit droge en natte heide en een gedeelte hoogveen op de grens met Limburg. Historisch onderzoek heeft uitgewezen, dat op het brongebied van de Peelrijt wateraanvoer uit de richting van Weert zat. Dit water had zijn oorsprong in België en was licht kalkhoudend. Hierdoor zal het Beuven van oudsher al zwakgebufferd geweest zijn (mondelinge mededeling Piet van de Munckhof)⁵. De Peelrijt mondde uit in het Beuven. Vanuit het Beuven loopt er een waterloop, de Witte Loop, naar het Grafven en van hieruit zijn een aantal laagtes met elkaar verbonden, o.a. die waar nu het Maasven in ligt en kwam tenslotte uit in een nat gebied ter hoogte van het kasteel bij Heeze. Op de kaart van Verhees uit 1794 staat de Witte Loop al aangegeven. De ligging is veel globaler dan op de kaart van 1840. Uit een correspondentie uit 1873 blijkt dat door menselijk ingrijpen delen van de Witte Loop vergraven zijn. Toen was het dus al geen natuurlijke loop meer.

In 1900 is de situatie nog nauwelijks veranderd (zieFiguur 7 figuur 8). Bij het kasteel is bos aangelegd. Het stuifduin ten noorden van het Waschven is beplant. Ook het oorspronggebied van de Peelrijt is nog nauwelijks ontgonnen. Aan de noordkant van de hei is een klein deel vanuit Mierlo met bos aangeplant.

⁵ Bewijs voor de hypothese van Gert-Jan Baaijens zoals die werd geopperd op de deskundigendag, nml dat gebufferd water afkomstig was uit bovenstrooms gelegen kalkmoerassen is in de bodemkartering van de ruilverkaveling Dorp en Eind niet aangetroffen (Stichting voor Bodemkartering Wageningen, 1960)

Figuur 7: Historisch landgebruik rond 1900

De instroom van de Witte loop in de Kleine Dommel is ten opzichte van 1838 verlegd. In 1838 kwam de Witte Loop ter hoogte van het kasteel in de Kleine Dommel. Op de kaart van 1900 kwam de Witte Loop uit in de Reeloop of Rielloop, een nieuw gegraven waterloop, die 1 km stroomafwaarts in de Kleine Dommel uitmondt.

Het Bultven, ten zuiden van de Somerense weg watert af op het Witven in Heeze. Dit waterde vervolgens af op het Henneven. Waarschijnlijk was dit een systeem van overlopende vennen. In het veld is duidelijk te zien dat door een hoge zandkop een verbindingssloot is gegraven. Vervolgens stroomde het door de slenk in noordwestelijke richting richting Witte Loop. De landbouwenclave ten zuiden van Witven Heeze heeft lange tijd via het Witven Heeze afgewaterd, hetgeen nog zichtbaar is aan de aanwezigheid van riet in het ven.

Voor 1920 heeft op beperkte schaal ontginning van de heide plaatsgevonden (Querner et al, 1999). Ten zuiden van het Natura2000-gebied zijn bijvoorbeeld het Peelven en het Rouven ontgonnen. Naast de ontginning wordt tussen 1900 en 1920 een begin gemaakt met de bebossing rondom de Somerense Heide en de gemeentebossen van Someren. Deze bossen zijn aangelegd op rabatten met om de 5 meter een greppel (van de Haterd et al, 2009).

3.3 Oppervlakte water en grondwater

1230 3.3.1 *Beuven, geschiedenis*

1235 Zoals hierboven beschreven stroomde de Peelrijt door het Beuven. Als gevolg van ontginning van de Somerensche Heide werd meer water afgevoerd. De afvoercapaciteit van de Witte Loop beperkte de ontwateringsmogelijkheden. In 1941 werd de Peelrijt via een sleuf met kaden door het Beuven op de Witte Loop aangesloten. In de Witte Loop werd een stuw
1240 geplaatst om er voor te zorgen dat in droge jaren het Beuven niet zou droogvallen. In de noordelijke kade zaten twee overlaten, zodat bij verhoogde afvoer het Beuven tijdelijk als reservoir dienst kon doen. De Witte Loop stroomafwaarts van het Beuven wordt over een grote lengte uitgediept (Zingstra, 1985). Bij de ruilverkaveling "Dorp en Eind" uitgevoerd in 1965 in het landbouwgebied ten zuiden van het Beuven werd de ontwatering verbeterd. Ook werd de Peelrijt verbreed. Voor de verwerking van de vergrote afvoer werd het Beuven als boezem aangewezen. De stuw in de Witte Loop maakte dat het vervuilde beekwater langer in het Beuven bleef. De schotbalken van de stuw zijn in de jaren '70 verwijderd (Buskens, 1989).

1245 In 1976 werd de Peelrijt tot in het Beuven opgeknapt, waarbij de kaden aan weerszijden van de Peelrijt zijn opgehoogd. Ook bij hoge beekafvoeren werd het Beuven gevoed met beekwater. Bij een peil van $\pm 23.10 \text{ m} + \text{NAP}$ kon het beekwater het Beuven instromen.

1250 In de winter 1985 - 1986 zijn er herstelmaatregelen uitgevoerd in het Beuven. De sliblaag, die op de bodem lag is verwijderd. Het water van de Peelrijt wordt nu omgeleid naar de Kleine Aa via de zogeheten Koppelleiding. Ook deze is in 1986 gegraven. Hierdoor wordt ongewenst aanvoer van water naar het Beuven voorkomen. De Koppelleiding heeft een afvoercapaciteit van $1,6 \text{ m}^3/\text{s}$. Is de afvoer groter of moet er water in het Beuven worden ingelaten, dan wordt de Witte Loop gebruikt. Tussen 1988 en 2006 is de afvoer vier keer
1255 groter dan $1,6 \text{ m}^3/\text{s}$ geweest.

3.3.2 *Beuven, waterinlaat*

1260 Zoals hierboven is aangegeven was het Peelrijt-Beuven systeem van oudsher zwakgebufferd. In de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw was de depositie van zuurvormende stoffen dermate hoog, dat zonder aanvoer van bufferende stoffen het Beuven verzuurde. Na de herstelwerkzaamheden van '85-'86 liet monitoringsonderzoek van de Radboud Universiteit zien dat het ven, geïsoleerd van aanvoer van gebufferd water bij het toenmalige niveau van depositie binnen een half jaar verzuurde. Destijds is er voor gekozen om water uit de Peelrijt voor deze buffering te gebruiken. Benedenstrooms van de Koppelleiding werd een
1265 voorziening gebouwd om water richting Beuven-Zuid af te leiden. Voordat het water in Beuven-Noord kan worden ingelaten moet het water eerst 3 weken bezinken in Beuven-Zuid om de overmaat aan slibdeeltjes en meststoffen in voldoende mate kwijt te raken.

1270 Voor de inlaat van water is door het waterschap De Dommel een protocol opgesteld (Waterschap De Dommel, 1997). Hierin staan de randvoorwaarden vermeld waaronder water kan worden ingelaten. Omdat de peilen in Beuven-Zuid, de Peelrijt en Beuven-Noord nagenoeg gelijk zijn, moet er eerst water worden uitgelaten uit Beuven-Noord om een verschil van minimaal 10 cm te krijgen tussen Beuven-Noord en Beuven-Zuid. In de periode 1986 – 1991 vond jaarlijks inlaat van beekwater plaats via Beuven-Zuid om verzuring tegen te gaan dan wel te voorkomen. De jaarlijkse hoeveelheden varieerden tussen
1275 de 12.000 en 54.000 m^3 (in 1989 had Beuven-Noord bij een peil van $23.20 \text{ m} + \text{NAP}$ een volume van 359.000 m^3 (Buskens, 1989). Verder is bekend dat er water is ingelaten in 1996, 2002 en 2003.

1280 Behalve dat waterinlaat de pH weer op een hoger niveau brengt zijn er in het verleden ook ongewenste neveneffecten geweest. In 1989 werd 124.000 m^3 uit Beuven-Noord uitgelaten. Uiteindelijk kon maar 30.000 m^3 ingelaten worden, omdat de capaciteit van Beuven-Zuid beperkt is (52.000 m^3). Waterinlaat in het droge jaar 1991 was nauwelijks mogelijk. In natte jaren dient de inlaat van voorbezonken beekwater groter te zijn dan in droge jaren.

1285 Zoals hierboven is beschreven, was het in de periode 1986 – 1991 in beide gevallen
problematisch: óf omdat het er niet was, óf omdat er onvoldoende water voorgezuiverd kon
worden. De grote wateraflaat in 1989 leidde het jaar daarop tot een eerdere droogval van de
oevers. De jaren 1990 en 1991 waren droog. Als gevolg van langdurige droogte trad er een
1290 vergrassing op, op de oevers. Bij de waterinlaat in 2002 werd geen positief effect op het
zuurbufferend vermogen geconstateerd (Eigenhuijsen, 2002). Dit werd geweten aan de
geringe hoeveelheid water die ingelaten kon worden. In 2003 is de kade opgehoogd met
zand, dat bij de Witte Loop is afgegraven (Mondelinge mededeling Rob van der Burg).
Voorzover nagegaan kon worden is de afgelopen jaren geen water meer ingelaten. Dit was
niet nodig omdat de pH van het water niet onder de kritische grens van pH 5 is gedaald
1295 (figuur 9).

Omdat het water van de Peelrijt nu via de Koppelleiding op de Kleine Aa wordt geloosd
ontvangt de Witte Loop in principe geen water uit de Peelrijt. Alleen bij piekafvoeren hoger
dan 1,6 m³/s wordt er water richting Beuven geleid (zie hierboven). Hiermee is de aanvoer
1300 van bufferende stoffen weggefallen. Ook heeft het gevolgen voor de watervoerendheid van
de Witte Loop. De Witte Loop staat in de zomer voor het overgrote deel tot en met het
Maasven droog. Vanaf het Maasven is de beek langer watervoerend. In het winterhalfjaar
treedt afvoer op van water afkomstig uit de heide (Buskens, 2005).

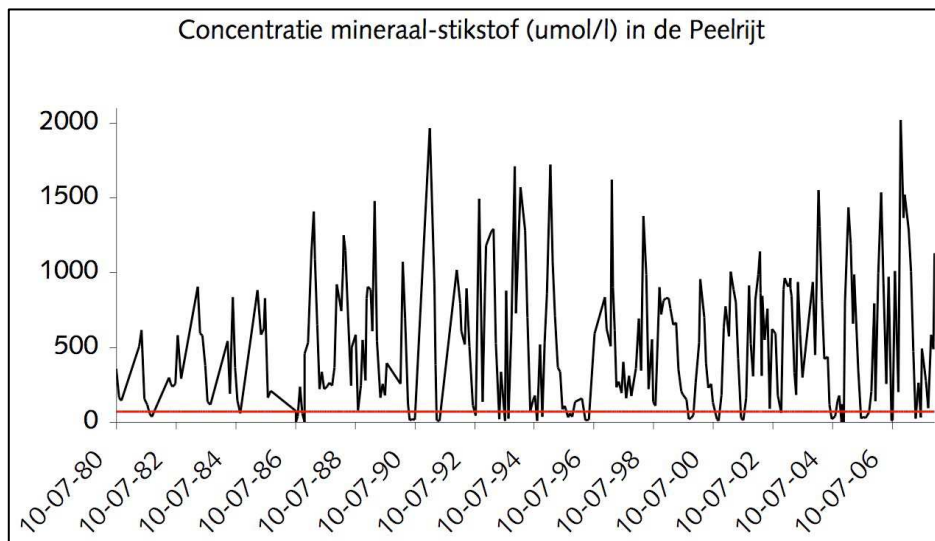
1305 Inmiddels is de depositie van ammoniak met de helft verminderd, de depositie van
zwaveldioxide is met 80% verminderd t.o.v. de depositie eind jaren '80 (Molenaar, 2006). De
berekende depositie is 2500 – 3000 mol N/ha/jaar. De kritische depositiewaarde voor vennen
is 410 Mol N/ha/jaar. Gemeten in Mol N is de depositie te hoog. Er heeft echter een
verschuiving plaatsgevonden in depositie van NO_x (stikstofoxiden) naar NH₄ (ammonium).
1310 Als NH₄ op open water valt wordt dit door denitrificatie omgezet in stoffen die minder
verzuren (mondelinge mededeling Jan Roelofs) (Nitraat wordt door bacteriën omgezet in
stikstof).

3.3.3 *Kleine Dommel*

1315 In de jaren '60 is de Kleine Dommel met een dragline opgeschoond. Hierbij zijn enkele
oerbanken doorgegraven. Dit leidde tot een daling van het peil in de Kleine Dommel van 30 –
50 cm. Vanwege dit lage peil en het inzakken van de oevers van de Kleine Dommel is een
stuw aangelegd (mondelinge mededeling Marcel Clewits, waterschap De Dommel). In 2003 is
deze stuw vervangen door een vistrap. Dit heeft in het oppervlaktewater plaatselijk geleid tot
1320 een daling van het waterpeil van 1 meter (Dommel kijkt na). In de peilbuizen rondom de
beek wordt deze daling niet teruggevonden. Tijdens een terreinbezoek was duidelijk dat er
verdroging is opgetreden. Dit is zichtbaar aan de xxxbomen die op staken staan. Of deze
verdroging een gevolg is van de recente daling van het oppervlaktewater of al in de jaren '60
is opgetreden kan niet met zekerheid gezegd worden (Liesbeth kijkt dit na). Een vermindering
1325 van de diepe kwel als gevolg van de drinkwaterwinning Grote Heide kan ook een rol gespeeld
hebben.

3.3.4 *Waterkwaliteit Beuven en Peelrijt*

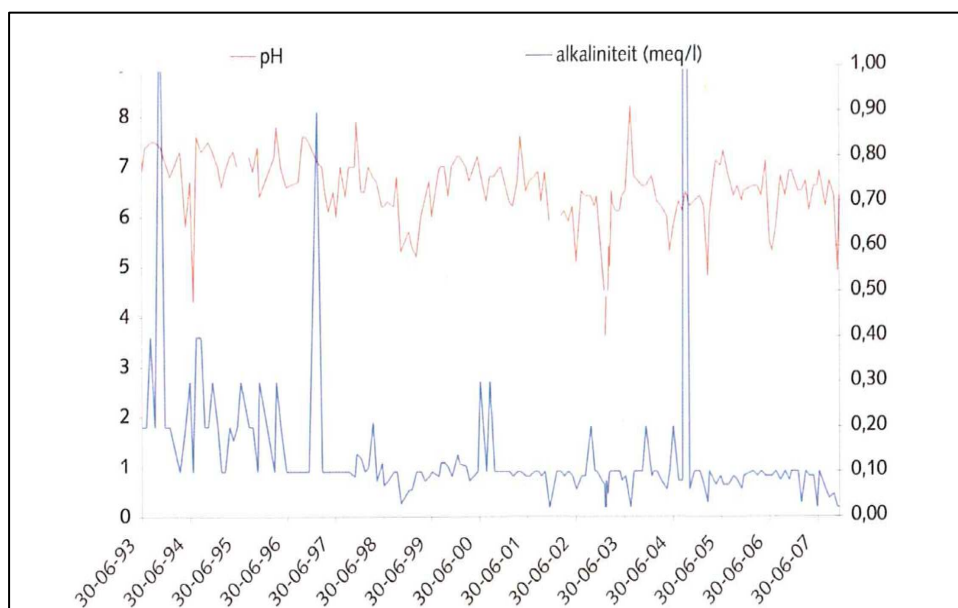
1330 In figuur 9 zijn de concentraties minerale N en fosfor en fosfaat van de Peelrijt weergegeven
over de periode 1980 – 2006. Met de rode lijn is aangegeven wat de vereiste concentraties
zijn voor zwakgebufferd water. Voor stikstof is dit lager dan 70 µMol/l (<1 mg N/l) en voor
ortho-fosfaat is dit kleiner dan µMol /l (<0.02 mgP/l).

Figuur 8: Nutriëntenconcentraties in de Peelrijt.

Omdat ortho-fosfaat (waarin de waterkwaliteitsdoelstelling is uitgedrukt) slechts incidenteel is gemeten, is ook de concentratie totaal-fosfor weergegeven. (Bron: Meetnet Waterschap De Dommel in Haterd, 2009). De grafieken laten zien dat de waterkwaliteit van de Peelrijt in ongezuiverde vorm niet voldoet aan de vereisten voor zwakgebufferde wateren. Er vindt een forse overschrijding plaats, die in de loop der jaren nauwelijks verbeterd lijkt.

In Figuur 9figuur 10 is het verloop van de pH en de alkaliniteit in monsterpunt 245041 weergegeven⁶. De waterkwaliteit voldoet nog aan de hierboven genoemde eisen. Wel lijkt er een dalende trend aanwezig te zijn.

Figuur 9: Verloop van pH en alkaliniteit in het Beuven-Noord (monsterpunt 245041). De pH (rode lijn) is op de linker-as en alkaliniteit (blauwe lijn) op de rechter-as weergegeven. Er is geen verklaring voor de uitschieter van alkaliniteit in 2004-2005.

3.3.5 Grondwatersysteem

Het gebied Strabrechtse Heide en Beuven is over het geheel genomen een infiltratiegebied. De bodem wijst daar ook op. De weerstand van de leemlagen onder Strabrechtse Heide en

⁶ Het meetpunt ligt op de noordoever van Beuven-Noord ter hoogte van de vogelkijkhut.

Beuven is gering en het neerslagoverschot zal infiltreren naar het 1ste watervoerende pakket (Holtland et al. , 2000).

Door REGIS⁷ II.0 is een reconstructie gemaakt van de stijghoogten van het 1ste, 2de en 3de watervoerende pakket voordat het pompstation Grote Heide in werking trad. Hier wordt in het 3de watervoerende pakket gewonnen. Hierdoor is een daling van de stijghoogte in het 3de watervoerende pakket opgetreden van circa 6 meter. Dit heeft een doorwerking naar het 2de en 1ste watervoerende pakket, zei het geringer als gevolg van de weerstand in de scheidende lagen. In tabel 10 zijn de gereconstrueerde stijghoogten weergegeven nabij de A67 en bij Heeze (in van den Bergh & Tromp, 1999). In 1995 waren de stijghoogten ter hoogte van de A67 resp. 20, 19 en 16 meter voor het 1ste, 2de en 3de watervoerende pakket. Vergelijken we de waarden uit de jaren '60 en die van 1995, dan blijkt dat ter hoogte van de A67 in de jaren '60 van de vorige eeuw de stijghoogte van het 2de watervoerende pakket iets hoger te zijn geweest dan die van het 1ste watervoerende pakket. In principe kon er nog kwel vanuit het 2de watervoerende pakket uittreden, terwijl er nu alleen nog kwel vanuit het 1ste watervoerend pakket optreedt.

Tabel 4: Reconstructie stijghoogten jaren 60

Locatie		maaiveld	stijghoogte 1e wvp	stijghoogte 2e wvp	stijghoogte 3e wvp
A67	gereconstrueerde stijghoogte jaren '60	18.4	19.9	20.0	19.8
A67	gemeten stijghoogte 1995	18.4	20.0	19.0	16.0
Heeze	gereconstrueerde stijghoogte jaren '60	19.1	22.3	22.0	22.2

Dit betekent dat momenteel in het dal van de Kleine Dommel alleen nog water uit het 1e wvp kan uittreden. In het verleden trad er ook kalkrijk water uit het 2e wvp uit (van den Bergh & Tromp, 1999). Op basis van stijghoogten en vegetatiekenmerken concludeert Querner dat in het dal van de Kleine Dommel alleen nog maar regionale kwel uit het 1e wvp uittreedt. In het dal van de Witte Loop zou op basis van de stijghoogten regionale kwel uit het 1e wvp kunnen uittreden. Vanuit de vegetatie zijn hier echter geen aanwijzingen voor.

In een straal van 5 km rondom de Strabrechtse Heide zijn er naast pompstation Grote Heide nog 9 andere industriële winningen. De vergunde hoeveelheid voor deze winningen is 11,6 miljoen m³. In 2005 was de onttrokken hoeveelheid volgens het register van de Provincie Noord-Brabant 7,3 miljoen m³. In de vier gemeenten rondom het gebied Strabrechtse Heide en Beuven, Heeze, Mierlo, Lierop en Someren zijn circa 360 geregistreerde vergunningen. Querner et al (1999) berekenen de onttrekking door beregening op 120.000 m³/dag.

Uit analyses van grondwaterstanden blijkt voor het gebied Strabrechtse Heide en Beuven dat er de afgelopen 50 jaar een verlaging van de GLG is opgetreden (KIWA en Brabantwater, 2005b). Deze kan niet verklaard worden uit een toename van de industriële winningen. Buis B51H0050 staat in het 1e wvp. Hier wordt sinds 1971 gemeten. Er lijkt eerder sprake te zijn van een stijging dan van een daling van de stijghoogte in het 1ste wvp (KIWA en Brabantwater, 2005b).

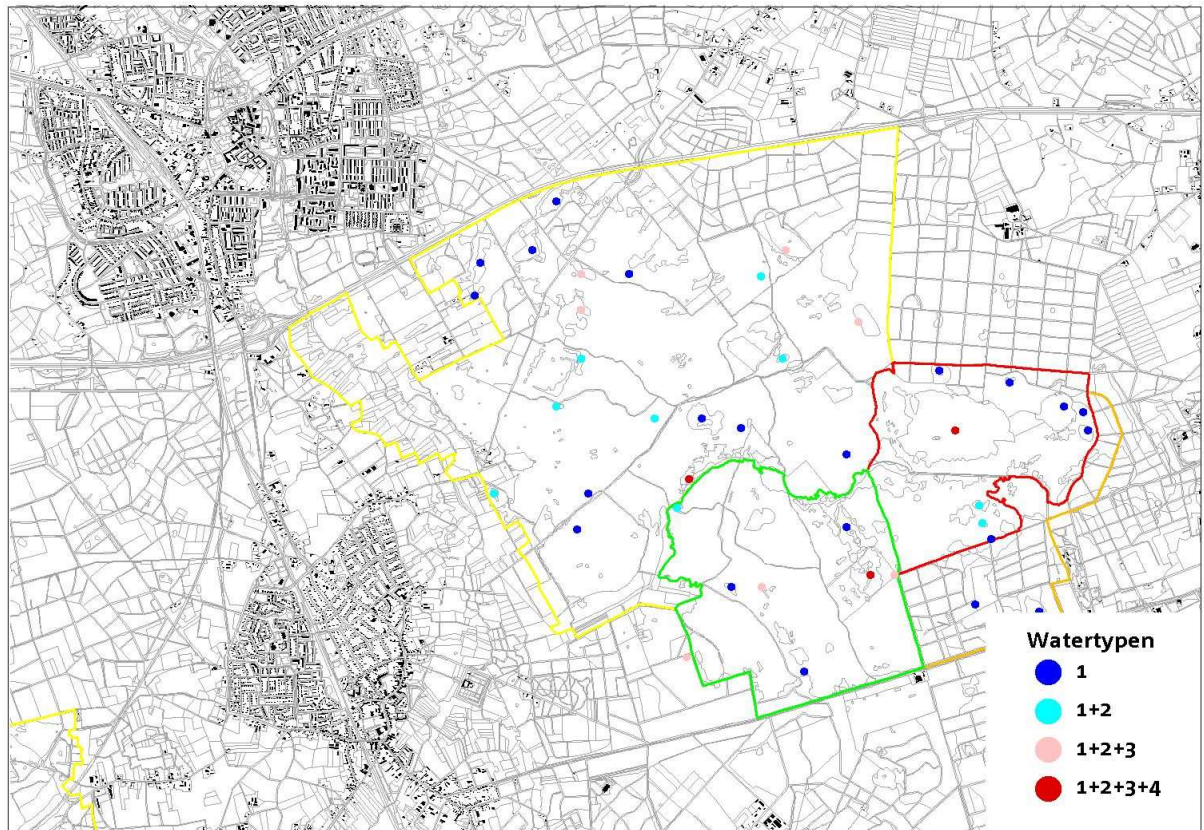
Het onderzoek van van den Bergh en Tromp laat zien dat in een smalle zone langs de Kleine Dommel er grondwater met een mogelijk regionale herkomst aanwezig is. De kwel komt echter maar zeer beperkt in het maaiveld en wordt voor een deel afgevangen door de Kleine Dommel. Ter hoogte van de landbouwenclave is de invloed van de landbouw zichtbaar in het

⁷ REGIS II.0 is een digitale regionale hydrogeologische kartering van de ondergrond van een groot deel van Nederland.

1400	grondwater (hoge concentraties ammonium, nitraat en chloride). De aanwezige sloten voeren het regenwater af voordat het kan infiltreren en in het beekdal weer uittreedt.
3.3.6	<i>Vennen</i>
	Op basis van aanwezige peilbuizen, boringen en bodemhoogtes van de vennen zal getracht worden voorlopige conclusies te trekken over de mogelijke herkomst van het water in de vennen.
1405	<i>Beuven</i>
1410	Ten noorden van het Beuven staat peilbuis B51H0334. Het filter zit hier op 2.30 – mv. Op basis van boringen in de omgeving kan geconcludeerd worden dat het filter onder een aanwezige leemlaag zit. Er wordt hier dus geen freatisch water gemeten, maar wat dieper grondwater uit het topsysteem. De GHG en de GVG komen boven de leemlaag en de venbodem uit, de GLG zakt onder de leemlaag en onder de venbodem uit. Als in de winter een peil van 23.20 m + NAP wordt aangehouden wordt de mogelijke kwel weggedrukt. Aan de noordkant zal de voeding van het ven vooral vanuit de omringende zandrug moeten komen. Het water zal een korte verblijftijd hebben en weinig zijn aangerijkt.
1415	DM140Z
1420	Ten zuiden van DM140Z staat peilbuis B51H0336. Het filter zit hier ongeveer 3 m – mv. In de omringende boringen is geen leem aangetroffen. Op basis van de dwarsdoorsnede, die door De Soet is gemaakt (De Soet, 1980) lijkt het of het filter boven de leemlaag zit. Uit de geologische kaart weten we dat er ten westen van het ven een dikke laag dekzand voorkomt. In het dekzand zitten niet of nauwelijks zuurbufferende stoffen. De GHG en de GVG zijn hoger dan de bodemhoogte van het ven. De voeding van de vennen zal zeer beperkt zijn en aangezien er verder geen aanvoer is zullen ze langdurig droogvallen. De voeding zal vooral ongebufferd grondwater uit de dekzandrug en uit regenwater bestaan.
1425	<i>Grafven</i>
1430	Ten oosten van het Grafven ligt buis B51H0404. Het filter zit hier 2 meter – mv. Het filter zit boven de leemlaag. Zowel de GHG, de GVG als de GLG komen boven de venbodem uit, hetgeen betekent dat er langdurige voeding vanuit de hogere delen optreedt. De fluvioperiglaciale afzettingen kunnen lokaal leembankjes hebben, die voor aanvoer van gebufferd water zullen zorgen.
1435	<i>Kranenmeer</i>
	Ten noordoosten van het Kranenmeer staat buis B51H0362. De filterdiepte zit op ca 3,5 m – mv. De Soet geeft hier alleen twee (zwak) lemige zandlagen aan onder het ven. De GHG zit hier onder de venbodem. Toestroming zal heel lokaal zijn en zal voornamelijk uit regenwater bestaan, dat iets is aangerijkt door aanwezige leembanken in de fluvioperiglaciale afzettingen aan de zuidkant. De stuifzanden aan de noordkant hebben weinig bufferende stoffen.
1440	<i>Waschven</i>
	Ten westen van het Waschven staat buis B51H0346. Het filter zit ongeveer 2 m – mv. Het filter zit boven de leemlaag. De GLG ligt iets onder de venbodem. Dit betekent dat er langdurige voeding vanuit de hogere delen mogelijk is.
1445	<i>Kiezelven</i>
1450	Aan de noordwestkant ligt buis B51G0830. Het filter zit op ca 2.40 m – mv. Zoals ook al bleek uit de geologische kaart ligt het ven in een gebied met een dikke laag dekzand. Tot 4 meter diep is zand aangetroffen. De GHG, GVG en GLG komen boven de venbodem uit. Dit betekent dat er langdurige voeding vanuit de hogere delen mogelijk is.
	Bij de andere vennen staan geen peilbuizen in de buurt die iets kunnen zeggen over de relatie grondwater – oppervlaktewater.
1455	Tijdens een onderzoek voor de Provincie Noord-Brabant is een indeling gemaakt naar watertypen van vennen aan de hand van vegetatiegegevens van de vennen (Oranjewoud, 1998). Op basis van literatuurstudie is gekeken welke planten karakteristiek zijn voor een bepaald watertype. Hierbij zijn 4 klassen onderscheiden:

- 1 zeer zuur, niet tot zeer zwak gebufferd water;
- 2 zwak zuur, zwak gebufferd water;
- 3 zwak zuur – circumneutraal matig gebufferd water;
- 4 circumneutraal – alkalisch, matig-zeer gebufferd water.

In figuur 11 zijn de resultaten weergegeven. Een aantal vennen zijn zuur, watertype 1. Daarnaast komen een aantal vennen voor waar naast watertype 1 ook plantensoorten van zwak en matig gebufferd water zijn aangetroffen. In onderstaande figuur is dit aangegeven met 1+2 en 1+2+3.

Figuur 10: Watertypen van de vennen

Dat het Beuven en het Maasven neutraal – alkalisch zijn wordt veroorzaakt door de doorvoer van landbouwwater. Grafven-Zuid werd ook als neutraal – alkalisch geclassificeerd. Mogelijk heeft het gebied in het verleden water ontvangen uit het zuidelijk gelegen landbouwgebied. De zure vennen liggen over het algemeen tegen gebieden met een dik pakket dekzand aan. Dit zou ook een verklaring kunnen zijn voor het feit dat Slootjesven en omgeving zure vennen heeft, terwijl je hier op basis van de ligging op de helling meer gebufferde ventypen zou verwachten. De gemengde typen ontvangen ongebufferd water uit het dekzand en stuifzand en licht gebufferd water uit de fluvioperiglaciale gronden (opm. we willen dit nog voorleggen aan deskundigen).

Tijdens veldbezoeken bleken toch plantensoorten van zwakgebufferde omstandigheden voor te komen bij vennen met zuur water. Deze kwamen vooral voor op geel zand. Vaak was hier de laag met afgestorven planten opgedroogd en verstoven, waardoor geel zand bloot kwam te liggen. Kennelijk zijn dan lokaal de omstandigheden toch geschikt voor soorten van zwakgebufferde omstandigheden om zich daar te vestigen.

3.3.7 Grondwaterkwaliteit

Er zijn incidenteel waarnemingen naar de waterkwaliteit gedaan. Vooral rond het Beuven zijn in het kader van de herstelwerkzaamheden waterkwaliteitsgegevens verzameld. In 1987 en in

1490 mei 1989 werden uit de peilbuizen, die aanwezig zijn in en rondom het Beuven door Buskens
(1989) monsters van toestromend grondwater opgepompt. De meeste buizen bevinden zich
in natuur- of bosgebied. Het grondwater blijkt niet of nauwelijks gebufferd te zijn met een
totale hardheid (Ca + MG) van minder dan 1 mmol/l. Het water is zacht tot zeer zacht. Op
basis van ionensamenstelling worden een aantal typen onderscheiden (volgens Stuyfzand⁸).
1495 De twee meest voorkomen zijn:
Calciumsulfaatype met pH 5 – 6, Ca-ratio 0,5 – 0,8, Chloride 100 – 660 µmol/l en (in de
meeste gevallen) lage gehalten aan aluminium, zink en cadmium.
Aluminiumsulfaatype met pH <4,5, Ca-ratio 0,1 – 0,6, Chloride 100 – 1280 µmol/l en vaak
hoge gehalten aan nitraat en zware metalen. Daarnaast zijn nog het calciumchloridetype en
1500 mixtypen aangetroffen.

Het calciumsulfaatype is aangetroffen in peilbuizen met filters enige meters onder het
maaiveld. Grondwater van het aluminiumsulfaatype komt zowel in ondiepe als in diepere
buizen voor. Het calciumchloride- en de mixtypen zijn voornamelijk aangetroffen in diepere
1505 buizen in en nabij vennen, waaronder het Beuven. Het aluminiumsulfaatype is aangetroffen
in twee buizen aan de noord- en westkant van het Beuven.

Het IBN-DLO heeft tussen 1981 en 1987 op een zevental natte plekken in het noordwesten
van Strabrechtse Heide en Beuven een aantal waterkwaliteitsparameters geanalyseerd
(Querner et al., 1999). Uit de analyses blijkt duidelijk dat het ondiepe grondwater op de
1510 Braakhuizensche Heide tussen het Scheidingsven en Kiezelveen een regenwaterkwaliteit heeft;
de pH is laag (tussen 4 en 5), de EGV is laag (ca. tussen 60-80 µS/cm). De gehalten van de
afzonderlijke ionen zijn eveneens laag. Alleen de sulfaatgehalten zijn wat verhoogd,
waarschijnlijk als gevolg van atmosferische depositie. Bij de landbouwenclave in de
1515 noordwesthoek is het landbouwkundig gebruik zichtbaar in het grondwater (KIWA en
Brabantwater, 2005b, Van den Bergh & Tromp, 1999).

Uit het onderzoek van het IBN-DLO blijkt dat voor de Strabrechtse Heide en Beuven het
grondwater ook een sterke regenwaterkwaliteit heeft; een pH tussen 4 en 5 en een EGV van
1520 60 – 200 µS/cm. Het water is over het algemeen schoon, hoewel er sporen zijn van
antropogene beïnvloeding (KIWA en Brabantwater, 2005a). Een monster langs de Witte Loop
is het meest verontreinigd met SO₄, K en CL.

3.4 Biotiek

1525 Door de grote variatie in het gebied aan abiotische standplaatsfactoren en de aanwezigheid
van veel geleidelijke overgangen tussen deze factoren (bijvoorbeeld droog-nat, en voed-
selarm-voedselrijk) kent het gebied een grote variatie aan vegetaties en daarin voorkomende
planten- en diersoorten.

1530 Een deel van deze vegetaties en soorten behoren tot de instandhoudingsdoelstellingen die
vanuit Natura 2000 op het gebied liggen. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de
aanwezige natuurwaarden in het gebied in relatie tot deze Natura 2000-instandhoudings-
doelen.

3.4.1 Kwalificerende habitattypen e.a. waardevolle vegetaties⁹

1535 Een groot deel van de in het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven voor-
komende vegetatietypen zijn te rekenen tot de habitattypen waarvoor het gebied is aange-
wezen (kwalificerende habitattypen; behorende tot de instandhoudingsdoelstellingen).
Op de Strabrechtse en Lieropse Heide zijn dit vegetaties van: vennen (vegetaties van zwak
en zeer zwak gebufferde en zure ventypen Habitattypen H3110, H3130 en H3160), vochtige
1540 en natte heide (o.a. dopheidevegetaties; H4010_A), droge heide (struikheidevegetaties;
H2310), stuifzand (o.a. buntgrasvegetaties: H2330) en in het beekdal van de Kleine Dommel
daarnaast vochtige beekbegeleidende bossen (elzenbroekbossen en vogelkers essenbos;

⁸ De methode zoals die is ontwikkeld door Stuyfzand geeft o.a. het dominante kation en het dominante anion aan. Bij het Calciumsulfaatype is Ca het dominante kation en SO₄ het dominante anion. Bij het Aluminiumsulfaatype is Al het dominante kation. Het aluminiumsulfaatype en het calciumsulfaatype is regenwater, dat enigszins vervuild is. Beide watertypen zijn dus (nog) nauwelijks gebufferd.

⁹ Zie bijlage 3.2 'Toelichting habitattypen' voor een overzicht van in het gebied aanwezige waardevolle vegetaties (3.2.2 kwalificerende habitattypen en 3.2.3 Overige vegetaties)

1545		H91E0_C). Net buiten het Natura 2000-gebied (in de enclave rond de manege in de noord-westhoek) is een uitgebreide groeiplaats aanwezig van beenbreek (kwalificerend tot habitatype H4010_A); veel groter dan binnen de begrenzing voorkomend. In § 3.5 'Voorkomen habitatypen' wordt nader ingegaan op deze habitatypen.
1550		Daarnaast komen in het gebied waardevolle vegetaties voor die niet tot de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied behoren (geen kwalificerende habitatypen) maar wel te rekenen zijn tot een habitatype. Op de Strabrechtse en Lieropsche Heide zijn dit de habitatypen droge heide (H4010) ¹⁰ , heischrale graslanden (habitatype H6230), pioniervegetaties met snavelbiezen (habitatype H7150), vegetaties van het verbond der berkenbroekbossen langs de Witte Loop (H91D0) en berken-eikenbosvegetaties (mogelijk kwalificerend voor H9120). In het beekdal van de Kleine Dommel komen daarnaast natte schraalgraslanden (veldruschraalland H6410) voor.
1555	3.4.2	<i>Typische plantensoorten e.a. florawaarden</i> ¹¹
1560		Een deel van de in het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven aanwezige plantensoorten is kenmerkend voor één van de habitatypen waarvoor het is aangewezen als Natura 2000-gebied. Deze soorten fungeren daardoor als 'kwaliteitsindicator' voor de specifieke habitatypen van vennen, vochtige heide, droge heide, stuifzand en beekbegeleidende bossen. Een deel van deze karakteristieke soorten is daarbij specifiek aangeduid als 'typische soort' voor de afzonderlijke habitatypen (Ministerie van LNV ¹² , 2008 en 2009). Het gaat daarbij om soorten zoals als kruip- en stekelbrem, buntgras, diverse korstmossen, waterlobelia, kleine biesvaren, oeverkruid, drijvende waterweegbree, moerashertshooi, pilvaren, kruipende moerasweegbree, vlottende bies, klokjesgentiaan, beenbreek e.v.a..
1565		In § 3.2 wordt per habitatype een overzicht gegeven van de in het gebied aanwezige typische soorten. De drijvende waterweegbree behoort tot de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen; in § 3.5 wordt derhalve nader ingegaan op deze soort.
1570		Naast de typische soorten komen er binnen de Natura 2000-begrenzing behoorlijk wat plantensoorten voor die beschermd zijn volgens de Flora- en faunawet en/of op de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare plantensoorten staan. Het gaat daarbij om soorten als bruine en witte snavelbies, draadzegge, galigaan, jeneverbes, kleine veenbes, klein glidkruid, lavendelheide, moeraswolfklauw, ondergedoken moerasscherm, teer guichelheil, waterdrieblad, waterlepeltje en wilde gagel e.a..
1575		Een deel van de in het gebied voorkomende plantensoorten is kenmerkend voor oude heide dan wel bosgroeiplaatsen. Het beekdal van de Kleine Dommel, met oude elzen- en essenhakhout en houtwallen, vormt een waardevol genenbrongebied voor autochtone bomen en struiken waaronder enkele zeldzame soorten, van regionaal (nationaal) belang, waaronder de zwarte els, es, zwarte bes, wilde gagel en gelderse roos ¹³ . De Strabrechtse Heide en Beuven met populaties van bijzondere (dwerg-) struiken in heideterreinen waaronder wilde gagel, stekelbrem, kruipbrem en jeneverbes vormt eveneens een waardevol brongebied van inheemse soorten ¹⁴ . (bron: Ecologisch adviesbureau Maes en van Loon, 2009).
1580		
	3.4.3	<i>Faunawaarden</i> ¹⁵
1585		Het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven heeft door haar grote variatie aan leefgebieden een grote faunarijksdom. Het gebied is van belang als broedbiotoop voor broedvogels (waaronder soorten als roerdomp, woudaapje, nachtzwaluw, zomertaling en wespandief) door aanwezigheid van heide, vennen, moerassen en bossen. Daarnaast is het heide met vennen, in bijzonder het Beuven, van groot belang voor vogelsoorten, die het

¹⁰ Zeer waarschijnlijk wordt het habitatype Droge heide (H4030) wegens het veelvuldig voorkomen in het gebied in het Definitieve aanwijbsbesluit aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied toegevoegd. De concepttekst van dit beheerplan gaat op dit moment echter nog uit van de doelen zoals geformuleerd in het Concept Aanwijbsbesluit, waarop dit habitatype 'vergeten' was.

¹¹ Zie bijlage 3.1 'Toelichting natuurwaarden' voor een overzichtslijst met status van aanwezige waardevolle plantensoorten in het gebied

¹² Profieldocumenten habitatypen, versie 1 september 2008 en 24 maart 2009 (afhankelijk van het habitatype)

¹³ Op basis van beperkte steekproef (10%); rest (90%) van de oude boskernen in het beekdal is nog niet vlakdekkend geïnventariseerd (Ecologisch adviesbureau Maes & v.Loos 2009).

¹⁴ Op basis van literatuuronderzoek; heide is nog niet vlakdekkend geïnventariseerd; Terreinen van Brabants Landschap worden in 2009 geïnventariseerd (Ecologisch adviesbureau Maes & v.Loos 2009)

¹⁵ Zie bijlage 3.1 'Toelichting natuurwaarden' voor een overzicht van de belangrijkste faunawaarden per soortgroep met vermelding van status (beschermingsstatus en/of Rode Lijst-categorie).

1590 gebied gebruiken als rust-, foerageer- of slaapplek tijdens zomer-/winterverblijf of trek-
periode (waaronder kraanvogel, grote zilverreiger, klapekster, zwarte ooievaar en vele
1595 anderen). Verder heeft het gebied een grote amfibieënwaarde met metapopulaties van hei-
kikker, poelkikker, vinpootsalamander en rugstreeppad. De insectenrijkdom is groot en
gevarieerd, met veel karakteristieke libellensoorten, dagvlinders, sprinkhanen, de veldkrekel
en een grote variëteit aan bijen, wespen en mieren.

1600 Een deel van de in het gebied voorkomende diersoorten is aangewezen als 'typische soort'
voor de kwalificerende habitattypen volgens de profieldocumenten habitattypen (Ministerie
van LNV, sept. 2008 en maart 2009). Daarnaast komen karakteristieke soorten in het gebied
voor, die weliswaar niet als 'typische soort' zijn aangemerkt, maar wel degelijk ook kenmer-
kend zijn voor bepaalde habitattypen. In § 3.5 wordt per habitatype een overzicht gegeven
van de in het gebied aanwezige typische soorten en wordt ook op specifieke overige karak-
teristieke soorten ingegaan.

1605 In het Natura 2000-gebied komen drie vogelsoorten voor die behoren tot de instand-
houdingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Dit betreffen de roerdomp, woudaap
(beiden broedend in het gebied) en de kraanvogel, die het gebied tijdens de voor- en
najaarstrek gebruikt als slaap- en pleisterplaats. Op deze soorten wordt nader in § 3.5.

3.5 Voorkomen habitattypen

1610 In de huidige situatie bestaat circa xx ha van het Natura 2000-gebied uit vegetatietypen, die
te rekenen zijn tot de kwalificerende habitattypen (habitattypen behorende tot de instand-
houdingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven). De overige
vegetaties behoren niet tot de kwalificerende habitattypen. In deze paragraaf wordt het
1615 voorkomen van de kwalificerende habitattypen in het Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide
en Beuven' nader toegelicht. Daarbij wordt achtereenvolgens de oppervlakte en verspreiding
over het gebied, de kwaliteit in de huidige situatie, de geconstateerde trend en het toekomst-
perspectief beschreven.¹⁶

1620 De kaartbijlage 4 geeft het actuele voorkomen weer van de habitattypen waarvoor Natura
2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven is aangewezen. Deze kaart is gebaseerd op de
gegevens van de vegetatiekartering van 2002 van de gebiedsdelen in eigendom van Staats-
bosbeheer (Buro Bakker, 2003). Dit m.u.v. de terreindelen van Van Alphen, die eveneens
beheerd worden door Staatsbosbeheer; daar is de kaart gebaseerd op de in 1992 uitgevoerde
vegetatiekartering, waarbij dit deel wel is meegenomen (Altenburg & Wymenga, 1993).

1625 Overige terreindelen zijn de habitattypen toegekend op basis van expert Judgement, op basis
van o.a. informatie van de terreinbeheerders, luchtfoto's, de in 2009 uitgevoerde
vlakdekkende quick-scan van alle vennen e.o. (bron: 'Natura 2000-Beheerplanteam, 2009').¹⁷

3.5.1 Stuifzandheiden met struikheide – H2310

1630 *Oppervlakte en verspreiding*
Het habitatype 'Stuifzandheiden met struikheide' beslaat in totaal een oppervlakte van circa
xx ha en bevindt zich verspreid over de gehele Strabrechtse en Lieropsche Heide, voor een
deel in mozaïek met ander habitattypen.

1635 *Kwaliteit*
Het habitatype bestaat grotendeels uit goed ontwikkelde droge heide vegetaties met
struikheide behorende tot de associatie van struikheide en stekelbrem. Een deel van de droge
heide bestaat uit een matige ontwikkelde rompgemeenschap met bochtige smele. In het
1640 gebied is een groot areaal zodanig vergrast, dat het de kwalificatie 'stuifzandheiden met
struikheide' niet meer verdient.

¹⁶ Zie Bijlage 3.1: 'Toelichting habitattypen, 3.1.2 voor een toelichting op deze beschrijving'. Zie Bijlage 3.2: 'Toelichting natuurwaarden' voor een toelichting op status van typische en kenmerkende flora- en faunasoorten, alsmede de gebruikte literatuurbronnen.

¹⁷ Zie verder Bijlage 3.1 'Toelichting habitattypen, 3.1.1 voor nadere toelichting op totstandkoming vd kaart.

Daarnaast komen in het gebied struikheidevegetaties voor, die een overgang vormen naar vochtige dopheidevegetaties, welke behoren tot habitatype 'vochtige heide op zandgronden' (H4010_A).

Typische soorten

De kwaliteit van het habitatype wordt mede geïndiceerd door de aanwezigheid van typische en andere karakteristieke soorten van stuifzandheiden met struikheide. Een groot deel van de typische soorten van het habitatype is aanwezig in het gebied.

Tabel 4: Voorkomen typische soorten stuifzandheiden met struikheide (H2310) in Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide & Beuven'

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Cat.	Voorkomen
Grote wolfsklauw	<i>Lycopodium clavatum</i>	Vaatplanten	K	H
Klein warkruid	<i>Cuscuta ephithum</i>	Vaatplanten	K	Ja
Kleine wolfsklauw	<i>Lycopodium tristachyum</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Kruipbrem	<i>Genista pilosa</i>	Vaatplanten	K	Ja
Stekelbrem	<i>Genista anglica</i>	Vaatplanten	K + Ca	Ja
Gedrongen schoffelmoss	<i>Scapania compacta</i>	Mossen	E	Nee
Gekroesd gaffeltandmos	<i>Dicranum spurium</i>	Mossen	K	Nee
Gewoon trapmos	<i>Lophozia ventricosa</i>	Mossen	K	Ja
Glanzend tandmos	<i>Barbilophozia barbata</i>	Mossen	K	Nee
Kaal tandmos	<i>Barbilophozia kunzeana</i>	Mossen	K	Nee
Kronkelheidestaartje	<i>Cladonia subulata</i>	Korstmossen	Ca	Ja
Open rendiermos	<i>Cladina portentosa</i>	Korstmossen	Ca	Ja
Rode heidelucifer	<i>Cladonia floerkeana</i>	Korstmossen	Ca	Ja
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea ssp.arborea</i>	Vogels	Cab	Ja
Klapekster	<i>Lanius excubitor ssp.excubitor</i>	Vogels	K	Ja
Roodborsttapuit	<i>Saxicola torquata ssp.rubicola</i>	Vogels	Cb	Ja
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe ssp.oen.</i>	Vogels	Cab	Ja
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis ssp.arv.</i>	Vogels	Cab	Ja
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis ssp.agilis</i>	Reptielen	K	Nee*
Groentje	<i>Callophrys rubi</i>	Dagvlinders	Cb	Ja
Heivlinder	<i>Hipparchia semele ssp.semele</i>	Dagvlinders	K	Ja
Kommavlinder	<i>Hesperia comma</i>	Dagvlinders	K	Ja
Blauwvleugelsprinkhaan	<i>Oedipoda caerulea</i>	Sprinkhanen & krekels	K	Ja
Kleine wrattenbijter	<i>Gampsocleis glabra</i>	Sprinkhanen & krekels	E	Nee*
Zadelsprinkhaan	<i>Ephippiger ephippiger ssp.vitium</i>	Sprinkhanen & krekels	K	Nee*
Zoemertje	<i>Stenobothrus lineatus</i>	Sprinkhanen & krekels	K	Nee*

Legenda

Categorie	
Ca	Constance soort goede abiotische toestand
Cb	Constance soort goede biotische structuur
Cab	Constance soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur
K	Karakteristieke soort
E	Exclusieve soort
Voorkomen	
Ja	aanwezig

Nee	afwezig
H	Historisch: in verleden voorkomend; inmiddels verdwenen
*	Niet voorkomend in /bekend voor de regio: <i>Typische soorten kleine wolfsklaus, zandhagedis, kleine wrattenbijter, zadelsprinkhaan, zoemertje komen niet voor in het gebied maar zijn hier ook niet te verwachten gezien hun landelijk verspreidingsbeeld.</i>

Soorten als kruipbrem, stekelbrem, gewoon trapmos, kronkelheidestaartje, open rendiermos, rode heidelucifer en klein warkruid komen verspreid over het gebied regelmatig voor.

1660 Daarnaast is een groot aantal van de typische faunasoorten aanwezig: boomleeuwerik, klapekster (alleen 's winters), roodborsttapuit, tapuit, veldleeuwerik, groentje, heivlinder, kommavlinder en blauwvleugelsprinkhaan. De grote wolfsklaus kwam tot eind tachtiger jaren voor in de Verste Heide (in de noordoosthoek van het gebied). De soort is hier door derden weggehaald op de standplaatsen en daardoor verdwenen uit het gebied.

1665 Naast genoemde typische soorten komen in het gebied andere plantensoorten voor die karakteristiek zijn voor droge struikheidevegetaties. Een zeer karakteristieke is de jeneverbes, waarvan verspreid over het gebied exemplaren staan. Onder meer in de zuidoosthoek van het Natura 2000-gebied is jeneverbesstruweel aanwezig (direct ten westen van het Witven-Someren). Daarnaast komen soorten voor als pilzegge, borstelgras, tandjesgras,

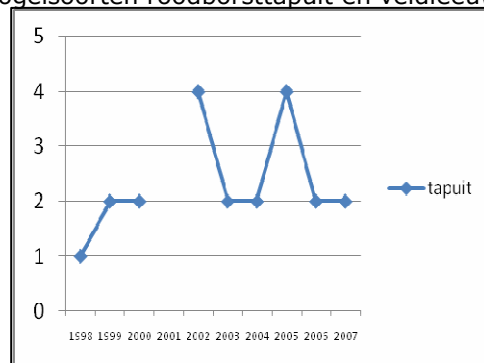
1670 tormentil, ruig haarmos en dwergviltkruid. Karakteristieke faunasoorten voor droge heide zijn daarnaast o.a. de nachtzwaluw, veldkrekel¹⁸, heideblauwtje en diverse karakteristieke bijen-, wespen- en mierensoorten (zie [bijlage 3.1](#) voor de specifieke soorten).

Trend

1675 De droge heidevegetaties lijken in de periode 1992-2002 (wat betreft het door Staatsbosbeheer gekarteerde deel) in kwaliteit te zijn toegenomen. De vergrassing lijkt te zijn verminderd, door een daling van het trofieniveau en verhoging van de pH-waarde (het minder zuur worden), waarvan soorten als dwergviltkruid en stekelbrem profiteren, en soorten als borstelgras en schapengras toenemen. Echter op een belangrijk deel van de heide zijn

1680 nog steeds matig tot sterk vergraste vegetaties te zien; deze vergraste vegetaties bestaan deels uit droge bochtige smeie. (bron: Holtland, 2009). De trend voor de overige gebieden is onbekend maar vermoedelijk het zelfde omdat hier de zelfde zaken spelen (daling van het trofieniveau en verhoging van de pH-waarde i.c.m. vergelijkbaar verschralend heidebeheer van plaggen al dan niet i.c.m. begrazing).

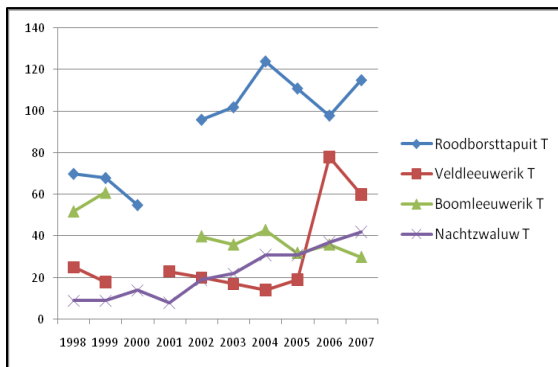
1685 Vanaf eind jaren 90 vertonen de typische broedvogelsoorten roodborsttapuit en veldleeuwerik

een toename in het aantal broedparen. De boomleeuwerik vertoont het laatste decennium een lichtdalende trend; over een langere periode (1988-2007) lijkt echter wel sprake van een stabiele (doch fluctuerende) stand. De tapuit heeft een zeer kleine fluctuerende maar stabiele populatie in het gebied; in Noord-Brabant is het een zeldzame broedvogel. Het aantal broedparen van de nachtzwaluw het laatste jaren duidelijk toegenomen. Dit duidt er op dat er voldoende rust, voedsel en openheid in het heidegebied aanwezig is.

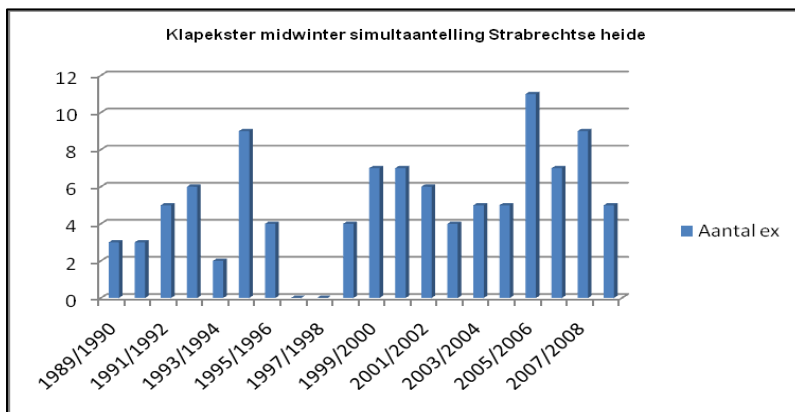
1690

¹⁸ De Provincie Noord-Brabant heeft een grote verantwoordelijkheid voor het behoud van de veldkrekel in Nederland. De soort komt m.n. in het midden en zuiden van het land voor, en vooral op de heideterreinen in Noord-Brabant en Limburg. De Strabrechtse Heide vormt daarbinnen een van de zwaartepunten. (Bron: Schut, Kleukers & Krekels, 2008).

Figuur 11: Trend typische vogelsoorten H2310 incl. de nachtzwaluw (totaal aantal broedparen 1998 t/m 2007) op de Strabrechtse en Lieropse Heide en Beuven e.o. excl. De Braakhuizense Heide) (bron gegevens: Staatsbosbeheer, 2007)

De trend van deze vogelsoorten op de Braakhuizense Heide is onbekend. Recent zijn hier alleen boomleeuwerik en roodborsttapuit in lage dichtheden waargenomen (Vogelwerkgroep IVN Geldrop, 2008). Wellicht dat hier te weinig areaal aan open heide aanwezig is. De klapekster heeft sinds 1979 niet meer gebroed op de Strabrechtse Heide; landelijk is het geen broedvogel meer sinds 2002¹⁹. Tegenwoordig betreft het een doortrekker en overwinteraar vanuit noordelijke streken. De doortrekkers worden vooral in oktober waargenomen. Van de midwinterpopulatie in het gebied wordt de laatst 20 jaar jaarlijks een simultaantelling gehouden²⁰; deze blijkt behoorlijk te fluctueren; zie onderstaande grafiek (bron gegevens: www.vogelsindekempen.nl) (Vogelwerkgroep de Kempen).

Figuur 12: simultaantelling klapekster

De trend van de meest voorkomende typische insectensoorten is stabiel, voor zover bekend. De indruk bestaat dat de populatie van het groentje redelijk stabiel en van de heivlinder stabiel is. De populatie van de kommavlinder wisselt sterk in omvang maar had in 2009 t.o.v. de voorgaande jaren een goed jaar. Het heideblauwtje is naar verwachting stabiel tot licht achteruitgaand; de soort is sterk afhankelijk van verjonging van struikheide. (bron: mededelingen J.Smits, Staatsbosbeheer).

De blauwvleugelsprinkhaan heeft een sterk fluctuerende populatie in het gebied. De soort reageert met name op natuurlijke dynamiek (vorst/droogteschade, heidehaantjesplagen) en beheermaatregelen (als chopperen en omvorming van bos naar hei) (bron: mededeling J.Smits, Staatsbosbeheer). De Strabrechtse Heide vormt volgens Schut, Kleukers & Krekels, (2008) één van de vier grotere gebieden waar de soort in Noord-Brabant nog voor komt.

¹⁹ In de eerste helft van de vorige eeuw was de soort een zeer schaarse broedvogel in de Kempen waaronder de Strabrechtse Heide (> 5 broedparen in 1951-1953). In de jaren 60-70 nam de soort af (op Strabrecht jaarlijks maximaal 1 broedpaar in periode 1963-1979).

²⁰ jaarlijks simultaantelling op één dag in midwinter (december of januari)

Daarbij wordt gemeld dat de soort vanwege haar pionierkarakter gevoelig is voor afname van de dynamiek, vergrassing, verbossing en vermossing.

1725

Perspectief onder huidige omstandigheden

De verbetering van de kwaliteit van de vegetatie is te danken aan enerzijds het gevoerde verschrallingsbeheer door het inzetten van begrazing (met een geherderde schaapskudde en in een deel door het inrasteren van vee) en te plaggen. Daarnaast is de heide minder zuur geworden door een autonome ontwikkeling, te weten de afname van de zure depositie vanuit de lucht. Naar verwachting zal bij voortzetting van het gevoerde verschrallingsbeheer het areaal vergraste droge heide in de toekomst verder afnemen. De droge heide heeft veel te leiden gehad van het heidehaantje, waardoor struikheide over grotere oppervlakten afgestorven is (situatie t/m 2009). Verspreid komen wel plekken voor met oude struikheide (Staatsbosbeheer, 2004).

1730

1735

3.5.2 Zandverstuivingen – H2330

Oppervlakte en verspreiding

Het habitattype 'zandverstuivingen' beslaat in totaal een oppervlakte van circa x ha en is met name aanwezig in een brede zuidwest-noordoost georiënteerde baan²¹ door het centrum van het gebied aanwezig. Het habitattype bevindt zich geconcentreerd rond de Galgeberg en daarnaast elders verspreid op kleinere plekken.

1740

Kwaliteit

Het habitattype bestaat voornamelijk uit open zand in combinatie met goed ontwikkelde droge pioniergraslanden met buntgras van de 'associatie van buntgras en heidespurrie en daarnaast minder goed ontwikkelde rompgemeenschappen met grijs kronkelsteeltje dan wel gewoon struisgras.

Het habitattype zandverstuiving komt ook in een overgangsvorm naar heischraal grasland-vegetaties voor (welke niet tot de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied behoren) en als overgangsvorm naar struikheivegetaties (behorend tot habitattype H2310).

1745

1750

Typische soorten

De kwaliteit van het habitattype wordt mede geïndiceerd door de aanwezigheid van typische en andere karakteristieke soorten van zandverstuivingen (H2330). In het gebied komen een behoorlijk aantal typische soorten van dit habitattype voor.

1755

Tabel 5 Voorkomen typische soorten zandverstuivingen (H2330) in Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide & Beuven'

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Cat.	Voorkomen
Buntgras	<i>Corynephorus canescens</i>	Vaatplanten	Ca	Ja
Heidespurrie	<i>Spergula morisonii</i>	Vaatplanten	Ca	Ja
Ruig schapengras	<i>Festuca ovina ssp. hirtula</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Ezelspootje	<i>Cladonia zopfii</i>	Korstmossen	K + Ca	Ja
Hamerblaadje	<i>Cladonia strepsilis</i>	Korstmossen	K + Ca	Ja
IJslands mos	<i>Cetraria islandica</i>	Korstmossen	K	Nee - H
Plomp bekermos	<i>Cladonia borealis</i>	Korstmossen	K + Ca	Ja
Slank stapelbekertje	<i>Cladonia pulvinata</i>	Korstmossen	K + Ca	Nee
Stuifzandkorrelloof	<i>Stereocaulon condensatum</i>	Korstmossen	E	Ja
Stuifzandstapelbekertje	<i>Cladonia verticillata</i>	Korstmossen	K + Ca	Nee - H
Wollig korrelloof	<i>Stereocaulon saxatile</i>	Korstmossen	E	Nee - H
Wrattig bekermos	<i>Cladonia monomorpha</i>	Korstmossen	K + Ca	Ja
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea ssp. Arborea</i>	Vogels	Cab	Ja
Duinpieper	<i>Anthus campestris ssp. campestris</i>	Vogels	E	Ja#2
Heivlinder	<i>Hipparchia semele ssp. Semele</i>	Dagvlinders	Cab	Ja
Kleine heivlinder	<i>Hipparchia statilinus</i>	Dagvlinders	K	Nee*

²¹ Betreft een lage landduin met vlakvaag- en duinvaaggronden

Categorie	
Ca	Constance soort goede abiotische toestand
Cb	Constance soort goede biotische structuur
Cab	Constance soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur
K	Karakteristieke soort
E	Exclusieve soort
Voorkomen	
Ja	aanwezig
Nee	afwezig
H	Historisch: in verleden voorkomend; inmiddels verdwenen
*	Niet voorkomend /bekend voor de regio: <i>Typische soort kleine heivlinder komt niet voor in het gebied maar is hier ook niet te verwachten gezien het landelijk verspreidingsbeeld.</i>
#1	Bij de vegetatiekartering 2002 (Bakker 2002) staat Schapegras (<i>Festuca ovina</i>) in de vegetatieopnamen opgenomen; daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de ondersoorten fijn en ruig schapegras (<i>ssp. hirtula</i> en <i>ssp. tenuifolia</i>). Naar verwachting komt in het gebied de 'niet typische' ondersoort (' <i>ssp. tenuifolia</i> ') voor. In het groeiseizoen van 2010 zal dit in het veld worden gecontroleerd. (mededeling J.Smits, 2010);
#2	de soort is geen broedvogel in het gebied en komt alleen nog voor als doortrekker

In het gebied komen de plantensoorten buntgras en heidespurrie algemeen voor in het habitattyp. Daarnaast komen de korstmossen ezelspootje, hamerblaadje, plomp bekermos, stuifzandkorrelloof en wrattig bekermos voor. In het verleden (jaren 80 vorige eeuw) worden ook de korstmossoorten stuifzandstapelbekertje en wollig korrelloof gemeld uit het gebied. IJslands mos komt niet meer voor sinds de jaren '60 van de vorige eeuw.

Daarnaast zijn alle typische faunasoorten aanwezig: boomleeuwerik, duinpieper en de heivlinder. Naast genoemde typische soorten komen in het gebied veel insecten voor, die kenmerkend zijn voor stuifzand en zandige terreinen, zoals de bijenwolf, gewone wegwesp, viltige groefbij, grijze spinnendoder en de sneeuwspringer.

Trend

Het habitattyp is de afgelopen decennia op het gedeelte bij Staatsbosbeheer (omgeving Galgeberg) in oppervlak en kwaliteit toegenomen. Door gericht beheer (afplaggen van de vegetatie) is een circa 8 ha groot open stuifzandgebied gerealiseerd in de periode 1990-2000. Na het afplaggen zijn delen in verstuiwing gegaan en andere delen begroeid geraakt met vegetaties die tot het habitattyp 'zandverstuiwingen' behoren, met soorten als buntgras, ruig haarmos en grijs kronkelsteeltje. Daardoor is een afwisseling ontstaan van begroeide en onbegroeide delen (Staatsbosbeheer, 2004). In het terrein hebben zich kenmerkende bijen, spinnendoders en wespen gevestigd, wat eveneens duidt op een kwaliteitsverbetering. De trend van de typische korstmossoorten is onbekend. De populatie van de heivlinder is stabiel. De duinpieper was op de Strabrechtse Heide en Beuven tot begin jaren 90 nog als broedvogel aanwezig²². Sindsdien komt de soort alleen als doortrekker (overvliegend of pleisterend)²³ voor in het gebied, waarbij meestal hooguit enkele exemplaren per dag worden waargenomen²³. Landelijk is de soort in de 20^e eeuw sterk afgenomen tot nog maar 25-30 broedparen die m.n. op de Veluwe en in het Brabants- en Limburgs grensgebied voorkomen (bron: www.vogelbescherming.nl)

Ten zuidoosten van het Starven bevindt zich een klein oppervlak aan stuifzand, dat vrijwel totaal verbost is geraakt met grove den ten gevolge van de geringe omvang, te weinig wind-

²² Laatste bekende broedgeval 1992 (1bp); daarvoor jaarlijks 1-2 bp; maxima 3bp (1979) en 5-6 bp (1958) bron: www.vogelsindekemp.nl

²³ Bron: www.vogelsindekemp.nl

1790 werking (liggend in de luwte van een droge bosstrook) en het uitblijven van beheer om het actief open te houden.

Perspectief onder huidige omstandigheden

1795 Onder de huidige omstandigheden zal het habitatype zich in het Staatsbosbeheerdeel handhaven en wellicht licht in areaal toenemen. Voorwaarde hierbij is wél, dat het huidige beheer van kleinschalig plaggen van te sterk vergraste delen in stand blijft, t.b.v. het voldoende open houden (zodat de wind vat op het zand houdt). Het areaal is te gering om zich zelfstandig, zonder vorm van beheer, te handhaven. Het kleine dichtgegroeide stuifzandgebiedje ten zuidoosten van het Starven zal zonder actief ingrijpen verder bebossen en verdwijnen.

1800

3.5.3 Zeer zwak gebufferde vennen – H3110

Oppervlakte en verspreiding

1805 Het habitatype 'zeer zwak gebufferde vennen' beslaat in totaal een oppervlakte van circa x ha en is alleen in het Beuven-noord aanwezig.

Kwaliteit

1810 Het habitatype bestaat in het Beuven uit een goed ontwikkelde vegetatie met waterlobelia en stekelbiesvaren (subassociaties van de associatie van biesvaren en waterlobelia), die hier in mozaïek voorkomt met een rompgemeenschap van oeverkuid en op de droogvallende noordoever in mozaïek met vegetaties behorend tot het habitatype 'zwak gebufferd ven'(H3130).

Typische soorten

1815 De kwaliteit van het habitatype wordt mede geïndiceerd door de aanwezigheid van typische en andere karakteristieke soorten van 'zeer zwak gebufferde vennen' (H3110). Op de grote biesvaren na, zijn alle 'typische soorten' van dit habitatype vertegenwoordigd in het Beuven. De heikikker en poelkikker komen verspreid over het gehele Natura 2000-gebied voor, zo ook in het Beuven en omgeving. De poelkikker komt samen met de middelste groene kikker door elkaar voor.

1820

Tabel 6 Voorkomen typische soorten 'zeer zwak gebufferde vennen' (H3110) in Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide & Beuven'.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Categorie	Voorkomen
Grote biesvaren	<i>Isoetes lacustris</i>	Vaatplanten	E	Nee*
Kleine biesvaren	<i>Isoetes echinospora</i>	Vaatplanten	E	Ja
Oeverkruid	<i>Littorella uniflora</i>	Vaatplanten	Ca	Ja
Waterlobelia	<i>Lobelia dortmanna</i>	Vaatplanten	E	Ja
Heikikker	<i>Rana arvalis</i> ssp. <i>arvalis</i>	Amfibieën	Cab	Ja
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>	Amfibieën	Cab	Ja

1825

Legenda

Categorie	
Ca	Constance soort goede abiotische toestand
Cb	Constance soort goede biotische structuur
Cab	Constance soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur
K	Karakteristieke soort
E	Exclusieve soort
Voorkomen	
Ja	aanwezig
Nee	afwezig
H	Historisch: in verleden voorkomend; inmiddels verdwenen

*	Niet voorkomend/bekend voor de regio: <i>grote biesvaren</i> komt niet voor in het gebied maar is hier ook niet te verwachten gezien zijn landelijk verspreidingsbeeld ²⁴ .
---	--

Trend

- 1830 Al in de jaren 60 van de vorige eeuw dreigde de (zeer) zwak gebufferde venvegetaties in het Beuven volledig te verdwijnen ten gevolge van slibophoping en sterke uitbreiding van rietvegetaties (Donselaer 1957). Na de hersteloperatie die in de jaren 80 heeft plaats gevonden, heeft het habitatype zich goed ontwikkeld in het Beuven, door het vrij snel na de ingreep tot ontwikkeling komen van voor het habitatype kenmerkende vegetaties en soorten zoals de waterlobelia, oeverkruid en kleine biesvaren. Sindsdien handhaven de kenmerkende
- 1835 soorten zich, waarbij de eerste in het ondiepere, droogvallende venoever en de laatste alleen in het diepste deel.
- De soortenrijke venoevervegetatie is door het langdurige hoge waterpeil van het Beuven naar de noordrand gedrongen. Daar is nu een relatief smalle zone aanwezig met waterlobelia i.c.m. soorten van 'zwak gebufferde venvegetaties'. De oeverkruidvegetaties (op diepere standplaatsen) hebben veel te leiden gehad t.g.v. de constant hoge waterstanden.
- 1840 De Lobeliabaai (noordwesthoek) is verzuurd, doordat deze door een veenmosprop is afgesloten van het meer gebufferde Beuven. Door de permanent hoge waterstanden in het Beuven is in de Lobeliabaai veenmosontwikkeling opgetreden, waardoor het milieu door regenwaterstagnatie is verzuurd en zwak gebufferde soorten achteruitgaan en de
- 1845 kenmerkende soorten dreigen te verdwijnen. De waterlobelia is hier nog wel steeds aanwezig²⁵. De populaties van de typische amfibieënsoorten in het gebied zijn stabiel (zie verder habitatype H3130).

Perspectief onder huidige omstandigheden

- 1850 Onder de huidige omstandigheden zal het habitatype in kwaliteit afnemen. De soortenrijke oeverzone (standplaats waterlobelia) dreigt door het gagelstruweel ingedrukt te worden, dat hier direct aan de venoever grenst; de oeverzone krimpt in (kan de oever niet verder op). Deze periodiek droogvallende oeverzones zijn van belang voor de kieming van waterlobelia (en tal van andere soorten, kenmerkend voor habitatype H3130) en voor het terugdringen van veenmos. De toestroom van zeer zwak gebufferd lokaal grondwater lijkt een belangrijke randvoorwaarde te zijn voor het optreden van (zeer) zwak gebufferde venvegetaties in het Beuven.

3.5.4 Zwak gebufferde vennen – H3130

Oppervlakte en verspreiding

- 1860 Het habitatype 'zwak gebufferde vennen' beslaat in totaal een oppervlakte circa x ha en bevindt zich grotendeels in het Beuven-noord en zuid. In Beuven-noord komt het habitatype met name in de noordoever voor, waar het in mozaïek voorkomt met habitatype 'zeer zwak gebufferd ven H3110'. Naast het Beuven is het habitatype verder verspreid over het gebied,
- 1865 in meerdere vennen waaronder in het Marijkeven (massaal oeverkruid in 2009), Kranemeer, Witven-Someren, Lelieven, (zeer lokaal) het Maasven, Starven en in enkele naamloze venetjes (en lokaal in poeltjes). Het merendeel van de zwak gebufferde venvegetaties bevindt zich in de zuid-oostelijke deel van het gebied.

Kwaliteit

- 1870 In het Beuven (noord- en zuid) zijn zeer goed ontwikkelde en soortenrijke vegetaties aanwezig behorende tot het habitatype 'zwak gebufferd ven'. Maar in de meeste andere vennen waar dit habitatype aanwezig is bestaat het uit oeverkruidvegetaties, die deels soortenarme rompgemeenschappen van oeverkruid of veelstengelige waterbies betreffen. In

²⁴ In eerste helft van de 20e eeuw is door iemand de kleine biesvaren (toen nog stekelbiesvaren geheten) voor grote biesvaren aangezien en als zodanig in een verslag vermeld; later is deze fout ontdekt/erkend a.h.v. verzameld herbariummateriaal.

²⁵ In augustus 2009 zijn weer 20 exemplaren van de waterlobelia ontdekt tijdens een PKN-excursie in aanwezigheid van Emiel Brouwer (mededeling A.J. Rossenaar, 2009).

1875 een deel van de vennen komen daarnaast lokaal typische soorten voor van het habitatype maar ontbreken zelfstandig kwalificerende vegetaties van het habitatype.

Typische soorten

1880 De kwaliteit van het habitatype wordt mede geïndiceerd door de aanwezigheid van typische en andere karakteristieke soorten van zwak gebufferde vennen. Een groot deel van de typische soorten voor dit habitatype is aanwezig in de zwak gebufferde vennen op de Strabrechtse Heide en Beuven, maar vooral in het Beuven is de concentratie groot.

1885 Tabel 7 Voorkomen typische soorten 'zwak gebufferde vennen (H3130)' in Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide & Beuven'

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Cat.	Voorkomen
Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>	Vaatplanten	K	Ja
Duizendknoopfonteinkruid	<i>Potamogeton polygonifolius</i>	Vaatplanten	K	Ja
Gesteeld glaskroos	<i>Elatine hexandra</i>	Vaatplanten	K	Ja
Kleinste egelskop	<i>Sparganium natans</i>	Vaatplanten	K	Nee -H#1
Kruipende moerasweegbree	<i>Baldellia ranunculoides ssp. Repens</i>	Vaatplanten	K	Ja
Moerashertshooi	<i>Hypericum elodes</i>	Vaatplanten	K	Ja
Moerassmele	<i>Deschampsia setacea</i>	Vaatplanten	K	Nee - H#2
Oeverkruid	<i>Littorella uniflora</i>	Vaatplanten	K	Ja
Ongelijkbladig fonteinkruid	<i>Potamogeton gramineus</i>	Vaatplanten	K	Ja
Pilvaren	<i>Pilularia globulifera</i>	Vaatpalnten	K	Ja
Veelstengelige waterbies	<i>Eleocharis multicaulis</i>	Vaatplanten	K	Ja
Vlottende bies	<i>Eleogiton fluitans</i>	Vaatplanten	K	Ja
Witte wateranonkel	<i>Ranunculus ololeucos</i>	Vaatplanten	K	Nee#3
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis ssp. Ruficollis</i>	Vogels	Cab	Ja
Heikikker	<i>Rana arvalis ssp. Arvalis</i>	Amfibieën	Cab	Ja
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>	Amfibieën	Cab	Ja
Bruine winterjuffer	<i>Sympecma fusca</i>	Libellen	K	Ja
Kempense heidelibel	<i>Sympetrum depressiusculum</i>	Libellen	K	Nee
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>	Libellen	K	Nee*
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>	Libellen	K	Nee*
Speerwaterjuffer	<i>Coenagrion hastulatum</i>	Libellen	K	Ja
	<i>Leptophlebia vespertina</i>	Haften	K	Onbekend#4
	<i>Agrypnia obseleta</i>	Kokerjuffers	K	Ja

Legenda

Categorie	
Ca	Constante soort goede abiotische toestand
Cb	Constante soort goede biotische structuur
Cab	Constante soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur
K	Karakteristieke soort
E	Exclusieve soort
Voorkomen	
Ja	aanwezig
Nee	afwezig
H	Historisch: in verleden voorkomend; inmiddels verdwenen
*	Niet voorkomend in/bekend voor de regio: <i>Typische soorten oostelijke witsnuitlibel en sierlijke witsnuitlibel komen niet voor in het gebied maar zijn hier ook niet te verwachten gezien hun landelijk verspreidingsbeeld</i>
#1	De kleinste egelskop wordt in Buskens & Zingstra 1987 als aanwezig gemeld in de periode 1976-1985. De soort is sindsdien niet meer aangetroffen in het gebied (mededeling R.Buskens, mrt. 2010)

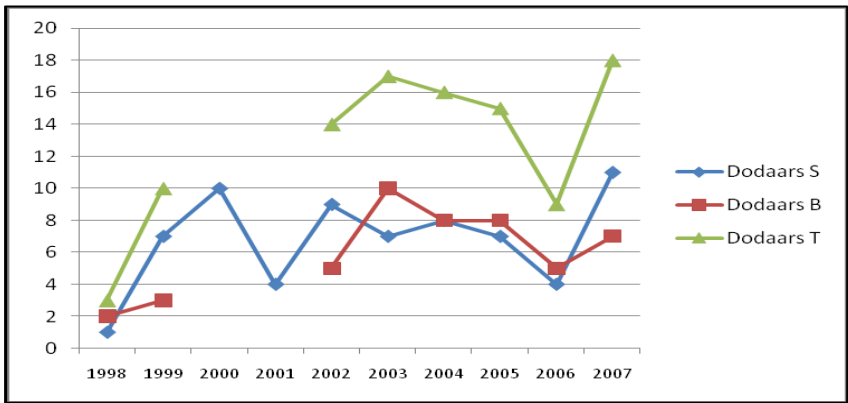
#2	In het verleden kwam in de Lobeliabaai (noordwesthoek van het Beuven) de moerassmele voor. Deze soort is de laatste circa 5 jaar niet aangetroffen (mededeling R. Buskens, mrt 2010); de meest recente literatuurvermelding betreft 1998 (Iwaco 1998).
#3	De witte waterranonkel is alleen bekend van de Witte Loop (dus buiten het habitatype) en ter plekke van het Maasven in de Witte Loop.
#4	van haften is niets bekend m.b.t het gebied

- 1890 Vooral in het Beuven (Beuven-noord & -zuid) is het aantal typische plantensoorten groot. Soorten als gesteeld glaskroos, kruipende moerasweegbree, ongelijkbladig fonteinkruid en pilvaren zijn alleen bij het Beuven aangetroffen. Het Beuven is daarnaast een belangrijke groeiplaats voor de drijvende waterweegbree (zie § 3.3). In het Beuven komen daarnaast de typische soorten oeverkruid (massaal), moerashertshooi en veelstengelige waterbies voor.
- 1895 Deze soorten komen verspreid over het Natura 2000-gebied in meerdere vennen voor. Soorten als duizendknoopfonteinkruid en vlottende bies zijn op enkele plaatsen aangetroffen in het gebied.
- 1900 De typische faunasoorten poelkikker, heikikker, dodaars en bruine winterjuffer komen verspreid over het gebied, in meerdere vennen voor. De speerwaterjuffer heeft een populatie bij het Rondvenneke (Hoenderboomven) en is in 2009 daarnaast aangetroffen langs de westkant van het Beuven en bij het Kiezelven.
- Naast de genoemde typische plantensoorten komen in het Beuven (noord en zuid) nog andere plantensoorten voor die kenmerkend zijn voor zwak gebufferde standplaatsen zoals waterlepeltje, waterpostelein, naaldwaterbies, galigaan en loos blaasjeskruid.
- 1905
- Trend*
- De kwaliteit van het habitatype lijkt de laatste decennia te zijn verbeterd. Door de afname van de zure depositie is de pH van de vennen naar verwachting wat verhoogt (minder zuur geworden), waardoor zwak gebufferde situaties ontstaan zijn. Op een aantal plaatsen waar voorheen zure vegetaties aanwezig waren heeft zich oeverkruid gevestigd.
- 1910 Bepaalde vennen met oeverkruidvegetaties vertonen een duidelijke dynamische cyclus. In droge zomers, wanneer vennen (gedeeltelijk) droogvallen komt er een groot areaal beschikbaar, met gunstige kiemomstandigheden voor soorten van zwak gebufferde vennen. De vegetatie groeit daar dan veel uitbundiger dan in natte jaren als de (ven)oever niet of minder droogvallen²⁶. De soorten blijven dan wel (mogelijk onontdekt, of in de zaadbank) aanwezig in de vennen.
- 1915
- In het Beuven-noord komt het habitatype 'zwak gebufferd ven' aan de noordoever in mozaïek voor met habitatype 'zeer zwak gebufferd ven (H3110)'. Derhalve speelt hier voor de zwak gebufferde vensoorten het zelfde fenomeen als bij H3110 wat m.b.t. het Beuven besproken is (het in de verdrukking raken van een smalle oeverzone tussen de waterlijn en naastgelegen gagelstruweel). Ook in Beuven-zuid heeft zich na het uitvoeren van de hersteloperatie in de jaren 80, een goed ontwikkelde vegetatie ontwikkeld met tal van soorten van het zwak gebufferd milieu. De randen van Beuven-zuid raken begroeid met riet, waar dit de vorm van waterriet behoudt is nog steeds het habitatype aanwezig. De moerassmele lijkt het afgelopen decennium te zijn verdwenen uit het Beuven; de kleinste egelskop is al langer niet meer aangetroffen (zie hierboven #1 en #2). (bronnen constatering: Natura 2000-beheerplanteam, 2009; alsmede Buskens 2002 t/m 2004 en mededeling R. Buskens, maart 2010).
- 1920
- 1925
- 1930
- Naar de moerassmele is in augustus 2009 tevergeefs gezocht tijdens een PKN-excursie onder leiding van Emiel Brouwer; de soort is hierbij niet aangetroffen.
- Uit de vergelijking van de vegetatiekartering van 1992 en 2002 blijkt dat in het zuidelijk deel van de Strabrechtse Heide en Beuven op voorheen zure locaties een matig zure soort als oeverkruid is verschenen, wat erop duidt dat de standplaats hier minder zuur is geworden (Holtland, 2009).
- 1935

²⁶ Deze situatie heeft zich recent voorgedaan bij het Marijkeven (in 2009 massaal oeverkruid) en zal zich naar verwachting over een paar jaar gaan voordoen bij o.a. Kranenmeer en Witven-Someren (bron: mededeling boswachter SBB J. Smits 2009 en Natura 2000 Beheerplanteam, 2009)

1940

De aanwezigheid van de dodaars duidt ook op een goede kwaliteit; het aantal broedparen vertoont een fluctuerende, maar wel licht stijgende lijn, overeenkomstig aan de landelijke trend (de soort neemt landelijk sinds 1990 significant toe). Deze positieve trend duidt op voldoende helder water (dodaars is zichtjager), rust (schuwe soort) en de aanwezigheid van voldoende waterplanten in de vennen.

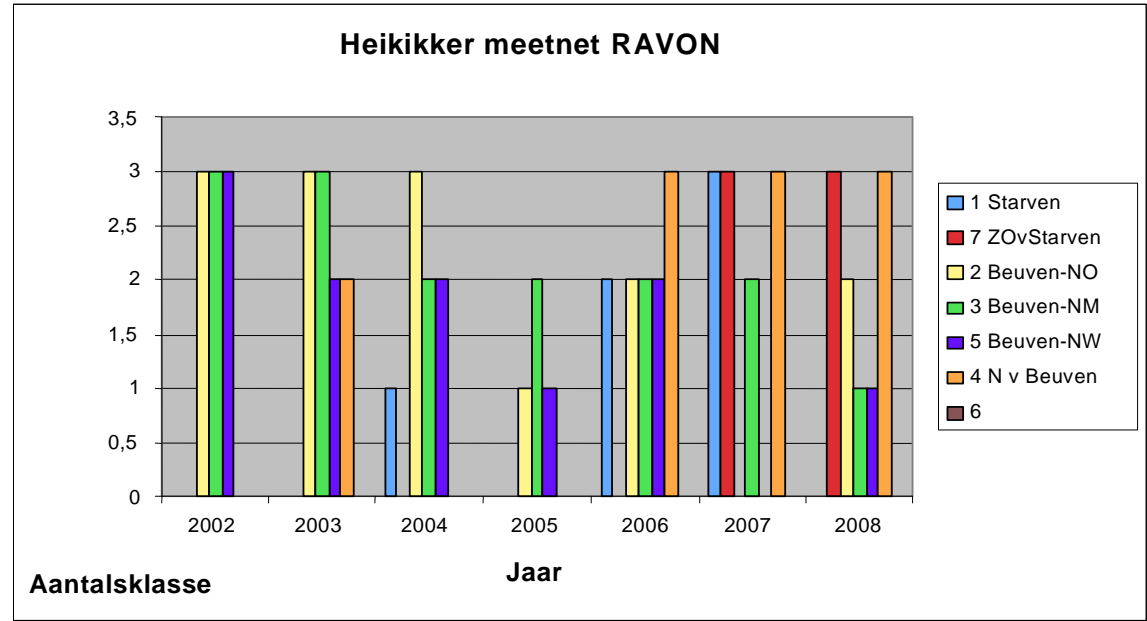
1945

Figuur 13 Trend Dodaars (aantal broedparen 1998 t/m 2007) op S. de Strabrechtse en Lieropse Heide, B. Beuven e.o. en T. totaal aantal S+B (excl. De Braakhuizense Heide) (bron gegevens: Staatsbosbeheer, 2007)

1950

De bruine winterjuffer komt in redelijke hoeveelheden voor; de trend is echter onbekend. De populatie van de speerwaterjuffer bij het Hoenderboomven gaat volgens de Vlinderstichting sterk achteruit. De populaties van de typische amfibieënsoorten in het gebied zijn stabiel. Van de heikikker is een erg grote (meta)populatie aanwezig die zeer stabiel is. De abundantie van de poelkikker fluctueert sterk met droge (droogvallende vennen) en natte jaren. (Bron: mededeling J. Smits, Staatsbosbeheer, 2010) In de noordoosthoek van het gebied bevindt zich een amfibieën meetnet (nr 1146) in de omgeving van het Beuven, bestaande uit verschillende meetlocaties. De heikikker blijkt over een langere periode welliswaar tussen de verschillende deellocaties te wisselen qua abundantie, maar het totaalbeeld van de metapopulatie is stabiel, waarbij de soort zeer algemeen is in het gebied.

1955

1960

Figuur 14: Monitoringsgegevens meetlocaties amfibieën meetnet nr. 1146 Strabrecht (gegevens RAVON, 2010). Aantalsklasse 3: zeer algemeen, 2: algemeen, 1: zeldzaam

Perspectief onder huidige omstandigheden

- 1965 Onder de huidige omstandigheden zal het habitatype in areaal kwaliteit gelijk blijven. Bij het Beuven is het wel zaak dat een waterpeil op een natuurlijke manier kan fluctueren. Bij Beuven-zuid is het areaal riet (en voorkomen dichtgroei daarmee) een aandachtspunt. Door het hierboven geschetste fenomeen van dynamische oeverkruidvegetaties zal naar verwachting verder verspreid over het gebied het areaal aan zwak gebufferde vennen min of meer gelijk blijven. Alleen bevindt het zich niet overal en altijd op een vaste plaats in het gebied (dynamiek in tijd en ruimte).
- 1970

3.5.5 Zure vennen – H3160

Oppervlakte en verspreiding

- 1975 Het habitatype 'zure vennen' beslaat in totaal een oppervlakte circa x ha en is verspreid over de gehele Strabrechtse en Lieropse Heide in vennen aanwezig waaronder het Grootven, Scheidingsven, Meerloomeer, Wasven en Starven.

Kwaliteit

- 1980 De vegetaties bestaan grotendeels uit minder goed ontwikkelde rompgemeenschappen met knolrus en waterveenmos. Daarnaast bevinden zich bij meerdere vennen goed ontwikkelde vegetaties van draadzegge en veenpluis in de oeverzone (o.a. bij het Meerloomeer en Kranenmeer). Als begeleidende vegetaties komen minder goed ontwikkelde rompgemeenschappen van o.a. veelstengelige waterbies, snavelzegge, klein blaasjeskruid en veenpluis voor.

Typische soorten

- 1985 De kwaliteit van het habitatype wordt mede geïndiceerd door de aanwezigheid van typische en andere karakteristieke soorten van zure vennen (H3160). Het merendeel van de typische soorten van dit habitatype komt voor in de vennen op de Strabrechtse en Lieropsche Heide.

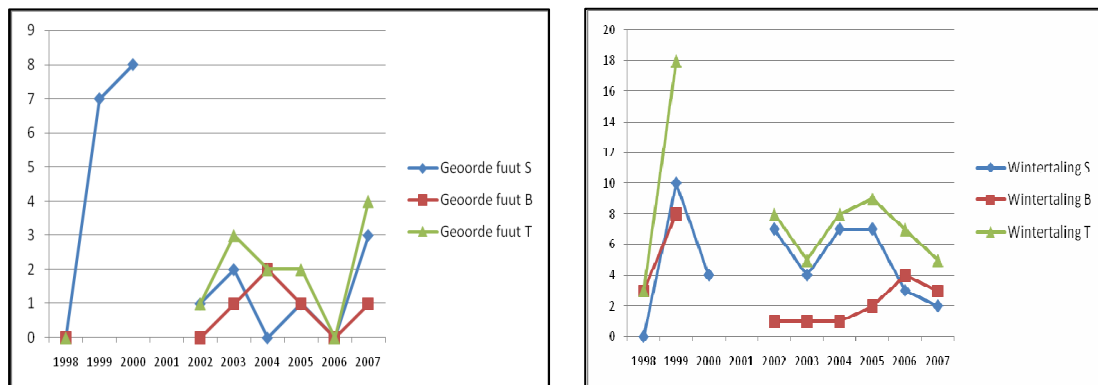
- 1990 Tabel 8 Voorkomen typische soorten 'zure vennen (H3160)' in Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide & Beuven'

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Cat.	Voorkomen
Drijvende egelskop	<i>Sparganium angustifolium</i>	Vaatplanten	K	Nee - H
Slijkzegge	<i>Carex limosa</i>	Vaatplanten	K*	Nee*
Veenbloembies	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Dof veenmos	<i>Sphagnum majus</i>	Mossen	K	Ja
Geoord veenmos	<i>Sphagnum denticulatum</i>	Mossen	K	Ja
Geoorde fuut	<i>Podiceps nigricollis</i>	Vogels	K	Ja
Wintertaling	<i>Anas crecca ssp. Crecca</i>	Vogels	Cab	Ja
Heikikker	<i>Rana arvalis ssp. Arvalis</i>	Amfibieën	Cab	Ja
Vinpootsalamander	<i>Triturus helveticus ssp. Helveticus</i>	Amfibieën	K	Nee*
Noordse glazenmaker	<i>Aeshna subartica ssp. Elisabethae</i>	Libellen	K	Nee*
Venwitsnuitlibel	<i>Leucorrhinia dubia ssp. Dubia</i>	Libellen	K	Ja

Legenda

Categorie	
Ca	Constante soort goede abiotische toestand
Cb	Constante soort goede biotische structuur
Cab	Constante soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur
K	Karakteristieke soort
E	Exclusieve soort
Voorkomen	
Ja	aanwezig
Nee	afwezig
H	Historisch: in verleden voorkomend; inmiddels verdwenen
*	Niet voorkomend in/bekend voor de regio: Typische soorten slijkzegge, veenbloembies, vinpootsalamander en Noordse glazenmaker komen niet voor in het gebied maar zijn hier ook niet te verwachten gezien hun landelijk verspreidingsbeeld.

1995	Typische soorten dof veenmos, geoord veenmos, geoorde fuut, wintertaling, heikikker en venwitsnuitlibel komen verspreid over het gebied voor in en rond de vennen. In het verleden kwam in het Beuven daarnaast de typische soort drijvende egelskop voor; de soort is hier het laatst waargenomen in de periode 1966-1975 (volgens Buskens & Zingstra, 1987). Na de herstelmaatregelen in het ven is de soort niet aangetroffen tot nu toe.
2000	Naast de genoemde typische soorten komen verspreid over het gebied andere plantensoorten voor die kenmerkend zijn voor vegetaties van zure vennen, zoals knolrus (veelvuldig voorkomend), veenpluis, draadzegge, snavelzegge (regelmatig voorkomend) en klein blaasjeskruid, witte snavelbies, en witte waterlelie (locaal voorkomend in vennen).
2005	<i>Trend</i> Het habitatype lijkt in areaal min of meer gelijk te blijven, waarbij de kwaliteit bij verschillende vennen is toegenomen. Door de afnemende zure depositie zijn vennen minder zuur geworden, wat zich uit in de toename van vegetaties met draadzegge, veenpluis, snavelzegge e.a. soorten. Uit vergelijking van de vegetatiekarteringen van 1992 met 2002 blijkt dat waterveenmos op een aantal locaties is toegenomen i.c.m. de afname van de dominantie met pijpenstrootje en pitrus; dit duidt op een afname van het trofieniveau (Holtland, 2009). Geoord veenmos is stabiel in het gebied en vertoont geen dalende of stijgende trend. De trend van de overige typische mossoorten is niet duidelijk.
2010	De populatie van de venwitsnuitlibel is stabiel. Van de heikikker is een zeer grote stabiele metapopulatie aanwezig in het gebied. De relatief kleine populaties van de wintertaling en geoorde fuut fluctueren redelijk, maar een echt dalende of stijgende trend is niet goed te onderscheiden. De trend van de geoorde fuut is vergelijkbaar met de landelijke trend, die ook wisselvallig is. De wintertaling vertoont de laatste decennia landelijk een steeds verdere afname in het aantal broedparen, waarbij oorzaken als verdroging en vergrassing van de heide wordt genoemd (www.vogelbescherming.nl). Opvallend is dat de fluctuaties in het westelijk deel van het gebied (Strabrechtse en Lieropse Heide) en oostelijk deel (Beuven e.o.) niet altijd parallel lopen. Het totaal aantal broedparen van de wintertaling bij het Beuven neemt sinds 2004 weer toe, terwijl in dezelfde periode het aantal op de Strabrechtse en Lieropse Heide daalt.
2015	
2020	
2025	

Figuur 15: Trend typische vogelsoorten H3160 (totaal aantal broedparen 1998 t/m 2007 (T) op de Strabrechtse en Lieropse Heide (S) en Beuven e.o. (B) excl. Braakhuizense Heide) en totaal aantal S+B (T) (bron beschikbare gegevens: Staatsbosbeheer, 2007)

Perspectief onder huidige omstandigheden

Het habitatype zal onder de huidige omstandigheden min of meer gelijk in areaal en kwaliteit blijven.

3.5.6 Vochtige heiden (hogere zandgronden) – H4010_A

Oppervlakte en verspreiding

2040

Het habitatype 'vochtige heiden (hogere zandgronden)' beslaat in totaal een oppervlakte circa 8 ha en bevindt zich verspreid over de gehele Strabrechtse en Lieropse Heide, al dan niet in mozaïek met andere habitatypes.

Kwaliteit

2045

Een deel van het habitatype bestaat uit goed ontwikkelde natte dopheide vegetaties van de associatie van gewone dopheide. Met name op oude plagplekken zijn soortenrijkere vegetaties aanwezig. Grote delen van de vochtige heide zijn echter t.g.v. verdroging vergrast met pijpenstrootje. Een behoorlijk areaal is zodanig vergrast, dat het zich niet meer geheel voor het habitatype kan kwalificeren²⁷.

Typische soorten

2050

De kwaliteit van het habitatype wordt mede geïndiceerd door de aanwezigheid van typische en andere karakteristieke soorten van vochtige heiden van hogere zandgronden (H4010_A). De meeste typische soorten van dit habitatype komen voor in het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven.

2055

Tabel 9 Voorkomen typische soorten 'vochtige heiden (hogere zandgronden) (H4010_A)' in Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide & Beuven'

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Cat.	Voorkomen
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>	Vaatplanten	K	Ja
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Vaatplanten	K	Ja
Veenbies	<i>Trichophorum cespitosum</i> ssp. <i>germanicum</i>	Vaatplanten	K	Ja
Broedkelkje	<i>Gymnocolea inflata</i>	Mossen	K	Ja
Kortharig kronkelsteeltje	<i>Campylopus brevipilus</i>	Mossen	K	Nee#1
Kussentjesveenmos	<i>Sphagnum compactum</i>	Mossen	K	Ja
Zacht veenmos	<i>Sphagnum tenellum</i>	Mossen	K	Ja
Adder	<i>Vipera berus</i> ssp. <i>Berus</i>	Reptielen	K	Nee*
Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i> ssp. <i>Vivipara</i>	Reptielen	Cab	Ja
Groentje	<i>Calliphrys rubi</i>	Dagvlinders	Cb	Ja
Gentiaanblauwtje	<i>Maculinea alcon</i>	Dagvlinders	K	Ja
Heidesabelsprinkhaan	<i>Metrioptera brachyptera</i>	Sprinkhanen & krekels	Ca	Ja
Moerassprinkhaan	<i>Stethophyma grossum</i>	Sprinkhanen & krekels	K	Ja

Legenda

2060

Categorie	
Ca	Constance soort goede abiotische toestand
Cb	Constance soort goede biotische structuur
Cab	Constance soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur
K	Karakteristieke soort
E	Exclusieve soort
Voorkomen	

²⁷ Rompgemeenschappen met pijpestrootje wel meetellen met het habitatype: indien in mozaïek voorkomend met goede zelfstandige vegetaties van het habitatype en onder bepaalde randvoorwaarden m.b.t. het oppervlak van de matig vegetaties (bron: profielendocument H4010, 24 maart 2009).

Ja	aanwezig
Nee	afwezig
H	Historisch: in verleden voorkomend; inmiddels verdwenen
*	Niet voorkomend in / bekend voor de regio: <i>de adder komt niet voor in het gebied maar is hier ook niet te verwachten gezien hun landelijk verspreidingsbeeld.</i>
#1	Voorkomen onbekend; mogelijk gevonden in de mossen p.q.'s van J.T.Smidt (waarvan de basisgegevens in 2010 verwerkt worden door St.Bargerveen (mededeling J. Smits, Staatsbosbeheer)).

2065 Typische soorten veenbies en klokjesgentiaan, kussentjesveenmos, zacht veenmos, levend-barende hagedis, gentiaanblauwtje, groentje, heidesabelsprinkhaan en moerassprinkhaan komen verspreid over het gehele gebied op meerdere plaatsen voor. De moerassprinkhaan komt in de omgeving van nagenoeg alle vennen voor, in natte laagten en lokaal ook in het dal van de Kleine Dommel. Beenbreek is een zeldzame soort in het gebied; een grote groeiplaats bevindt zich buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied (in de noordwesthoek tussen het Grootven en het dal van de Kleine Dommel). De korstmossoort broedkelkje komt sporadisch voor in het gebied.

2070 Naast genoemde typische soorten komen in het gebied nog veel andere soorten voor, die karakteristiek zijn voor vochtige tot natte heide. Een aantal van deze soorten komt voor op plagplekken, zoals kleine en ronde zonnedaauw, moeraswolfsklauw, bruine en witte snavelbies. Deze soorten worden ook aangetroffen in venoevers. Daarnaast komt zeer lokaal lavendelheide en kleine veenbes, blauwe zegge, bruine en witte snavelbies en teer guichelheil voor.

2075 De ericabij, heidehommel en grote aardhommel zijn karakteristieke soorten voor natte heide, die gerelateerd zijn aan grote dopheidevelden. Andere voorkomende kenmerkende soorten van natte heide zijn o.a. de veenrenmier, de sprinkhanensoort negertje, de bronskleurige loopkever en de nachtvindersoorten gentiaanvedermot en heidedaguil.

Trend

2080 De kwaliteit en oppervlakte van het habitatype is de afgelopen 2 decennia toegenomen, doordat de vergrassing met pijpenstrootje is aangepakt met beheermaatregelen.

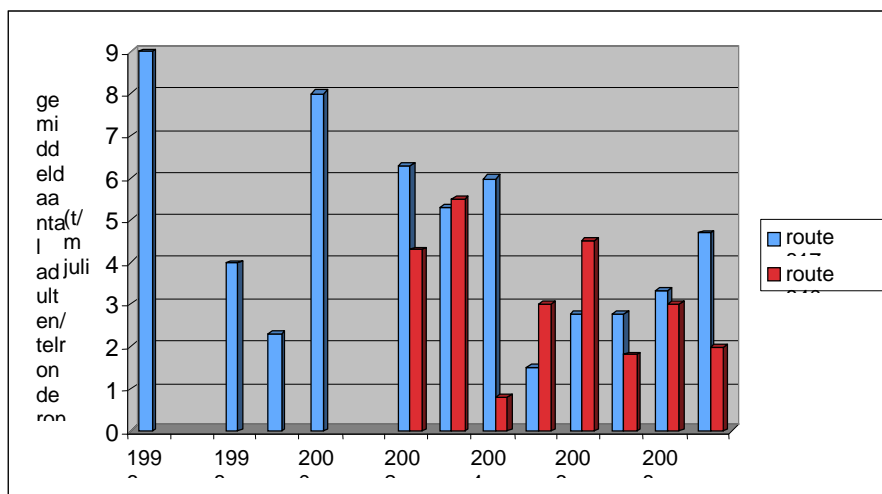
2085 In het door Staatsbosbeheer beheerde deel van het gebied is door gericht beheer in de vorm van begrazing (met rundvee en in mindere mate schapen) aangevuld met maaien en branden. Plaatselijk heeft dit geleid tot vergroting van het areaal met een rompgemeenschap van dopheide. Daarnaast wordt jaarlijks circa 3 ha geplagd, wat heeft geresulteerd in het herstel van goed ontwikkelde heidevegetaties van het dopheideverbond en op kleine schaal het snavelbiesverbond. Ten behoeve van de klokjesgentiaan en het gentiaanblauwtje is lokaal kleinschalig geplagd met handkracht. (Staatsbosbeheer, 2004).

2090 Ook op de terreinen van Brabants Landschap (Braakhuizensche Heide en Herbertusbossen, omgeving Lelieven) is geplagd, wat ook hier geleid heeft tot herstel van goed ontwikkelde vochtige heide. Op plagplekken ontwikkeld zich eerst een pioniervegetatie met zonnedaauwsoorten, moeraswolfsklauw en bruine en witte snavelbies, waarna geleidelijk ook soorten als klokjesgentiaan weer toegenomen zijn. Ook in de omgeving van het Beuven (in de terreinen van gemeente Someren) wordt verschrallingsbeheer toegepast (o.a. begrazing en plaggen).

2095 Naast beheermaatregelen heeft ook de afname van zure depositie geleid tot een kwaliteitsverbetering van het habitatype.

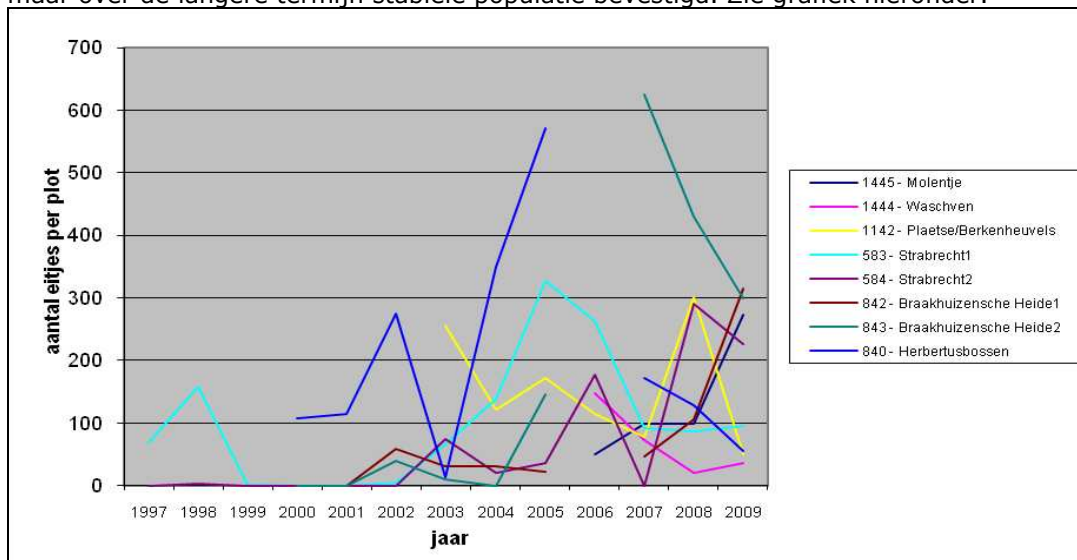
2100 De trend van kussentjesveenmos is positief; met deze soort worden goede resultaten geboekt op de plagvlakten. De metapopulatie van de levendbarende hagedis lijkt stabiel (mededeling J. Smits, Staatsbosbeheer). Lokaal geven de resultaten van de meetnetroutes een ander beeld (voor zover onderzocht). In het gebied zijn twee meetnetroutes aanwezig van de soort (nr. 817, ten zuiden van de Witte Loop) en 840 (bosrand ten noorden van het Beuven; deels buiten het Natura 2000-gebied lopend). Vanaf 1996 lijkt de soort een dalende trend te vertonen. Omdat er slechts op twee locaties gemeten is, is het echter in de praktijk best mogelijk dat de metapopulatie wel stabiel is (zoals de indruk is van de terreinbeheerder).

2105

2110 **Figuur 16:** gemiddeld aantal adulten per telronde t/m juli (juvenielen dus niet meegerekend) Monitoringgegevens meetlocaties reptielenmeetnet Strabrecht (route 817 en 840) (gegevens RAVON, 2010).

2115 De typische insectensoorten in het gebied (gentiaanblauwtje, groentje, heidesabelsprinkhaan en moerassprinkhaan) hebben vrij stabiele populaties en vertonen geen dalende trend. In het gebied is, dankzij kleinschalig soortgericht beheer een redelijk stabiele metapopulatie aanwezig van het gentiaanblauwtje. De metapopulatie bestaat uit deelpopulaties die nauwelijks contact met elkaar hebben. (mededeling J. Smits, Staatsbosbeheer). De aantalsontwikkeling wordt sinds 1997 gevolgd door tellingen van eitjes in vaste telplots, die verspreid over het gebied liggen. Uit de telgegevens wordt het geschetste beeld van een fluctuerende maar over de langere termijn stabiele populatie bevestigd. Zie grafiek hieronder.

2125 **Figuur 17 :** Monitoring gentiaanblauwtje in Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven. Gegevens eitelploots : maximaal aantal eitjes per plot per jaar; in de periode 1997 t/m 2009²⁸ (Bron telgegevens: Vlinderstichting 2010)

2130 Deze trend wijkt af van de landelijke trend, waar sprake is van een achteruitgang van de soort. In Noord-Brabant nemen de aantallen over de hele linie daarentegen toe en hebben de meeste populaties, waaronder die in het gebied Strabrechtse Heide en Beuven, zich de laatste 10 jaar opzienbarend hersteld dankzij kleinschalig soortgericht beheer door de terreinbeheerders in samenwerking met vrijwilligers. (bron: Wallis de Vries, 2008).

²⁸ telplots 583 en 584 (Strabrecht1 en 2 telling vanaf 1997), in periode 2000 t/m 2009 m.b.t telplots 840, 842 en 843 (Herbertusbossen, Braakhuizense heide 1 en 2), 2003 t/m 2009 m.b.t. telplot 1142 (Plaetse/Berkenheuvels) en 2006 t/m 2009 m.b.t. telplots 1444 en 1445 (Waschven en Molentje). (gegevens tellingen eitelploots door Staatsbosbeheer en Brabants Landschap, t.b.v. de monitoring Gentiaanblauwtje door de Vlinderstichting.

Van de moerassprinkhaan, die verspreid over Noord-Brabant nog vrij algemeen voorkomt, is op de Strabrechtse Heide en Beuven een robuuste populatie aanwezig (Schut, Kleukers & Krekels, 2008).

2135 Een aantal 'niet typische' maar wel karakteristieke soorten vertonen echter een dalende trend. De ericabij en heidehommel gaan op de Strabrechtse Heide en Beuven sterk achteruit; de ericabij vertoont landelijk dezelfde trend. Omdat deze soorten kenmerkend zijn voor grote natte dopheidevelden, duidt de achteruitgang van deze soorten wellicht op een achteruitgang van de kwaliteit van het habitatype (door verdroging, vergrassing). De populatie van de veenrenmier is daarentegen wél stabiel, wat erop duidt dat zich blijkbaar wel voldoende ongestoorde natte heidevegetaties bevinden in het gebied. (mededeling trends J. Smits, Staatsbosbeheer)

2140

Perspectief onder huidige omstandigheden

2145 Zolang de verdroging van de vochtige heide niet verminderd zal het areaal goed ontwikkelde vochtige heide slechts geleidelijk aan toenemen. Opvallend is dat de veenmosrijke natte heide schaars is. Oplossing van verdroging is van belang. Onder de huidige omstandigheden lijkt op veel plekken de GLG te laag voor deze veenmosrijke natte heide. Naast aanpak van vergrassing door middel van beheer zal dan ook de verdroging (oorzaak van de vergrassing)

2150 aangepakt moeten worden voor de verbetering van de kwaliteit van dit habitatype.

3.5.7 Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) – H91E0_C

Oppervlakte en verspreiding

2155 Het habitatype 'vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)' beslaat in totaal een oppervlakte van circa x ha en bevindt zich aan weerszijden van de Kleine Dommel in de noordwesthoek van het Natura2000-gebied. Deze zijn met name ten oosten van de beek onderzocht, maar ten westen van de beek liggen nog een aantal bosjes, die niet onderzocht zijn en waar mogelijk het habitatype ook aanwezig is. Om het beeld compleet te krijgen zal

2160 voorjaar 2010 een aanvullend veldbezoek gebracht worden.

Kwaliteit

2165 In het onderzochte deel van het beekdal bestaat het habitatype uit goed ontwikkeld elzenzegge-elzenbroekbos en daarnaast is goed ontwikkeld vogelkers-essenbos aanwezig. Verspreid liggen er daarnaast bosjes met minder goed ontwikkelde rompgemeenschappen met moeraszegge en grote brandnetel. Deze verruigde vormen duiden op verdroging (en daardoor interne eutrofiëring).

2170 Met betrekking tot het dal van de Kleine Dommel wordt in Iwaco 2000 gemeld: 'Door verdroging is veel van de oorspronkelijke soortenrijkdom verloren gegaan. Met name in het noordelijk deel van het beekdal (lees: binnen de Natura 2000-gebiedsbegrenzing) komen echter soorten voor, die wijzen op goed gebufferde, door kalkrijke kwel gevoede omstandigheden (o.a. bosbies, gewone dotterbloem, holpijp, moeraszegge, waterviolier en veldrus).

Typische soorten

2175 De kwaliteit van het habitatype wordt geïndiceerd door de aanwezigheid van typische en andere karakteristieke soorten van 'vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)'.

Tabel 10 Voorkomen typische soorten 'vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (H91E0_C)' in Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide & Beuven'.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Cat.	Voorkomen
Bittere veldkers	<i>Cardamine amara</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Bloedzuring	<i>Rumex sanguineus</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Bosereprijs	<i>Veronica montana</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Bosmuur	<i>Stellaria nemorum</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Bospaardestaart	<i>Equisetum sylvaticum</i>	Vaatplanten	K	Nee#1, #2
Boswederik	<i>Lysimachia nemorum</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Gele monnikskap	<i>Aconitum vulparia</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Gladde zegge	<i>Carex laevigata</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Klein heksenkruid	<i>Circaea x intermedia</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Knikkend nagelkruid	<i>Geum rivale</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Paarbladig goudveil	<i>Chrysosplenium oppositifolium</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Reuzenpaardenstaart	<i>Equisetum telmateia</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Slanke zegge	<i>Carex strigosa</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Verspreidbladig goudveil	<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	Vaatplanten	K	Nee#1
Witte rapunzel	<i>Phyteuma spicatum ssp. spicatum</i>	Vaatplanten	K	Nee*
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes ssp. coccothraustes</i>	Vogels	Cb	Nee
Boomklever	<i>Sitta europaea ssp. caesia</i>	Vogels	Cb	Ja
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major ssp. pinetorum</i>	Vogels	Cb	Ja
Matkop	<i>Parus montanus ssp. rhenanus</i>	Vogels	Cb	H#3
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens ssp. fodiens</i>	Zoogdieren	Cab	Onbekend#4
Vuursalamander	<i>Salamander salamandra ssp. salamandra</i>	Amfibieën	K	Nee*
Grote ijsvogelvinder	<i>Limenitis populi</i>	Dagvlinders	K	Nee*
Grote weerschijnvlinder	<i>Apatura iris</i>	Dagvlinders	K	Nee#5

Legenda

Categorie	
Ca	Constance soort goede abiotische toestand
Cb	Constance soort goede biotische structuur
Cab	Constance soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur
K	Karakteristieke soort
E	Exclusieve soort
Voorkomen	
Ja	aanwezig
Nee	afwezig
H	Historisch: in verleden voorkomend; inmiddels verdwenen
*	Niet voorkomend in de regio en hier ook niet te verwachten gezien hun landelijk verspreidingsbeeld: <i>bosmuur</i> , <i>gele monnikskap</i> , <i>klein heksenkruid</i> , <i>reuzenpaardenstaart</i> , <i>gladde zegge</i> , <i>slanke zegge</i> , <i>vuursalamander</i> , <i>witte rapunzel</i> en <i>grote ijsvogelvinder</i> (laatstgenoemde soort is daarbij verdwenen uit Nederland).
#1	Soorten niet aangetroffen binnen het gekarteerde SBB deel (Buro Bakker, 2002)
#2	bospaardestaart wordt gemeld voor het dal van de Kleine Dommel in www.waarneming.nl ; locatie naar buiten de Natura2000-begrenzing;

#3	in 1994 aangetroffen tijdens broedvogelkartering (Kikkert, 1995); actueel niet aanwezig (med. J. Smits);
#4	het is niet zeker of de waterspitsmuis voorkomt binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied;
#5	eenmalig waargenomen tussen 1995 en 2000.

2185 Vanwege het ontbreken van een vlakdekkende vegetatiekartering en broedvogelkartering van de beekbegeleidende bossen binnen de Natura2000-begrenzing, is het niet voor 100% bekend welke typische planten- of vogelsoorten in het gebied voorkomen. In het habitattype komen geen typische plantensoorten voor, zover bekend. Wel zijn de typische vogelsoorten boomklever en grote bonte specht aanwezig. In 1994 is daarnaast de matkop als broedvogel waargenomen; actueel komt deze soort niet voor.

2190 De weerschijnvlinder is eenmalig (periode 1995-2000) waargenomen in het habitattype langs de Kleine Dommel; dit betrof een zwervend exemplaar. In het dal van de Kleine Dommel is geen populatie van de soort aanwezig, en ook de laatste decennia met zekerheid niet aanwezig geweest (mededeling C. v. Swaay, de Vlinderstichting).

2195 Het is niet zeker of de waterspitsmuis voorkomt in het gebied. De soort komt in het beekdal voor ten zuiden van de Natura 2000-begrenzing. Omdat het noordelijk deel van het gebied minder goed toegankelijk is, is de soort wellicht ook aanwezig binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied. In 1990 is een schedel van een waterspitsmuis aangetroffen uit een braakbal van op de Plaetse nestelende kerkuil; het beekdal maakt onderdeel uit van het jachtgebied van de kerkuil. Ook dit jaar 2010 is er mogelijk weer een schedel verzameld (zelfde locatie, braakbal kerkuil; wordt momenteel onderzocht). (med. J. Smits).

2200

Naast typische soorten zijn ook andere soorten kenmerkend voor vochtige beekbegeleidende bossen. In het Natura 2000-gebied betreft dit plantensoorten als stijve zegge, elenzegge, moeraszegge, hoge cyperzegge, zompzegge, bosbies, gewone dotterbloem, koningsvaren, zwarte bes, aalbes en groot heksenkruid. Daarnaast zijn broedvogels aanwezig die kenmerkend zijn voor (vochtige) loofbossen, en derhalve mede voor het habitattype zoals wielewaal, spotvogel en koekoek.

2205

Trend

2210 Het habitattype is in het door Staatsbosbeheer gekarteerde deel in areaal min of meer gelijk gebleven, tot licht afgenomen in de periode 1992-2002. Wel blijken kwelindicerende soorten als veldrus, holpijp, bosbies, gewone dotterbloem en moeraszegge in deze periode behoorlijk achteruit te zijn gegaan. Van deze soorten is het aantal standplaatsen en het areaal afgenomen. Dit duidt op verdroging door afname van lokale en regionale kwel, wat

2215

2220 kwaliteitsafname van het habitattype indiceert. Door het lage peil van de Kleine Dommel zijn de broekbossen verdroogd; de bossen gelegen binnen de Natura 2000-begrenzing zijn het minst verdroogd. De typische vogelsoort boomklever neemt toe wat overeenkomt met de landelijke trend²⁹. Van de grote bonte specht is een stabiele populatie aanwezig (bron vogeltrends: mededeling J. Smits).

Perspectief onder huidige omstandigheden

2225 Door verdere verdroging zal het areaal van het habitattype in kwaliteit afnemen en mogelijk inkrimpen (oppervlakteverlies). Karakteristieke soorten zullen verder afnemen in areaal en dichtheid doordat standplaatsen verruigen met als gevolg een afname in kwaliteit. Dit kan ook een na-ijleffect zijn. Lange termijn effecten van opgetreden verdroging kunnen zich nog manifesteren; bepaalde soorten kunnen lang na-ijlen voordat ze achteruitgaan t.g.v. eerder opgetreden verdroging. Conclusie: onder de huidige omstandigheden zal het areaal en kwaliteit van het habitattype in het meest gunstige geval gelijk blijven, maar zeker niet toenemen.

2230

²⁹ De boomklever is landelijk toegenomen door het ouder en heterogener worden van bossen en het voeren van een natuurlijker bosbeheer (www.vogelbescherming.nl).

3.6 Voorkomen soorten³⁰

3.7

3.7.1 Drijvende waterweegbree – H1831

- 2235 *Verspreiding in het gebied*
Drijvende waterweegbree komt in het gebied voor in het Beuven (Beuven-noord en zuid) en de Witte Loop. Zie kaart (bronnen: Buro Bakker, 2002, Smits 2004, Natura2000 Beheerplanteam 2009 e.a.)
- 2240 *Trend*
Vanwege het dynamische karakter van de soort is het lastig een trend te bepalen. Drijvende waterweegbree is weinig concurrentiekrachtig en koloniseert daardoor graag pionierplekken. De soort kan ook weer tijdelijk verdwijnen op ogenschijnlijk geschikte groeiplaatsen. De trend van de drijvende waterweegbree in het Beuven is onbekend. Volgens Buskens & Zingstra 1987 kwam de soort al in de periode 1936 t/m 1985 in het Beuven voor. Na de hersteloperatie van 1986, wordt de soort vrij snel weer aangetroffen in Beuven-Zuid. In Buskens 1993 wordt gemeld dat in dit vendeel in de dieper gelegen zone (22.7 m +NAP) in 1986 helofyten tot ontwikkeling kwamen, die ook in de Peelrijt voorkwamen, waaronder de drijvende waterweegbree. De soort blijkt echter niet of nauwelijks voor te komen op de locaties waar zich de onderzoeksplots bevinden, die over een lange periode jaarlijks onderzocht zijn (Buskens 1993, 2003, 2004, Buskens & Zingstra 1987, Grontmij 1994 t/m 1996, Iwaco 1998 e.a.). In deze bronnen wordt wel beschreven dat de soort in het ven (buiten de opnamelocaties) aanwezig is. In 2009 is de soort aangetroffen in zowel Beuven- noord als zuid (Natura 2000 beheerplanteam, 2009). Omdat geen vlakdekkende inventarisatie van de soort is uitgevoerd over meerdere jaren is het echter niet mogelijk een trend aan te geven. Het aantal standplaatsen in de Witte Loop is het afgelopen decennium duidelijk afgenomen. In 1992 werd de soort op 8 plaatsen verspreid over de Witte Loop aangetroffen (Altenburg & Wymenga, 1993). In 2002 werd de soort op 4 deellocaties aangetroffen (Buro Bakker 2002); echter dat jaar is niet het gehele traject onderzocht zodat onduidelijk is wat het totaal aantal standplaatsen was. In de periode 1997-2004 blijkt de soort over de gehele Witte Loop nog op 4 deellocaties voor te komen (Smits, 2004). Tijdens een terreinbezoek waarbij alleen het traject ter hoogte van het Maasven is bekeken werd de soort op 1 locatie gezien met enkele exemplaren (Natura 2000beheerplanteam, 2009). De soort komt dus nog voor, maar in zeer geringe aantallen.
- 2265 *Perspectief onder huidige omstandigheden*
Onder de huidige omstandigheden zal de soort zich in het Beuven naar verwachting handhaven. In de Witte Loop dreigt de soort te verdwijnen. Doordat de oevers van de Witte Loop sterk zijn verruigd (o.a.) ten gevolgen van eutrofiëring met voedselrijk water uit de Peelrijt in het verleden wordt de standplaats hier te sterk beschaduwd door o.a. grote overhangende pitruspollen. Vooral eutrofiëring speelt een belangrijke rol bij de achteruitgang van de soort blijkt uit het provinciaal soortbeschermingsplan (Lucassen et.al, 2007). Daarin worden als belangrijke oorzaken van achteruitgang van de soort genoemd atmosferische depositie, de aanvoer van eutroof oppervlakte (landbouw)water, afwezigheid van een zandige bodem, betreding van oevers door begrazing met koeien en bladinvall van o.a. wilgen. Deze zaken spelen bij de achteruitgang in de Witte loop naar verwachting ook mee.

3.7.2 Roerdomp – A021

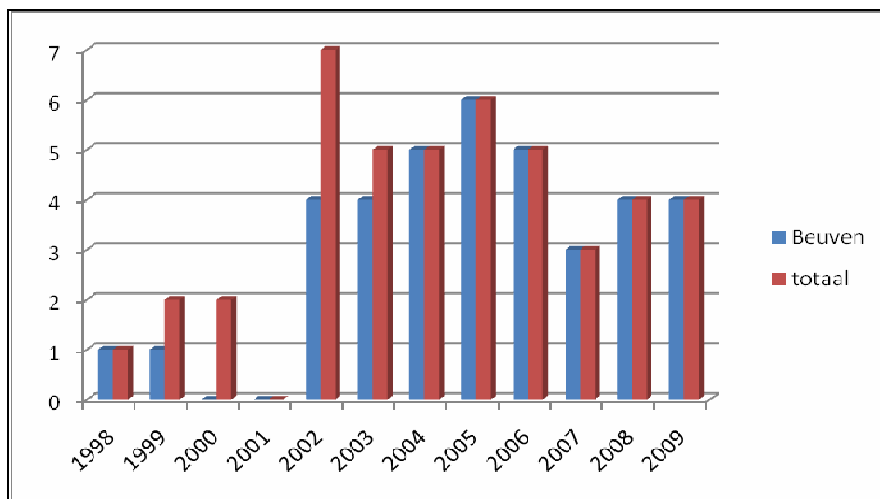
- 2280 *Verspreiding in het gebied*
De roerdomp broedt in de grote uitgestrekte rietvelden (voornamelijk in overjarig water-rietland) bij het Beuven (Beuven-Zuid en Beuven-Noord). Daarnaast broedt de soort soms in kleinere rietvelden rondom de Witte Loop op de Strabrechtse Heide. (bron: Staatsbosbeheer, 2007 en Vogelwerkgroep De Peel, 2003 en 2006 en 2009b)

³⁰ PM invoegen kaart of verwijzen naar kaartbijlage

Trend

Het totaal aantal broedparen van de roerdomp op de Strabrechtse Heide heeft de afgelopen 10 jaar gefluctueerd van 1 broedpaar in 1998 tot maximaal 7 broedparen in 2002. Na het jaar 2000 is het aantal broedparen duidelijk gestegen met als topjaren 2002 (7 broedparen) en 2006 (6 broedparen) in het gebied. Over de grote lijn gezien is vanaf 2002 sprake van een stabiele, enigszins fluctuerende situatie.

De populatie vertoont een significante correlatie met de strengheid van de winter, met de zwaarste klappen indien veldmuizen als alternatief voedsel schaars en onbereikbaar zijn. Na een strenge winter moet rekening gehouden worden met een reductie tot een derde of minder van de populatie. (bron: Vogelwerkgroep De Peel 2003 en 2009b).

2300

Figuur 18 aantal broedparen roerdomp Beuven en totaal Strabrechtse Heide en Beuven periode 1998 t/m 2009. (bron: Staatsbosbeheer 2007 (gegevens W. v.Eijk, Vogelwerkgroep De Peel 2009b). ?: onbekend geen telgegevens beschikbaar: *2001 niet geteld i.v.m. BSE (terrein niet toegankelijk). De gegevens van 2008 en 2009 van Strabrechtse Heide zijn nog niet bekend. Vier broedparen is het totaal van enkel het Beuven

2305

Het gemiddeld aantal broedparen van de laatste 5 jaar (2005 t/m 2009) bedraagt 4,4 broedparen. Als het gemiddelde over een langere periode (2002 t/m 2009) wordt bekeken levert dat een hoger gemiddelde op van 4,9 broedparen per jaar. Het gebied voldoet daarmee bijna aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de soort (behoud en omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 broedparen. (bron: 'Gebiedendocument Strabrechtse Heide Beuven (november 2006)' (Ministerie van LNV, 2006)

2310

2315

Perspectief onder huidige omstandigheden

Voor de roerdomp zijn jonge moerassen met een verscheidenheid aan verlandingsfasen van belang als broedgebied (aanwezigheid van zowel overjarig/oud riet als open waterriet e.a. oevervegetaties, grazige geïnundeerde vegetaties). Versnelde verlanding ten gevolge van eutrofiëring van vennen, maar ook verbossing van de rietvelden, waarbij open moeras door successie verandert in moerasbos werkt nadelig voor roerdompen. (Bron: Vogelwerkgroep De Peel, 2003)

2320

Onder de huidige omstandigheden is het perspectief voor de roerdomp matig. Het leefgebied van de soort zal van mindere kwaliteit worden doordat het staande riet geleidelijk zal overgaan in met wilgen verbost riet (t.g.v. voortschrijdende successie). Het areaal riet zal naar verwachting ook niet toenemen. De ruimte voor meer broedparen van de soort in het gebied zijn derhalve beperkt.

2325

3.7.3 Woudaap – A022

2330

Verspreiding in het gebied

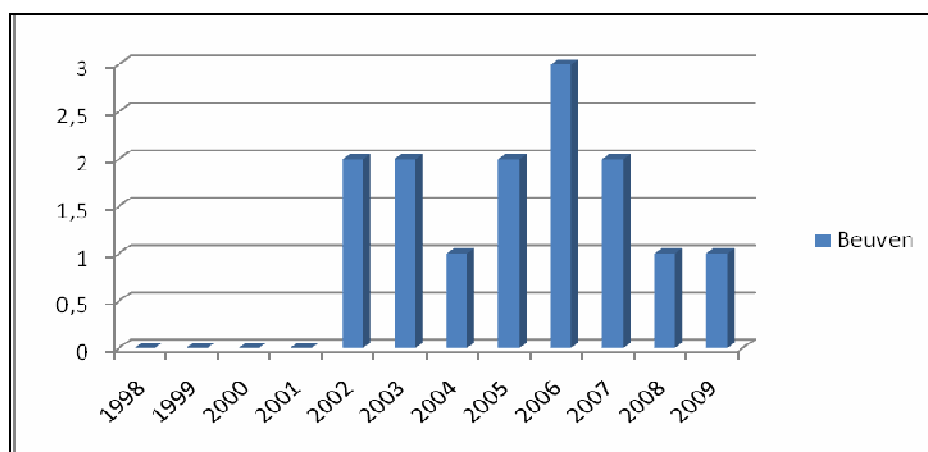
Het woudaapje broedt in het Natura 2000-gebied uitsluitend bij het Beuven (zowel Beuven-noord als zuid).

Trend

2335

Het woudaapje heeft de afgelopen 10 jaar in wisselende aantallen bij het Beuven gebroed, variërend van 0 tot 3 broedparen/jaar. In de periode 2002-2009 was daarmee sprake van een kleine fluctuerende doch vrij stabiele populatie. Met 3 territoria in 2006 behoorde het Beuven in 2006 tot één van de beste plekken in Nederland. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de soort lastig te inventariseren is waardoor een kans op onderschatting bestaat (Vogelwerkgroep De Peel, 2003 en 2006).³¹

2340

Figuur 19: Aantal broedparen Woudaap Beuven periode 1998 t/m 2007 (bron: Staatsbosbeheer 2007 (gegevens Vogelwerkgroep De Peel, W.Eijk) en Vogelwerkgroep De Peel, 2009b). Er zijn geen telgegevens beschikbaar van 2001 : niet geteld i.v.m. BSE (terrein niet toegankelijk)

2345

2350

Het gemiddeld aantal broedparen van de laatste 5 jaar (2005 t/m 2009) bedraagt 1,8. Het gemiddelde berekent over een periode van 2002 t/m 2009 levert een gemiddelde op van 1,75 broedparen per jaar. Het gebied voldoet daarmee bijna, doch niet geheel aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de soort (behoud en omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 broedparen. (bron: 'Gebiedendocument Strabrechtse Heide Beuven (november 2006)' (Min. Van LNV, 2006).

2355

Perspectief onder huidige omstandigheden

Het broedbiotoop van de woudaap bestaat uit rietzomen en andere dichte vegetaties in vennen en moerassen. Daarbij zijn mozaïekachtige overgangen tussen water (open, ondiep en helder water) en helofyten (waterriet, verlandingszones) en veel beschutte randsituaties van groot belang. Daarnaast is het van belang dat er een ruim aanbod van kleine prooien zoals vissen en amfibieën beschikbaar is in het gebied. (bron: Vogelwerkgroep De Peel, 2003 en 2006). Aan genoemde omstandigheden wordt bij het Beuven (zowel Beuven-zuid als noord) momenteel voldaan.

2360

Onder de huidige omstandigheden is het perspectief voor de woudaap echter matig. Het leefgebied van de soort zal van mindere kwaliteit worden doordat het staande riet geleidelijk zal overgaan in met wilgen verbost riet (t.g.v. voortschrijdende successie). Het areaal riet zal naar verwachting ook niet toenemen. De ruimte voor meer broedparen van de soort in het gebied is derhalve beperkt.

2365

³¹ De roepactiviteit is gering, waardoor de gemiddelde trefkans < 35% is; daarbij vergroot de late aankomst in Nederland (soms pas in juni) de onderschatting (Vogelwerkgroep De Peel, 2003 en 2006).

Verspreiding in het gebied

De Strabrechtse Heide is een belangrijke tussenstop voor kraanvogels op hun najaars- en voorjaarstrek tussen hun broedgebieden in Scandinavië en Duitsland en hun overwinteringsgebieden in Spanje. De eerste herfststormen prikkelen de kraanvogels om hun reis voort te zetten (Staatsbosbeheer, 1996).

De kraanvogels slapen/pleisteren in het Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide en Beuven' globaal in de gehele zuid-oosthoek van het gebied. Vaak rusten ze in een met water gevulde laagte of ven. Bekende plekken waar de kraanvogels in de loop der jaren zeer regelmatig worden waargenomen zijn het Beuven, Grafven, Henneven e.o. (Rusthoek) en Marijkeven. Daarnaast zijn waarnemingen bekend van het Kranenmeer en Waschven.

Trend

Al sinds mensenheugenis overnachten kraanvogels in het gebied Strabrechtse Heide en Beuven (Staatsbosbeheer, 1996). Het aantal op de Strabrechtse Heide, tijdens de voor- en najaarstrek waargenomen kraanvogels, varieert van jaar tot jaar en vertoont een onregelmatig patroon. Dit onregelmatig patroon is goed zichtbaar aan de hand van de jaarmaxima van aan de grond waargenomen vogels. Bij deze gegevens zijn de overvliegende dieren, die het gebied niet als slaapplek/rustgebied gebruikt hebben, niet meegerekend.

In onderstaande tabel de maxima, geteld tijdens de najaar- en voorjaarstrek in de periode 1993 t/m 1997. Het vijfjarige gemiddelde overschreed genoemde periode de drempelwaarde (van 65 vogels) voor aanwijzing als speciale beschermingszone (Beintema & Schekkerman, 2001). **Aanpassen tabellen en grafieken**

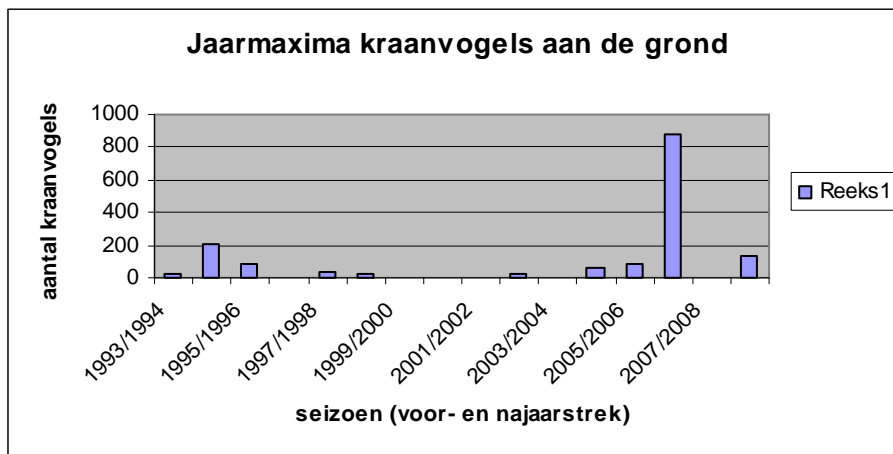
Tabel 12: 1997 (bron: waarnemingsarchief Samenwerkende Vogelwerkgroepen Oost-Brabant in Beintema & Schekkerman, 2001)

Seizoen	Datum	Maximumaantal
1993/1994	1/10-93	27
1994/1995	11/3-95	213
1995/1996	11/3-95	80
1996/1997	1-3-95	1
1997/1998	26-10-97	40
Gemiddelde '93 t/m '97		72

Recentere waarnemingsgegevens geven een vergelijkbaar, onregelmatig patroon, eigen aan kraanvogels:

Tabel 13: Jaarmaxima van aan de grond waargenomen kraanvogels op de Strabrechtse Heide 1998 t/m 2009 (bron: Vogelwerkgroep De Peel, 2009a)

Seizoen	Maximumaantal
1998/1999	27
1999/2000	0
2000/2001	0
2001/2002	0
2002/2003	28
2003/2004	1
2004/2005	66
2005/2006	80
2006/2007	883
2007/2008	2
2008/2009	132
2009/2010	..

Figuur 14: Jaarmaxima kraanvogels aan de grond

Tabel 15: Gemiddelde jaarmaxima over kort en langere periode

Periode	gemiddelde	Gemiddelde over laatste x aantal jaren
1993 t/m 2008	99	16
1998 t/m 2008	111	11
2002 t/m 2008	170,3	7
2005 t/m 2008	232,6	5

Een vijfjarig gemiddelde van de laatste 5 jaar (2005 t/m 2009) levert een gemiddelde jaar-maxima op van maar liefst 232 dieren, wat nogal vertekend wordt door de hoge waarnemingspiek van 883 dieren in november 2006. Het gemiddelde seizoensmaximum over een langere periode (periode 1993 t/m 2008) ligt echter nog steeds op 99 dieren.

Het gebied lijkt voor de soort daarmee ruim te voldoen aan de instandhoudingsdoelstellingen: behoud en omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 70 vogels (seizoensmaximum).

(bron: 'Gebiedendocument Strabrechtse Heide en Beuven (november 2006)' (Ministerie van LNV, 2006)

Het onregelmatige patroon van waarnemingsaantallen wordt veroorzaakt door:

- het weer tijdens de trek.

De najaarstrek begint op het moment dat de kou invalt in ten noorden van Nederland gelegen broedgebieden van de kraanvogel. Wanneer op dat moment een oostelijke wind staat trekken veel dieren over Nederland en worden op de Strabrechtse Heide veel vogels gezien. Bij een westelijke wind vliegen de kraanvogels op een meer oostelijke koers over Duitsland en worden in Nederland minder/weinig dieren gezien; dit fenomeen doet zich ook bij de voorjaarstrek voor.

- het ontstaan in ca. 1990 van een zeer geschikt gebied in het bekken van Parijs (Lac du Champagne: met 4 grote stuwweren in het dal van de Seine: Lac du Der, Lac d'Orient, Lac du Temple en Lac Amance) waar jaarlijks 10-duizenden kraanvogels een tussenstop houden tijdens de trek. (bron: www.grus-grus.com).

Door het ontstaan van deze pleisterplaats is het voor kraanvogels makkelijk van Rügen, de grootste kraanvogelrustplaats van centraal Europa langs de kust van oost-Duitsland, in een keer een stuk verder naar het zuiden te vliegen. De tussenstop Nederland wordt dan dus overgeslagen, waardoor er in Nederland minder dieren pleisteren. Dit zou vanaf de jaren '90 een daling in het aantal pleisterende vogels tot gevolg hebben gehad; waarna zich de situatie blijkbaar gestabiliseerd heeft. De fluctuaties in aantallen (jaarmaxima Strabrechtse Heide) vertoont het laatste decennium geen dalende trend.

Perspectief onder huidige omstandigheden

Onder de huidige omstandigheden zal de kwaliteit en oppervlakte van het leefgebied (functioneren als slaap- en pleisterplaats) voor de kraanvogel naar verwachting min of meer gelijk blijven.

2445 Het aantal waargenomen dieren zal naar verwachting de komende jaren min of meer een gelijksoortig onregelmatig/fluctuerend patroon blijven vertonen. Naar verwachting zal het gemiddeld aantal waargenomen dieren, over een langere periode redelijk stabiel blijven.

3.8 Ingrepen in het verleden

2450 De belangrijkste activiteiten die een positieve of negatieve invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen in Strabrechtse Heide en Beuven worden hieronder beschreven.

Beheer

2455 Zoals eerder vermeld in § 0 zijn er aanwijzingen voor vroege menselijke bewoning van de Strabrechtse Heide gevonden in de vorm van de aanwezigheid van vuursteenafslag, gebruiksvoorwerpen en grafheuvels. Het is bekend dat er reeds in het Laat-Neolithicum, tussen 3000 en 2000 v.C., mensen op de heide hebben gewoond. De aanwezig bosformaties werden gerooid om landbouwgebieden te creëren. De natte gedeelten en beekdalen konden niet worden ontgonnen. Zodra de bodem uitgeput en verlaten was, hebben zich er heidevegetaties ontwikkeld. Na intensief gebruik, bestaande uit begrazen, plaggen, kappen en branden van de velden gedurende de Romeinse tijd rond 350 n.C., nam de bevolking in de Kempen af. Als gevolg hiervan raakten de heidevelden weer overwoekerd met bos.

2460 Vanaf de vroege Middeleeuwen werden de vruchtbare delen opnieuw ontgonnen (Staatsbosbeheer, Bossenbroek et al., 1996). In de Merovingische tijd, rond 650 n.C., ontstonden door nederzettingen van vrije boeren de akkerdorpen (Frankische nederzettingen) Rul (inmiddels verdwenen) en Strabrecht. Kenmerkend voor dit type dorp is het dorpsplein de Plaetse (driehoekig grazig plein met eiken en een bluskuil) (Derks 1967, van der Gauw 1989 en Paarsbroek 1972 in Staatsbosbeheer 1989). De huidige Plaetse aan de rand van de Strabrechtse Heide, is een nabootsing van een echte Plaetse, zoals deze er in die tijd moet hebben uitgezien (Staatsbosbeheer, Bossenbroek et al., 1996).

2465 Het heidelandschap is ontstaan door antropogene invloeden en is daarom te zien als een cultuurlandschap. De heideterreinen zijn ontstaan door het grootschalig kappen van de oorspronkelijk aanwezige bossen. Door de eeuwenlange agrarische exploitatie werden de heidevelden in stand gehouden. De schapen begraaften de heide en waren een bron voor vlees, melk en wol.

2470 In het lager gelegen moerasbos, in het nabij liggende beekdal, werden hooilanden ontgonnen; de beemden. Aanvankelijk werden die niet bewerkt. Later, toen de hooilanden ook als weiland werden gebruikt, kwam een permanente verkaveling in stroken tot stand. Langs de kavelgrenzen werden bomen (m.n. elzen) geplant (Derks 1967, van der Gauw 1989 en Paarsbroek 1972 in Staatsbosbeheer 1989).

2475 In het broekbos werden bomen gekapt, geriefhout dat diende voor de bouw van schuren, voor afzettingen langs sloten en weilanden en als brandhout. Rietbeemden werden in droge tijden gemaaid en zo ontstond beekdal hooiland; deze konden niet ieder jaar worden gemaaid, doordat ze soms te nat waren om met de zeis te maaien (Staatsbosbeheer, Bossenbroek et al., 1996).

2480 Vanaf 1800 werden de heidegebieden in toenemende mate omgevormd tot akkers, weilanden en bossen. De heide was een leverancier van meststoffen voor de agrariërs. In de natte heide werden plaggen gestoken welke in de schapenstal gelegd werden. De schapen werden lang op stal gehouden zodat de plaggen doordrenkt werden met de mest. Begin mei werden de schapen gewassen in de vennen op de heide. Deze bemeste plaggen werden op de kleine akkertjes rondom de dorpen aangelegd. Als gevolg hiervan werd de grond rondom de dorpen steeds voedselrijker, terwijl de heide steeds schraler werd (Stuijzand et al., 2004; Van der Linden et al., 1996).

2485 Andere producten die van de heide betrokken werden waren strooiheide (t.b.v. strooisel onder het vee), heide (gebruikt voor het maken van heidebezems), russen (gebruikt voor dakbedekking) en zand. De plaggen e.a. producten werden vooral gehaald in de periode dat de gewassen op de akkers stonden tot aan de oogst. Aan de rand van de vennen stak men turf. Vooral de honingrijke dopheide was voor de bijenhouderij van belang; het houden van bijen was van grote betekenis omdat honing één van de weinige verhandelbare producten in het gebied opleverde (Derks 1967, van der Gauw 1989 en Paarsbroek 1972 in Staatsbosbeheer 1989).

2490 Aan het eind van de 19e eeuw verloren de heidevelden hun economische waarden door de productie van kunstmest. Rond 1900 nam het aantal schapen op de Strabrechtse Heide snel

2500

2505 af. Grote delen van de heide werden ontgonnen ten behoeve van de landbouw. Zo is in 1914
de gemeente Someren begonnen met het ontginnen van het Somerensche Heidegebied,
gelegen aan de oostkant van de Strabrechtse Heide. Aan het begin van de 20ste eeuw is
naast de ontginning ook begonnen met bebossing van de gronden, waardoor het heideareaal
2510 sterk is afgenomen. Tot na de 2e wereldoorlog werd er geplagd op de Strabrechtse Heide. In
1952 heeft de eerste aankoop 500 ha van de Strabrechtse Heide plaatsgevonden, om zo de
heidevelden te behouden (Staatsbosbeheer, Bossenbroek et al., 1996).

Tot het midden van de jaren 80 (van de 20e eeuw) bestond het beheer op de Strabrechtse
Heide hoofdzakelijk uit branden en schapenbegrazing. Daarna is de vergrassing sterk
2515 toegenomen, mogelijk door de toename van de atmosferische depositie en is het plaggen aan
het beheer toegevoegd (Vogels en Smits, 2009). Het huidige beheer bestaat uit plaggen,
maaien, schapenbegrazing met schaapshoeder, ingerasterde schapen- en runderbegrazing en
kleinschalig brandbeheer. Daarnaast worden, om de variatie in de heide te vergroten en het
oude cultuurlandschap in stand te houden, de oude akkercomplexen bewust in akkerbeheer
2520 gehouden en worden er sinds 2004 experimenten met tijdelijke beakkering uitgevoerd (Pers.
Comm. S. Vorstermans).

In het verleden was het beheer grootschalig georiënteerd. Gebieden van circa 3 hectare
werden in een keer geplagd. Bij de resultaten bleek dat de heidevegetatie zich herstelde,
maar dat de heidegebonden soorten niet terugkeerden. Vanaf 2000 werden de plagvlaktes
2525 kleiner. Sinds 1967 wordt de heide begraasd door een gehoede kudde Kempische
heideschapen. Daarnaast wordt de heide aan de zuidkant, met een oppervlakte van 500 ha,
sinds 1983 begraasd met 100 schapen (jaarrond) en 55 runderen (seizoensbegrazing) (Pers.
Comm. J. Smits). De begrazing heeft als doel een groot deel van de primaire productie van
de vegetatie af te voeren, zodat er een netto afvoer van voedingsstoffen is en er een
2530 grotendeels open heide gebied kan ontstaan. Op deze wijze worden vergrassing en het
ontstaan van bosopslag tegen gegaan.

Waterbeheer

2535 Tezamen met de historische exploitatie van de heide werden ook de beekdalen ontgonnen.
Daarnaast werden vennen in beekdalen aangekoppeld op beken, kalkrijk water werd in de
vennen ingelaten en zo werden de vennen gebruikt voor de viskweek. Ook werden de vennen
gebruikt als drinkplaats voor de koeien en als wasplaats voor de schapen (Stuijzand et al.,
2004; Van der Linden et al., 1996).

Na de ontginningen van de Somerensche Heide werd er in de twintiger jaren de Peelrijt
2540 gegraven om zo de afwatering te verbeteren. Deze Peelrijt mondde uit in het Beuven en werd
van daaruit via de Witte Loop door de laagten en vennen afgevoerd in de rivier De Kleine
Dommel. De Kleine Dommel stroomt vanuit Dommelen-Valkenswaard via Heeze in de richting
van Eindhoven (Querner et al., 1999). De Witte Loop is waarschijnlijk al gegraven voor 1840.
Aanvankelijk verbond de Witte Loop een aantal laagtes met elkaar. Als gevolg van de
2545 ontginning van de Somerensche Heide moest er meer water afgevoerd worden. (Eelerwoude,
1989; Buskens, 1989). In 1941 is er een geul door het Beuven gegraven zodat de Peelrijt en
Witte Loop direct met elkaar werden verbonden waarbij het Beuven noord en Beuven zuid
ontstonden. De Witte Loop werd uitgediept. Bij hoge wateraanvoeren stroomde er nog wel
Peelrijt water in het Beuven wat leidde tot een verhoging van de voedselrijkdom (Querner et
2550 al., 1999).

In de winter van 1985/1986 is het ven opgeschoond, waarbij de sliblaag en rietkraag zijn
verwijderd. Om verzuring door isolatie en verwijdering van de sliblaag te voorkomen werd er
een inlaatmogelijkheid voor gebufferd en gezuiverd beekwater gecreëerd in Beuven zuid. Ook
werd er een omleidingskanaal gegraven dat het water van de Peelrijt afvoert naar de Kleine
2555 Aa, de zogeheten Koppelleiding (Buskens en Zingstra, 1988). De Witte Loop ontvangt nu niet
meer rechtstreeks Peelrijtwater, alleen tijdens extreme piekafvoeren. Omdat de afgelopen
jaren geen water meer wordt ingelaten in het Beuven wordt de Witte Loop momenteel
gevoed door kwel en regenwater.

2560 3.8.1 *Cultuurhistorische en archeologische waarden*

De Strabrechtse Heide is een historisch cultuurlandschap en in die zin van bijzonder hoge
waarden omdat deze erg zeldzaam zijn geworden. Daarnaast is de Strabrechtse Heide van
bijzonder hoge archeologische waarde en van groot belang voor de archeologie, doordat er

2565 geen grootschalige bodemverstoringen hebben plaatsgevonden. Ook het beekdal van de Kleine Dommel heeft cultuurhistorische en archeologische waarden. Hieronder wordt nader op de cultuurhistorische en archeologische waarden van het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven ingegaan. Zie ook Bijlage 3.3 'Toelichting cultuurhistorische en archeologische waarden' voor locatie van en toelichting op de hierna beschreven waarden.

2570 *Cultuurhistorische waarden*

2575 De Strabrechtse Heide is op de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW-kaart) als 'zeer hoog' gewaardeerd (<http://brabant.esrinl.com/chw/>). Het heidegebied van de Strabrechtse Heide met een groot aantal vennen, waaronder dus het grote Beuven is één van de grootste restanten (relicten) van de grote, open heidegebieden die sinds de Late Middeleeuwen (1250-1500) in grote delen van de Brabantse zandgebieden voorkwamen. Cultuurhistorisch waardevolle elementen op de heide zijn de oude grenspaal Hoenderboom, twee zandwegen, die onderdeel waren van oude landwegen en resten van greppels en wallen van vroegere eigendomsgrenzen en mislukte ontginningen.

2580 Het dal van de Kleine Dommel is als 'hoog' gewaardeerd op CHW-kaart. Het betreft een beekdal met oude hooi- en weilanden (beemdgronden) en restanten van een kleinschalige perce- lering met lange, smalle percelen haaks op de beek. Veel perceelsscheidingen worden nog gemarkeerd door greppels (en resten van) houtwallen en plaatselijk nog door zandpaden. De percelering kan deels nog dateren uit de Late Middeleeuwen (1250-1500), toen grote delen van de beekdalen werden ontgonnen. Het beekdal tussen Heeze en Geldrop bestaat actueel

2585 uit veel aaneengesloten bos; voor een deel (doorgeschoten) hakhout. Dit beekdalbos is grotendeels als 'zeer hoog gewaardeerd Historisch Groen' opgenomen op de provinciale CHW- kaart.

2590 *Archeologische waarden*

2595 In het gebied bevinden zich veel archeologische waarden. De belangrijkste aaneengesloten archeologische sites bevinden zich langs de Witte Loop en in het dal van de Kleine Dommel, waar zich archeologische rijksmonumenten bevinden. Van de Strabrechtse Heide en Lieropse Heide is bekend, dat er al in het Laat Mesolithicum (3000 -2000 v.Chr.) mensen hebben gewoond (Staatsbosbeheer, 1996). De oudste menselijke sporen op de Strabrechtse Heide en Beuven stammen uit het Mesolithicum (8000-3500 v.Chr.). Er zijn meerdere vuursteenplaat- sen, enkele vermoedelijke grafheuvels en een urnenveld gevonden. De archeologisch waardevolle terreindelen in het Natura 2000-gebied (in het beekdal en op de heide m.n. omgeving Witte loop) zijn door de Provincie Noord-Brabant als 'archeologisch monument' opgenomen op de Cultuurhistorische Waardenkaart van de Provincie Noord-Brabant (waar- onder vier met een hoge archeologische waarde). De Provincie adviseert deze terreinen op te nemen in het bestemmingsplan als archeologisch waardevol gebied, met daaraan gekoppeld een aanlegvergunningstelsel, en raadt af in het gebied ingrepen te verrichten die het archeologisch bodemarchief kunnen schaden. (Bron: CultuurHistorische Waardenkaart Provincie Noord-Brabant, 2009 (<http://brabant.esrinl.com/chw/>))

2600

2605

3.9 **Systeemanalyse en sleutelprocessen**

2610 In het voorgaande is de fysieke gesteldheid van de Strabrechtse Heide en de daar voorkomende vegetaties en fauna beschreven. In deze paragraaf wordt kort de samenhang aangestipt, waarbij de nadruk ligt op de instandhoudsdoelstellingen binnen het totale systeem.

2615 *Systeemanalyse*

2620 De Strabrechtse Heide is in essentie een dekzandplateau, dat licht naar het noordwesten afdaalt. Het dekzandplateau heeft een geaccidenteerd reliëf en bevat onder meer een aantal ondiep liggende leemlagen. Dat betekent dat grondwater ondiep stagneert op de leemlagen en dat het reliëf zorgt voor laagten die in meerdere of mindere mate vol met water staan. Het betreft grondwater dat in beginsel weinig is aangerijkt en min of meer de kenmerken van regenwater heeft (relatief zuur, weinig opgeloste stoffen). Door deze leemlagen kan als gevolg van reliëfverschillen de range aan habitats lopen van relatief hoger gelegen droge

- 2625 heide (H2310 stuifzandheide met struikhei) en zandverstuivingen (H2330) via vochtige heide (H4010_A) naar vennen op de laagste plaatsen. De habitats zijn dan ook niet zozeer afzonderlijk te onderscheiden als ruimtelijke eenheden, maar eerder als verschillende stadia in een groter geheel. Door de aanwezigheid van de vele ondiepe vennen en de grote open ruimte zonder verstoringsbronnen (verkeer, mensen) gebruiken kraanvogels (A127) in voor- en najaar delen van de Strabrechtse Heide als pleisterplaats.
- 2630
- 2635 Waar de fluvio-periglaciale ondergrond betrekkelijk ondiep aanwezig is zijn de vennen meer gebufferd dan waar er een dikkere laag dekzand op ligt. De vennen in het noorden en oosten van het gebied zijn daarom relatief zuur en zijn te rekenen tot zure vennen (H3160). In het midden en zuiden is er meer buffering door de invloed vanuit de ondergrond en treffen we daarom zwak gebufferde vennen (H3130) aan. Gerelateerd aan de invloed van de Peelrijs, die gebufferd water uit het achterland aanvoert is het Beuven een zeer zwak gebufferd ven (H3110). Gerelateerd aan de zwakke buffering komt in het gebied de drijvende waterweegbree voor. Dat is niet alleen in de vennen, maar ook in de Witte Loop.
- 2640
- 2645 Alle vegetaties op het plateau zijn voedselarm. De bodem (zand) is van nature schraal en het eeuwenlange gebruik heeft in het verleden voor verdere verschraling gezorgd. De diversiteit aan soorten wordt in deze landschappen mede bepaald door de afwisseling (waarbij de verschillende vegetatietypen als een lappendeken bij elkaar liggen) en door een beheer dat aandacht heeft voor de meerwaarde voor de natuurlijke diversiteit die diverse factoren uit het eeuwenoude landgebruik met zich meebrengen. Op de Strabrechtse Heide gaat het bij dat laatste onder meer om kleinschalige, tijdelijke akkertjes.
- 2650
- Indien vennen voedselverrijkt raken als gevolg van de aanvoer van water uit een omgeving waar in hoofdzaak moderne landbouw voorkomt, kan er een rietruigte tot ontwikkeling komen, zoals in het Beuven-Zuid. Reagerend op de introductie van een dergelijke structuur komen er dan ineens roerdompen (A021), woudapen (A022) en andere vogels van rietlanden (normaliter beperkt tot laag-Nederland) op de heide voor. In feite zijn dat hier systeemvreemde zaken.
- 2655
- 2660 Het oorspronkelijke Brabantse dekzandplateau is ingesneden geraakt door globaal van zuid naar noord lopende beken, waardoor het tussenliggende gebied, hier de Strabrechtse Heide, min of meer als een afzonderlijk dekzandplateau te beschouwen valt. De Kleine Dommel, die de westelijke begrenzing van het aldus gevormde plateau vormt ligt met het beekdal deels binnen de Natura-begrenzing. In het beekdal dagzoomt grondwater uit dieper liggende lagen. Dit grondwater is meer aangerijkt (basischer, hogere gehalten aan stoffen) en komt in het beekdal nagenoeg aan de oppervlakte. De range aan vegetaties, van schrale, natte graslanden naar elzenbroekbossen (vochtig alluviaal bos, H91Eo_C) wordt hier gevormd door de verschillende gebruiksvormen en daarbinnen is meer of minder invloed van het water dat ondiep van de heide afstroomt.
- 2665
- ** figuur (dwarsdoorsnede met de essentie) toe te voegen over dit systeem ****
- Sleutelprocessen
- 2670 Uit het bovenstaande volgt dat de ruimtelijke verspreiding van de instandhoudings doelstellingen voor een groot deel een directe relatie heeft met de ligging in het landschap en met de bodemgesteldheid.
- De sleutelprocessen die bepalend zijn voor het voorkomen zijn de volgende:
- 2675
- Voor de habitattypen op het dekzandplateau en voor de drijvende waterweegbree: het beheersmatig handhaven van een open landschap (zonder al te veel boomgroepen), waarbij de successie naar bosvegetaties voorkomen wordt en regelmatige verjonging van de vegetatie wordt nagestreefd. Langs vennen is een nagenoeg boomloze situatie gewenst om voedselaanrijking via bladval te voorkomen
- 2680
- vochtvoorziening van de bodem, zoals die voor de verschillende habitattypen specifiek samenhangt met de grondwaterstand. Daaronder is ook begrepen de gewenste fluctuatie in de waterstanden van vennen; in zwakgebufferde vennen zijn de droogvallende platen bij uitstek het milieu voor de kenmerkende soorten

- 2685 afvoer van voedingsstoffen door onder meer begrazing en door andere vormen van cultuurhistorisch landgebruik, teneinde een als geheel een voedselarm systeem te handhaven
- 2690 een onbelemmerde windinvloed vanuit het zuidwesten voor de zandverstuivingen en vennen. Voor zandverstuivingen is dat van belang omdat daarmee een regelmatige verjonging van het habitat bereikt wordt door de windwerking (erosie en depositie van zand). Een goede vervanging kan voor zandverstuivingen eventueel gevonden worden in het beheer. Voor vennen wordt er een differentiatie binnen het venhabitat bereikt: aan de zuidwestzijde depositie van organisch materiaal en terwijl de noordoostzijde zandig blijft
- 2695 aanvoer van bufferstoffen naar de meer of minder gebufferde vennen. Voor de meeste habitattypen is een zuur milieu vereist. Maar voor zwakgebufferde vennen, zeer zwak gebufferde vennen en de drijvende waterweegbree is enige buffering vereist.
- 2700 Voor vochtige alluviale bossen:
aanvoer van basenrijk water tot in de wortelzone en soms tot boven het maaiveld voldoende licht op de bosbodem
overstroming van de beek mag voorkomen, maar niet met voedselverrijkt water.
- 2705 Voor kraanvogels:
een open landschap met grote oppervlakten natte heide en vennen rust in de wijde omgeving.
- 2710 Voor roerdomp en woudaap:
een aanzienlijke oppervlakte overjarig, vitaal riet en jong riet met open, ondiep helder water voldoende voedsel (vooral vis, maar ook onder meer amfibieën en insecten)
rust in de omgeving.
- Aangrijpingspunten voor de realisering van de instandhoudingsdoelstellingen zijn daarom:
- 2715 Op het dekzandplateau:
het beheer van de vegetatie. Het richt zich op het handhaven van het open landschap op een cultuurhistorisch geïnspireerde wijze
het waterbeheer en -inrichting. Voorkomen dient te worden dat er aanvoer naar het gebied is van voedingsstoffen met het water of door de lucht
vasthouden van gebiedseigen water
- 2720(iets over bufferstoffen/basenvoorziening)→ discussie loopt nog.
- 2725 In het beekdal van de Kleine Dommel:
het peil van de Kleine Dommel. Dat peil is van invloed op de kwel naar het maaiveld regionaal grondwaterbeheer. Dat dient te voorkomen dat de grondwateraanvoer wegzakt het beheer kan voorzien in voldoende openheid in de kroonlaag ten behoeve van de ondergroei.
- 2730 voor roerdomp en woudaap:
een beheer van vennen dat voorziet in voedselverrijking van vennen ten behoeve van een goede visstand en een goede rietstand.

4.1 Inleiding

Het Natura 2000 gebied 'strabrechtse Heide en Beuven' is niet alleen belangrijk voor de natuur. Natuurdoelstellingen zijn vaak niet los te zien van menselijk gebruik (beheer). Daarnaast is van belang dat economie en ecologie in goede samenhang met elkaar verweven wordt in het gebied in de vorm van recreatie en landbouw. In dit hoofdstuk wordt eerst op een rij gezet welke wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid van invloed kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. Daarna worden de activiteiten beschreven die in het gebied plaats vinden ten aanzien van regulier natuurbeheer, landbouw, recreatie etc. Ook worden activiteiten beschreven die in de omgeving van het gebied plaatsvinden en mogelijk van invloed zijn op de instandhoudingsdoelstellingen.

4.2 Plannen en beleid

In en rondom het gebied Strabrechtse Heide en Beuven zijn beleid en plannen van diverse instanties van toepassing. Deze kunnen van invloed zijn op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Er is daarom een inventarisatie gedaan om alle beleidskaders in beeld te brengen, zodat een eventuele negatieve invloed van beleid of plannen meegenomen kan worden bij het opstellen van het beheerplan. De beschrijving van de verschillende wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid is bijgevoegd in bijlage 4.1.

Conflicterende belangen

Indien in een beschermd gebied meerdere wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid van toepassing zijn, geldt de volgende rangorde: Europees niveau, landelijk niveau, provinciaal niveau en tenslotte gemeentelijk niveau. Wanneer meerdere wetten, richtlijnen, plannen of vormen van beleid van een gelijk niveau gelden - bijvoorbeeld Natura 2000 en KRW - én er sprake is van conflicterende belangen, wordt een passende belangenafweging gemaakt door de bevoegde gezagen.

Bestaand gebruik

In een Natura 2000-beheerplan wordt met name beschreven wat nodig is om de instandhoudingsdoelen voor het betreffende Natura 2000-gebied te behouden en/of te bereiken. Niet alleen de locatie, omvang en gesteldheid van het gebied zijn belangrijk voor de te beschermen soorten en habitattypen. Ook andere factoren, zoals bestaande activiteiten, handelingen en projecten (verderop kortweg 'activiteiten' genoemd³²) in en om het gebied, kunnen invloed hebben op het behalen van de instandhoudingsdoelen. Deze bestaande activiteiten worden het 'bestaand gebruik' van het gebied genoemd. Er moet gewaarborgd worden dat, gelet op de instandhoudingsdoelen, de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied niet verslechtert en dat er geen significant verstorend effect optreedt op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Om te voorkomen dat er significante negatieve effecten op de aangewezen habitattypen en soorten optreden, wordt het gebruik in en rond Natura 2000-gebieden dan ook gereguleerd. Dat betekent dat activiteiten in en om een Natura 2000-gebied getoetst moeten worden op mogelijke negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen.

Bestaand gebruik wordt in de Natuurbeschermingswet 1998 (artikel 1, sub m) als volgt beschreven:

Iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd.

Iedere handeling die op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG dan wel op het moment van aanmelding bij de Europese Commissie van een gebied ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van richtlijn 92/43/EEG werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd, voor zover die aanwijzing of aanmelding plaatsvindt na 1 oktober 2005.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat het bereiken van de instandhoudingsdoelen beschreven wordt, mede in samenhang met het bestaande gebruik in het Natura 2000-gebied en, voor zover relevant voor het bereiken van de instandhoudingsdoelen, het bestaande

³² De Natuurbeschermingswet 1998 spreekt van handelingen en projecten. Beide begrippen kennen een brede reikwijdte en worden in dit beheerplan kortheidshalve 'activiteiten' genoemd.

gebruik daarbuiten. Dit betreft dus het gebruik dat op 1 oktober 2005 in of om een Natura 2000-gebied plaatsvond. Daarnaast kan het beheerplan ook activiteiten beschrijven en toetsen die ná 1 oktober 2005 gestart of gewijzigd zijn.

In dit beheerplan is gekozen voor het beschrijven en beoordelen van de activiteiten, die bij het opstellen van dit beheerplan bekend waren en in redelijke mate toetsbaar waren binnen het kader van het beheerplan. De inventarisatie van het bestaand gebruik in het gebied 'Strabrechtse Heide en Beuven' heeft plaatsgevonden tot <datum> of tot aan vaststelling van het ontwerp beheerplan door de Adviesgroep. De beoordeling strekt zich dus uit tot bestaand gebruik zoals dat is gedefinieerd in de Natuurbeschermingswet 1998 én huidig gebruik zoals dat op het moment van opstellen van het beheerplan plaatsvindt. Op deze manier wordt ook voor activiteiten die na 1 oktober 2005 gestart zijn duidelijk of deze schade toebrengen aan de natuurwaarden van een Natura 2000-gebied en of daarvoor misschien een vergunning nodig is.

In dit hoofdstuk wordt het bestaand gebruik in en om het gebied Strabrechtse Heide en Beuven beschreven in omvang, ruimte (plaats), tijd en frequentie. In hoofdstuk 5 worden de instandhoudingsdoelen uitgewerkt. In hoofdstuk 6 wordt vervolgens de informatie uit beide hoofdstukken samengebracht, en wordt beoordeeld of het bestaand gebruik negatieve effecten heeft op het realiseren van de instandhoudingsdoelen.

Beheer en onderhoud

De beheer- en onderhoudswerkzaamheden gericht op de instandhoudingsdoelstellingen in het gebied worden uitgevoerd door drie terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en de gemeente Someren en de waterschappen De Dommel en Aa en Maas. Daarnaast zijn op enkele percelen SNL-overeenkomsten (Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer) afgesloten. Deze percelen worden beheerd door particuliere grondeigenaren. Binnen de grenzen van Natura 2000 beheert Staatsbosbeheer met ongeveer 1040 ha het grootste deel van het gebied. Dit betreft de gehele Strabrechtse Heide (inclusief de 'Verste Heide'³³ en een deel van het dal van de Kleine Dommel). Binnen dit door Staatsbosbeheer beheerde gebied ligt circa 240 ha (heide en vennen) die in eigendom zijn van dhr. Van Alphen. Met een korte onderbreking zijn de gronden van dhr. Van Alphen sinds 1953 bij overeenkomst in beheer bij Staatsbosbeheer. Sinds 2003 bestaat een huurovereenkomst tussen dhr. Van Alphen en Staatsbosbeheer. Het Brabants Landschap beheert ongeveer 300 ha, waarvan een deel is gelegen in de Braakhuizensche Heide onder Geldrop en een deel in de Herbertusbossen rond kasteel Heeze. De gemeente Someren is eigenaar van het zuidoostelijke deel van de heide, bekend onder de naam Lieropse Heide. De Lieropse heide loopt tot aan de vroegere gemeentegrens, lijn Hoenderboom-Turkesven. In dit deel van de heide ligt het Beuven. Het beheer voor de gemeente Someren wordt uitgevoerd door de Bosgroep Zuid Nederland. Het beheer van het gebied is primair gericht op de functie natuur, met ruimte voor recreatie (via routes en paden beleven van natuur- en landschap). De gemeente Heeze-Leende heeft enkele gronden in bezit. Het meerendeel van deze gronden zijn paden. De gemeente heeft een onderhoudsverplichting voor deze paden.

In de Strabrechtse Heide liggen grote heidevelden. Het beheer gebeurt door begrazen, plaatselijk aangevuld met plaggen, maaien en branden. Grazers zijn erg nuttig bij het open houden van het heidelandschap. De verdroging van het gebied wordt onder andere tegengegaan door gebruik van stuwen, aangepast maaibeheer en door bosomvorming. Deze maatregelen zorgen ervoor dat het gebiedseigen water langer wordt vastgehouden en regenwater beter infiltreerd. De aangrenzende landbouw heeft behoefte aan een waterstand, die is aangepast aan de gewassen die op het land staan en de bedrijfsvoering die daarbij hoort. In de Verordening Waterhuishouding Noord-Brabant 2005 zijn rondom natte natuurplekjes attentiegebieden aangewezen. Deze zijn in principe 500 meter breed. In de keur van het waterschap is het beschermingsbeleid van de verordening verder uitgewerkt. Dit beleid schrijft voor dat voor ingrepen in de waterhuishouding (bijvoorbeeld drainages) een vergunning nodig is. (Bron: www.dommel.nl).

Landschap en cultuurhistorie is een belangrijk gegeven in het plangebied. Invulling van de cultuurhistorie vindt in grote delen van Strabrechtse Heide en Beuven plaats. Dit gebied is ook een aangewezen Belvédèregebied. Elementen als behoud en herstel van het

³³ De Verste Heide ligt ten oosten van de Braakhuizensche heide, in het noordoosten van het Natura 2000-gebied

potstalsysteem, behoud beleving openheid en behoud van de Plaetse zijn van belang (De Plaetse is een reconstructie van een driehoekig pleintje uit omstreeks 600 na Christus). Voor een uitgebreide toelichting van de cultuurhistorie zie bijlage 3.3.

2850

4.3 Waterbeheer

De waterschappen zorgen voor het onderhoud van de watergangen (sloten en beken). Dit doen de waterschappen door watergangen schoon, open en op diepte te houden door onder andere de begroeiing te maaien. Hierdoor kan overtollig water goed worden afgevoerd (sloten en beken).

2855

Door middel van alternerend maaien, dat wil zeggen dat eerst de ene zijde en pas 6 weken later de andere zijde wordt gemaaid, draagt het waterschap ook bij aan natuurdoelen. De laatste jaren heeft het Waterschap De Dommel proeven gedaan met dit aangepast onderhoud. Het doel hiervan was te bezien of verdroging van landbouw- en natuurgebieden kon worden verminderd, alsmede het creëren van schuilplaatsen voor dieren of het ontwikkelen van soortenrijke begroeiingen. Nu wordt er overal alternerend gemaaid. (Bron: www.dommel.nl).

2860

4.4 Beheerplannen

Alle gronden van Staatsbosbeheer worden beheerd volgens een door de directeur van Staatsbosbeheer vastgesteld plan, cf. de overeenkomst met en de opdracht van het ministerie van EL&I (doelen, realisatie en verantwoording); Uitwerkingsplan Strabrechtse Heide 2005-2015 (Staatsbosbeheer, 2005). Tevens wordt rekening gehouden met het overige landelijke en provinciale natuurbeleid (behoud biodiversiteit, soortbescherming, leefgebiedsplannen e.d.). De gronden van Brabants Landschap worden beheerd volgens een beheersplan en de daarin beschreven beheersvisie. Het beheer is gericht op het behouden van alle in het gebied voorkomende natuurlijke en half-natuurlijke elementen, evenals het instandhouden van de cultuurhistorische en archeologische waarden.

2870

De gronden van de Gemeente Someren worden beheerd door de Bosgroep Zuid Nederland. In het beheer ligt de nadruk op het optimaliseren van de huidige natuurwaarden. Voor het Beuven en omgeving is de Beheersvisie Beschermd Natuurmonument Het Beuven E.O. 2004 - 2014 opgesteld.

2875

4.5 Gedragscode

Het terreinbeheer wordt verricht binnen het kader van de Flora- en faunawet en de daarmee samenhangende gedragscodes³⁴. Het waterschap voert volgens de goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet³⁵ voor waterschappen haar werkzaamheden uit. Door te werken met een gedragscode bij beheer en onderhoudswerkzaamheden wordt duidelijk gemaakt dat men zorgvuldig te werk gaat op het gebied van flora- en fauna. De maatregelen die uitgevoerd worden in en om het Natura 2000-gebied houden verder rekening met de instandhoudingsdoelstellingen.

2880

Daarmee is gegarandeerd dat de activiteiten geen negatieve gevolgen hebben voor de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Opgemerkt kan worden dat het natuurbeheer van een andere orde is dan 'gewone' vormen van gebruik en na toetsing geen negatieve gevolgen kan en mag hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen. Voor eventuele toekomstige grootschalige beheersingrepen, zoals het kappen van een perceel bomen is een aparte toetsing nodig (vergunning), dit valt niet onder bestaand natuurbeheer.

2885

De volgende reguliere beheer- en onderhoudsactiviteiten worden verricht volgens de gedragscodes:

Vegetatie-, bos- en natuurbeheer

2895

Soortenbeheer

Onderhoud Waterwegen en Kunstwerken

Onderzoek en inventarisatie waaronder monitoring

Onderhoud wegen, paden en voorzieningen

³⁴. Een gedragscode is een uitvloeisel van de FF-wet, en heeft daarom een ander doel dan de NB-wet. De FF-wet gaat uit van het niet verstoren (van individuen) van soorten. De NB-wet beschermt ook hun leefgebied

³⁵ Goedgekeurd door de minister van LNV op 10 juli 2006. De goedkeuring geldt voor een periode van vijf jaar. Op basis van een door de Unie van Waterschappen uitgevoerde evaluatie van de doeltreffendheid en werkbaarheid van de gedragscode, zal de minister van LNV na die periode een besluit nemen over verlenging van de goedkeuring (Goedkeuringsbesluit gedragscode voor waterschappen (TRC2006/3652), ministerie van LNV, 2006)

2900

4.6 Uitgangssituatie huidig beheer en onderhoudsactiviteiten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de huidige beheer- en onderhoudsactiviteiten.

2905

Tabel 4.1 Overzicht huidig beheer en onderhoud in en om het Natura 2000 gebied 'Strabrechtse Heide en Beuven'

Activiteit	Frequentie	Locatie
Vegetatiebeheer		
Begrazing runderen, schapen en paarden	Permanent/jaarlijks	Drogere terreindelen
Plaggen, machinaal en kleinschalig	Jaarlijks 3 ha.	Heide terreinen, vennen, vochtig schraalland
Maaien	Jaarlijks	Droge en vochtige schraallanden
Branden	Incidenteel	Lokaal
Verwijderen houtopslag	Jaarlijks	In delen van het gebied
Bosomvorming	Jaarlijks	Droge bossen
Akkerbeheer	Jaarlijks	Kruidenrijke en faunarijke akker
Overig beheer		
Onderhoud kunstwerken en waterwegen	Periodiek	Gehele gebied
Beheer en onderhoud cultuur-historische waarden	Jaarrond	Gehele gebied
Monitoring en onderzoek	Periodiek	Gehele gebied
Onderhoud paden, wegen en voorzieningen	Periodiek	Gehele gebied

2910

Toelichting huidig beheer en onderhoud

Voor een uitgebreide omschrijving van de verschillende soorten beheer- en onderhoudswerkzaamheden wordt hierbij verwezen naar Bijlage 4.2.

2915

Vegetatiebeheer

Voor het beheer en onderhoud van heide, vennen, stuifzand, bos, grasland en akkers handelt de terreinbeheerder volgens de gedragscode Natuurbeheer, gedragscode Zorgvuldig bosbeheer en de gedragscode Flora en faunawet van de waterschappen. Het beheer is gericht op:

2920

Het ontwikkelen van een structuurrijke heidevegetatie met een gevarieerde leeftijdsopbouw;
Afvoer van voedingsstoffen en herstel doelvegetaties in vennen;

Instandhouden van stuifzand;

2925

Omvormen van naaldbos naar loofbos en heide;

Het creëren van droog schraal grasland;

Behoud van vaste akkers met een natuurdoelstelling (een kruiden- en faunarijke akker t.b.v. akkerflora en faunadoelsoorten);

Verhoging van biodiversiteit.

2930

Onderhoud en beheer waterwegen en kunstwerken

2935

Hieronder wordt verstaan onderhoud van de infrastructuur zoals leggerwatergangen, onderhoudspaden, stuwen, dammen, kades, duikers en peilbuizen. Naar aanleiding van de Flora- en faunawet heeft het waterschap een gedragscode opgesteld (vastgesteld door bestuur ws De Dommel in 2006 en ws Aa en Maas dd 23 augustus 2006).

2940

Voor het beheer van wateren en kanalen geldt eveneens dat het waterschap zich aan de gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen houdt. Alle oppervlaktewateren vallen onder het beheer van de waterschappen; De Peelrijt, Witte Loop, Rielloop en Kleine Dommel zijn in beheer van Waterschap de Dommel. Een deel van de Koppelleiding is in beheer van Waterschap Aa en Maas.

2945

Onderhoud cultuurhistorische waarden

De terreinbeheerder streeft het behoud na van het cultureel erfgoed, te weten een uitgestrekt heidelandschap met afwisseling van vennen en droog stuifzand en de heide als onderdeel van het agrarisch potstalsysteem. Onder het beheer en onderhoud van de aanwezige landschaps-, cultuurhistorische- en archeologische waarden in het gebied vallen o.a. het handhaven van een groot open heideterrein, het beheer van kampjes (kleine tijdelijke akkertjes) op de heide, behoud van beekdalstructuren, beschermen en onderhouden van de aanwezige grafheuvels, markeringen, grensstenen, historische wegen en palen en schapendreven.

2950

2955

Onderzoek en inventarisatie

Monitoring van aanwezige dier- en plantensoorten is niet gebonden aan seizoenen, maar wel aan de wijze van uitvoering. Hier geldt dat er gehandeld moet worden volgens de gedragscode Natuurbeheer waarmee zorgvuldigheid is gegarandeerd en negatieve effecten op de doelstellingen voorkomen worden. Er worden verschillende vormen van monitoring en onderzoek uitgevoerd door dan wel in opdracht van de Staatsbosbeheer en de andere terreineigenaren, maar ook door derden. Deze worden verder besproken in hoofdstuk 8.

2960

2965

Onderhoud van paden, wegen en andere voorzieningen

Aan de fiets-, wandel- en ruiterspaden en parkeerplaatsen in het gebied vindt periodiek onderhoud plaats wanneer nodig. Ook hier geldt dat er gehandeld wordt volgens de gedragscode Natuurbeheer en indien nodig worden de uit te voeren werkzaamheden getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998.

2970

2975

Bronnen: mondelinge mededelingen J. Vogels (opzichter), J. Smits, S. Smits en J. de Groot (boswachters) van Staatsbosbeheer, Uitwerkingsplan 2005-2015 (Staatsbosbeheer, 2005), Externe audit 2005 Strabrechtse Heide (De Molenaar & Rölling, 2006).

2980

2985

Uitgangssituatie faunabeheerDe faunabeheerwerkzaamheden gericht op de instandhoudingsdoelstellingen in het gebied worden uitgevoerd door de drie terreinbeherende organisaties en de waterschappen De Dommel en Aa en Maas. Er wordt gehandeld volgens de Flora- en faunawet. Staatsbosbeheer hanteert daarbij het principe 'geen jacht, tenzij.' Ter voorkomen van wildschade zal schadebestrijding en populatiebeheer in bepaalde delen van het Natura 2000-gebied nodig blijven. Jacht is slechts toegestaan in bepaalde delen van het Natura 2000-gebied waaronder het dal van de Kleine Dommel, Herbertusbossen en Braakhuizen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het huidige faunabeheer.

2990

2995

wat misschien verder nog nuttig in het kader van de jacht is het volgende: Sinds 2000 is het jachtgenot van gemeentegrond niet verhuurd. Een uitzondering op het jachtverbod op gemeentegronden is de jacht ten behoeve van reewildbeheer. Het reewildbeheer vindt plaats door Faunabeheereenheid Diana. Aanvullende info uit mail Ine (gemeente someren jeroen merkx)

3000

Tabel 4.2 Uitgangssituatie faunabeheer in en om het Natura 2000 gebied 'Strabrechtse Heide en Beuven'

Populatiebeheer reewild	Jaarrond	Dal Kleine Dommel Verste Heide Herbertusbos en Braakhuizen
Afschot ree, exoten en bepaalde vrijgestelde soorten i.k.v. schadebestrijding ³⁶	Paar keer per jaar in toegestane periode	Dal Kleine Dommel Verste heide Herbertusbos en Braakhuizen
Muskus- en beverrattenbestrijding	Jaarrond	Dal Kleine Dommel Herbertusbos en Braakhuizen
Jacht op bejaagbare soorten	Tijdens het jachtseizoen ³⁷	Dal Kleine Dommel Herbertusbos en Braakhuizen
SlipjachtJacht op bejaagbare soorten	Eén keer per jaarTijdens het jachtseizoen ³⁸	Gemeentegrond Somerendal Kleine Dommel Herbertusbos en Braakhuizen

Toelichting huidig faunabeheer

Voor een uitgebreide omschrijving van de verschillende soorten faunabeheer wordt hierbij verwezen naar Bijlage 4.2.

2995

Populatiebeheer

In het grootste deel van het gebied vindt geen afschot van reeën plaats in het kader van populatiebeheer. Populatiebeheer van het ree vindt plaats in het dal van de Kleine Dommel en op de Verste Heide. Op de Strabrechtse Heide zelf vindt géén populatiebeheer plaats.

3000

Schadebestrijding

In bepaalde delen van het Natura 2000-gebied vindt schadebestrijding plaats. Afschot in het kader van schadebestrijding vindt plaats op bepaalde soorten in de voor betreffende soorten wettelijk toegestane periode. Op de Strabrechtse Heide vindt geen schadebestrijding plaats. Op de Verste Heide vindt alleen schadebestrijding plaats van het ree uit veiligheids-overwegingen in verband met de ligging aan de A67. In het dal van de Kleine Dommel vindt schadebestrijding plaats van bepaalde algemene vrijgestelde soorten (art.65), exoten (art.67) en het ree (art.68). Het wild zwijn is geen exoot maar valt in Noord-Brabant ook onder artikel 67, voor deze soort geldt een 0-stand.

3005

3010

Muskus- en beverrattenbestrijding

Bestrijding van muskus- en beverratten vindt plaats om verzwakking van dijken en kades te voorkomen: muskus- en beverratten graven enorme gangenstelsels en eten bovendien gewassen die de oevers stevigheid geven. Deze taak is per 1 januari 2010 overgedragen aan de waterschappen en wordt uitgevoerd volgens de landelijke Gedragscode voor bestrijding van de Muskus- en Beverrat (www.brabant.nl).

3015

³⁶ 1 bij schadebestrijding worden 3 categorieën onderscheiden: soorten van artikel 65, 67 en 68; p. Voor elke soort zijn vastgestelde perioden aangewezen waarin schadebestrijding is toegestaan. Artikel 65: vrijgestelde soorten: het konijn, houtduif, wilde eend, zwarte kraai (in het dal van de Kleine Dommel voor zover in beheer bij Staatsbosbeheer); e.a. soorten (in particuliere delen) waaronder de vos; Artikel 67: exoten: soorten die de Provincie op basis van artikel 67 heeft aangewezen (daaronder vallend op Strabrecht eveneens het Wild zwijn); Artikel 68: het ree.

³⁷ het jachtseizoen is soortafhankelijk en betreft m.b.t. de bejaagbare soorten: konijn en wilde eend: 15 augustus – 31 januari; haas en fazanthen: 15 oktober – 31 december; fazanthaan en houtduif: 15 oktober – 31 januari. (Daarnaast valt de patrijs ook onder de bejaagbare soorten; hierop is de jacht echter gesloten)

³⁸ het jachtseizoen is soortafhankelijk en betreft m.b.t. de bejaagbare soorten: konijn en wilde eend: 15 augustus – 31 januari; haas en fazanthen: 15 oktober – 31 december; fazanthaan en houtduif: 15 oktober – 31 januari. (Daarnaast valt de patrijs ook onder de bejaagbare soorten; hierop is de jacht echter gesloten)

Jacht op bejaagbare soorten

In slechts een beperkt deel van het Natura 2000-gebied mag gejaagd worden tijdens het jachtseizoen. Op de gehele Strabrechtse Heide inclusief de Verste Heide wordt de jacht niet verhuurd. Brabants Landschap heeft grote delen van zijn terrein verpacht voor jacht, maar daarnaast overal rustgebieden aangewezen. In het dal van de Kleine Dommel vindt wel jacht plaats op de bejaagbare soorten. Op de particuliere eigendommen wordt tijdens het jachtseizoen door particulieren gejaagd op de 'bejaagbare soorten'.

Bronnen:

Mondelinge mededeling P. Zegers (boswachter VPR) SBB (d.d.18-2-2010)

Uitwerkingsplan Staatsbosbeheer 2005-2015 (Staatsbosbeheer, 2005).

www.faunabeheereenheid.nl

4.7 Recreatie

Het Natura 2000 gebied 'Strabrechtse Heide en Beuven' is van belang als uitloopgebied voor de omliggende dorpen en steden en heeft daarmee een bovenlokale functie. De bezoekers komen daarbij met name uit Eindhoven, Geldrop, Heeze en Leende, Mierlo, Helmond en Asten en Someren. Driekwart van de bezoekers komt uit directe omgeving van het gebied. Ongeveer 1/3 van de bezoekers (met name fietsers) bezoekt het gebied via de Plaetse. Belangrijkste activiteiten in het gebied zijn daarbij fietsen (het merendeel van de recreanten), gevolgd door wandelaars (lange wandeling, zitten/rusten). Slechts 1% van de gebruikers zijn ruiters. (Bron: Staatsbosbeheer, (2006) Uitwerkingsplan Strabrechtse heide 2005-2015).

Trend

Het recreatief gebruik in het Natura 2000 gebied is de afgelopen decennia toegenomen (mede vanwege de bevolkingsaanwas; een autonome ontwikkeling). Het geschatte aantal bezoekers aan Strabrechtse Heide en Beuven bedroeg in 1980 circa 300.000 mensen (Staatsbosbeheer, 2007). Het totaal aantal bezoekers aan het gebied wordt momenteel geschat op circa 0,5 miljoen mensen per jaar. Het grootste aantal bezoekers per dag wordt in de zomer bereikt. Alhoewel de bezoekersaantallen zijn toegenomen wordt er door de terreinbeheerders momenteel géén structurele recreatieve last ervaren. (bronnen: Staatsbosbeheer 2005 en Staatsbosbeheer 2007)

Recreatieve poorten

In het Zoneringsplan recreatief medegebruik Strabrechtse Heide worden 3 locaties als recreatieve poort aangewezen: de Plaetse (Heeze), de Aardborsthoeve (Geldrop-Mierlo) en het Keelven (Someren). Staatsbosbeheer wil de Plaetse³⁹ (gelegen aan de westrand van het Natura 2000-gebied) in de lijn van het reconstructieplan Boven-Dommel, ontwikkelen tot recreatieve poort. Uitgangspunt daarbij is een actieve benadering van het publiek, waarbij gedacht wordt aan een informatiecentrum met eenvoudige horecavoorziening, het aanbieden van een gevarieerd aanbod van recreatiemogelijkheden die tevens een natuurdoelstelling hebben. Een recreatieve poort functioneert als zonering en geleiding van recreatie en toerisme (Bron: Van Nuland & Partners (2008).

Openstelling, recreatiedruk en zonering

Een deel van het Staatsbosbeheergebied van 254 ha (omgeving Grafven, Witven-Heeze) is niet toegankelijk tijdens de Kraanvogeltrek (van 15 oktober tot 15 november) en in het broedseizoen (van 15 maart tot 15 juli). Het gebied is dan middels borden afgesloten voor het publiek. Ook een deel van de Herbertusbossen is in de kraanvogeltijd rustgebied. Het overige deel dat in beheer is van Staatsbosbeheer is het jaarrond opengesteld voor publiek, evenals de gebieden van het Brabants Landschap de gemeente Someren. Recreanten hebben in het opengestelde deel vrije toegang op wegen en paden. Alle wegen en paden op de Strabrechtse Heide zijn afgesloten voor gemotoriseerd verkeer.

In het gebied is een toename in het recreatief gebruik zichtbaar. Naast wandelaars komen er ook steeds meer ruiters en mountainbikers. Wel lijkt het aantal mountainbikers zich de laatste jaren te hebben gestabiliseerd. Rond het Kiezelven is de recreatiedruk het grootst; in de zomer wordt er soms gezwommen, maar het zwemmen is officieel niet toegestaan.

³⁹ als replica van een bewoningsvorm rond een gemeenschappelijk grasveld met bluskuil en schaapskooi met de instandhouding van een schaapskudde,

3075

Door de inrichting van het gebied is de recreatiedruk in het gebied gezoneerd waardoor de zuidelijke helft van de Strabrechtse Heide en de omgeving van het Beuven recreatieluw blijven.

3080

Het recreatiebeheer in de gebieden van het Brabants Landschap is gericht op zonering en geleiding van de recreatiestroom en op het tegengaan van ongewenste recreatieve activiteiten, zoals motorcross). Alleen extensieve vormen van recreatie (wandelen en fietsen) zijn toegestaan. In het gebied Herbertusbossen zijn geen ruiterspaden en mountainbikeroutes aanwezig. Binnen de Braakhuizensche Heide is wel een ruiterspad aanwezig, dat onderdeel uitmaakt van de ruiterroute over de Strabrechtse Heide. Door het gebied loopt een verhard fietspad, onderdeel van 'de Strabrechtse Heide route'. Er is ook een uitgezette wandelroute aanwezig. Uitbreiding van de recreatieve voorzieningen is niet gewenst.

3085

De gemeente Someren heeft het in de buurt van de Strabrechtse Heide gelegen Keelven recreatief aantrekkelijker gemaakt, om een hoge recreatie druk rondom het Beuven te voorkomen. Deze aanpassingen zijn succesvol gebleken (pers. comm. J. Rots).

3090

Bij de Plaetse zijn veel voorzieningen aanwezig wat mensen aantrekt. De recreatiepoort, parkeerplaatsen en recreativeroutes (wandel-, fiets- en ruiterspaden) bevinden zich grotendeels in de noordelijke helft van het gebied. Dit geldt voor de Strabrechtse Heide ook voor de aanwezige recreatieve voorzieningen, zoals zitbanken, picknickplaatsen, informatiepanelen en handwijzers. Vanwege de noodzakelijke rust voor broedvogels is het niet gewenst de dichtheid van paden te vergroten. Volledige ruimtelijke scheiding van wandel-, fiets- en ruiterspaden is daardoor ook niet mogelijk. (Bron:Staatsbosbeheer,2005 Uitwerkingsplan Strabrechtse heide 2005-2015)

3095

Motiefgroepen

3100

Het merendeel van de bezoekers zijn 'amusementzoekers' die voornamelijk vanaf de parkeerplaatsen bij de Plaetse en aan de Mierlobaan blijven. Deze groep recreanten is makkelijk te sturen met zoneringsmaatregelen. De 'geïnteresseerden' betreffen vooral ouderen die overal in het gebied wandelen en rondfietsen (op de fietsroutes en knooppuntenroutes). Deze groep neemt door de toenemende vergrijzing toe. Een kleine groep behoort tot de

3105

'wilderniszoekers'. Deze groep wordt veel gezien in het zuidelijke deel van het gebied in de omgeving van het Grafven en Beuven. Deze groep begeeft zich regelmatig buiten de paden. Sommigen hebben hier een vergunning voor (dit betreft mensen die natuurinventarisaties verrichten). Er is echter ook een groep die zonder vergunning van de paden afwijkt, en daardoor veel verstoring veroorzaakt, m.n. op de aanwezige vogelfauna. In onderstaande tabel is het overzicht weergegeven van de huidige recreatieve activiteiten die plaatsvinden in en om het Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide en Beuven'. Over de intensiteit en trend van de recreatievormen is weinig bekend.

3110

Tabel 4.3 Uitgangssituatie van recreatie in en om Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven

Recreatievorm	Intensiteit	Periode	Locatie	Trend
Aangespannen wagens /huifkarren		Jaarrond	Aangewezen menpaden	
Activiteiten rond cultuurhistorische trekpleisters		Jaarrond		
Bezoeken vogelkijkhut		Jaarrond	Beuven	
Camping/ vakantiewoningen		Jaarrond	Buiten begrenzing	
Droppings		Zomer	Aangewezen wandelpaden	
Excursies en wandelingen o.l.v. een gids		Jaarrond	Gehele gebied	Toename
Horecagelegenheden		Jaarrond	Buiten begrenzing	
Fietsen/ Mountainbiken		Jaarrond	Aangewezen fietspaden /ATB-route Verste Heide	Toename

Honden uitlaten		Jaarrond	Los op de loslooproute en aangelijnd op de paden in het gehele gebied	Toename
Kanovaart		Winter	Kleine Dommel	Stabiel
Paardrijden		Jaarrond	Aangewezen ruiterspaden	Toename
Organisatie van evenementen		Jaarrond	Gehele gebied	
Schaatsen		Winter	Kiezel-, Groot-, Scheidings, Wit- en Starven	
Vissen		Jaarrond	Kleine Dommel	
Wandelen		Jaarrond (piek in augustus)	Gehele gebied op aangewezen paden	
Zwemmen		Zomer	Kiezelven	

3115 Toelichting huidige recreatie

Aangespannen wagens/huifkarren

3120 Er mag met aangespannen wagens en huifkarren gereden worden op de aangewezen menpaden. In de noord-oosthoek van het gebied (de 'Verste Heide') en op de Lieropse Heide is een ruiterroute aanwezig waar paarden met aanspanning wél toegestaan zijn. Deze ruiterroute maakt deel uit van een doorgaande ruiterroute. Aan de Heezerweg (direct ten noorden van de A67) bevindt zich een huifkarverhuurbedrijf⁴⁰, van waaruit huifkartochten naar het gebied gehouden worden (daarbij op de routes voor aangespannen wagens blijvend).

Activiteiten rond cultuurhistorische trekpleisters

3130 Er zijn verschillende cultuurhistorische bezienswaardigheden in het gebied zoals de Hoenderboompaal, de grafheuvels, het Freulelaantje, de bunker en de munitie plaats (ganzenvoetje) en de Plaetse met de Schaapskooi. Daarnaast zijn er karrensporen door de eeuwen heen en sporen van schapen te vinden in het gebied.

Bezoeken vogelkijkhut

3135 Op de noordoever van het Beuven bevindt zich een vogelkijkhut, die jaarlijks door duizenden vogelaars bezocht wordt. De hut wordt bereikt vanaf een wandelpad dat langs de rand van de heide loopt.

Campings en vakantiewoningen

3140 In nabijheid van gebied zijn een aantal campings en vakantiewoningen aanwezig waarvan bezoekers duidelijk het gebied bezoeken. Hierna volgt een korte opsomming:

Manege Meulendijks aan de Strabrechtse Heideweg, vakantiewoningen en camping; Camping De Somerense Vennen aan de Philpsbosweg (in bossen ten oosten van het Starven);

Camping Heezerenbosch aan de weg Heezerenbosch (zeer grote camping);

Camping de Kluis, gelegen in het buitengebied aan de rand van Heeze;

Camping de Kuilen aan de Kuilvenweg;

Natuurkampeerterrein De Lier aan de Moorseldeweg;

Groepsaccommodaties De Hoof aan De Hoof en Brabantbos aan de Kerkenhuis.

Droppings

3150 In het gebied vinden droppings plaats, vaak vanuit de groepsaccommodaties aan de rand van het gebied.

Excursies en wandelingen

3155 In het gebied vinden jaarrond regelmatig excursies plaats onder leiding van een gids. Staatsbosbeheer geeft gemiddeld maar enkele (2-3) excursies voor volwassenen per jaar in het gebied Strabrechtse Heide en Beuven. De excursies vinden meestal overdag plaatst met een enkele uitzondering zoals een uilenwandeling of volle maanswandeling. De wandelingen

⁴⁰. 'Huifkarverhuur Strabrechtse heide'

- worden bezocht door ongeveer 20 personen per keer. Af en toe vindt een nachtzwaluw-excursie plaats onder leiding van Brabants Landschap. Daarnaast worden door het IVN en de KNNV meermalen per jaar excursies voor groepen gehouden in het gebied. In de omgeving van het gebied heeft bijenclub St. Ambrosius een bijenvolk uitgezet. Deze bijenclub verzorgt tevens excursies in het gebied.
- Vanwege de start van het educatieve natuurprogramma Heide –expeditie Salamander o.l.v. de vrijwilligers ‘de heidegidsen’ is het aantal excursies georganiseerd door SBB voor kinderen explosief toegenomen (bron: boswachter SBB 2010). Naar verwachting zullen in 2010 zo’n 1000 kinderen de heide en het beekdal van de Kleine Dommel bezoeken. Deze expedities vinden plaats in de maanden mei, juni en september en de eerste helft van oktober.
- Fietsen en mountainbiken*
Er loopt een ANWB-fietsroute en een fietsknooppuntensysteem over de Strabrechtse Heide. De recreatieve fietsroutes maken deel uit van het recreatieve fietsknooppuntnetwerk, waar-
toe ook een aantal onverharde paden door het gebied behoort. In de noordoosthoek van het gebied⁴¹ ligt een ATB-route, die deel uitmaakt van een doorlopende ATB-route.
- Honden uitlaten*
Voor honden geldt over het gehele gebied een aanlijngedod. Met uitzondering van de Verste Heide (bosgebied ten noorden van ‘s-Heerenven) waar een hondenlosloopgebied aanwezig is. Op het Rulse Laarzenpad in het beekdal zijn honden niet toegestaan i.v.m. het vee dat daar loopt.
- Horeca*
Nabij de grens van het Natura 2000-gebied bevinden zich meerdere horeca gelegenheden waaronder o.a. in Heeze Tapperij de Zwaan, Hostellerie Vangaalen, Reataurants Boreas, Galerij en café de Koffer, De Coeckepanne in Lierop ‘t Weekend aan de provinciale weg en De Hoyse Hoeve aan de Hoijerstraat. Iets verder gelegen is restaurant Heezerenbosch.
- Kanovaart*
Waterschap De Dommel heeft nautisch beleid ontwikkeld dat varen op sommige watergangen mogelijk maakt. Op de Kleine Dommel mag onder strikte voorwaarden worden gevaren. Alleen in het winterseizoen, door ervaren kanovaarders in kleine groepjes. Een vergunning van Waterschap De Dommel is hiervoor noodzakelijk. Indien vanuit natuuroogpunt wenselijk is kan het bevoegd gezag dit traject nog afsluiten.
(Bron: www.dommel.nl /varen, verkeersbesluit vaarwegen waterschap De Dommel 2010.)
- Paardrijden*
De Strabrechtse Heide en Plaetse vormen onderdeel van het doorgaande provinciale ruiterroutenetwerk. Paardrijden is jaarrond toegestaan in het noordelijke deel van het Natura 2000-gebied op de aanwezige ruiterspden. Op de ruiterspden mag uitsluitend met paarden zónder aanspanning gereden worden. In de zuidelijke helft van de Strabrechtse Heide (omgeving Grafven) en in de omgeving van het Beuven is paardrijden niet toegestaan en zijn derhalve géén ruiterspden aanwezig. Ook in het gebied Herbertusbossen zijn geen ruiterspden aanwezig. Buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied, bevinden zich enkele maneges en pensionstallen. Vanuit de maneges en pensionstallen bezoeken vele ruiters het gebied.
- Organisatie evenementen*
Er worden jaarlijks meerdere evenementen georganiseerd in het Natura 2000 gebied. Hierna volgt een opsomming met een korte beschrijving van de evenementen:
Wandel- en hardloopevenementen, waaronder de Kennedymars Someren in juli (3500 deelnemers), de Kempische wandeldagen in september (1000 deelnemers) en hardloopwedstrijden van plaatselijke trimclubs (enkele keren per jaar met in totaal 3000 deelnemers). Men blijft hierbij op bestaande wandelpaden;
Mountainbiketochten, georganiseerd door de locale tourclub ‘TC Mierlo’ (circa 1000 deelnemers in totaal). Tijdens deze tochten wordt niet van bestaande paden afgeweken;

⁴¹. in de Verste heide noordelijk van het ‘s-Heerenven

- De Strabrechtse Heidedag, jaarlijks georganiseerd in augustus door Staatsbosbeheer trekt zo'n 4500 tot 6000 bezoekers. De activiteiten bestaan o.a. uit demonstraties schapen drijven en een natuurbraderie;
- 3220 Toertocht, georganiseerd door de wielclub Asten-Someren. Deze vindt ieder jaar rond nieuwjaar plaats;
- Lammetjesdag, jaarlijks georganiseerd door Stichting het Kempische Heideschaap bij de Schaapskooi in Heeze en de dag trekt zo'n 1000 bezoekers;
- Daarnaast worden er nog enkele kleine evenementen georganiseerd zoals het kunstweekend en slowfoodborrels.
- 3225
- Schaatsen*
- Op het Kiezelven, Grootven, Scheidingsven, Starven en Witven wordt in de winter geschaatst. Schaatsen op de vennen is niet toegestaan maar wordt gedoogd door de gemeente Someren op het Witven en Starven.
- 3230
- Vissen*
- Waterschap de Dommel heeft het visrecht op o.a. de Kleine Dommel verpacht aan Vereniging Dommelvisrecht, dat fungeert als overkoepelend orgaan voor een twintigtal hengelsportverenigingen. Op de heidevennen wordt niet gevist. Op de Groote Aa nabij het kasteel van Heeze wordt regelmatig illegaal gevist (Bron: BL). Sportvisser (hengelsportvereniging Heeze) vissen op de visvijver (Visvijver de Rulse Veldende Busschop) tussen de Kleine Dommel en de Plaetse. Deze visvijver bevindt zich buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied.
- 3235
- 3240
- Wandelen*
- Alle wandelpaden in het gebied zijn onverhard. In het gebied Strabrechtse Heide en Beuven (grondgebied Staatsbosbeheer) zijn in het deel dat het hele jaar is opengesteld zes gemarkeerde wandelroutes aanwezig. Daarvan starten er drie vanaf de parkeerplaats bij de Plaetse en drie vanaf de parkeerplaats aan de Mierlo-baan (bij viaduct Heezerweg). Vanaf het parkeerterrein Keelven langs de provinciale weg in Someren vertrekken drie wandelroutes richting Bueven. In het gebied Herbertusbossen (Brabants Landschap) zijn twee wandelroutes uitgezet vanaf de parkeerplaats aan de Boschlaan. Ook op de Braakhuizensche Heide is een uitgezette wandelroute aanwezig. Dwars door het gebied loopt de geel/witte Brabantse Vennenwandeleroute.
- 3245
- 3250
- Zwemmen*
- In het Kiezelven wordt in de zomer soms gezwommen. Het zwemmen wordt hier gedoogd door Brabants Landschap (het is echter officieel niet toegestaan). Het gebruik van windschermen en geluidsdragers wordt niet getolereerd.
- 3255
- Bronnen recreatie:
- Staatsbosbeheer 2005 en Staatsbosbeheer 2007 Recreatieve poorten Rondom de Strabrechtse heide, Een initiatief van staatsbosbeheer, de aardborsthoeve en het keelven). Staatsbosbeheer, (2006) Uitwerkingsplan Strabrechtse heide 2005-2015;
- 3260 Van Nuland en Partners, 2008, Recreatieve Poorten rondom de strabrechtse Heide.

4.8 Landbouw

- Buiten het Natura 2000-gebied zijn alle sectoren van de landbouw vertegenwoordigd (bron ZLTO). Hier zijn onder andere melkvee- en akkerbouwbedrijven, intensieve veehouderij, tuinbouw, planten-, bloemen- en boomkwekers en glastuinbouw gevestigd. Graasdierhouderij is in de agrarische gebieden rondom Strabrechtse Heide de hoofdfunctie van het gebied. In de agrarische gebieden komen activiteiten voor als grondbewerking, oogsten van akkerbouwgewassen, beweiding en waterhuishouding. Landbouwkundige activiteiten staan beschreven in de Sectornotitie landbouw (Steunpunt, 2008), deze is opgenomen in bijlage 4.3. Buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied komen twee onderbemalingen voor, het Meerven aan de oostkant en het Peelven aan de zuidkant. Beide waren voormalige vennen, die nu landbouwkundig in gebruik zijn. Om dit mogelijk te maken moeten deze gebieden onderbemalen worden. Als gevolg hiervan wordt grondwater afgevoerd, dat anders ten goede zou komen aan de Strabrechtse heide.
- 3265
- 3270
- 3275

Stikstofdepositie

De veehouderijen rondom het gebied vormen een deel van de stikstofbronnen. Daarnaast grenst de rijksweg A 67 in het noorden aan het Natura 2000-gebied. Een deel van de depositie van stikstofhoudende componenten is toe te schrijven aan het verkeer **Pm aanvullen** als de PAS klaar is.

Tabel 4.4 Uitgangssituatie van landbouw in en om Natura 2000 gebied Strabrechtse Heide en Beuven

Landbouwactiviteit	Periode-duur	Locatie	Trend
Normale agrarische bedrijfsvoering op percelen met bestemming landbouw.	Jaarrond		
Gebruik van teeltondersteunende voorzieningen (TOV)	Jaarrond		Toename
Glastuinbouw: lichtuitstraling uit kassen en watergebruik	Jaarrond		
Wateronttrekking en drainages	Jaarrond		

Toelichting huidige landbouw

Hierna volgt een opsomming van de activiteiten die plaats vinden met betrekking tot een normale agrarische bedrijfsvoering:

transport (aan- en afvoer) van producten;

het verzorgen van dieren en gewas;

alle groundbewerkingen die geen invloed hebben op de grondwaterstand zoals ploegen, egaliseren, zaaien en oogsten;

gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen;

scheuren van grasland;

telen van gewassen (vrije gewaskeuze);

geluidsproductie als gevolg van normale bedrijfsvoering, zoals door landbouwmachines, ventilatoren, laden en lossen van producten en dieren.

Gebruik van teeltondersteunende voorzieningen (TOV)

In de omgeving van het gebied zijn agrarische bedrijven aanwezig die gebruik maken van teeltondersteunende voorzieningen zoals folie bij aspergekwekers en aardbeienstellingen.

aanvullen

Glastuinbouw

Net buiten de begrenzing van het Natura 2000 gebied is een glastuinbouwbedrijf aanwezig.

Door beleidsregels wordt het effect van lichtuitstoot op de omgeving verminderd.

Wateronttrekking en drainages

Rondom het Natura 2000-gebied vindt beregening plaats ten behoeve van de landbouw.

Binnen een afstand van 2 km liggen een 100-tal beregeningsputten waarvoor een vergunning is afgegeven. Er wordt onttrokken uit het eerste watervoerend pakket.

Rondom het gebied Strabrechtse Heide en Beuven komt drainage voor. In het algemeen kan gezegd worden dat dit resulteert in een versnelde afvoer van regenwater en lagere grondwaterstanden. Als gevolg hiervan infiltreert er minder water in het bovenstrooms gebied en treedt er wegzijging op in de gebieden aan de noord- en oostkant. De exacte ligging van drainage is niet bekend, zodat het effect moeilijk gekwantificeerd kan worden. **(Ton gaat navraag doen bij ws de dommel over de ligging van drainage)**

4.9 Overige bestaande activiteiten

Hieronder worden de activiteiten verstaan die niet onder een van de andere categorieën verdeeld kunnen worden. Hierna volgen de overige bestaande activiteiten in en om het gebied.

Waterwinningen

De drinkwaterwinning van Brabant Water op de Groote Heide ligt op een afstand van 7 km van de grens van het gebied. In tabel 4.5 is een overzicht gegeven van de wateronttrekking gedurende de afgelopen 5 jaar.

Tabel 4.5: overzicht van de wateronttrekking op de Groote Heide

Jaar	Feitelijke onttrekking (miljoen m ³ /jaar)	Vergund (miljoen m ³ /jaar)
2005	7,2	
2006	7,7	
2007	7,4	
2008	8,5	
2009	8,1	

Navraag doen bij provincie over vergunning

Ballonvaart

Tijdens de vaart moet een ballon zich aan de geldende luchtvaartregels houden. Dit houdt in dat boven gebieden op de minimale hoogte moet worden gevlogen. De minimale hoogte is 150 meter. Inspectie Verkeer en Waterstaat geeft echter aan 300 meter hoogte te adviseren. Het landen met een ballon in een natuurgebied is volgens de luchtvaartwetgeving niet expliciet verboden. Indien er een landing wordt uitgevoerd in een gebied waar een verstoring plaatsvindt dan is de wetgeving die de verstoring strafbaar stelt van toepassing. (Bron: inspectie Verkeer en waterstaat mail 18 maart 2008)

Militair vliegverkeer

Er bevindt zich geen laagvliegroute of -gebied van militair vliegverkeer boven de Strabrechtse Heide. (bron: Ministerie van Defensie, figuur 2.1 Alterra-rapport 1725).

Begraafplaats
De begraafplaats bij Huize Witven is nog in gebruik. Daarnaast vindt regulier onderhoud plaats zoals onkruidbestrijding (er wordt niet gespoten) en onderhoud van hagen en bomen. Het grondwaterpeil wordt niet geregeld.

Geplande ontwikkelingen

Er zullen drie recreatieve poorten in het gebied worden gerealiseerd. De poorten zullen gaan functioneren als zonering en geleiding van recreatie en toerisme. Er zullen informatievoorzieningen en horecagelegenheden worden gerealiseerd. Daarnaast zal er een gevarieerd aanbod recreatiemogelijkheden worden aangeboden die tevens een natuurdoelstelling hebben.

55	Beheer gagelstruweel		
	Vernatten door dempen sloten en greppels		

3360 5 SLIPJACHTINSTANDHOUDINGSDOELEN IN OMVANG, RUIMTE EN TIJD

5.1 Uitwerking van instandhoudingsdoelstellingen in omvang, ruimte en tijd

3365 De Strabrechtse Heide wordt gekenmerkt door de afwisseling van hoge droge ruggen, waar
stuifzandheide en zandverstuivingen voorkomen, en laagtes met natte heide, vennen en
alluviaal bos met vochtige schrale graslanden in het beekdal van de Kleine Dommel. Op de
podzolgronden en de stuifzanden komen vegetaties voor kenmerkend voor droge heide,
3370 stuifzandheide en zandverstuivingen, in afwisseling met vochtige heide. De in het landschap
aanwezige gradiënten van nat naar droog, hoog naar laag en open en dichte vegetaties
zorgen voor een grote ruimtelijke variatie.
Het heidegebied is ontstaan door menselijke invloeden. Zonder ingrepen in het gebied zal de
heide als gevolg van natuurlijke successie verbossen. Voor de huidige flora en fauna is het
belangrijk dat het heidegebied met de structuurrijke droge en natte vegetaties met plaatselijk
3375 opslag van grove den en de vennen in stand wordt gehouden. Om dit cultuurlandschap met
de specifieke flora en fauna te behouden zullen er dan ook diverse beheermaatregelen
getroffen moeten worden.
In het gebied liggen vele vennen, waaronder het Beuven. De verschillende aanwezige
vegetaties kenmerken de watersamenstelling van de vennen. Hoger gelegen komen de zure
3380 vennen voor, welke bijna uitsluitend gevoed worden door regenwater. Lager gelegen vennen
hebben een grotere aanvoer van aangerijkt grondwater waardoor het water gebufferd wordt.
Het voorkomen van zeer zwak gebufferde vennen op de Strabrechtse Heide is beperkt tot het
Beuven. Uitbreiding van het ventype is niet mogelijk, maar door goed beheer kan de kwaliteit
van het habitat verbeterd worden, waarbij meer typische soorten zullen voorkomen. Zwak
3385 gebufferde vennen liggen verspreid aan de zuidoost kant van het gebied. Door de hoge
voedselrijkdom in en rond de vennen tegen te gaan, ontstaan er goede
uitbreidingsmogelijkheden.
Voor een kwaliteitsverbetering van de elzenbroekbossen (Vochtige alluviale bossen) in het dal
van de Kleine Dommel is een verhoging van de regionale grondwaterstand gewenst.
3390 Hieronder wordt de koers uitgezet voor het behalen van de doelen voor de verschillende
habitattypen en -soorten.

In kaartbijlage 4 staat de huidige verspreiding van de habitattypen en soorten (→
habitatkaart), in kaartbijlage 5 de potentiële verspreiding.
3395 Een kwantitatieve schatting van het doelbereik in de eerste beheerplanperiode en daarna
staat in Tabel 12.

5.2 Habitattypen

3400 *Stuifzandheiden met struikheide (H2310) en zandverstuivingen (H2330)*
Op de droge ruggen van de Strabrechtse Heide komen de stuifzandheiden voor, waarbij de
vegetatie gedomineerd wordt door struikheide. Op kleine schaal komen ook
zandverstuivingen voor, met name rond de Galgeberg, gelegen van zuidwest naar noordoost.
Tussen beide habitattypen bestaat een dynamische relatie, waarbij vegetaties verdwijnen en
3405 nieuwe pioniervegetaties ontstaan. Om de aanwezige zandverstuivingen te behouden moet
de natuurlijke successie van zand naar gras en heide worden teruggezet. Daarnaast moet de
successie van de heide naar bos worden tegengegaan. Het verwijderen van bosopslag zorgt
voor instandhouding van het huidige areaal aan stuifzandheide. Daarbij wordt de windwerking
vergroot dat belangrijk is voor met name de zandverstuivingen. Om beide habitattypen in de
3410 huidige staat te kunnen behouden, blijven maatregelen gericht op het terugzetten van de
successie noodzakelijk.

*Droge heiden (H4030), stuifzandheiden met struikheide (H2310) en vochtige heiden (hogere
zandgronden) (H4010_A)*

- 3415 Door de variatie in reliëf en bodemsamenstelling komen deze drie habitattypen, verspreid over de gehele Strabrechtse Heide, in mozaïek voor. Delen van de droge en stuifzandheide zijn vergrast met bochtige smele of aangetast door het heidehaantje. In de huidige situatie zorgt deze vergrassing ook voor een vergroting van de structuurvariatie en daarmee voor een grote variatie in soorten. In het reguliere beheer wordt monotone vergrassing van dit
- 3420 habitatype voldoende tegengegaan, zodat het areaal en de kwaliteit behouden blijft. Op de lagere delen en langs de venoevers komt vochtige heide voor. Grote delen zijn vergrast met pijpenstrootje, als gevolg van verdroging en een hoge atmosferische depositie. Door deze vergrassing is het huidige areaal beperkt, evenals het voorkomen van typische soorten, waardoor de kwaliteit van de vochtige heide voor deze gebieden matig is. De
- 3425 autonome ontwikkeling waarbij de atmosferische depositie afneemt zal een positief effect hebben en leiden tot een afname van de vergrassing. Interne vernattingsmaatregelen zullen zeer lokaal de omstandigheden kunnen verbeteren. In combinatie met het verwijderen van de voedselrijke laag leidt dit lokaal tot het herstel van soortenrijke vegetaties. Hierdoor kan het areaal en de kwaliteit toenemen. Om echter op de lange termijn de kwaliteit en het areaal
- 3430 aan vochtige heide te behouden, moet de invloed van externe factoren op de grondwaterstand beperkt worden. Het optimaliseren van de regionale hydrologie draagt bij aan een verbetering van de standplaats van vochtige heide, en zal tevens een positieve invloed hebben de diverse ventypen van de Strabrechtse Heide.
- 3435 *Zwak gebufferde vennen (H3130), zeer zwak gebufferde vennen (H3110) en zure vennen (H3160)*
Het habitatype zwak gebufferde vennen komt voor in Beuven-Noord en Zuid en verder aan de zuidoost kant van de Strabrechtse Heide, in enkele kleinere vennen, het Marijkeven, Kranenmeer, Witven-Someren, Lelieven en Maasven. Door de hoge atmosferische depositie is
- 3440 in de vennen een dikke modderlaag, rijk aan organisch materiaal, ontstaan. Door deze voedselrijke laag te verwijderen zullen de zelfstandig kwalificerende vegetaties, zoals oeverkruidvegetaties, weer in de vennen voor kunnen komen. Een areaaltoename is dan het gevolg. Als de afname van de atmosferische depositie verder voortzet zal de kwaliteit van de vennen ook verbeteren waarbij het aantal typische soorten toeneemt. Bij een lagere depositie zal ook een minder snelle opbouw van de organische sliblaag plaatsvinden.
- 3445 Het Beuven vormt een mozaïek van de habitattypen zwak gebufferd en zeer zwak gebufferd en is het enige ven dat kwalificeert voor het habitatype zeer zwak gebufferd. Begroeiingen van de oeverkruidklasse *Littorellae uniflorae* komen slechts in een smalle strook op de noordoever van het Beuven voor. De strook droogvallende venoever is zo smal omdat enerzijds het venwater op een onnatuurlijke wijze fluctueert, maar relatief hoog blijft en
- 3450 anderzijds doordat aan de droge kant veel potentiële ruimte ingenomen wordt door oprukkende gagelstruwelen. Uitbreiding van het areaal zeer zwak gebufferd ven is alleen mogelijk door het herstel van Beuven-Zuid. Door hier dezelfde herstelmaatregelen die destijds in Beuven-Noord genomen zijn uit te voeren, kunnen hier weer habitatype kenmerkende vegetaties voor gaan komen. Deze maatregelen zouden zeer ingrijpend zijn, met name voor de aanwezige broedvogels. Het voor roerdomp en woudaap geschikte habitat, bestaande uit rietvegetaties, zou hierbij verdwijnen. De impact op het gebied en de soorten is te groot om te kiezen voor een
- 3455 uitbreiding van het Beuven-noord met Beuven-Zuid. Wel kunnen er maatregelen worden uitgevoerd zodat de aanwezige vegetaties in Beuven-Noord behouden blijven. Door het herstellen van het dynamisch waterpeil in het Beuven, waarbij het zomerpeil lager komt te liggen, wordt de droogvallende oeverzone, oftewel de standplaats van de kenmerkende vegetaties, vergroot. Hierdoor zal de kwaliteit van het habitatype verbeteren.
- 3460
- 3465 Verspreid over de gehele Strabrechtse Heide liggen met name zure vennen. Door de autonome afname van de atmosferische depositie is het aantal typische soorten in en rond de vennen toegenomen. In de huidige situatie zal de oppervlakte en kwaliteit ten minste behouden blijven.
- 3470 *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (H91E0_C)*
Dit habitatype komt voor aan de westkant van de Strabrechtse Heide in het beekdal van de Kleine Dommel. De ondergroei van de bovenste delen van het bos is verruigd met soorten als stekelvaren en brandnetel, wat duidt op verdroging door het wegvallen van de basenrijke regionale kwel. Er zal dus een tendens zijn van afname van het areaal en van het voorkomen

3475 van typische soorten. Om de kwaliteit te verbeteren en het habitattype te kunnen behouden dient de toestroom van kalkrijk kwelwater verbeterd te worden. Hiervoor is hydrologisch systeem herstel nodig, o.a. door middel van beekherstel dat zorgt voor een toename van de kweldruk. Resultaten hiervan zullen pas na enige tijd zichtbaar zijn, waardoor verbetering van de kwaliteit pas op de langere termijn mogelijk zal zijn.

3480

Tabel 11 Schatting van het areaal van de habitattypen nu en in de toekomst. Oppervlaktes in hectares. NB: staatje wordt nog ingevuld / H

Habitattypen		Huidige situatie	Doelen 1e beheerplan-periode (6 jaar)	Doelen op termijn van 15 jaar	Potentie
Stuifzandheiden met struikhei	H2310				
Zandverstuivingen	H2330				
Zeer zwakgebufferde vennen	H3110				
Zwakgebufferde vennen	H3130				
Zure vennen	H3160				
Vochtige heiden (<i>hogere zandgronden</i>)	H4010_A				
Droge heiden	H 4030				
* Vochtige alluviale bossen (<i>beekbegeleidende bossen</i>)	H91E0_C				
Overige					
Totaal					

5.3 Soorten

3485

Drijvende waterweegbree (H1831)

De soort wordt aangetroffen in het Beuven en in de Witte Loop. De groeiplaats bestaat uit stilstaand of zwak stromend water. Door de geringe concurrentiekracht van de soort, komt deze met name voor in open water. Het voorkomen van de soort is sterk afhankelijk van de kwaliteit van de oevers en het water van de Witte Loop en het Beuven. Als gevolg van de toestroom van voedselrijk water in het verleden vanaf de Peelrijs door de Witte Loop is het water te voedselrijk en verruigen de oevers. Dit heeft een negatief effect op het voorkomen van de soort. Het huidige areaal aan drijvende waterweegbree in de Witte Loop kan alleen behouden worden door het nemen van maatregelen langs de oever.

3490

In de afgelopen jaren is de drijvende waterweegbree wel veelvuldig waargenomen in het Beuven noord en zuid. In de huidige situatie zal het areaal in het Beuven gelijk blijven.

3495

Roerdomp (A021) en woudaap (A022)

Het voorkomen van de roerdomp hangt af van de kwaliteit van de rietmoerassen. De roerdomp komt voor in de rietvelden van Beuven-zuid. Oorspronkelijk was dit gebied een open ven, samen met Beuven-Noord. Ook de woudaap komt voor bij riet omzoomde oevers met de mozaïekachtige overgangen van riet naar water. Op de Strabrechtse Heide broedt de woudaap zowel bij Beuven-Noord als Zuid.

3500

Voor beide soorten is de kwaliteit van het riet van belang voor het behoud van de populatie. Door menselijk handelen is de huidige situatie, bestaande uit moerasvegetatie, ontstaan.

3505

Zonder beheermaatregelen zullen de rietmoerassen geleidelijk op natuurlijke wijze verbossen, waardoor het areaal van het broedbiotoop voor de twee vogelsoorten afneemt. Om het broedgebied te behouden zijn dus beheermaatregelen noodzakelijk, waarbij verlanding van de rietmoerassen wordt tegengegaan en zowel waterriet als overjarig riet blijft bestaan. De ontwikkeling van dergelijke biotopen op andere plaatsen in het merendeel van het gebied (uitgezonderd de Dommelvlei) is niet aan de orde omdat rietmoerassen systeemvreemde elementen op een heide zijn.

3510

Kraanvogel (A127)

3515 De Strabrechtse Heide wordt tijdens de trek bezocht door kraanvogels als rustplaats. Deze plaatsen bestaan uit ondiep water, zoals de vennen, in een deels open landschap. In het voor- en najaar pleisteren de kraanvogels aan de zuidoost kant van de Strabrechtse Heide, bij de vennen Grafven, Henneven en Marijkeven. Deze delen worden in het voor- en najaar afgesloten voor bezoekers om zo verstoring te voorkomen.

3520 De hoeveelheid kraanvogels is afhankelijk van externe factoren, zoals weersomstandigheden tijdens de trek. Het areaal aan geschikte pleisterplaatsen op de Strabrechtse Heide zal in de toekomst niet afnemen.

3525 **5.4 Kansen en knelpunten voor de instandhoudingsdoelstellingen in de huidige situatie**

Knelpunten met betrekking tot beheer en vegetatiestructuur

3530 Als gevolg van successie ontwikkelen de aanwezige habitattypen heide en zandverstuivingen zich autonoom tot bosvegetaties. Om deze habitattypen te behouden is dus beheer noodzakelijk, waarbij de aanwezige voedingsstoffen worden afgevoerd en bosopslag wordt verwijderd. Het reguliere beheer is gericht op het tegengaan van de ontwikkeling naar bos.

3535 Zandverstuivingen zullen zonder periodiek herstel van de pioniersomstandigheden dichtgroeien. Door middel van beheer moet er gezorgd worden dat er voldoende windwerking is of dat handmatig de algen- of moslaag verwijderd wordt zodat het zand kan stuiven. De uitbreiding van het habitatype zelf en de bijhorende flora- en faunasoorten gaat zeer langzaam, het is dan ook belangrijk om bij het beheer de bronpopulaties goed in beeld te brengen.

3540 Als gevolg van verdroging en successie zijn grote delen van de heide vergrast. Het verwijderen van de voedselrijke laag en de vergraste vegetatie leidt tot de terugkeer van veel karakteristieke heidesoorten. Langs venoevers kan het leiden tot de terugkeer van meer karakteristieke oevervegetaties en een natuurlijke overgang van natte naar droge heidevegetaties.

3545 Als gevolg van de successie treedt er verlanding en verbossing op van de moerasvegetatie rondom Beuven-Zuid, welke een geschikte broedplaats biedt aan de roerdomp en woudaap. Voor deze soorten is een mozaïek van open water en dichte rietvegetaties van belang. Door middel van beheer dient het dichtgroeien van de moerasvegetaties tegen te worden gegaan.

3550 Bosopslag langs de vennen leidt tot een toename van de voedselrijkdom. Naast de invloed van bladinvall op het ven wordt ook de windwerking op het ven beïnvloed. Als er geen bosopslag rondom het ven staat wordt het water door de overheersende zuidwestenwind naar het noordoosten gestuwd. Hierdoor is steeds de noordoost oever kaal door golfslag. Aan deze kant komen voornamelijk de isoëtide waterplanten voor. Het slib komt door de windwerking aan de zuidwestkant te liggen, waardoor de noordoostkant van het ven voedselarm blijft. Door het verwijderen van bosopslag wordt de invloed van de wind op het ven hersteld, wordt een verhoging van de voedselrijkdom als gevolg van bladinvall voorkomen en worden lokale grondwaterstromen naar het ven hersteld.

3560 De aanwezigheid van een dikke laag voedselrijk organisch materiaal zorgt voor een afname van de typische plantensoorten voor de zwak en zeer zwak gebufferde vennen. Om deze habitattypen te behouden moet het organisch materiaal (gefaseerd) verwijderd worden in combinatie met het behoud van de toevoer van bufferende stoffen.

3565 *Knelpunten met betrekking tot waterkwantiteit*

3570 Ontginningen hebben een negatieve invloed op de grondwaterstand gehad. Ontwatering van het Peelven ten zuiden, het Meervan ten oosten van het Natura 2000-gebied de Strabrechtse Heide en het Heerenven in het gebied hebben mede geleid tot een verlaging van de grondwaterstand. Ook de aangeplante bossen, incl. hun detailontwatering, leveren een verdroging op. [...*effect Peelrijt nog toe te voegen* ...] Met name het habitatype vochtige heide is zeer gevoelig voor verdroging. Bij een te lage grondwaterstand gaan plantensoorten die diep wortelen en bestand zijn tegen de wisselende waterstanden, zoals pijpenstrootje, de

3575 heide domineren. Verdroging leidt zo dus tot vergrassing. De vochtige heide kan alleen blijven overheersen op plekken waar de grondwaterstand langdurig aan of net onder het maaiveld staat en er alleen kortstondig wegzakkingen gedurende de zomermaanden bestaan.

3580 Naast verdroging door ontginningen, wordt de grondwaterstand mogelijk ook negatief beïnvloed door de diverse grondwateronttrekkingen voor beregening, drinkwater en industrie rondom het gebied. [...update n.a.v. GGOR-berekeningen volgt ...]

3585 Het waterpeil van de vennen lijkt de laatste jaren af te nemen, waardoor geschikte standplaatsen voor de aquatische plantensoorten verdwijnen. Vennen hebben een natuurlijke peilfluctuatie die noodzakelijk is voor de oevervegetaties, maar momenteel vallen diverse vennen langdurig droog in de zomermaanden. Hierdoor versnelt de mineralisatie en ontstaat er een ophoping van voedingsstoffen. Door deze toename van voedingsstoffen neemt de kwaliteit van de vennen af. Daarbij leidt de lage grondwaterstand tot een verminderde toestroom van aangerijkt grondwater naar de vennen. Dit is van invloed op de kwaliteit van de zwak en zeer zwak gebufferde vennen in het gebied evenals de verzuring als gevolg van de zure depositie in het verleden.

3590

3595 Als gevolg van de restauratie van het Beuven is de afvoer van de Witte Loop verminderd. Ook heeft de Witte Loop, als gevolg van een uitdiepend onderhoud in 1998 een verdiepte bedding gekregen (30-50 cm - Molenaar en Röling 2006). De Witte Loop heeft daardoor een drainerende werking op de heide waardoor in de directe omgeving de grondwaterstand op de heide verlaagd wordt. Ook komen de vennen die rechtstreeks in verbinding stonden met de Witte Loop (bijna) droog te staan in de zomermaanden. Dit betreft de vennen Maasven, Grafven en Henneven.

3600 Door de vermindering van de kweldruk van het regionale grondwater zijn de vochtige alluviale bossen verdroogd en verzuurd. Peilverlagingen van de Kleine Dommel als gevolg van ontwateringen en bodemverdieping in het verleden zijn hier de oorzaak van.

3605 In het gebied liggen vele lokale ontwateringssloten die zorgen voor een afname in infiltratie en daardoor voor verlaging van de grondwaterstand en het wegvallen van lokale kwel. Met name op de Braakhuizensche Heide en Somerensche Heide liggen veel rabatten in het bos. De lokale drainerende werking is vooral van invloed op de vochtige heide en de vennen. Eventuele kwel treedt uit bij de rabatten en wordt gelijk afgevoerd, dit kan voorkomen worden door het dempen van deze ontginningsloten in combinatie met het omvormen van die bossen naar heide of loofbos.

3610

3615 Naaldbossen hebben hoge verdampingswaarden en zijn zo van invloed op de grondwaterstand. De omvorming van de naaldbossen naar heide of naar loofbos op en rondom de Strabrechtse Heide zal de verdamping doen afnemen en kan een positieve invloed hebben op het tegengaan van het diep wegzakken van de grondwaterstand.

Knelpunten met betrekking tot waterkwaliteit

3620 In de lage delen langs de Witte Loop zijn in het verleden veel voedingsstoffen afgezet en opgehoopt, afkomstig van het landbouwwater van de Somerensche Heide dat via de Peelrijt en het Beuven naar de Witte Loop werd gevoerd. Hierdoor is de oever van de Witte Loop verruigt met pitrus, waardoor daar onder andere de standplaats voor de drijvende waterweegbree in de verdrukking komt. Door de Witte Loop op te schonen en te verondiepen zou dit knelpunt opgelost kunnen worden.

3625 Als algemeen kenmerk zijn vennen voedselarm. De uitwerpselen van vogels kunnen lokaal tot sterke bemesting leiden, dit is voornamelijk het geval bij kolonievormende vogels zoals meeuwen en aalscholvers. In het Beuven is momenteel een broedkolonie van meeuwen aanwezig, wat van invloed is op de voedselrijkdom. Hierdoor kan er een sliblaag in het ven ontstaan, waardoor de kenmerkende vegetaties van de habitattypen verdwijnen.

3630

De enclave op de Braakhuizensche Heide beïnvloedt de kwaliteit van het infiltratiewater en dus de kwaliteit van het in het Dommeldal te voorschijn komende kwelwater. Dit is te zien in

de waterkwaliteitscijfers (hoofdstuk 3.1). Verwerving van de enclave, een mestvrij en uitmijnend beheer zijn de oplossingsrichtingen.

De kwaliteit van het water in De Dommel is van belang voor de beekdalvegetaties, waaronder het habitatype vochtige alluviale bossen. Het eutrofe water van de Kleine Dommel versterkt het optreden van verstoringsoorten in die vegetaties en beïnvloedt de kwaliteit van het habitatype negatief.

Knelpunten met betrekking tot het Beuven

Een belangrijk knelpunt voor het voorkomen van de oeverkruid vegetatie in het Beuven is het waterpeil. In plaats van een natuurlijk venpeilfluctuatie is het waterpeil constant hoog, waardoor slechts een klein gedeelte van de oever droogvalt in de zomermaanden. Daarnaast wordt de standplaats verkleind doordat de oever steeds directer aan het aanwezige gagelstruweel grenst. Het hoge waterpeil is vooral een kwestie van beheer van de stuw in de Peelrijt.

De toestroom van gebufferd grondwater naar het Beuven is beperkt. Het Beuven werd van nature vooral gevoed door water vanuit de hogere omgeving, maar door de hoge mate van bebossing is deze toevoer momenteel zeer beperkt. Daarbij hebben de aanwezige naaldbossen een hoge verdampingswaarde, waardoor de toestroom van aangerijkt grondwater nog verder afneemt. Voor het behoud van de specifieke vegetaties is de toevoer van bufferende stoffen naar het Beuven van belang. Vanuit de omgeving stroomt er vanuit het zuiden kwelwater toe, maar dit zal voornamelijk in het Beuven-Zuid stromen.

In het verleden heeft de toestroom van het gebufferde Peelrijtwater gezorgd voor het tegengaan van de verzuring van het Beuven, waardoor het water (zeer) zwak gebufferd bleef.

Bij herstelmaatregelen is de toevoer vanaf de Peelrijt afgesloten. Uit het gelijkstaande waterpeil van de beide delen van het Beuven en de Peelrijt blijkt dat er toch nog uitwisseling bestaat tussen de waterstromen. Dit kan ook een oorzaak zijn van het constante hoge waterpeil in het Beuven. Er lekt water door de kade. Deze is gemaakt met lokaal aanwezig materiaal en is doorlatend. Als het peilbeheer weer natuurlijk wordt zal er wel water blijven toestromen door de kade heen, maar zal dat niet zoveel zijn dat daardoor geen peilfluctuatie optreedt. **Het zal wel langs de kade van invloed zijn op de waterkwaliteit.** Dat zie je nu eigenlijk al aan de brede rietzone langs de kade. In het beheer van het Beuven moet dus gezocht worden naar een oplossing waarin zowel het herstel van waterpeilfluctuaties als de toevoer van bufferende stoffen gewaarborgd zijn.

Door alle ingrepen rondom de Peelrijt en het Beuven is de natuurlijke waterdynamiek verstoord, wat bijgedragen heeft aan verdroging van het gebied. Door de afkoppeling van de Peelrijt naar de Kleine Aa is de watertoevoer naar de Strabrechtse Heide nagenoeg stop gezet. Hierdoor is het Beuven hydrologisch gezien eigenlijk onthoofd.

Ook de waterafvoer van het Beuven richting de Witte Loop wordt kunstmatig geregeld. Momenteel is het waterpeil in het Beuven te hoog, waardoor, zoals eerder beschreven, de standplaats voor de habitatypen beperkt wordt. Het overtollige water zou afgevoerd kunnen worden in de richting van het Marijkeven en Maasven aan de westkant, of richting het Kranenmeer en 's Heerenven aan de noordkant. Op deze wijze kan het Beuven dienen als Litterollion-zaadbron (voor vegetaties die op venoevers groeien) voor deze lager gelegen vennen. Als vernattingsmaatregel zal het effect gering zijn, het overtollige Beuven water is slechts een fractie van de oorspronkelijke watertoevoer.

Knelpunt eutrofiering Beuven-Zuid in relatie tot de gestelde doelen

Het Beuven is nu in tweeën verdeeld. Beuven-Zuid functioneert nu als voorbezinkbekken voor in te laten water uit de Peelrijt in Beuven-Noord. De Peelrijt voert immers water aan uit een agrarisch gebied (niet jaarlijks) en bevat meer voedingsstoffen dan wenselijk is voor vennen. Deze indeling heeft tot gevolg:

dat Beuven-Noord redelijk schoon water krijgt aangevoerd, dat de buffercapaciteit van het venwater ook op voldoende peil houdt.

dat Beuven-Zuid door de voedselverrijking een uitgebreide en vitale rietvegetatie heeft (autonoom overgaand in wilgenstruweel).

- 3695 In Beuven-Noord zich langs de aanvoersloot zich eveneens een rietvegetatie ontwikkelt omdat de kades van die sloot lek zijn.
- 3700 In Natura-termen is de huidige situatie voor het Beuven-Noord te kwalificeren als een mozaïek van zeer zwak gebufferde vennen (H3110) en zwak gebufferde vennen (H3130) en er komt de drijvende waterweegbree (H1831) voor. Beuven-Zuid is deels een zeer zwak gebufferd ven (H3110; langs de zuidelijke randen, 't verst van het inlaatpunt) en er komen roerdomp (A021, gemiddeld 5 paar) en woudaap (A022, gemiddeld twee paar) voor.
- 3705 In potentietermen is het hele Beuven potentieel een mozaïek van zeer zwak gebufferde vennen (H3110) met zwak gebufferde vennen (H3130), met voorkomen van drijvende waterweegbree (H1831).
De potentie voor woudaap en roerdomp is er alleen bij handhaving van een zekere mate van aanvoer van voedselrijker water, waardoor vitale rietbestanden aanwezig kunnen zijn. In zekere zin kan je zeggen dat je een VER-thema (VERdroging, VERzuring en VERmesting) dan handhaaft.
- 3710 De uitwerking met betrekking tot het areaal is als volgt. De discussie spitst zich toe op de zeer zwak gebufferde vennen (H3110):
- 3715 Zwak gebufferde vennen kunnen zich uitbreiden ten westen van het Beuven; in het beheer liggen de voornaamste handvaten, daarnaast is ook herstel van waterstanden belangrijk.
- 3720 Drijvende waterweegbree blijft in Beuven-Noord, na opschonen ook in de Witte Loop (acties daartoe staan al gepland voor het plan) en kunnen mogelijk uitbreiden bij sommige van de genoemde scenario's voor zeer zwak gebufferde vennen.
- 3725 Roerdomp en woudaap komen nu voor en blijven alleen bij sommige van de genoemde scenario's voor zeer zwak gebufferde vennen. En – gezien de gemiddelden en de spreiding over die jaren – zal er zeker geen sprake zijn van uitbreiding van het aantal broedparen en is tenminste onderhoud van het huidige biotoop (voorkomen veroudering rietvelden, voorkomen bosopslag) een vereiste. Het gestelde doel is tevens het maximum.
- 3730 Zeer zwak gebufferde vennen uitbreiden is niet eenvoudig. De drie mogelijkheden zijn in essentie als volgt:
Beuven-Zuid opschonen en het ven als eenheid herstellen (randvoorwaarde is dat er voldoende water in Beuven blijft en dat dit voldoende gebufferd blijft na afkoppeling van de Peelrijt); nadeel voor roerdomp en woudaap, waarvan dan biotoop verdwijnt);
Door herstel van grondwaterstanden Beuven-Noord groter laten worden (naast maatregelen voor die grondwaterstand ook oevers opschonen; evt. ten koste van marginale strookjes natte heide, droge heide. Situatie Beuven-Zuid ongewijzigd; roerdomp en woudaap blijven
3735 alleen als er zo nu en dan Peelrijtwater aangevoerd wordt en riet- en wilgenstruweel regelmatig wordt teruggezet / verjongd);
Bij voldoende water in Beuven-Noord overtollig water niet alleen via de Witte Loop lozen, maar ook via een serie venachtige laagten aan de westzijde van het Beuven (incl. een route via het 's Heerenven) (Beuven-Zuid blijft in oude situatie; roerdomp en woudaap blijven
3740 alleen als er zo nu en dan Peelrijtwater wordt aangevoerd en riet- en wilgenstruweel regelmatig wordt teruggezet / verjongd);
- 3745 Omdat de roerdomp en woudaap op de aanwijzing staan (behoudoelstelling) blijven opties 2 en 3 over. Optie 2 is marginale, bescheiden winst indien er voldoende maatregelen gevonden worden om de waterstand op te vijzelen. Optie 3 moet nog wel wat verder over doorgedacht worden of dat een reële optie is. Beide laten wel een VER-thema in tact en vereisen met een zekere regelmaat ook aanvoer van systeemvreemd water.
- 3750 *Knelpunten met betrekking tot de infrastructuur*
Zowel aan de noord als zuid zijde wordt de Strabrechtse Heide ingesloten door wegen, waardoor de uitwisseling met andere gebieden beperkt wordt. In het gebied komen kleine populaties van typische en kenmerkende soorten van het heidelandschap voor, zoals het gentiaanblauwtje. Voor deze soorten is uitbreiding van het leefgebied van belang om lokale

3755 verstoringen te kunnen overleven. Ten westen van de Strabrechtse Heide ligt de Grootte Heide. Uitwisseling tussen beide heidegebieden vergroot de overlevingskans van de huidige populaties.

3760 Daarnaast is er langs de rand sprake van verstoring, met name voor vogelsoorten. Om de negatieve effecten zo veel mogelijk tegen te gaan wordt langs de rand van de heide het bos in stand gehouden. Door een toename van verkeer neemt de invloed van vervuilende stoffen aan de rand toe.

Knelpunten met betrekking tot de depositie van vervuilende stoffen

3765 Op dit moment is de atmosferische depositie hoger dan de voor de habitattypen vastgestelde kritische waarden. De depositie van stikstof leidt tot een toename van de voedselrijkdom, waardoor de voedselarme situatie, dat kenmerkend is voor de hogere zandgronden, verdwijnt. Bij een hogere voedselrijkdom gaan grassen als pijpenstrootje en bochtige smeleveld de heide domineren, waardoor de kwaliteit van de heide afneemt. Bij een dominantie van grassen verdwijnen de kenmerkende heidesoorten en de bijhorende heide flora- en faunasoorten.

3770 De mate van atmosferische depositie van stikstof is de afgelopen jaren sterk gedaald, maar nog steeds worden de kritische depositiewaarden voor zowel de heide als de vennen overschreden. Door middel van beheer, waarbij de vergraste heide geplagd wordt en het opgehoopte organisch materiaal in de vennen verwijderd wordt, moeten de negatieve effecten worden tegengegaan.

3775 *Knelpunt met betrekking tot lozingen* In het verleden is afvalwater geloosd door varkensmesterij Zonnehoeve (aan de zuidzijde van het gebied) op de Strabrechtse Heide in het Platvoetje. Het oorspronkelijke ven is daardoor geheel volgegroeid met riet en er heeft zich een dikke organische laag in het ven ontwikkeld. De lozing is inmiddels verleden tijd.

3780 Herstel van het ven door baggeren zou overwogen kunnen worden, maar is erg ingrijpend. In het huidige ijle riet groeien inmiddels weer veenmossen, zodat ook overwogen kan worden om de verdere ontwikkeling af te wachten.

5.5 Kansen

3785

Kansen met betrekking tot beheer en vegetatiestructuur

Het heidelandschap is ontstaan door menselijke invloeden en wordt gezien als een cultuurlandschap. Het landschap is in voorgaande eeuwen "uitgemergeld" door allerlei toenmalige agrarische activiteiten. Op de heide lagen onder meer ook verschillende akkertjes, met name in de nattere delen. Hierbij was de grens tussen heide en akker zeer vaag. De verwachting is dat deze overgangsgebieden van voedselarm naar voedselrijk een grote bijdrage leverden aan de biodiversiteit van het heidelandschap en een vereiste zijn geweest voor vele karakteristieke planten- en diersoorten van de heide. Door in het gebied oude akkercomplexen bewust in een, naar huidige maatstaven, erg extensief akkerbeheer te houden blijft de hoeveelheid typische soorten van de habitattypen voor droge en vochtige heide hoger dan als dat niet het geval zou zijn.

3790

3795

Kans met betrekking tot waterpeil Beuven

Door de hoge waterstand van het Beuven is de kenmerkende oevervegetatie van zeer zwak gebufferde vennen teruggedrongen tot een smalle strook. Door verlaging van de waterstand wordt de belangrijke oeverzone vergroot. Hierbij is het van belang door middel van beheer de vorming van struweel tegen te gaan en het bestaande struweel in areaal te beperken. Het overtollige water van het Beuven zou afgevoerd kunnen worden naar het Marijkeven en Maasven aan de westkant, welke in een lijnvormig patroon liggen. Een andere mogelijke afvoer is via de Lobeliabaai naar het Kranenmeer en 's Heerenven. Zo kan het Beuven als littorellion-zaadbron werken voor de lager gelegen vennen en ontstaat een kans om kwaliteit en areaal van het habitatype zwak gebufferde vennen substantieel te vergroten.

3800

3805

Kansen met betrekking tot de depositie van vervuilende stoffen

De habitattypen op de Strabrechtse Heide zijn allen gevoelig tot zeer gevoelig voor stikstofdepositie. Door een afname van de depositie zal verruiging van de habitattypen tegen worden gegaan en zal de kwaliteit verbeteren.

3810

6 REALISATIE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

3815

BIJLAGE X: Tabel beoordeling bestaand gebruik in en om het natura 2000-gebied
Strabrechtse Heide en Beuven.

[illegible]

Honden uitlaten														
Kanovaart														
Paardrijden														
Organisatie van evenementen														
Schaatsen														
Vissen														
Wandelen														
Zwemmen														
Activiteit	Droge heide n (H4030)	met struikhei (H2310)	Zandverstuivingen (H2330)	vennen (H3130)	Zwakgebufferde vennen (H3130)	Zure vennen (H3160)	Vochtige heiden, hogere	Vochtige alluviale bossen	Drijvende waterweegbree	Roerdomp (H4031)	Woudaapje (H4032)	Kraanvogel (H4033)	Categorie	
Landbouw														
Normale agrarische bedrijfsvoering op percelen met bestemming landbouw														
Gebruik van teeltondersteunende Voorzieningen														
Glastuinbouw: lichtuitstraling uit kassen en waterverbruik														
Wateronttrekking en drainages														
Overige bestaande activiteiten														
Grondwaterwinning tbv drinkwatervoorziening														
Ballonvaart														
Verkeer														
Begraafplaats														

Legenda

a	Geen (negatief effect: geen overlap in ruimte en/of tijd
b	Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en tijd, maar habitat of doelsoort is ongevoelig voor type verstoring
c	Geen negatief effect: wel overlap in ruimte/of tijd, maar doel wordt gehaald omdat habitat of doelsoort in voldoende mate aanwezig of ontwikkeld is en niet (in kwaliteit) afneemt en de activiteit niet toeneemt.
d	Geen (negatief) effect: wel overlap in ruimte en/of tijd, maar effecten zijn zo beperkt dat invloed op de doelen afwezig of verwaarloosbaar is
e	Mogelijk (negatief) beperkt effect: overlap in ruimte en tijd. Soort of habitat voldoet niet aan de doelstelling of neemt af. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort zodanig dat effecten beperkt zijn
f	Mogelijk (negatief) beperkt effect: overlap in ruimte en/of tijd. Activiteit neemt toe. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid habitat of doelsoort zodanig dat effecten beperkt zijn.
g	Mogelijk (negatief) significant effect of (negatief) effect niet uit te sluiten: overlap in ruimte en/of tijd. Habitat of soort voldoet niet aan de doelstelling of neemt af. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid habitat of doelsoort zodanig dat effecten groot kunnen zijn.
h	Mogelijk (negatief) significant effect of (negatief) effect niet uit te sluiten: overlap in ruimte en/of tijd. Activiteit neemt toe. Aard en omvang activiteit in combinatie met gevoeligheid doelsoort zodanig dat effecten groot kunnen zijn.
i	Mogelijk (negatief) significant effect of (negatief) effect niet uit te sluiten: kennis over activiteit of doel is nog onvoldoende om te beoordelen wat de effecten van de activiteit zijn
Cat.	Categorie
1	De bestaande activiteit kan worden voortgezet
2	De bestaande activiteit kan worden voortgezet onder voorwaarden
3	Voor de bestaande activiteit is het doorlopen van een vergunningsprocedure in het kader van de NB-wet vereist
4	De bestaande activiteit is niet langer mogelijk

Literatuur

3845

auteur, jaar van uitgave, titel, eventueel omschrijving, uitgever, plaats van uitgave
verwijzing in tekst: naam en jaartal

3850

Altenburg & Wymenga, 1993. De vegetatie van de objecten Strabrecht en Leende in 1992. Vegetatiekartering Strabrechtse Heide 1992. Auteurs: Koklman, Oever & Altenburg. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek., Veenwouden. A&W-rapport 79

3855

Aquasense & Alterra, 2005. Veldinventarisatie Brabantse vennen 2004. Onderdeel van 'Huidige toestand en vervolgaanpak Brabantse vennen'. i.o.v. Provincie Noord-Brabant. Rapportnr. 05.2184

3860

Beintema A.J. & H. Schekkerman, 2001. Nadere toetsing van aanwijzing en begrenzing van negen Vogelrichtlijngebieden Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen. Alterra-rapport nr. 328

3865

Bergh, J.B. van den & M.H.R. Tromp, 1999. Ecohydrologisch onderzoek in het beekdal van de Kleine Dommel

Bobbink, R., M. Hart, M. van Kempen, F. Smolders en J. Roelofs, 2007, Grondwaterkwaliteitsaspecten bij vernatting van verdroogde natte natuurplekjes in Noord-Brabant, In opdracht van: Provincie Noord-Brabant, B-WARE Research Centre, Rapportnummer 2007.15, Nijmegen

3870

Boom, P. & B. v.d., 2001. Checklist van Cladonia en Cladonia van de Strabrechtse Heide. Lijst met Cladonia's die sinds 1984 zijn waargenomen. Mossenwerkgroep??
P. en B. van den Boom,

3875

Bosgroep Zuid Nederland, 2003, Werkverslag 2003, Beheer Beuven e.o.

Brabants Landschap, 1997, Beheersplan voor de natuurgebieden Braakhuizensche Heide en Kreijl, Stichting Het Noordbrabants Landschap, Haaren

3880

Buro Bakker, 2003. Vegetatiekartering Limburg – Oost Brabant. Strabrechtse Heide 2002-2003 Auteurs: J. Aitink, A.Y. v.d. Berg & J.A. Inberg & J.R. Offereins. Buro bakker Adviesburo voor ecologie, Assen

3885

Buskens, R.F.M., 1989. Beuven: Herstel van een ecosysteem. Publicatie Vakgroep Aquatische Oecologie & Biogeologie, Katholieke Universiteit Nijmegen. i.o.v. de Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer, Ministerie van Landbouw & Visserij

Buskens, R.F.M., 1993. De vegetatie -ontwikkeling in het Beuven. Stratiotes 7 (1993)

Buskens, R.F.M. 1994. Beuven blijvend hersteld? De Levende natuur 95 (6): 211-217.

3890

Buskens, R., 1995. PKN-Excursieverlaglegging 2005. Verslag Excursie Beuven d.d. 22 september 1995.

3895

Buskens, R.F.M., 2002. Vegetatie-onderzoek Beuven 2003. R. Buskens, Taken Landschapsplanning, i.o.v. Gemeente Someren.

Buskens, R.F.M., 2003. Vegetatie-onderzoek Beuven 2003. R. Buskens, Taken Landschapsplanning, i.o.v. Gemeente Someren.

3900

Buskens, R.F.M., 2003. Vegetatie-onderzoek Beuven 2004. R. Buskens, Taken Landschapsplanning, i.o.v. Gemeente Someren.

Buskens, R.F.M. en H.L. Zingstra, 1988, Beuven: verwording en herstel, De Levende Natuur, 89, 2, 34-42.

3905	<p>Buskens, drs. R.F.M. Beuven: Restauratieproject Beuven Concept 1989 (?)</p> <p>Buskens, drs R.F.M., Dr E. Brouwer Ontheffingsaanvraag Flora- en Faunawet Peelrijt-Witte Loop 2005</p>
3910	<p>Cadée, Mde Strabrechtse Heide: Beheer en toekomst Onderzoek naar het beheer van de Natura2000 instandhoudingsdoelstellingen 2009</p>
3915	<p>Dobben van en Van Hinsberg, Overzicht van kritische depositiewaarden van stikstof toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden Alterra rapport 1654 ISSN 1566-7197, Alterra, Wageningen, 2008.</p>
3920	<p>Donselaar, J.van & W.A.E. v. Donselaar-ten Bokkel Huinink. 1957. Vennen op de Braakhuizense, Strabrechtse en Lieropse Heide.</p> <p>Eelerwoude, 1989, Beheersplan Beuven E.O, zoals bedoeld in artikel 14 van de Natuurbeschermingswet., Ingenieursbureau Eelerwoude, Projectnr. 169.07, Hellendoorn, i.o.v. Gemeente Someren</p>
3925	<p>Eigenhuijsen, E ., J de Hoog Inlaat Peelrijtwater in het Beuven 2002 2002</p> <p>Gemeente Someren, 2003. Werkverslag 2002 en 2003 Beheer Beuven e.o. Natuurbeschermingswet Beuven e.o. Beheerplan ex art 14. Kenmerk DZ994748/HK/IB</p>
3930	<p>Grontmij, 1994, 1995 en 1996. Monitoring vegetatie Beuven 1994, 1995 en 1996. Grontmij, Ruimtelijke inrichting, Eindhoven i.o.v. Gemeente Someren</p> <p>Grontmij, 2008, MER Projectlocatie De Heihorsten, Eindhoven</p>
3935	<p>Haterd, R.J.W. van de , D Wielakker, M. van Dorst, 2009. Ecohydrologische quick scan natte natuurparel Strabrechtse Heide</p> <p>Hendriks, A.W., 2003, Beheerplan Herbertusbossen, Stichting Het Noordbrabants Landschap, Afstudeerscriptie i.k.v. Cursus Vastgoed en Grondverkeer, Hogeschool Larenstein, Haaren</p>
3940	<p>Hermes, D., 2009. Inventarisatie Ongewerveldenfauna Witte Loop, 10. Sprinkhanen en krekels. Insectenwerkgroep KNNV afdeling Eindhoven</p> <p>Hoeve, J. ter, 1976. Eco-hydrologische systeemverkenning</p>
3945	<p>Holtland, J., 2009. Iteratio-analyse Strabrechtse Heide. Vergelijking Vegetatiekartering 1992 (Altenburg & Wymenga, 1993) en 2002 (Buro Bakker, 2003). J. Holtland, Staatsbosbeheer, Driebergen..</p>
3950	<p>Iwaco, 1998. Monitoring van de vegetatie van het Beuven in 1998. Iwaco, adviesbureau voor water en milieu i.o.v. Gemeente Someren.</p> <p>IWACO, 2000. Toetsingskader Kleine Dommel/Peelrijt. Conceptrapport sep.2000 i.o.v. Waterschap de Dommel</p>
3955	<p>Kikkert, J.E., 1995. Broedvogelkartering Kleine Dommel-dal 1994. Broedvogelmonitoringproject.</p>
3960	<p>KIWA en Brabantwate, 2005a. Ecohydrologische systeemverkenning Strabrechtse Heide noord en zuid Basisverkenningen Noord-Brabantse natuur nr 18 en 19</p> <p>KIWA en Brabantwater, 2005b. Ecohydrologische systeemverkenning Braakhuizense Heide Basisverkenningen Noord-Brabantse natuur nr 21</p>

LB&P, 1989. Beheersplan Strabrechtse Heide 1990-2000. LB&P, bureau voor
landschapsoecologisch onderzoek b.v., Beilen. I.o.v. Staatsbosbeheer, Dienstvak Terreinbeheer,
Utrecht

Lucassen, E.C.H.E.T., P.J.J. van den Munckhof, E.Brouwer & J.G.M.Roelofs, 2007.
Een soortbeschermingsplan voor de Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) in Noord-
Brabants. B-Ware i.o.v. Provincie Noord-Brabant. Rapportnr. 2007.01(B-WARE)

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), 1991 Aanwijzingsbesluit i.k.v. de
Natuurbeschermingswet van 'Beuven en omgeving' tot natuurmonument (Stb. 1967; 572)

LNV, 2006, Gebiedendocument. Natura 2000 gebied 137 – Strabrechtse Heide en Beuven

LNV, 2006, Doelendocument. Natura 2000 gebied 137 – Strabrechtse Heide en Beuven

LNV, 2007, Ontwerp-aanwijzingsbesluit . Natura 2000 gebied 137 – Strabrechtse Heide en
Beuven

LNV, 2008 Profielendocument, habitatypen en soorten: H2310, H2330, H3110 , H3130, H3160,
H4010, H91E0_C, Drijvende waterweegbree, Kraanvogel, Roerdomp en Woudaap.. Natura 2000
gebied 137 – Strabrechtse Heide en Beuven

LNV, 2009 Handreiking Oude NB-wetdoelen. Nr. 137 Strabrechtse Heide en Beuven

Maes en van Loon Ecologisch adviesbureau, 2009. Natura 2000 Integratie autochtone bomen en
struiken. Deel 1 – SBB-terreinen. Samenstellers: B.Maes (Ecologische adviesbureau Maes,
Utrecht) en R.van Loon (Ecologisch adviesbureau van Loon, Berg en Dal) i.o.v. Staatsbosbeheer
Driebergen

Molenaar, Dr. H. de, Prof.Dr.Ir. N. Röling Externe audit Strabrechtse Heide, staatsbosbeheer
2006

Munckhof P., 2009 (ongepubliceerd). Uitdraai Velddagboek gegevens 1975 t/m heden
Strabrechtse Heide en beuven, Privégegevens

Munckhof-Heunen, M. vanden & J. Smits, 2003. De angeldragers van de Strabrechtse Heide.
Specificatie en omschrijving van de bijen, wespen en mieren van de Strabrechtsche Heide
waargenomen vanaf 1920 tot op heden door J.A.H. Smits en M. van den Munckhof-Heunen.
Aangevuld met gegevens P.v.Breugel, A. Brouwers, D. Hermes, V. Lefeber, T. Peeters, H.
Sanders en G. van der Zanden

Natura 2000-Beheeplanteam, 2009 Quick-scan vennen Natura 2000-gebied Strabrechtsche
Heide. Veldinventarisaties d.d. 23 juli, 17, 18 en 21 september 2009. N2000 beheerplanteam
(L.v.Oirschot-Beerens, H.Weinreich, T.Geensen en M.Cadée) o.l.v. J. Smits (Strabrechtsche en
Lieropsche Heide; in beheer bij Staatsbosbeheer), R. v.den Burg (Beuven e.o.; in beheer bij
Bosgroep Zuid Nederland namens Gemeente Someren), M. de Bijl (Braakhuizensche Heide en
Hubertusbossen; in beheer bij Brabants Landschap; i.a.v. P. v.d. Munckhof, A. Rossenaar

Oranjewoud De vennen verkend. Kansen voor behoud en herstel van unieke Brabantse waarden
1998

Pontenagel, G.J. v., 1999. Inventarisatie van het Grootven en Slootjesven i.o.v. de
Vlinderschting, Wageningen.

Provincie Noord-Brabant, 1992. Vegetatiekartering midden en oost Brabant. Karter- en
aandachtsoorten Strabrechtsce Heide

Provincie Noord-Brabant, 1994. Inventarisatie Noord-Brabantse vennen, 1994. Auteur:
P.v.Beers

Provincie Noord-Brabant. xxx pm nog niet beschouwd

Ecologisch meetnet flora & vegetatie Strabrechtse Heide. Meetnetroute Strabrecht 1 (nr. 808; westzijde en ten westen van Scheidingsven; Strabrecht 2 (nr. 809 Grafven zuid en Hoenderboomvenneke).; 709 Strabrecht beheersgebied; PM check: > cd met info t/m 2006 in werkarchief. PM uitzoeken /soorten/trend

Provincie Noord-Brabant, 2007, Natuurgebiedsplan 'Dommeldal-Zuidoost', Streefbeelden en subsidies voor natuur en landschap

Querner, E.P, P.C. Jansen, G.H.P. Arts, J. Runhaar Ecohydrologische systeembeschrijving van de Strabrechtse Heide en omgeving met oplossingen voor een integraal herstel DLO-Staring Centrum Wageningen Rapport 665 1999

RAVON, 2010. Monitoringsgegevens meetnet reptielen- levendbarende hagedis (meetnetroute 817 en 840) en amfibieën (meetnetnr. 1146) uit het in het gebied Strabrechtse Heide & Beuven. Telgegevens route 817 periode 1996-2009. Telgegevens route nr. 840 en 1146 periode 2002 – 2009. Reptielen Amfibieën en Vissenonderzoek Nederland.

Reijnders, TH., 1976a. Botanisch onderzoek naar de verspreiding van soorten over 55 vennen op de Strabrechtse- en Lieropse Heide in 1987. Uitgevoerd in dienst van het RIN (Rijksinstituut voor Natuurbeheer), ten dienste van het IBN-DLO

Reijnders, Th., 1997b. Overzicht van de fasering en de aspecten van het botanisch, ecohydrologisch en chemisch onderzoek op de Strabrechtse- en Lieropse Heide verricht tussen 1962 en 1989. Uitgevoerd in dienst van het RIN (Rijksinstituut voor Natuurbeheer), ten dienste van het IBN-DLO afd. Bos- en Natuurontwikkeling

Rots, J., en R. van der Burg, Terreinbeheerder en Ecoloog Bosgroep Zuid, Bespreking Strabrechtse Heide 23 maart 2009

Schaminée, Weeda & Westhof, 1995). Verwijzing in bijlage y Vegetatie van Nederland delen vennen/heiden/vochtige bossen

Schut, D., R. Kleukers & R. Krekels, 2008. Actieplan Sprinkhanen in Noord-Brabant. Bureau Natuurbalans-Limes Diversgens, Nijmegen & EIS-Nederland, Leiden i.o.v. Provincie Noord-Brabant.

Sjoukes, K.J. en J. Tonckens, 1989, Beheersplan Strabrechtse Heide, Bureau voor Landschapsoecologisch onderzoek BV, Beilen, in opdracht van Staatsbosbeheer, Utrecht

Smits, J. 2004. Bijzondere en rode lijstsoorten Flora. Strabrechtsee Heide. Periode 8/97 tot 9/04. J. Smits, Boswachter Inventarisatie en Monitoring, Staatsbosbeheer

Smits, J., 2007, 'De Strabrechtse Heide, Maatregelen voor flora en fauna, in bijzonder aculeaten', in 'Jubileumnummer Bijen en wespen in tuinen en natuurgebieden', Nieuwsbrief 25, mei 2007, Sectie Hymenoptera van de Nederlandse Entomologische Vereniging

Smits, J. 2010 . Aanvullende informatie/mededelingen J. Smits, Staatsbosbeheer

Soet, M.C. de Het ontstaan van enkele vennen op de Strabrechtse Heide Een geologisch-geomorfologisch onderzoek t.b.v. het beheer van de vennen 1980

Staatsbosbeheer, 1983 en 1986/7 Planten inventarisatie 1983 en 1986. Bijzondere soorten

Staatsbosbeheer, 1996. Het Land van Peel en Maas. Natuurgebieden in Zuid-oost Nederland. Hoofdstuk 'De Strabrechtse en de Lieropse Heide. Een dynamisch mozaïek'. Auteur: J. Smits. Staatsbosbeheer Roermond

Staatsbosbeheer, 2004. Interne kwaliteitsbeoordeling Object Strabrecht. Deel 6 Eindrapport. Interne Kwaliteitsbeoordeling (IK) op terreincondities en doelcomponenten. Object Strabrecht, objectcode 98103301. Projectteam: J. Vogels, J.A.H. Smits, A.J. vd Zee & J. TH. Vorstermans

Staatsbosbeheer, A.v.d Zee, J. Vogels, J.A.H. Smits & J. Vorstermans 2005, Uitwerkingsplan Strabrechtse Heide 2005-2015

Staatsbosbeheer, 2006. Begrazingsplan Strabrechtse Heide 2006-2016

Staatsbosbeheer 2007. Broedvogelkartering Strabrechtsche & Lieropsche Heide, 2007. Een broedvogelinventarisatie op basis van Broedvogel Monitoring Project (BMP) Bijzondere soorten. Resultaten 2007, inclusief gegevens 1988 t/m 2007, inclusief het Beuven. Auteur: G. Engels, i.o.v. Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer, 2009. Mondelinge mededeling SBB, Boswachter Inventarisatie en Monitoring, Jap Smits

Stichting voor de Bodemkartering Wageningen De bodemgesteldheid van het ruilverkavelingsgebied "Dorp en Eind"1960

Stortelder, Schaminée & Hommel, 1999
Pm Vegetatie van Nederland

Stuijzand, S., T. van Turnhout en H. Esselink, 2004, Gevolgen van verzuring, vermesting en verdroging en invloed van herstelbeheer op heidefauna, Expertisecentrum LNV, Ede

Van der Linden, M., K.A. Blokland, L.M.L. Zonneveld, R. van Ek en J. Runhaar, 1996, Herstel van natte en vochtige ecosystemen, Basisrapport, Nationaal Onderzoekprogramma Verdroging, Koninklijke Vermande bv

Van Nierop, 2004. Beheervisie beschermd natuurmonument Het Beuven e.o. 2004-2014. Concept visie 1 Van Nierop, ingenieursbureau in bosbouw en ecologie, Riethoven i.o.v. Bosgroep Zuid Nederland

Vlinderstichting, 2010. Monitoringsgegevens eit-telplots Gentiaanblauwtje. Telgegevens eitelploots: periode 1997 t/m 2009 m.b.t. telplots 583 en 584 (Strabrecht1 en 2 telling vanaf 1997), periode 2000 t/m 2009 m.b.t telplots 840, 842 en 843 (Herbertusbossen, Braakhuizensche Heide 1 en 2), periode 2003 t/m 2009 m.b.t. telplot 1142 (Plaetse/Berkenheuvels) en periode 2006 t/m 2009 m.b.t. telplots 1444 en 1445 (Waschven en Molentje). (gegevens tellingen eitelploots door Staatsbosbeheer en Brabants Landschap, t.b.v. de monitoring Gentiaanblauwtje door de Vlinderstichting.

Vogelwerkgroep De Peel, 2003. Broedvogelinventarisatie Beuven en omgeving 2003. Auteurs: J. Timmermans & W. van Eijk. verwerkt in "Staatsbosbeheer 2007"(gegeven Beuven daarin van W. van Eijk)

Vogelwerkgroep De Peel, 2006. (10b) Broedvogels van Beuven en omgeving in 2006. Auteurs: J. Timmermans, W. van Eijk en J.v.der Loo. verwerkt in "Staatsbosbeheer 2007"(gegeven Beuven daarin van W. van Eijk)

Vogelwerkgroep De Peel, 2009a.(ongepubliceerd)
Kraanvogelwaarnemingen op slaapplaatsen op de Strabrechtse Heide 2006-2009 en Overzicht alle kraanvogelwaarnemingen 19984 t/m 2007 (overvliegend en op slaapplaatsen) Gegevens Vogelwerkgroep De Peel inc. Gegevens telpost Strabrecht) per mail d.d. 13-10-09 aangeleverd door J.E. Kikkert, Vogelwerkgroep De Peel

Vogelwerkgroep De Peel, 2009b.(ongepubliceerd)

Broedparen Roerdomp en Woudaap in 2008 en 2009. Telgegevens Beuven door W.v.Eijk, J.v.d. Loo en J. Timmersmans, per mail d.d. 6-11-'09 aangeleverd door J. v. Zanten, Vogelwerkgroep De Peel

4145 Vogelwerkgroep IVN Geldrop, 2008. Broedvogelinventarisatie van de Braakhuizensche Heide 2008. Vogelwerkgroep IVN Geldrop i.o.m. Brabants Landschap

Vogels, J.J. en J. Smits, 2009, Casus; Faunagericht beheer op de Strabrechtse Heide, De Levende Natuur, 110, 3, 130-133

4150 Vorstermans, S., Senior medewerker terreinbeheer Staatsbosbeheer, Bespreking Strabrechtse Heide, 16 maart 2009

4155 Wallis de Vries, M.F., 2008. Evaluatie beschermingsplan gentiaanblauwtje 2003-2007: van soort naar leefgebied. Rapport VS2008.032, De Vlinderstichting, Wageningen.

Waterschap De Dommel Handleiding inlaatbeheer en waterkwaliteit Beuven 1997

4160 Werkverslag 2003 Beheer Beuven eo (Locatie Beuven eo)

Zingstra, H. Reconstructie van de waterhuishouding van de Strabrechtse Heide 1985

Websites:

4165 <http://brabant.esrinl.com/chw/>

Cultuurhistorische Waardenkaart Provincie Noord-Brabant.

www.grus-grus.com

Website van de Europsee kraanvogelwerkgroep

4170 www.vogelbescherming.nl

website Vogelbescherming Nederland, Zeist.

www.vogelsindekempen.nl

webside vogelwerkgroep De Kempen

4175 www.waarneming.nl

<http://brabant.esrinl.com/chw/>

Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW-kaart) Provincie Noord-Brabant

4180 <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase>

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur/natura-2000>

Kaderrichtlijn Water, RIVM, bekeken mei 2009.

4185 http://www.rivm.nl/milieuportaal/dossier/kaderrichtlijnwater/krw_kort/

Natura 2000 en Kaderrichtlijn Water, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, bekeken januari 2009.

4190 http://www.minInv.nl/portal/page?_pageid=116,1640949&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_document_id=110237&p_node_id=2023686&p_mode=BROWSE

Dossier Groene Ruimte, bekeken mei 2009.

<http://www.groeneruimte.nl/dossiers/ehs/home.html/>

4195 http://www.verkeerenwaterstaat.nl/onderwerpen/water/water_en_toekomst/nationaal_waterplan/

Geregistreerde soortwaarnemingen op Strabrechtsche Heide (incl. Kleine dommeldal) (10062), Beuven 5676, Wachven (19160), Grafven (9871), Starven (43704) . Vogels (sept 08

4200

t/m okt 09; zeldzame soorten Strabrecht 1995 t/m 2009); Dagvlinders, amfibieën & reptielen, spriknkhanen en krekels, en zoogdieren (jan 2007 t/m okt. 2009); zeldzame soorten 1995 t/m 2009).

4205 Lijst van geraadpleegde personen

Adviesgroep

4210 **Bilateraal overleg:**

Verklarende woordenlijst

A

Aanwijzingsbesluit

Algemene Maatregel van Bestuur waarin een Natura 2000 gebied wordt aangewezen en begrensd en waarin de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied worden aangegeven.

Abiotisch

Niet behorend tot de levende natuur.

Ammoniakgat

Verschil tussen berekende en gemeten ammoniakdepositie.

B

Beheerplan

In een beheerplan wordt omschreven welke maatregelen moeten worden getroffen en op welke wijze, om de instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en soorten van een gebied te realiseren. Dat kunnen zowel maatregelen zijn in het gebied zelf als maatregelen erbuiten die noodzakelijk zijn om de habitattypen en leefgebieden van soorten in het gebied te behouden en te herstellen.

Beschermd natuurmonument

Gebied beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998, maar niet aangewezen en/of aangemeld als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied.

Bestaande activiteit

een activiteit zoals die plaatsvond bij vaststellen van dit beheerplan onder de voorwaarden die op dat moment van kracht waren. OF een activiteit die op het moment van aanwijzing van het gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn bestond en onafgebroken heeft plaatsgevonden OF (als wetsvoorstel mei 2007 is aangenomen) iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sindsdien niet of niet in betekende mate is gewijzigd.

Bevoegd gezag

Overheidsinstelling die is belast met een bepaalde taak, bijvoorbeeld vergunningverlening of vaststellen van beheerplannen.

Biotisch

Behorend tot de levende natuur.

Biotoop

Een door een bepaalde vegetatiestructuur gekenmerkt onderdeel van een landschap, dat door een soort voor alle of een deel van zijn activiteiten wordt gebruikt.

Bouwvoor

De bovenste, veel bewerkte en vaak met humeus materiaal verrijkte laag van de grond. De grondlaag waar de wortels van de planten in groeien. De bovenste 25 cm.

Buffergebied

Gebied, gelegen tussen twee gebieden die elkaar negatief beïnvloeden, dat dient om de wederzijdse negatieve invloed van beide andere gebieden te verminderen.

C

Compenserende maatregelen

Maatregelen die worden genomen ter compensatie van en in samenhang met de aantasting van een natuurgebied en die zorgen dat de grootte en kwaliteit van het natuurgebied en de samenhang met andere natuurgebieden behouden blijven.

D

Depositie

Neerslag of afzetting van luchtverontreinigende stoffen op bodem, water, planten, dieren of gebouwen. Het gaat in milieuverband om depositie van verzurende

	(bijvoorbeeld ammoniak) en vermestende stoffen. Gebeurt deze neerslag in droge vorm dan spreken we van droge depositie. Worden verzurende stoffen door de neerslag afgezet dan spreken we van natte depositie.
Depositienorm	Een getal dat aangeeft hoeveel mol potentieel zuur per hectare een natuurgebied kan hebben voordat er verstoring op dat gebied optreedt.
Drainage	Door mensen aangelegde voorziening om water te onttrekken aan de bodem, met als doel verlaging van de grondwaterstand.
Drukbegrazing	Grazende dieren worden een bepaalde periode op een relatief klein afgezet stuk grond gezet, waardoor dat stuk intensief begrasd wordt.
E	
Effectenanalyse	Een middel om te beoordelen wat het effect is van het bestaand gebruik, van bestaande activiteiten en te treffen maatregelen op de staat van instandhouding van de habitatype of soorten die in de instandhoudingsdoelstellingen worden genoemd.
EHS	Ecologische Hoofdstructuur: een samenhangend netwerk van in (inter)nationaal opzicht belangrijke duurzaam te behouden ecosystemen. De EHS is opgebouwd uit natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones.
Emissie	Uitstoot van stoffen.
Eutrofiëring	Proces van het vergoten van de voedselrijkdom van water of grond.
Expert judgement	Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.
F	
Fauna	De totaliteit van de diersoorten van een bepaald gebied.
Flora	De totaliteit van de plantensoorten van een bepaald gebied.
Flora- en faunawet	Wet die inheemse dier- en plantensoorten beschermt. In de wet is bepaald dat planten en dieren mede beschermd worden, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren voor de mens kunnen hebben.
G	
Gedeputeerde Staten (GS)	Dagelijks bestuur van een provincie.
Gedragcode	Document waarin regels en richtlijnen worden gegeven voor gedrag, bijvoorbeeld om natuurwaarden te ontzien.
Generieke maatregelen	Maatregelen die niet voor een specifiek gebied gelden maar algemeen van toepassing zijn.
Geohydrologie	De wetenschap die het grondwater onderzoekt.
Geomorfologie	De vorm van het aardoppervlak of de studie daarvan.
GGOR	Gewenste grond- & oppervlaktewaterregime: de waterstanden of -peilen, fluctuaties, waterkwaliteit, kweldruk, stroming, etc.
GHG	Gemiddelde hoogste grondwaterstand.
GLG	Gemiddelde laagste grondwaterstand.
Gunstige staat	Van een gunstige staat van instandhouding van een

van instandhouding	soort of habitatype is sprake als de biotische en abiotische omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.
Grondgebonden veehouderij Grondwaterregi me Grondwatertrapp en	Vorm van veehouderij die voor de productie geheel of voor een groot deel afhankelijk is van cultuurgrond. Verloop van de grondwaterstand ten opzichte van het maaiveld in een kalenderjaar. Klassenindeling van het grondwaterstandsniveau, op basis van een bepaalde combinatie van de hoogste en laagste grondwaterstand.
H Habitat Habitatrichtlijn	Kenmerkend leefgebied van een soort. EU-richtlijn (EU-Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992) die als doel heeft het in stand houden van de biodiversiteit in de Europese Unie door het beschermen van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.
Habitatype	Land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische en biotische kenmerken die zowel geheel natuurlijk als halfnatuurlijk kunnen zijn. (= letterlijke definitie die in de Richtlijn staat). OF Beschrijving van tot een bepaald habitatype behorende vegetatietypen, waarbij ook minder goed ontwikkelde vormen zijn aangegeven.
Hokdierbedrijven	Agrarische bedrijven met intensieve veehouderij zijnde varkens, pluimvee, konijnen en/of pelsdieren.
Hydrologie	De leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water in al zijn verschijningsvormen boven, op en in het aardoppervlak.
Hydrologische basis I	Bodemlaag waarboven zich het grondwater bevindt.
Infiltratie	Het indringen van water in de grond.
Instandhouding	Geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding.
Instandhoudings doelstelling	Instandhoudingsdoelstellingen van genoemde habitats en soorten geven aan of de instandhouding moet zijn gericht op louter behoud (handhaving van de huidige situatie) of dat ook herstel moet worden nagestreefd om habitat of soort weer in een gunstige staat van instandhouding te brengen. Herstel in geval van habitatypen betreft zowel uitbreiding oppervlakte als verbetering kwaliteit. In het geval van een herstelopgave voor soorten gaat het om uitbreiding omvang leefgebied, verbetering kwaliteit leefgebied ten behoeve van uitbreiding van de populatie.
Intensieve veehouderij	Niet-grondgebonden veehouderij waarbij het vee geheel of vrijwel geheel in gebouwen wordt gehouden.

K

kavel	Aaneengesloten stuk grond van een gebruiker, bestaande uit meerdere percelen, waarin geen grenzen voorkomen als openbare wegen en waterlopen.
Kwaliteit	De structuurkenmerken en het functioneren van de ecosystemen die tot een habitatype worden gerekend. Structuurkenmerken omvatten bijvoorbeeld aspecten als vegetatiestructuur (verticale structuur) en afwisseling van hoge en lage begroeiingen en open plekken (horizontale structuur), terwijl het onderdeel functie omvat in hoeverre het ecosysteem goed functioneert, oftewel in hoeverre de abiotische en biotische condities dermate op orde zijn dat de verschillende karakteristieke soorten(groepen) in voldoende mate vertegenwoordigd zijn.
Kwel	Het uittreden van grondwater aan het grondoppervlak, in de waterlopen of drains.
L	
M	
Melkveehouderij	Agrarisch bedrijf waar melk- en kalfkoeien gehouden worden.
MER	Milieueffectrapport; dit is een openbaar document waarin een voorgenomen activiteit (landinrichting), de mogelijke alternatieven en de te verwachten gevolgen voor het milieu op een systematische wijze worden beschreven.
Mitigerende maatregelen / mitigatie	Maatregelen die negatieve effecten verminderen of wegnemen.
Monitoring	Het door de tijd blijven volgen van het verloop van de waarde van een of meer grootheden volgens een vastgestelde werkwijze.
MTR	Maximaal toelaatbaar risico (eco-toxicologisch).
N	
Nationaal park	Een natuurgebied van ten minste duizend hectare met een karakteristiek landschap en bijzondere planten en dieren, als zodanig ingesteld door de minister van LNV.
Natuurbeschermingswet 1998	Wet die natuurgebieden beschermt. Bescherming vindt plaats door ingrepen met mogelijke negatieve gevolgen op de instandhoudingsdoelstellingen van het beschermde gebied niet toe te staan, tenzij een vergunning kan worden verkregen.
Natura 2000	Een samenhangend netwerk van leefgebieden en soorten die van belang zijn vanuit het perspectief van de Europese Unie als geheel, ingesteld door de Europese Unie. Op de gebieden is de Vogel- en/of Habitatrichtlijn van toepassing.
Natura 2000-gebied	Gebied behorende tot het Natura 2000 netwerk; in Nederland een gebied beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998, tevens aangewezen en/of aangemeld als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied (art 10a Nb-wet).
Natura 2000-waarden	Habitattypen en (vogel)soorten waarvoor een Natura 2000-gebied wordt aangewezen en waarop de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied

	betrekking hebben.
Nb-wet	Natuurbeschermingswet 1998.
O	
OGOR	Optimaal grond- & oppervlaktewaterregime: de waterstanden of -peilen, fluctuaties, waterkwaliteit, kweldruk, stroming, etc t.b.v. een functie.
Opgroeigebied	Gebied waar een bepaalde soort gedurende een bepaalde levensfase verblijft en zich daar verder ontwikkeld.
Oppervlaktewater	Water dat zichtbaar stroomt door waterloop of over grondoppervlak.
Opstuwing	(Een stroom enz.) door een waterkering tegenhouden
P	
Passende beoordeling	Met een passende beoordeling wordt vastgesteld of door een project, handeling of plan er een kans bestaat op een significant negatief effect. Dit op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, waarbij alle aspecten van het project of een andere handeling op zichzelf én in combinatie met andere activiteiten of plannen worden geïnventariseerd en getoetst.
Prioritair	Voor prioritaire soorten en habitattypen heeft de Europese Unie een bijzondere verantwoordelijkheid voor de instandhouding omdat een belangrijk deel van hun natuurlijke verspreidingsgebied binnen de Europese Unie ligt. Het onderscheid tussen prioritair en niet-prioritair is met name van belang bij de uitvoering en beoordeling van een passende beoordeling.
Profielen	De gehanteerde definitie en afbakening van habitattypen is vastgelegd in zogenoemde Natura 2000-profielen, die voor alle habitattypen (en ook voor soorten) zijn opgesteld. De profielen omvatten de volgende elementen: kenschets (beschrijving, relatief belang), kwaliteit (kenmerken van goede structuur en functie), bijdrage van gebieden, beoordeling landelijke staat van instandhouding, ecologische vereisten, literatuur.
R	
S	
Sense of urgency	Een 'sense of urgency' is toegekend aan kernopgaven als binnen nu en 10 jaar mogelijk een onherstelbare situatie ontstaat. De inschatting is gemaakt dat een kernopgave, en de daaronder liggende verplichting om minimaal de huidige waarden in stand te houden, dan niet meer realiseerbaar zijn. Kernopgaven met een 'sense of urgency' moeten middels (beheers)maatregelen binnen tien jaar op orde zijn gebracht.
Significant effect	Een effect is significant als de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied dreigen te worden aangetast.
Staat van instandhouding	Het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de

Standstill- beginsel	verspreiding en de grootte van de populaties van die soort op het grondgebied van de Europese Unie.
Strooisel	Beginsel dat voorschrijft dat een bepaalde waarde niet mag verslechteren.
Stroomgebied	Onverteerd organisch materiaal op de (bos)bodem
Stuwwal	Gebied waaruit het afstromende water door dezelfde waterloop wordt afgevoerd.
Subtype	Door landijs tot een wal opgestuwde ondergrond
	In een aantal gevallen zijn habitattypen onderverdeeld in zogenaamde subtypen omdat het habitatype een grote ecologische variatie aan ecosystemen omvat, dit wil zeggen verschillende subtypen met een sterk afwijkende soortensamenstelling en/of structuur en functie én/of verschillen met betrekking tot de ecologische vereisten. In de meeste gevallen komt deze ecologische variatie tot uiting in verschillende plantensociologische verbonden waartoe de begroeiingen van de subtypen worden gerekend. Als een habitatype in subtypen is verdeeld, worden de doelen zowel op landelijk en op gebiedsniveau op het niveau van subtypen geformuleerd. Met dien verstande dat als alle subtypen in een concreet gebied voorkomen en ervoor de subtypen geen onderscheid is m.b.t. de inhoud van de doelen dit niet expliciet wordt aangegeven in het doel.
Successiestadium	Een successiestadium heeft betrekking op een levensgemeenschap dat door natuurlijke processen ofwel "successie" overgaat in een andere levensgemeenschap.
T	
TOV	Teeltondersteunende Voorziening
Trendanalyse	Statistische analyse van een reeks van telgegevens
Typische soort	Het profielendocument bevat per habitat(sub)type een tabel met typische soorten. Deze set van typische soorten als geheel is (conform de systematiek van de Europese Commissie) gebruikt bij het beoordelen van de staat van instandhouding (kwaliteit) op landelijk niveau
U	
Uitplaatsen	Het verplaatsen van bedrijven naar een ander gebied ten behoeve van de realisatie van de doelen van het landinrichtingsplan.
Uitspoeling	Het verplaatsen van mineralen naar onbereikbare diepere grondlagen.
V	
Vegetatie	Het ruimtelijk voorkomen van planten in samenhang met de plaats waar zij groeien en in de rangschikking die zij spontaan hebben aangenomen.
Verdroging	Alle nadelige effecten op natuurwaarden als gevolg van een, door menselijk ingrijpen, structureel lagere grond- en/of oppervlaktewaterstand dan de gewenst of als gevolg van de aanvoer van gebiedsvreemd water ter bestrijding van de lagere waterstanden.
Vermesting	Het toevoegen van teveel meststoffen aan de bodem, waardoor het natuurlijk evenwicht in de bodem wordt verstoord.

Versnippering	Schade aan faunapopulaties als gevolg van doorsnijding van het leefgebied door infrastructuur en/of door andere vormen van habitatdoorsnijding.
Verspreiding	Meststoffen en resten van gewasbeschermingsmiddelen worden via grondwater, lucht en/of andere wijze verspreid.
Verstoring	Storen van dieren door lawaai, betreding, licht e.d.
Verstorings- en verslechteringstoets	Toets waarmee wordt nagegaan of door een project, handeling of plan een kans bestaat op een verstoring of verslechtering van een natuurlijke habitat of habitat van een soort dan wel een verstorend effect op een soort. Hiertoe dienen alle relevante aspecten van het project of handeling in kaart gebracht te worden.
Verzuring	Door in regenwater opgeloste verzurende stoffen worden de bodems en het grondwater zuurder.
Vogelrichtlijn	EU-richtlijn (EU-Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979) die tot doel heeft om alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese Unie te beschermen, inclusief en in het bijzonder de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare soorten.
W	
Waterconservering	Het zolang mogelijk vasthouden van gebiedseigen water (regen- of grondwater) in de bodem of boven maaiveld of in het oppervlaktewater. Dit kan in effect hebben op gemiddelde grondwaterstanden en/of situaties bij extreme neerslag.
Waterscheiding	Grens tussen twee stroomgebieden.
WAV	Wet Ammoniak en Veehouderij.
Weidevogelgebied	Door de overheid aangewezen gebied waar een regeling geldt voor bescherming van weidevogels, vanwege het belang van het gebied voor die vogels.
Wetland	Waterrijk natuurgebied. Erkende wetlands genieten speciale bescherming op grond van internationale verdragen.
Wortelzone	De grondlaag waarin de levende wortels van een bepaalde vegetatie aanwezig zijn, meestal beschouwd als de laag waarin het overgrote deel van de wortels zich bevindt.
Z	

4215	Kaartbijlagen
	Kaart 1: Begrenzing van het Natura 2000-gebied
	Kaart 2: Eigendomssituatie
	Kaart 3 bodem en grondwater
4220	Kaart 4 Huidig voorkomen habitattypen
	Kaart 5 Potentie voorkomen habitattypen
	Kaart 6 Huidig voorkomen soorten
	Kaart 7 Potentie voorkomen soorten
	Kaart 8 Bestaand gebruik
4225	Kaart 9 Maatregelen

4230

Bijlagen

Bijlage 2 Overzicht Instandhoudingsdoelstellingen

4240

Letterlijk overgenomen uit aanwijzingsbesluit van het Ministerie van LNV, 2007:

H2310 Psammofiele heide met Calluna en Genista

Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:

Behoud oppervlakte en kwaliteit.

4245

Het habitatype stuifzandheiden met struikhei is over het algemeen van voldoende kwaliteit. Het habitatype komt op veel plaatsen voor in een fraai mozaïek met natte heide en vennen, dankzij het kleinschalige reliëf in het gebied.

H2330 Open grasland met Corynephorus- en Agrostis-soorten op landduinen

4250

Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:

Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Het gebied bestaat voor een groot deel uit dichtgegroeid stuifzand. Het enige deel dat nog actief is (habitatype zandverstuivingen) dient een zodanige omvang te krijgen dat het zonder veel beheer in stand blijft. Daarmee kan ook de soortensamenstelling verbeteren.

4255

H3110 Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten (Littorelletalia uniflorae)

Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:

Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

4260

Het habitatype zeer zwakgebufferde vennen komt voor in het Beuven, het grootste ven in ons land. Dit ven is circa 20 jaar geleden opgeschoond, maar een duurzame waterkwaliteit (buffering) is nog niet gerealiseerd. Het habitatype beslaat momenteel een vrij groot gedeelte van het ven, maar vooral in matig ontwikkelde vorm. Door uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit zal het gebied in de toekomst een zeer grote bijdrage leveren aan het landelijke doel voor het habitatype.

4265

H3130 Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het Littorelletalia uniflorae en/of Isoëto-Nanojuncetea

Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:

Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

4270

Het habitatype zwakgebufferde vennen komt voor in het Beuven (grote oppervlakte) en daarbuiten met matige kwaliteit en een geringe oppervlakte in diverse vennen op de Strabrechtse Heide. Met name voor de Strabrechtse Heide is de kwaliteitsverbetering van toepassing.

4275

H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren

Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:

Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Het habitatype zure vennen komt voor in het ven Hoenderboom.

4280

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix

Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:

Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A).

4285

Het betreft hier één van de gebieden met de grootste oppervlakte aan vochtige heiden, hogere zandgronden (subtype A). De heide is op veel plaatsen in goede kwaliteit aanwezig, maar toch is ook een aanzienlijk deel vergrast. Verbetering van de kwaliteit is zeer kansrijk.

*H91E0 *Bossen op alluviale grond met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)*

Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:

4290

Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (subtype C).

Het habitatype is gedeeltelijk goed ontwikkeld (in de vorm van elzenbroekbos), maar kan op andere plaatsen verbeterd worden (bijvoorbeeld het vogelkers-essenbos).

4295

Letterlijk overgenomen uit aanwijzingsbesluit van het Ministerie van LNV, 2007:

- 4300 *H1831 Drijvende waterweegbree*
Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.
Drijvende waterweegbree is al lange tijd bekend uit het Beuven. Er lijkt hier een duurzame populatie aanwezig te zijn. Daarnaast is de soort ook in de Witte Loop aangetroffen.
- 4305 *A021 Roerdomp*
Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:
Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.
De roerdomp is van oudsher een broedvogel met bijvoorbeeld in 1970 5 paren en 1988 4 paren.
- 4310 Overigens ontbrak de soort geregeld maar sedert 1994 wordt weer jaarlijks gebroed. In de periode 1999-2003 zijn jaarlijks 2-7 paren geteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Brabant ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
- 4315 *A022 Woudaap*
Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:
Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 paren.
- 4320 In 1996 werd de woudaap voor het eerst gemeld. Daarna jaarlijks in de periode 2001-2003 met respectievelijk 1, 3 en 3 paren. Het is één van de weinige jaarlijkse bezette broedplaatsen in Nederland in deze eeuw. Het betreft een relatief geïsoleerde populatie en zowel in het gebied als in de regio is de draagkracht te gering voor een sleutelpopulatie.
- 4325 *A127 Kraanvogel*
Doel en toelichting uit aanwijzingbesluit:
Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensmaximum).
- 4330 De aantallen kraanvogels zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft o.a. een functie als slaapplek voor deze soort. De Strabrechtse Heide & Beuven, de Grootte Peel en de Engbertsdijkerven leveren de grootste bijdrage binnen het Natura2000-netwerk. Trendgegevens van de soort zijn niet beschikbaar. De landelijke staat van instandhouding is zeer ongunstig vanwege de afname van het aantal pleisterplaatsen en het aantal pleisterende vogels, en de toename van de onrust in de overgebleven gebieden. De aantallen in de monitoringsgebieden nemen niet significant af, zodat een herstelopgave op onderdeel populatie in de aangewezen gebieden niet aan de orde is.
- 4335

Bijlage 3.1 Toelichting natuurwaarden (§ 3.2)

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de in het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide aanwezige (voor zover bekend) beschermde, bedreigde en/of zeldzame flora- en faunasoorten per soortgroep. Van de inheemse vogels, zoogdieren en amfibieën en reptielen zijn alle soorten beschermd krachtens de Flora- en faunawet. Van deze soortgroepen zijn alleen de soorten opgenomen die vanaf beschermingsregime 2 of 3 van de flora- en faunawet, alsmede Rode-Lijst-soorten en soorten vallend onder bijlage 2 of 4 van de habitatrichtlijn of bijlage I van de vogelrichtlijn.

Naast de beschermingsstatus wordt van de opgenomen soorten ook vermeld of ze als 'typische soort' zijn aangewezen voor één (of meer) van de voor het Natura2000-gebied kwalificerende habitatype(n). Voor soorten die géén typische soort, maar wel karakteristiek voor een habitatype zijn wordt dit ook aangegeven. Voor de volledigheid zijn in het overzicht ook de aanwezige typische, soorten en vermeldenswaardige karakteristieke soorten opgenomen die niet beschermd, bedreigd of zeldzaam zijn. Zie §3.1.3 voor een toelichting op de typische en overige karakteristieke soorten en hun status.

Toelichting tabellen

Ffw/HR/RL: Beschermingsstatus:

Ffw: soort is beschermd volgens de Flora- en faunawet.

Beschermingsstatus: Ffw1: laagste beschermingsregime, Ffw2: middelste beschermingsregime, Ffw3 hoogste beschermingsregime; strikt beschermd

HR: soort bijlage 2 of 4 van de Europese Habitatrichtlijn; bijlage 4: strikt beschermd; bijlage 2: soort waar voor de bescherming speciale gebieden zijn aangewezen

VR: soort op bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn; bijlage I: strikt beschermd

RL: soort staat op de lijst van bedreigde en kwetsbare soorten van Nederland (volgens de meest recente lijsten) RL-categorie: EB= Ernstig bedreigd, BE=Bedreigd, KW=Kwetsbaar, GE=Gevoelig

Opmerkingen:

IHD : soort behorende tot de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied

T (H.....) : typische soort voor kwalificerende habitatype van het Natura 2000-gebied (habitattypenr.)

K (H.....) : géén typische soort/wel karakteristiek voor een kwalificerend habitatype (habitattypenr.)

Kwalificerende habitattypen:

H2310: Stuifzandheide, H2330: Zandverstuivingen, H3110: Zeer zwakgebufferde vennen,

H3130: Zwak gebufferde vennen, H3160: Zure vennen, H4010_A: Vochtige heide, H91E0_C: Vochtige alluviale bossen,

Bronnen:

Gebruikte bronnen: voor toelichting zie de algemene literatuurlijst van het beheerplan

3.1.1 Florawaarden

Beschermde, bedreigde en zeldzame hogere plantensoorten* incl. de typische soorten van de kwalificerende habitattypen. (*voorkomende typische soorten korstmossen en mossen: zie § 3.2 per habitatype)

Soort	Wetenschappelijke naam	Ffw/HR/RL	opmerkingen
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>	Ffw2, RLBE	T(H4010_A)
Bospaardestaart	<i>Equisetum sylvaticum</i>		T(H91E0_C)
Bruine snavelbies	<i>Rhynchospora fusca</i>	RL GE	K (4010_A)
Buntgras	<i>Corynephorus canescens</i>		T(H2330)
Draadrus	<i>Juncus filiformis</i>	RL KW	
Draadzegge	<i>Carex lassiocarpa</i>	RL KW	K (H3160)
Duizendknoopfonteinkruid	<i>Potamogeton</i>		T(H3130)

	<i>polygonifolius</i>		
Drijvende waterweegbree	<i>Lurion natans</i>	Ffw3, HR2/4, RL KW	IHD / T (H3130)
Dwergviltkruid	<i>Filago minima</i>	RL GE	K (H2310)
Galigaan	<i>Cladium mariscus</i>	RL KW	K
Gesteeld glaskroos	<i>Elatine hexandra</i>		T(H3130)
Gewone dotterbloem	<i>Caltha palustris ssp.pal.</i>	Ffw1	K (H01E0_C)
Gewone veenbies	<i>Trichophorum cespitosum</i>	RL GE	T (H4010_A)
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>	Ffw2 / RL GE	K
Kamgras	<i>Cynosurus cristatus</i>	RL GE	
Klein blaasjeskruid	<i>Utricularia minor</i>		K(H3160)
Kleine veenbes	<i>Oxycoccus palustris</i>	RL KW	K(H4010_A)
Kleine zonnedaauw	<i>Drosera intermedia</i>	Ffw2 / RL GE	K
Klein glidkruid	<i>Scutellaria minor</i>	RL BE	
Klein warkruid	<i>Cuscuta epithymum</i>	RL KW	T(H2310)
Kleinste egelskop*1	<i>Sparganium minimum</i>	RL BE	T(H3130)
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Ffw2,/RL GE	T (H4010_A)
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>	Ffw1	K(H91E0_C)
Kruipbrem	<i>Genista pilosa</i>	RL KW	T(H2310)
Kruipende moerasweegbree	<i>Baldelia ranunculoides =Echinodorus repens</i>	RL KW	T(H3130)
Lavendelheide	<i>Andromeda plifolia</i>	RL KW	K(H4010)
Moerashertshooi	<i>Hypericum elodes</i>	RL KW	T (H3130)
Moerassmele*2	<i>Deschampssia setacea</i>	RL EB	T(H3130)
Moeraswolfsklauw	<i>Lycopodiella inundata</i>	RL KW	K (H4010)
Oeverkruid	<i>Littorella uniflora</i>	RL BE	T(H3110/3110)
Ondergedoken moerasscherm	<i>Apium inundatum</i>	RL KW	K(H3130)
Ongelijkbladig fonteinkruid	<i>Potamogeton gramineus</i>	RL Be	T(H3130)
Pilvaren	<i>Pilularia globulifera</i>		T(H3130)
Ronde zonnedaauw	<i>Drosera intermedia</i>	Ffw2/RL GE	K
Ruig schapengras?*3	<i>Festuca ovina hirsuta</i>		T(H2330)
Stekelbiesvaren = Kleine biesvaren	<i>Isoetes echinospora</i>	RL BE	T(H3110)
Stekelbrem	<i>Genista anglica</i>	RL GE	T(H2310)
Teer quichelheil	<i>Anagallis tenella</i>	RL KW	K
Veelstengelige waterbies	<i>Eleocharis multicaulis</i>		T (H3130)
Vlottende bies	<i>Eleogiton fluitans=Scirpus fluitans)</i>	RL KW	T(H3130)
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Ffw2, RLGE	
Waterlepelkje	<i>Ludwigia palustris</i>	RL EB	K (H3130)

Waterlobelia	<i>Lobelia dortmanna</i>	RL EB	T(H3110)
Wilde gagel	<i>Myrica gale</i>	Ffw2, RL GE	K
Witte snavelbies	<i>Rhynchospora alba</i>	RL GE	K
Witte waterranonkel	<i>Ranunculus ololeucos</i>	RL BE	T(H3130)

Verder kenmerkende algemenere soorten op de Strabrechtse en Lieropsche Heide: struikheide, dopheide, blauwe zegge, geelgroene zegge, dwergzegge, sterzegge, snavelzegge, pilzegge, veenpluis, naaldwaterbies, bleekgele droogbloem, gewone waterbies, witte waterlelie, mattenbies, kleine egelskop, waterpostelein, drijvend fonteinkruid, veldrus e.a.

In het dal van de Kleine Dommeldal: elzenzegge, stijve zegge, moeraszegge, hoge cyperzegge, ijle zegge, blaaszegge, zompzegge, oeverzegge, sterzegge, holpijp, bosbies, veldrus, e.a.

*1Kleinste egelskop is niet recent waargenomen. De laatste waarneming dateert uit periode 1976-1985.

*2Moerasmele is niet recent waargenomen. De laatste literatuurvermelding van een waarneming dateert uit 1998.

*3 Ruig schapegras; niet duidelijk of voorkomend. Bij de vegetatiekartering 2002 (Bakker 2002) staat schapegras (*Festuca ovina*) in de vegetatieopnamen opgenomen; daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de ondersoorten fijn en ruig schapegras (*ssp.hirtula* en *ssp. tenuifolia*).

Bronnen: Buro Bakker 2003, Buskens 1993, 2002, 2003, 2004, Buskens & Zingstra 1987, Iwaco 1998, Natura 2000-beheerplanteam 2009, Smits 2004, Altenburg & Wymenga 1993, Munckof, vd, 2009.

Autochtone bomen en struiken

Soorten	Regionaal van belang
<i>Belangrijke autochtone populaties in het beekdal:</i> zwarte els, es, zwarte bes, wilde gagel, gelderse roos	R
<i>Overige autochtone bomen en struiken in het beekdal:</i> zachte berk, grauwe wilg, sporkehout, wilde lijsterbes, gewone vlier, gewone vogelkers, wilde kamperfoelie, bitterzoet	-
<i>Autochtone (dwerg)struiken op de heide:</i> wilde gagel, kruipbrem, stekelbrem en jeneverbes	R

Beekdal: soorten op basis van beperkte steekproef (10%); rest (90%) van de oude boskernen in het beekdal is nog niet vlakdekkend geïnventariseerd; heide: soorten op basis van literatuuronderzoek; heide is nog niet vlakdekkend geïnventariseerd; terreinen van Brabants Landschap worden in 2009 geïnventariseerd

Wilde gagel en jeneverbes beiden ook van Nationaal belang (beschermd volgens de flora- en faunawet; zie tabel 'beschermde en bedreigde en zeldzame hogere plantensoorten' Bron: Ecologisch adviesbureau Maes & v. Loon 2009.

3.1.2 Faunawaarden

Bedreigde en zeldzame broedvogels in het Natura 2000-gebied (m.u.v. dal van de Kleine Dommel) - broedgevallen vanaf 2004, voor zover bekend

Soort	Ffw/HR/RL	opmerkingen
Blauwborst	VR I	
Boomleeuwerik	VR I	T(H2310/2330)
Boomvalk	RL KW	
Brandgans	VR I	
Bruine kiekendief	VR I	
Dodaars	-	T(H3130)
Geoorde fuut	-	T(3160)
Graspieper	RL GE	
Grauwe	RL GE	

vliegenvanger		
Groene specht	RL KW	
Kerkuil	RL KW	
Kneu	RL GE	
Koekoek	RL KW	
Nachtegaal	RL KW	
Nachtzwaluw	VR I / RL KW	k (hei/bosrand)
Patrijs	RL KW	
Porseleinhoen	VR I / RL KW	
Ransuil	RL KW	
Roerdomp	VR I / RL BE	IHD
Roodborsttapuit		T(H2310)
Slobeend	RL KW	
Snor	RL KW	
Steenuil	RL KW	
Veldleeuwerik	RL GE	T(H2310)
Tapuit	RL BE	T(H2310)
Watersnip	RL BE	
Wespendief	VR I	
Wintertaling	RL KW	T(3160)
Woudaap	VR I / RL EB	IHD
Zomertortel	RL KW	
Zomertaling	RL KW	
Zwarte specht	VR I	

Korhoen: historische broedvogel; in 1979 nog 24 hanen aanwezig in het gebied; Na 1985 is de soort verdwenen t.g.v. verlaten akkerbeheer.

Verder algemene broedvogels als: baardman, bergeend, bosrietzanger, fuut, grauwe gans, kleine karekiet, kleine plevier, kokmeeuw, krakeend, kuifeend, rietzanger, sprinkhaanzanger, rietgors, smient, tafeleend, waterral, wulp, geelgors, grasmus, keep, torenvalk, kwartel, en algemene soorten van bossen en struwelen.

Bronnen: Staatsbosbeheer 20007 (gegevens Beuven: Vogelwerkgroep De Peel), Vogelwerkgroep De Peel 2006 en 2009b en Vogelwerkgroep IVN Geldrop, 2008 en med. J. Smits, Staatsbosbeheer 2009.

Let wel: deze gegevens betreffen alleen Strabrechtse en Lieropsche Heide, Beuven e.o. en de Braakhuizensche Heide. Er waren geen recente broedvogelkartering van het beekdal van de Kleine Dommel/Rul voorhanden. PM

Bedreigde en zeldzame broedvogels in dal van de Kleine Dommel binnen het Natura 2000-gebied Broedgevalen 1994, voor zover bekend.

Soort	Ffw/HR/RL	opmerkingen
Boomklever		T H91E0_C*1
Graspieper	RL GE	
Groene specht	RL KW	
Grote bonte specht		T H91E0_C
Kleine bonte specht		K (loofbos)
Koekoek	RL KW	K H91E0_C
Matkop		T H91E0_C*2

Patrijs	RL KW	
Spotvogel	RL GE	K H91E0_C
Wielewaal	RL KW	K H91E0_C
Zomertortel	RL KW	K (loofbos)
Zwarte specht	VR I	K (loofbos)

Bronnen: mededeling .J.Smits,Staatsbosbeheer 2010 en Kikkert, 1995 (broedvogelkartering oostelijke helft van het beekdal; westelijk deel beekdal binnen Natura 2000-begrenzing niet gekarteerd; géén recentere kartering beschikbaar...

*1 actueel aanwezig (mededeling J. Smits), niet aangetroffen in gekarteerde deel in 1994 (Kikkert 1995),

*2 aanwezig in 1994 (Kikkert 1995), actueel niet aanwezig (mededeling J. Smits)

Bedreigde en zeldzame overige vogelsoorten (niet broedvogels); soorten waarvoor het gebied fungeert als zomer- of winterverblijf, pleisterplaats/slaapplaats tijdens vogeltrektijd (najaar-en/of vogeltrek)

Soort	Ffw/HR/RL	opmerkingen
Aalscholver	-	K
Blauwe kiekendief	VR I/RL GE	
Boerenzwaluw	RL GE	
Bontbekplevier	RL KW	
Draaihals	RL EB	(broedgeval 2001)
Duinpieper	VR I / RL EB	T(H2310) (broedgeval 1992)
Dwergmeeuw	RE EB	
Gele kwikstaart	RL GE	
Goudplevier	VR I / RL VN	
Grauwe kiekendief	VR I / RL EB	
Grauwe klauwier	VR I / RL BE	
Grote zilverreiger	VR I / RL GE	(broedgeval 2004)
Hop	RL VN	
Huismus	RL GE	
IJsvogel	VR I	(broedgeval 2004)
Kemphaan	VR I/RL EB	
Klapekster	RL EB	T(H2310)
Kleine zilverreiger	VR I / RL Ge	
Kleine zwaan	VR I	
Kluut	VR I	
Kraanvogel	VR I	IHD
Kramsvogel	RL Ge	
Lepelaar	VR I	
Matkop	RL GE	
Morinelplevier	VR I	
Noordse stern	VR I	
Oeverloper	RL GE	
Ooievaar	VR I	

Ortolaan	VR I / RL EB	
Pijlstaart	RL BE	
Purperreiger	VR I / RL EB	
Raaf	RL GE	
Rode wouw	VR I	
Roodkopklauwier	RL VN	
Rosse grutto	VR I	
Slechtvalk	VR I / RL GE	
Smelleken	VR I	
Steltkluut	VR I/RL GE	
Tureluur	RL GE	
Visarend	VR I	
Visdief	VR I / RL KW	
Wilde zwaan	VR I	
Zwarte ooievaar	VR I	
Zwarte stern	VR I / RL BE	(broedgeval 2002)
Zwarte wouw	VR I	

Daarnaast algemene soorten als: aalscholver, bonte strandloper, groenpootruiter, grote mantelmeeuw, kleine plevier, kleine strandloper, kolgans, krombekstrandloper, kwartel, toendrarietgans, toppereend, zwarte ruiter, e.v.a.

Bronnen: Staatsbosbeheer 20007, Vogelwerkgroep De Peel 2009a, Natura 2000Beheerplanteam 2009 en www.waarneming.nl

Bedreigde en beschermde zoogdieren

Soort	Ffw / HR / RL	opmerkingen
Eekhoorn	Ffw2	
Gewone dwergvleermuis	Ffw3/HR4	
Overige vleermuizen	Ffw3/HR4	onbekend

(en algemene soorten als aardmuis, bosmuis, konijn, ree, vos, wezel, e.a.)

Bedreigde en beschermde amfibieën en reptielen

Soort	Ffw / HR / RL	opmerkingen
Alpenwatersalamander	Ffw2	
Heikikker	Ffw3/HR4/RLKW	T (H3110/3130/31 60)
Poelkikker	Ffw3/HR4/RLKW	T(H3110/H3130)
Rugstreeppad	Ffw3/HR4/RLGE	
Levendbarende hagedis	Ffw2/RL GE	T (H4010_A)

De heikikker en rugstreeppad komen verspreid over het gebied voor, zich voortplantend in de vennen. De poelkikker komt samen met de middelste groene kikker voor in de vennen en de Witte Loop. De alpenwatersalamander komt voor in het Rondvenneke (Hoenderboomven) en het beekdal van de Kleine Dommel. De levendbarende hagedis komt verspreid over de heide voor. Daarnaast komen de volgende algemene soorten als bruine kikker, gewone pad, groene kikker en kleine watersalamander voor.

Bronnen: Smits 2009 en 2010: mondelinge mededelingen Boswachter monitoring & inventarisatie Staatsbosbeheer, Natura 2000- beheerplanteam 2009, www.waarneming.nl

Insecten

Bedreigde en beschermde dagvlinders

Soort	Ffw / HR / RL	opmerkingen
Gentiaanblauwtje	RL BE	T (H4010_A)
Groentje	-	T (H2310/4010_A).
Groot dikkopje	RL GE	
Heideblauwtje	Ffw3/RL GE	K(H2310/4010_A)
Heidevlinder	RL GE	T(H2310/2330)
Kommavlinder	RL BE	T(H2310)
Spiegeldikkopje	RL KW	K (H4010_A)

(en algemene soorten als oranje zandoogje, hooibeestjes, e.a..)

Een aantal jaren geleden is een kleine populatie van het spiegeldikkopje ontdekt en zijn zwervende exemplaren waargenomen. De laatste 2 jaar (2008/2009) zijn er geen waarneming bekend.

Bronnen: Smits 2009: mondelinge mededelingen Boswachter monitoring & inventarisatie Staatsbosbeheer, Natura 2000-beheerplanteam 2009, www.waarneming.nl

Bedreigde en beschermde libellen

Soort	Ffw / HR / RL	opmerkingen
Bruine winterjuffer	RL BE	T (3130)
Gevlekte witsnuitlibel	Ffw3/HR2,4/RL BE	
Glassnijder	RL KW	
Speerwaterjuffer	RL EB	T (3130)
Tengere pantserjuffer	RL KW	
Venwitsnuitlibel	RL KW	T (3160)
Vroege glazenmaker	RL KW	
Zuidelijke oeverlibel	RL BE	

(+ algemene soorten waaronder Noordse winterjuffer, Zwarte heidelibel,...)

Bronnen: Smits 2009: mondelinge mededelingen Boswachter monitoring & inventarisatie Staatsbosbeheer, Natura 2000-beheerplanteam 2009, www.waarneming.nl, Pontenagel, G.J. v. 1998/'99.

Bedreigde en beschermde Sprinkhanen & Krekels

Soort	Ffw / HR / RL	
Blauwvleugelsprinkhaan	RL KW	T(H2310)
Kustsprinkhaan		K (heide)
Moerassprinkhaan	RL KW	T (H4010_A)
Veldkrekkel	RL BE	K (2310/2330)
Sikkelsprinkhaan	RL GE	Pm

Heidesabelsprinkhaan		T (H4010_ A)
----------------------	--	--------------------

Veldkrekel: kenmerkend voor droge heide; op Strabrechtse Heide nog zeer talrijk (elders zeldzaam geworden). Daarnaast algemeen voorkomend soorten waaronder: krasser, rietsprinkhaan, negertje (karakteristiek voor vochtige heide met pijpenstrootjesvegetatie), gewoon doorntje en zeggedoorntje (beiden kenmerkend voor open venoevers en plagvlakten).
Bronnen: Hermes, 2009, Smits 2009 en 2010: Mondelinge mededelingen Boswachter monitoring & inventarisatie Staatsbosbeheer, Natura 2000-beheerplanteam 2009, www.waarneming.nl.

Beschermde en zeldzame angeldragers (bijen & hommels, wespen en mieren)

Soort	Wetenschappelijke naam	Ffw / RL	
Bastaard rupsendoder	<i>Ammophila campestris</i>		K (heide)*
Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>	Ffw1	
Bijenwolf	<i>Philanthus triangulum</i>		K (2330)
Bruinsprietwespbij	<i>Nomada fuscicornis</i>	RL BE	
Diefmier	<i>Solenopsis fugax</i>	zeldzaam	K (H2310)
Duinsteekmier	<i>Myrmica specioides</i>		K (H2310)
Ericabij	<i>Megachile analis</i>	RL KW, zeer zeldzaam	K (H4010)*
Gewone tubebij	<i>Stelis breviscula</i>	RL KW	
Gewone wegwesp	<i>Anoplius viaticus</i>		K(2330)*
Glanzende gastmier	<i>Formicoxenus nitidulus</i>	Ffw1	
Grote aardhommel	<i>Bombus magnus</i>	Zeldzaam	K (H4010)
Grote mierwesp	<i>Mutua europea</i>	Zeer zeldzaam	K (H4010)
Heidehommel	<i>Bombus humilis</i>	RK BE, zeer zeldzaam	K (H4010)
Heidesteekmier	<i>Myrmica sulcinodis</i>		K (H4010)
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>	Ffw1	
Kleine klokjesbij	<i>Chelostoma campanularum</i>	RL KW	
Matglanswespbij	<i>Nomada similis</i>	RL KW	
Moerassteekmier	<i>Myrmica scabrinodus</i>		K(heide)*
Ranonkelbij	<i>Chelostoma florisomne</i>	RL KW	
Rode steekmier	<i>Myrmica rubra</i>		K(heide)*
Roodharige wespbij	<i>Nomada lathburiana</i>	RL KW	
Veenhommel	<i>Bombus jonellus</i>		K (heidegebied)
Veen(ren)mier	<i>Formica picea</i>		K (4010_A)*
Viltige groefbij	<i>Lasioglossum prasinum</i>		K(2330/2310)*
Vroege wespbij	<i>Nomada leucophthalma</i>	RL KW	
Woekermier	<i>Anergates atratulus</i>	Zeer zeldzaam	K (heidegebied)
Zwartrug bosmier	<i>Formica pratensis</i>	Ffw1	

Zwartsprietwespbij	<i>Nomada flavopicta</i>	RLKW	
In jaren 90 waargenomen #			
Grijze spinnendoder	<i>Pompilus cinereus</i>		K (2330)*
Heide zandbij	<i>Andrena fuscipes</i>	RL KW	K (heidegebied)
Stomptand wespbij	<i>Nomada striata</i>	RL BE	
Wegwesp spec.	<i>Arachnospila spissa</i>		K (open zand)

Kenmerkend voor vochtige heiden (H4010): ericabij (beperkt tot natte (dop)heideterreinen en veengebieden, gerelateerd aan grote dopheidevelden), heidehommel (karakteristiek voor natte heide, gerelateerd aan grote dopheidevelden; recent beneden de grote rivieren alleen van de Strabrechtse Heide), grote aardhommel (karakteristiek voor natte heide, gerelateerd aan grote dopheidevelden; landelijk zeldzaam, maar vrij algemeen in het centrale deel van de Strabrechtse Heide), veenrenmier: (in hoogveengebieden en vochtige heideterreinen; op Strabrecht een brede verspreiding hier niet zeldzaam, met een stabiele populatie, in natte ongestoorde dopheideterreinen; met m.n. in het zuidelijk deel van het gebied). Grote mierwesp is op Strabrecht zeer zeldzaam. Deze landelijk zeldzame en achteruitgaande soort leeft o.a. in nesten van de heidehommel. De heidesteekmier komt voor in vochtige heidevelden met dopheide, struikheide en/of pijpestrootje.

Kenmerkend voor psammofiele heide (H2310): diefmier, duinsteekmier

Kenmerkend voor zandverstuivingen (H2330): bijenwolf: (op zandige terreinen; op Strabrecht overal langs wegen en open zandige plaatsen met metapopulaties o.a. in de zandverstuiving), gewone wegwesp (op Strabrechtse Heide overal langs kanten van zandpaden en open zandige plaatsen;), viltige groefbij: (Kensoort van binnenlandse stuifzanden en zandige heiden), grijze spinnendoder: (op Strabrecht in zandverstuivingen).

Kenmerkend voor heideterreinen: bastaard rupsendoder, kleine rupsendoder: e.a. (op zandpaden en heideterrein); moerassteekmier: (op zand- en heidegrond, ook in het natte *Sphagnum*;), Rode steekmier (op Strabrecht met name in de nattere delen van de heide) e.a. algemene steekmierensoorten. De woekermier is een zeer zeldzame soort die een hoge Europese UICN-status heeft.

#: in jaren 90 waargenomen; niet recent waargenomen t.g.v. lagere inventarisatie-intensiteit en daardoor lagere trefkans de laatste jaren, maar wellicht nog voorkomend.

Bronnen: Munckhof-Heunen & Smits 2003, Smits 2009 en 2010: mondelinge mededelingen Boswachter monitoring & inventarisatie Staatsbosbeheer.

Bedreigde en beschermde nachtvlinders

Soort	Wetenschappelijk naam	Ffw / HR / RL	
Gentiaanvedermot	<i>Stenoptilia pneumonanthus</i>	zeldzaam	K (H4 01 0)
Heidedaguil	<i>Heliothis maritima</i>	Zeer zeldzaam	K (H4 01 0)
Nachtpauwoog	<i>Saturnia pavonia</i>		K (he ide)
Zonnedauwvedermotje	<i>Buckleria paludum</i>	zeldzaam	K (H4 01 0)

De gentiaanvedermot is een landelijk zeldzame soort, die verspreid voorkomt op de binnenlandse zandgronden, vooral op natte heideterreinen met de waardplant. De soort komt

Beschermde soorten (beschermd conform de Flora- en faunawet en/of EG-Habitat- of Vogelrichtlijn); deel hiervan tevens
typische en/of karakteristieke soorten

**Nr
in
sch
em
a**

Wat is deze soort:

Karakteristieke soorten waaronder de typische soorten

- 1a/b a. typische soort / b. overige karakteristieke soort – géén typische soort
Idem én soort op de Rode lijst (maar is niet beschermd volgens de Flora- en
2a/b faunawet)
3a/b Idem én soort op de Rode lijst én beschermd conform de Flora- en faunawet
Idem maar soort staat níet op de Rode lijst maar is wél beschermd conform Flora-
4a/b en faunawet

Overige soorten – géén karakteristieke soorten

- 5 Overige soort, niet karakteristiek en zéker geen typische soort
6 idem, soort op de Rode Lijst
7 idem, soort op de Rode Lijst en beschermd conform Flora- en faunawet
idem, soort staat níet op de Rode lijst maar is wel beschermd conform Flora- en
8 faunawet

Bijlage 3.2 Toelichting habitattypen (§ 3.2)

Kaartbijlage 4 geeft het actuele voorkomen weer van de habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied 'Strabrechtse Heide en Beuven' is aangewezen. In hoofdstuk 3 van het beheerplan wordt het voorkomen van deze kwalificerende habitattypen beschreven. In deze bijlage volgt een toelichting op deze beschrijving en een toelichting op de tot standkoming van de habitatkaart. PM?

3.2.1 Toelichting totstandkoming actuele habitatkaart

Delen in beheer bij Staatsbosbeheer

Voor de delen, die in beheer zijn bij Staatsbosbeheer wordt de basis van de habitatkaart gevormd door de in 2002 uitgevoerde vlakdekkende vegetatie- en florakartering (Buro Bakker, 2003 in opdracht van Staatsbosbeheer). Tijdens deze kartering zijn alléén de terreindelen onderzocht, die op dat moment in eigendom waren Staatsbosbeheer. De door Staatsbosbeheer beheerde terreineigendommen van de Familie Van Alphen zijn in 2002 niet meegenomen bij de kartering. Voor deze terreindelen is de kaart aangevuld met de voorgaande vegetatiekartering van 1992 (Altenburg & Wymenga, 1993).

De in 2002 (Buro Bakker 2003) dan wel 1992 (Altenburg & Wymenga, 1993) gekarteerde lokale vegetatietypen (locale typologie) is vertaald naar de Staatsbosbeheer(SBB)typologie (volgens de Catalogus Bedrijfssturing) en de vegetatietypen zoals gehanteerd in de 'Vegetatie van Nederland (VVN)' (Stortelder, Schaminée & Hommel, 1999 en Schaminée, Weeda & Westhof, 1995). De SBB- en VVN-vegetatietypen zijn via een iteratio-programma toegedeeld aan de habitattypen waartoe ze behoren volgens 'Profiel documenten habitattypen' (Min v. LNV, versie september 2008).

Op basis van expert judgement is hierna een correctieslag doorgevoerd, mede op basis van randvoorwaarden gesteld in de profiel documenten van LNV. Zo zijn de vochtige heiden handmatig gecorrigeerd doordat met pijpestrootje of bochtige smeie vergraste heide slechts onder beperkte voorwaarden (oppervlaktecriteria) mag meetellen. Daarnaast zijn de vennen en stuifzanden handmatig gecorrigeerd. PM?. Bij de correctieslag is gebruik gemaakt van de volgende informatie:

vlakdekkende terreinverkenning 2009: door het Natura 2000-beheerplanteam, in aanwezigheid van terreinbeheerders en kenners in juli en september 2009 uitgevoerde vlakdekkende quick-scan van alle vennen en hun ruime omgeving (bron: 'Natura 2000-Beheerplanteam, 2009') informatie van de terreinbeheerder (mededeling Staatsbosbeheer, Boswachter I&M, J. Smits) luchtfoto's 2006/2008/2009 pm

Delen in beheer bij Brabants Landschap en Bosgroep Zuid Nederland:

In de overige terreindelen, in beheer bij het Brabants Landschap (Braakhuizensche Heide en Hubertusbossen) dan Bosgroep Zuid Nederland (Beuven e.o. beheerd namens eigenaar gemeente Someren) heeft geen vlakdekkende vegetatiekartering plaatsgevonden. De kaart is hier tot stand gekomen op basis van beschikbare informatie en expert judgement.

Allereerst zijn de begroeiingen die er in het kader van de instandhoudingsdoelen niet toe doen (dennenbossen, weilanden, parkeerplaatsen etc.) er uit geselecteerd op basis van 'Economische boekhouding van Nederland' (PM BRON-> HANS.); deze slag is gecontroleerd aan de hand van de recent luchtfoto (2009).

Voor de resterende terreindelen, waar wel kwalificerende habitattypen van heiden en vennen voorkomen, is de kaart vervolgens gemaakt op basis van expert judgement. Hierbij is de aanwezigheid van vegetatietypen, die volgens de profiel documenten gerekend wordend tot de kwalificerende habitattypen, bepaald op basis van de volgende bronnen:

vlakdekkende terreinverkenning 2009; zie hierboven voor toelichting (bron: 'Natura 2000-Beheerplanteam, 2009');

informatie van de terreinbeheerders (M. de Bijl en M. Fliervoet van het Brabants Landschap en R. vd. Burg van Bosgroep Zuid Nederland);

luchtfoto's 2006/2008/2009;

specifiek m.b.t. Beuven: beschrijving in 1993 aanwezige vegetatietypen (Buskens, 1993);

Pm?(Taken 2003?)

Vochtige alluviale bossen in het dal van de Kleine Dommel slechts deels in beeld:

In het beekdal liggen vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (habitatttype H91E0_C). Bij de vlakdekkende vegetatiekartering van 2002 (Buro Bakker 2003) is slechts het beekdal ten oosten van de beek gekarteerd. Die bossen kunnen volgens hierboven beschreven slag de ligging van de habitattypen bepaald worden. Ook ten westen van de beek liggen echter bosjes, die mogelijk tot het habitattype H91E0_C gerekend mogen worden. Deze bosjes zijn op dit moment onvoldoende in beeld. Hier zal een aanvullend terreinbezoek plaatsvinden in het goede vegetatie seizoen (voorjaar 2010) voor het in beeld brengen van de aanwezige habitattypen.

Overzichtstabellen vegetaties per habitattype

In deze bijlage zijn overzichtstabellen opgenomen waarin alle in N2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven aanwezige vegetatietypen, toegekend aan de kwalificerende habitattypen: zie Y.2 'Kwalificerende vegetaties habitattypen (Instandhoudingsdoelen)' In deze tabellen is tevens de vertaalsleutel typologie Vegetatie van Nederland -> Staatsbosbeheertypologie -> lokale typologie opgenomen, alsmede de mate van ontwikkeling van het vegetatietype. Van de overige habitattypen, vegetaties behorende tot habitattypen, die niet tot de instandhoudingsdoelen van het Natura2000-gebied behoren, is een overzicht opgenomen in Y.3 'vegetaties overige - niet kwalificerende habitattypen'.

3.2.2 Kwalificerende vegetaties Habitattypen (Instandhoudingsdoelen)

Aanwezige vegetatietypen behorend tot de kwalificerende habitattypen:

In onderstaande tabellen zijn de op de Strabrechtse Heide en Beuven (Natura 2000-gebied) voorkomende vegetatietypen opgenomen, welke zijn toegekend aan de habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen.

Zie onderstaand kader voor een algemene toelichting op de tabellen m.b.t. de vegetatietypologie.

Toelichting tabellen - vegetatietypen/typologie

VVN: Vegetatietypologie en codering volgens de 'Vegetatie van Nederland (Stortelder, Schaminée & Hommel, 1999)

SBB: Staatsbosbeheer, typologie volgens catalogus bedrijfssturing

Locale typologie: Gekarteerde delen Staatsbosbeheer:

2002: Buro Bakker: Vegetatiekartering Strabrechtse en Lieropsche Heide 2002 (Buro Bakker, 2003)

1992: Altenburg & Wymenga: Vegetatie van object STRabrecht 19920 (Altenburg & Wymenga, 1993)

(1992 alleen als aanvulling op de niet in 2002 gekarteerde eigendommen van Van Alphen) PM

Overig: Terreindelen Gemeente Someren (Beuven e.o.) en Brabants Landschap (Braakhuizensche Heide en Hubertusbossen e.o.) Expert Judgementbepaling

aanwezigheid vegetatietypen op basis van:

*1: met betrekking tot Beuven litatuurbeschrijving aanwezige vegetatietypen uit 1993:

(Buskens, R.F.M., 1993)

*2: Vlakdekkende terreinonderzoek 2009 'Quick-scan vennen e.o. Natura 2000-gebied (bron: Natura2000 Beheerteam 2009)

PM?

G/M: Goed/Matig ontwikkeld vegetatietype (volgens profielendocumenten Min. Van LNV, 2008)

Tabel 3.2.1 Vegetatietypen Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide behorend tot de habitattypen **Stuifzandheiden met struikheide (H2310)** en **Zandverstuivingen (H2330)**

Habitattypen Vegetatietypen Vegetatie van Nederland (VVN) Nederlandse naam - Wetenschappelijke naam	Typologie VVN				

Stuifzandheiden met struikheide – H2310					
Associatie van Struikhei en Stekelbrem, typische subassociatie (<i>Genisto anglicae-Callunetum typicum</i>)	20 Aa 1b				
Associatie van Struikhei en Stekelbrem, subassociatie met Cladonia's (<i>Genisto anglicae-Callunetum cladonietosum</i>)	20 Aa 1a				
Associatie van Struikhei en Stekelbrem, subassociatie met Tandjesgras (<i>Genisto anglicae-Callunetum typicum</i>)	20 Aa 1d				
Alleen kwalificerend mits in mozaïek met zelfstandige vegetaties; daarbij alle matige vegetaties maximaal 20% uitmakend van het habitatype én afzonderlijke vegetaties maximaal 1 aaneengesloten ha groot (profielendocument H2310):					
Rompgemeenschap met Bochtige smeie van de Klasse der heischrale graslanden /de Klasse der droge heide (<i>RG Deschampsia flexuosa-[Nardetea/Calluno-Ulicetea]</i>)	19- RG 2- [19 /2 0]				
Overgangsvorm H2310 => ander Habitatype					
H2310 => H4010 Associatie van Struikhei en Stekelbrem, typische subassociatie (<i>Genisto anglicae-Callunetum typicum</i>) overgang naar <i>Ericetum tetralicis</i>	20 Aa 1b => 11 Aa 2				
H2310 => H4010 Associatie van Struikhei en Stekelbrem, subassociatie met Tandjesgras (<i>Genisto anglicae-Callunetum typicum</i>) overgang naar <i>Ericetum tetralicis</i>	20 Aa 1d => 11				

	Aa 2				
(-) => H2310 Duin-Struisgrasassociatie, typische subassociatie (<i>Festuco-Galietum veritipicum</i>) overgang naar Associatie van Struikhei en Stekelbrem (<i>Genisto anglicae-Callunetum typicum</i>)	14 Bb 2a => 20 Aa 1				
Zandverstuivingen -H2330					
Associatie van Buntgras en Heidespurrie (<i>Spergulo-Corynephoretum</i>)	14 Aa 1				
Associatie van Buntgras en Heidespurrie, soortenarme subassociatie. (<i>Spergulo-Corynephoretum Inops</i>)	14 Aa 1a				
Associatie van Buntgras en Heidespurrie, subassociatie met Cladonia's (<i>Spergulo-Corynephoretum Cladonietosum</i>)	14 Aa 1b				
Derivaatgemeenschap met Grijs kronkelsteeltje van de Klasse der droge graslanden op zandgrond (<i>DG Campylopus introflexus-[Koelerio-Corynephoretea]</i>)	14- DG 1- [14]				
Rompgemeenschap met Gewoon struisgras en Gewoon biggekruid van de Struisgras-orde (<i>RG Agrostis capillaris-Hypochaeris radicata [Trifolio Festucetalia ovinae]</i>)	14- RG 6- [14 B]				
Mits in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H2330					
Vegetatieloos (kale grond op zand)	-				
Overgangsvorm H2330 => ander Habitatype					
H2330 => (H2310) Associatie van Buntgras en Heidespurrie (<i>Spergulo-Corynephoretum</i>) overgang naar Struikheideorde (<i>Calluno-Ullicetea</i>)	14 Aa 1= > 20 A				
H2330 => (H6230) Rompgemeenschap met Gewoon struisgras en Gewoon biggekruid van de Struisgras-orde (<i>RG Agrostis capillaris-Hypochaeris radicata [Trifolio Festucetalia ovinae]</i>) overgang naar Verbond der Heischrale graslanden (<i>Nardo Galion saxatilis</i>)	14- RG 6- [14 B] => 19				

	Aa				
(H6230).=> H2330 Verbond der Heischrale graslanden (<i>Nardo-Galion saxatilis</i>) overgang naar Rompgemeenschap met Gewoon struisgras en Gewoon biggekruid van de Struisgras-orde (<i>RG Agrostis capillaris-Hypochaeris radicata</i> [<i>Trifolio Festucetalia ovinae</i>])	19 Aa. => 14- RG 6- [14 B]				

Toelichting vegetatietypen (volgens Buro Bakker 2002):

H2310:

Toelichting vegetaties, kwalificeren in mozaïek met zelfstandige vegetaties; daarbij alle matige vegetaties maximaal 20% uitmakend van het habitatype én afzonderlijke vegetaties maximaal 1 aaneengesloten ha groot (profielendocument H2310). Een deel van de vochtige heide is vergrast met bochtige smele (*Deschampsia flexuosa*). Deze vergraste delen mogen daardoor op de habitatkaart alleen meetellen indien in mozaïek met vegetaties van de Associatie van Struikhei en Stekelbrem (welke zelfstandig kwalificeren), indien ze een niet te grote oppervlakte beslaan (20% grens in totaal en < 1 ha per vegetatie). Grote aaneengesloten begroeiingen met bochtige smele tellen daardoor niet mee met het habitatype en staan derhalve niet op de kaart al habitatype H2310.

Tabel 3.2.2 Vegetatietypen Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide behorend tot de habitatypen: **Zeer zwak gebufferde vennen (H 3110), Zwak gebufferde vennen (H3130) en Zure vennen (H3160)**

Habitattypen Vegetatietypen Vegetatie van Nederland (VVN) Nederlandse naam - <i>Wetenschappelijke naam</i>	Typologie VVN				
Zeer zwak gebufferde vennen (H 3110)					
Associatie van Biesvaren en Waterlobelia, subassociatie met Kleine biesvaren (<i>Isoeto-Lobelieta isoetetosum</i>)	6A a1a				
Associatie van Biesvaren en Waterlobelia, subassociatie met Veelstengelige waterbies (<i>Isoeto-Lobelieta eleocharitetosum</i>)	6A a1 b				
Alleen in mozaïek meetellend met zelfstandige vegetaties van H3110:					

Rompgemeenschap met Oeverkruid van de Oeverkruid-klasse (<i>RG Littorella uniflora</i> -[<i>Littorelletea</i>])	6- RG 1- [6]				
RG met Veelstengelige waterbies en Veenmos van de Oeverkruidklasse/de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]</i>)	6- RG 3- [6/ 10]				
RG Knolrus en Veenmos van de Oeverkruid-klasse /de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]</i>)	6- RG 4- [6/ 10]				
vegetatieloos					
Zwak gebufferde vennen (H3130)					
RG met Oeverkruid van de Oeverkruid-klasse (<i>RG Littorella uniflora</i> -[<i>Littorelletea</i>] (zelfstandig kwalificerend)	6- RG 1- [6]				
Associatie van Ongelijkbladig fonteinkruid { <i>Echinodoro-Potametum graminei</i>)	6A b1				
Associatie van Kleinste egelskop (<i>Sparganietum minimi</i>)	6A b2				
Pilvaren-associatie (<i>Pilularietum globuliferae</i>)	6A c1				
Associatie van Vlottende bies (<i>Scirpetum fluitans</i>)	6A c2				
Associatie van Veelstengelige waterbies (<i>Eleocharitetum multicaulis</i>)	6A c3				
Naaldwaterbies-associatie (<i>Littorello-Eleocharitetum acicularis</i>)	6A d1				
Associaties allen vallend onder H3130 – Verbond ook ? :Verbond met Waternavel en Stijve moerasweegbree (<i>Hydrocotyle</i>	6A c				

<i>Baldellion)</i>					
Zelfstandig kwalificerend, mits niet in mozaïek met H3110					
RG met Veelstengelige waterbies en Veenmos van de Oeverkruidklasse/de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]</i>)	6- RG 3- [6/ 10]				
Alleen in mozaïek meetellend met zelfstandige vegetaties van H3130:					
RG met Duizendknoopfonteinkruid van de Oeverkruid-klasse (<i>RG Potamogeton polygonifolius-[Littorelletea]</i>)	6- RG 2- [6]				
RG met Knolrus en Veenmos van de Oeverkruidklasse /de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum-[Littorelletea/Scheuchzerietea]</i>)	6- RG 4- [6/ 10]				
RG met Snavelzegge van de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Carex rostrata-[Scheuchzerietea]</i>)	10- RG 2- [10]				
vegetatieloos					
Zure vennen (H3160)					
Waterveenmosassociatie (<i>Sphagnetum cuspidate-obesi</i>)	10 Aa 1				
Derivaatgemeenschap met Witte waterlelie van de Klasse der hoogveenslenken (<i>DG Nymphaea alba-[Scheuchzerietea]</i>)	10- DG 2- [10]				
Zelfstandig kwalificerend mits in vennen:					
Associatie van Draadzegge en Veenpluis (<i>Eriophoro-Caricetum lasiocarpae</i>)	10 Ab 1				
Zelfstandig kwalificerend, mits in					

vennen en niét droogvallend:					
Associatie van Veenmos en Snavelbies (<i>Sphagno-Rhynchosporium</i>)	10 Aa 2				
RG Witte snavelbies-[Snavelbies-verbond] (<i>RG Rhynchospora alba</i> -[<i>Rhynchosporion albae</i>])	-				
Zelfstandig kwalificerend, mits niet in mozaïek met H3130:					
Rompgemeenschap met Knolrus en Veenmos van de Oeverkruidklasse /de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Juncus bulbosus-Sphagnum</i> -[<i>Littorelletea/Scheuchzerietea</i>])***	6- RG 4- [6/ 10]				
Alleen in mozaïek meetellend met zelfstandige vegetaties van H3160:					
RG met Veelstengelige waterbies en Veenmos van de Oeverkruidklasse/de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Eleocharis multicaulis-Sphagnum</i> -[<i>Littorelletea/Scheuchzerietea</i>])	6- RG 3- [6/ 10]				
RG met Waterveenmos van de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Sphagnum cuspidatum</i> -[<i>Scheuchzerietea</i>])	10- RG 1- [10]				
RG met Snavelzegge van de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Carex rostrata</i> -[<i>Scheuchzerietea</i>])	10- RG 2- [10				

RG met Veenpluis en Veenmos van de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Eriophorum angustifolium-Sphagnum-[Scheuchzerietea]</i>)	10-RG 3-[10]				
RG met Pijpestrootje en Veenmos van de Klasse der hoogveenslenken (<i>RG Molinia caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea]</i>)	10-RG 4-[10]				
RG met Wilde gagel van de Klasse der hoogveenbulten en natte heiden (<i>RG Myrica gale-[Oxycocco-Sphagnetes]</i>)	11-RG 3-[11]				
RG Klein blaasjeskruid-[Klasse der hoogveenslenken] (<i>RG Utricularia minor-[Scheuchzerietea]</i>)	-				
RG Gewone waterbies-Veenmos-[Klasse van hoogveenslenken] <i>RG Eleocharis palustris-Sphagnum-[Scheuchzerietea]</i>	-				
vegetatieloos					

Toelichting vegetatietypen

*1 toekenning op basis van Buskens 1993

*2 toekenning op basis van Quick-scan vennen N2000-gebied Strabrechtse Heide (bron: 'Natura2000 Beheerplanteam, 2009')

Tabel 3.2.3 Vegetatietypen Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven behorend tot het habitatype **Vochtige heide (hogere zandgronden) (H4010_A)**

Habitattypen Vegetatietypen Vegetatie van Nederland (VVN) Nederlandse naam - <i>Wetenschappelijke naam</i>	Typologie VVN				
Vochtige heide (hogere zandgronden) (H4010_A) – zelfstandige vegetaties:					
Associatie van Gewone dopheide (typische subassociatie) <i>Ericetum tetralicis typicum</i> ,	11 Aa 2c				
Associatie van Gewone dopheide (subassociatie met Gevlekte orchis) <i>Ericetum tetralicis orchitosum</i> / RG met Pijpestrootje van de klasse der hoogveenbulten en natte heide (<i>RG Molinea caerulea-[Oxycocco-Sphagnetea]</i>)	11 A2 e / 11- RG 2- [11]				
Alleen kwalificerend mits in mozaïek met zelfstandige vegetaties; daarbij alle matige vegetaties maximaal 20% uitmakend van het habitatatype én afzonderlijke vegetaties maximaal 1 aaneengesloten ha groot (profielendocument H4010):					
RG met Pijpestrootje van de klasse der hoogveenbulten en natte heide (<i>RG Molinea caerulea-[Oxycocco-Sphagnetea]</i>)	11- RG 2- [11]				
RG met Pijpestrootje van de klasse der hoogveenbulten en natte heide / RG met Pijpestrootje en Veenmos van de klasse der hoogveenslenken (<i>RG Molinea caerulea-[Oxycocco-Sphagnetea]</i> / <i>RG Molinea caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea]</i>)	11- RG 2- [11] / 10- RG 4- [10]-				
RG met Pijpestrootje en Veenmos van de klasse der hoogveenslenken (<i>RG Molinea caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea]</i>)	10- RG 4- [10] (11				

Toelichting vegetatietypen (volgens Buro Bakker 2002):

Toelichting locale typologie

H211: Associatie van Gewone dopheide; H211a te rekenen tot SBB-type

H211g: goed ontwikkelde vorm van *Ericion tetralicis*; te rekenen tot SBB-type 11A2e

(Associatie van Gewone dopheide, subassociatie van Gevlekte orchis) + SBB-type RG

Pijpestrootje-Veenmos (Klasse der hoogveenbulten en natte heide)

H213a: Associatie van Gewone dopheide + overgang naar Klasse der hoogveenslenken (*Ericetum tetralicis Sphagnetosum* + overgang *Scheuchzerietea*); In het gebied echter RG *Molinea caerulea-Sphagnum-[Scheuchzerietea]*)

H292H – overgang HT4010/2310 -> ? gearceerd op de kaart?

H292j – overgang HT naar niet kwalificerend habitatype ? gearceerd op de kaart?

Toelichting vegetaties, kwalificeren in mozaïek met zelfstandige vegetaties; daarbij alle matige vegetaties maximaal 20% uitmakend van het habitatype én afzonderlijke vegetaties maximaal 1 aaneengesloten ha groot (profielendocument H4010). Een deel van de vochtige heide is vergrast met pijpestrootje (*Molinea caerulea*). Deze vergraste delen mogen daardoor op de habitatkaart alleen meetellen indien in mozaïek met vegetaties van de Associatie van Gewone dopheide (welke zelfstandig kwalificeren), indien ze een niet te grote oppervlakte beslaan (20% grens in totaal en < 1 ha per vegetatie). Grote aaneengesloten pijpenstrootjesbegroeiingen tellen daardoor niet mee met het habitatype en staan derhalve niet op de kaart als habitatype H4010.

Tabel 3.2.4 Vegetatietypen Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide behorend tot het habitatype **Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (H91E0_C)**

Habitattypen Vegetatietypen Vegetatie van Nederland (VVN) Nederlandse naam - <i>Wetenschappelijke naam</i>	Typologie VVN				
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) - H91E0_C					
Elzenbroekbossen					
Elzenzegge-Elzenbroek (typische subassociatie) <i>Carici elongatae-Alnetum typicum</i>	39 Aa 2a				
Elzenzegge-Elzenbroek (subassociatie met Framboos) <i>Carici elongatae-Alnetum rubetosum idaei</i>	39 Aa 2d				
RG met Moeraszegge van het Verbond der elzenbroekbossen	39- RG				

<i>RG Carex acutiformis-[Alnion glutinosae]</i>	3- [39 Aa]				
RG met Grote brandnetel van het Verbond der elzenbroekbossen <i>RG Urtica dioica-[Alnion glutinosae]</i>	39- RG 4- [39 Aa]				
Onbeschreven RG van het Verbond der elzenbroekbossen (locale typologie: Verruigd elzenbroek, grazige, vervuilde vorm)	-				
Vogelkers-Essenbossen					
Vogelkers-Essenbos <i>Pruno-Fraxinetum</i>	43 Aa 5				
H91E0_C/- (Mengvorm met vegetatie niet tot H91E0_C behorend)					
RG met Grote brandnetel van het Onderverbond der vochtige Elzen-Essenbossen <i>RG Urtica dioica-[Circaeo-Alnenion]</i>	43- RG 3- [43 Aa] /-				

Toelichting vegetatietypen (volgens Buro Bakker 2002):

B113g: te rekenen tot SBB-type 39A-d (RG Grote brandnetel (verbond der elzenbroekbossen); maar beter te beschouwen als onbeschreven RG. Ook mee tellend bij HT?;
B515h: te rekenen tot SBB-type 43B-d (RG Moerasspirea (Verbond van Els en Es) + SBB type 8-f (RG Rietgras (Rietklasse); dus slechts deels tot kwalificerende Habitattypen behorend. Niet mee tellend /uit de tabel?

3.2.3 vegetaties overige habitattypen, niet behorend tot de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide en Beuven

Tabel 3.2.5 Vegetatietypen Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide te rekenen tot Habitattypen, niet behorende tot de Instandhoudingsdoelen (Niét-kwalificerende habitattypen)

Habitattypen Vegetatietypen Vegetatie van Nederland (VVN)	Typ olo gie VV N				
---	---	--	--	--	--

HT 7150 – Pioniervegetaties met snavelbiezen				
Associatie van Moeraswolfsklauw en Snavelbies <i>Lycopodio-Rhynchosporium</i>	11 Aa 1			
H91D0 - Hoogveenbossen				
Zompzegge-Berkenbroek <i>Carici curate-Betulum pubescentis</i>	40 Aa 2b			
Rompgemeenschap met Wilde gagel van het Verbond der berkenbroekbossen <i>RG Myrica gale-[Betulion pubescentis]</i>	40 RG 1- [40 Aa]			
RG van Pijpenstrootje van het Verbond der berkenbroekbossen (<i>RG Molinia caerulea-[Betulion pubescentis]</i>)	40 RG 2- [40 Aa]			
RG van Gewone braam van het Verbond der berkenbroekbossen (<i>RG Rubus fruticosus-[Betulion pubescentis]</i>)	40 RG 3- [40 Aa]			
RG <i>Betulion pubescentis</i> (<i>RG -[Betulion pubescentis]</i>)	-			
H9190 Oude eikenbossen				
Kwalificerend mits oude bosgroeiplaats < 1850:				
Berken-Eikenbos, diverse subassociaties	42 Aa 1a, b,			

	d ,a			
H6230 – Heischrale graslanden				
alleen kwalificerend indien in mozaïek met zelfstandige vegetaties				
Rompgemeenschap van Borstelgras (<i>RG Nardus stricta</i> -[<i>Nardetea</i>])	19- RG 1- [19]			
Mits bochtige smele < 20%: Associatie van Liggend walstro en schapegras (<i>Galio hercynici-Festucetum ovinae</i>)	19 Aa 1			
HT 6410 Blauwgrasland Junco Molinion				
Veldrusassociatie (en subassociaties hiervan)	16 Ab 1			

3.2.4 Overige vegetaties – niet gerekend tot de kwalificerende e.a. habitattypen

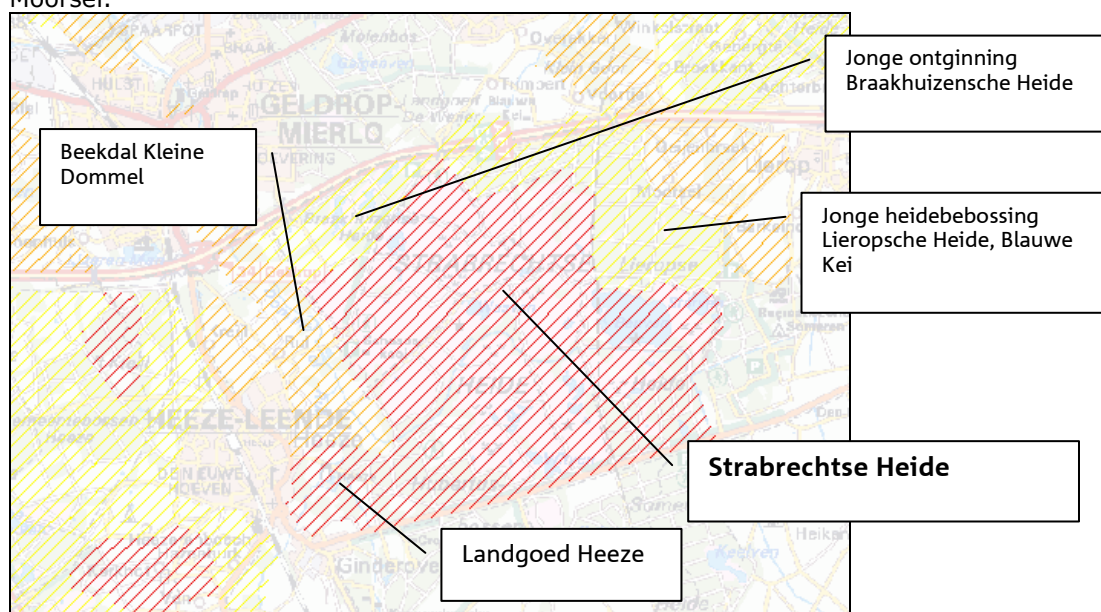
Overige vegetaties betreffen enerzijds open, lage begroeiingen bestaande uit akkers (kruidentakertjes op de heide) en droge en vochtige graslandvegetaties. Daarnaast bevinden zich verspreid over het gebied en/of langs de rand moerasvegetaties en opgaande begroeiingen (wilgenstruweel, niet kwalificerende voedselrijke bossen en droge naald- en gemengde bossen en bosjes).

Bron kaartjes en informatie in deze bijlage: Provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW-kaart): <http://brabant.esrinl.com/chw/>

Historische Geografie

Cultuurhistorisch waardevolle vlakken

Het Strabrechtse Heidegebied (zeer hoog gewaardeerd op de CHW-kaart) kent cultuurhistorisch gezien een samenhang met het landgoed kasteel Heeze (zeer hoog gewaardeerd), met het beekdal van de Kleine Dommel of Rul (hoog gewaardeerd) en met de omliggende jonge heidebebossingen en ontginningen in de gebieden Braakhuizensche Heide, Blauwe Kei en Lieropsche Heide (redelijk hoog gewaardeerd), De Weijer en Meerven en met de akkercomplexen bij Moorsel.

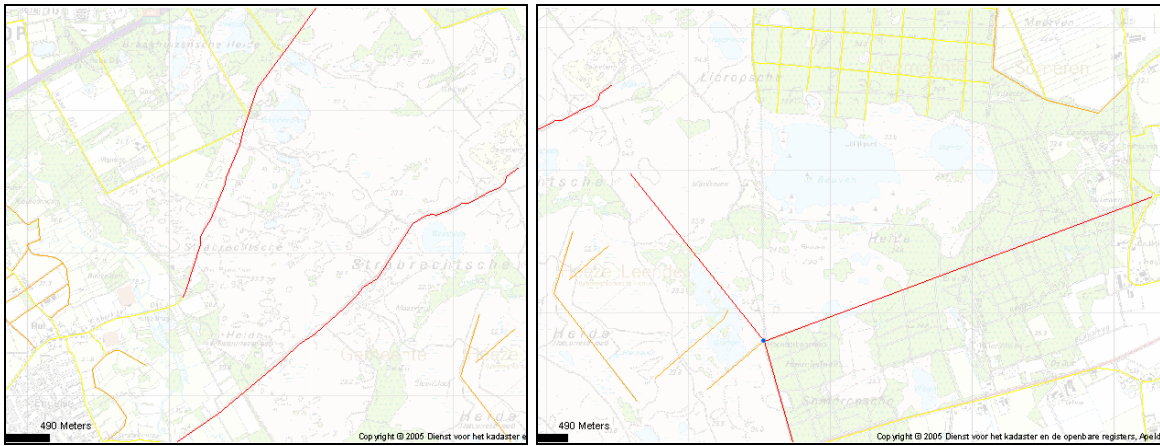

Historische geografie – vlakken met waardering (bron: provinciale CHW-kaart).

Waardering: Rood: zeer hoog; Oranje: hoog; Geel; Redelijk hoog

Cultuurhistorisch waardevolle lijnen en historische bouwkunst

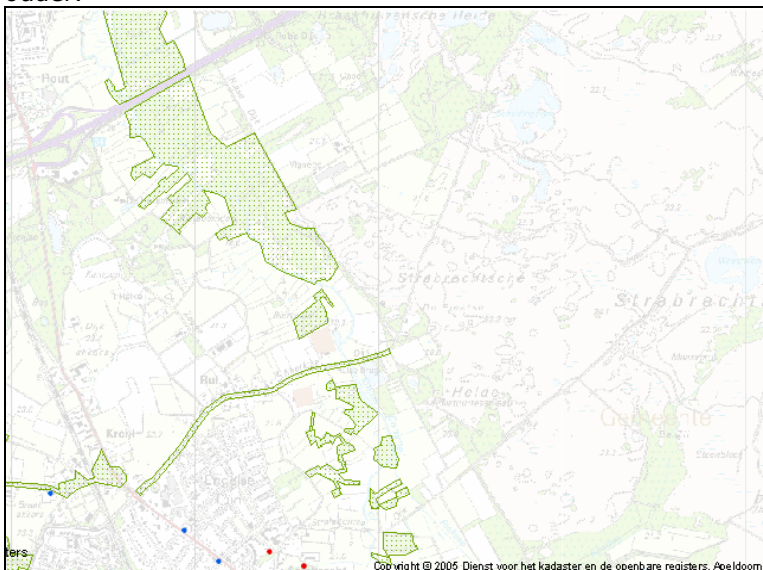
In het gebied staat de oude grenspaal Hoenderboom, die vanwege het cultuurhistorisch belang onder 'historische bouwkunst' valt volgens de CHW-kaart (aangeduid als MIP: Monument Inventarisatie Project). Deze grenspaal die stamt uit de periode 1700-1800 bevindt zich op het grenspunt van 5 gemeenten (thans 4) waar vroeger de grenzen van Heeze, Mierlo, Lierop, Someren en Sterksel bij elkaar kwamen. Voor een deel zijn deze grenzen nog zichtbaar in de vorm van wegen, greppels en wallen. Midden over de heide lopen zandwegen, die onderdeel waren van de oude landwegen tussen Heeze en Mierlo en tussen Heeze en Lierop. De zandpaden in verlengde van de Mierlose Dijk en Strabrechtse Dijk zijn 'zeer hoog' gewaardeerd als historisch geografische lijn op de provinciale CHW-kaart. Vanaf ca. 1830 werden delen van de woeste gronden door de gemeenten verkocht aan particulieren. Op een aantal plekken (resten van) greppels en wallen van vroegere eigendomsgrenzen (waaronder de blauwe en witte kei) en van mislukte ontginningen uit de periode 1880-1920.

4755 *Historische geografie – lijnen (waardering: rood: zeer hoog ; oranje Hoog, Geel redelijk hoog. en historische bouwkunst (Blauwe punt: MIP: Hoenderboompaal)*

Historisch groen

4760 *Historisch groen beekdal van de Kleine Dommel ('zeer hoog gewaard')'bos, houtwallen en lanen Kleine Dommel of Rul' dateert overwegend uit de periode 1850-1920, maar is deels ook ouder.*

4765 *Historisch groen in Beekdal Kleine Dommel/Rul*

Archeologische waarden

De oudste menselijke sporen op de Strabrechtse Heide stammen uit het Mesolithicum (8000-3500 v.Chr.).

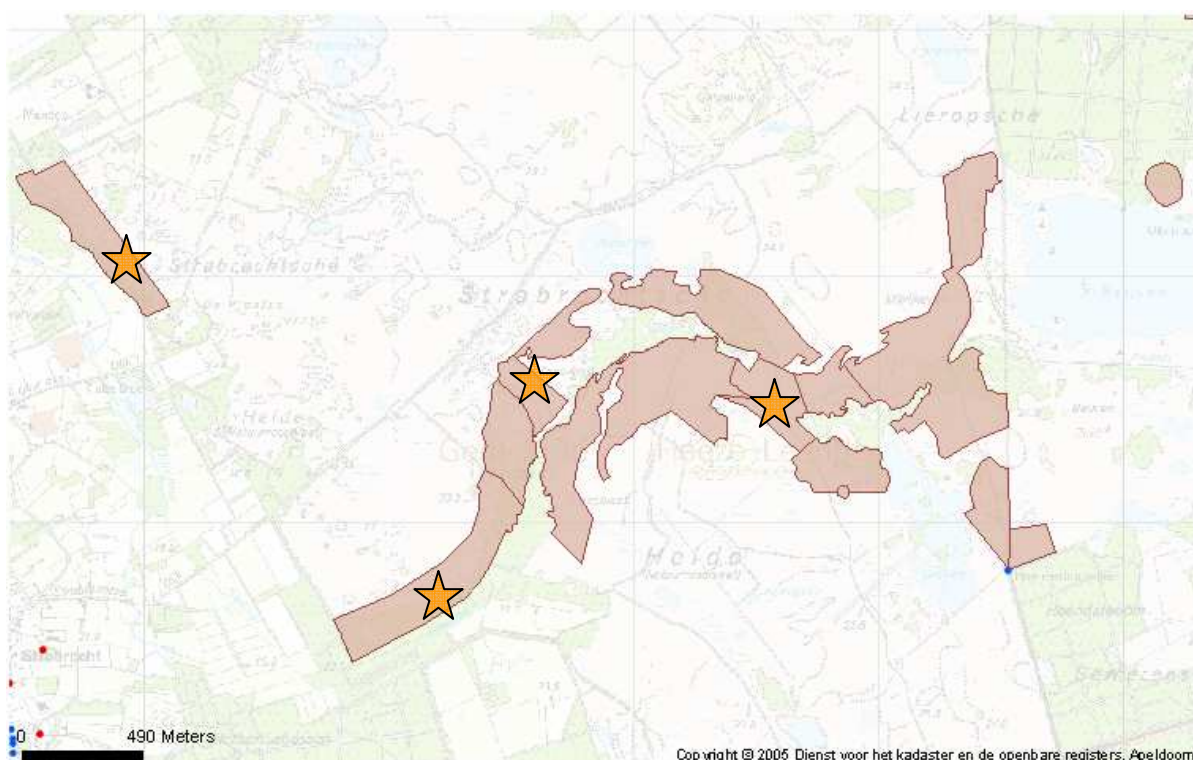
4770 De vuursteenvindplaatsen bevinden zich alle in het dal van de Witte Loop en het dal van de Kleine Dommel. Aangenomen wordt dat een veelvoud van het aantal nu bekende vindplaatsen aanwezig is. De vondsten bevinden zich merendeels in een ongestoord bodemprofiel wat de waarde voor archeologisch onderzoek sterk verhoogt. In de nabijheid van de Witte Loop zijn enkele vermoedelijke grafheuvels aangetroffen uit het Laat-Neolithicum of Brons/IJzertijd.

4775 Deze grafheuvels zijn echter vergraven of op een andere wijze verstoord. Bij het Hoenderboomven bevindt zich een urnenveld uit de Late bronstijd of Vroege IJzertijd. Bron: Derks 1967, van der Gaauw 1989 & Paarsbroek 1972 in Staatsbosbeheer 1989.

Archeologisch monumenten

4780 Binnen het Natura 2000- gebied liggen vier 'archeologische monumenten' uit het Mesolithicum met een hoge archeologische waarde, waarvan één in het beekdal en drie op de heide (langs de Witte Loop, langs de Reeloop en tussen de Witte loop en het Waschven). Langs de Witte loop

en ten westen en noorden van het Beuven liggen daarnaast nog zo'n 9 terreindelen (archeologische monumenten), die eveneens archeologische waarden hebben.

Archeologische monumenten in binnen de Natura 2000-begrenzing

Beekdal (monument nr. 2293) Heide (monumentnr. 2905 t/m 2907, 2913, 2922 t/m 2928 en 11903)

Waardering: oranje ster: archeologische monumenten met hoge archeologische waarde; overige: monumenten met archeologische waarde.

Archeologische monumenten met 'hoge archeologische waarden'

In het beekdal van de Kleine Dommel (nr. 2293) betreft het een terrein met sporen van bewoning (4 vindplaatsen van vuurstenen artefacten, op paden) waarschijnlijk het Mesolithicum (Midden-steentijd: 8800 - 4900 vC) en/of Neolithicum (Late steentijd).

Op de heide betreft het een terrein langs de Reeloop (nr. 2905) met sporen van bewoning (vuursteenvindplaats) uit het laat-paleolithicum en/of het mesolithicum; een terrein bij het Maasven (nr. 2906) met sporen van bewoning (vuursteenvindplaatsen) uit het mesolithicum en laat-neolithicum en een terrein langs de Witte Loop (nr. 2907) met sporen van bewoning (vuursteenvondsten/-concentraties) uit het mesolithicum, alsook mogelijke sporen van begraving (grafheuvels). Binnen de grenzen van het monument liggen 2 mogelijke grafheuvels

Overige terreinen met archeologische waarden

Langs de Witte Loop en ten westen en noorden van het Beuven liggen daarnaast nog zo'n 9 terreindelen (archeologische monumenten), die eveneens archeologische waarden hebben. Dit betreft m.n. terrein met waarschijnlijk sporen van bewoning (vuursteenvondsten/-concentraties) uit het mesolithicum en/of neolithicum, en enkele ongedateerde sporen van begraving (grafheuvels). Op één locatie (bij Hoenderboom); daarnaast de verwachting van eventueel sporen van begraving (urnenveld) uit de late bronstijd-ijzertijd.

Voor een nadere beschrijving van de afzonderlijke monumenten: zie de Cultuurhistorische waardenkaart van de Provincie Noord-Brabant

Bijlage 4.1 Overzicht plannen en beleid

Plannen en beleid

In en rondom de Strabrechtse Heide zijn beleid en plannen van diverse instanties van toepassing. Deze kunnen van invloed zijn op het realiseren van de

instandhoudingsdoelstellingen. Er is daarom een inventarisatie gedaan om alle beleidskaders in beeld te brengen, zodat een eventuele negatieve invloed van beleid of plannen meegenomen kan worden bij het opstellen van het beheerplan. Een overzicht hiervan staat opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel: relevante wetten, plannen en beleid.

Beleid/plan	Kader
Vogel- en habitatrichtlijn	EU/internationaal
IPPC-richtlijn	EU /internationaal
Kaderrichtlijn water (KRW)	EU /internationaal
EHS	rijksniveau
Wet milieubeheer	rijksniveau
Natuurbeschermingswet	rijksniveau
Flora- en Faunawet	rijksniveau
Wet Ammoniak en Veehouderij	rijksniveau
Toetsingskader Ammoniak voor agrarische bedrijven	rijksniveau
Besluit m.e.r.	rijksniveau
Boswet	rijksniveau
Nationaal waterplan	rijksniveau
Nota Belvédère (1999)	rijksniveau
Provinciaal Ontwerp Natuurbeheerplan (2009)	Provinciaal niveau
Provinciaal Natuurgebiedsplan	Provinciaal niveau
Gewenste Grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR)	Provinciaal niveau
Verdrogingsbeleid TOP-gebied	Provinciaal/nationaal niveau
Natte Natuurparel	Provinciaal niveau
Soortenbeschermingsplan	Provinciaal niveau
Streekplan	Provinciaal niveau
Bestemmingsplan	Gemeentelijk niveau
Reconstructieplannen	Regionaal niveau
De Stuurgroep Strabrechtse Heide??????	Regionaal niveau
Regionale Natuur en landschaps Eenheden	Regionaal niveau
Zonering Recreatief medegebruik Strabrechtse heide	Regionaal niveau
Beheerplannen en beleid natuurbeheerders	Regionaal niveau

EU/ Internationaal

Vogel- en Habitatrichtlijn

De Strabrechtse Heide is door middel van het Ontwerp Aanwijzingsbesluit (ministerie LNV,2007) aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn. Het Natura 2000 gebied is in mei 2003 aangemeld bij de Habitatrichtlijn en de aanmelding was in december 2004 definitief. De vogel- en habitatrichtlijn hebben als doel de biodiversiteit in de Europese Unie veilig te stellen. Voor diverse bedreigde vogelsoorten en habitattypen zijn door de nationale overheden gebieden aangewezen waar de genoemde vogelsoorten en habitats aanwezig zijn. De doelstelling en habitattypen waarom de Strabrechtse Heide is aangewezen zijn terug te vinden in hoofdstuk 2. Binnen een vogel- en habitatrichtlijngebied worden alle activiteiten getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen die voor dat gebied gelden. Activiteiten mogen in principe niet strijdig zijn met deze doelstellingen. Dit beheerplan in het kader van Natura 2000 is een invulling van de vogel- en habitatrichtlijn voor het gebied 'Strabrechtse heide en Beuven.

IPPC-richtlijn (Europese Richtlijn 96/61/EG inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging; gecodificeerd 2008/1/EG)

De richtlijn verplicht de lidstaten van de EU om grote milieuvervuilende bedrijven te reguleren middels een integrale vergunning gebaseerd op de beste beschikbare technieken (BBT). In Nederland is de richtlijn in de Wet milieubeheer (Wm) en in de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) geïmplementeerd.

Kaderrichtlijn water (KRW, richtlijn 2000/60/EC)

Sinds 2000 is de Kaderrichtlijn water (KRW) van kracht, welke naar voren is gebracht vanuit het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Dit is een Europese richtlijn voor het behalen van een geschikte kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in 2015. De kwaliteit van het water moet gelijk zijn aan een goede ecologische toestand, waarbij de soorten voorkomen die in de verstoorde oorspronkelijk situatie aanwezig waren. De richtlijn stelt gelijke eisen aan alle Europese landen, zodat vervuiling afkomstig van het stroomgebied over de landsgrens heen voorkomen wordt. De landen die binnen een stroomgebied vallen stellen gezamenlijk een stroomgebiedbeheersplan op (Internet 16).

Voor de gebieden binnen Natura 2000 geldt dat in 2015 het water aan de KRW-doelen moet voldoen, aangezien alle gebieden in een stroomgebied van de KRW liggen (Internet 17). Voor de Strabrechtse Heide geldt dat de Witte Loop en de Kleine Dommel in de richtlijn zijn aangewezen als te herstellen beken. Ook moet het stroomgebied van de Dommel en de Aa voldoen aan de ecologische kwaliteitseis. De Peelrijt valt onder het stroomgebied van de Kleine Dommel maar voert af naar het stroomgebied van de Aa.

Rijksniveau

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. In 1990 is de EHS geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van het ministerie van LNV. Het doel is om natuurgebieden te vergroten en te verbinden, zodat de soorten zich kunnen verspreiden en de gebieden beter bestand worden tegen milieu-invloeden. Binnen de EHS gebieden zijn natuurdoelen bepaald die een bepaalde natuurkwaliteit beschrijven en zijn soorten van de vogel- en habitatrictlijn als doelsoorten opgenomen (Internet 18). Zowel de EHS als Natura 2000 zijn gericht op het behoud en de bescherming van soorten en habitattypen. De EHS zorgt ervoor dat de Natura 2000-gebieden goed kunnen functioneren en geen geïsoleerde gebieden worden. De Strabrechtse Heide valt grotendeels binnen de begrenzing van de EHS.

De natuurdoeltypen van de EHS zijn:

- N15.02 dennen-, eiken- en beukenbos;
- N07.01 droge heide;
- N06.06 zuur ven en hoogveenven;
- N06.04 vogtige heide;
- N11.01 droog schraalgrasland;
- N06.05 zwak gebufferd ven;
- N14.01 rivier- en beekbegeleiden bos;
- N10.01 nat schraalland;
- N10.02 vochtig hooiland.

Wet Milieubeheer

De wet bepaalt welk (wettelijk) gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. De belangrijkste instrumenten zijn milieuplannen en -programma's, milieukwaliteitseisen, vergunningen, algemene regels en handhaving. Ook bevat de wet de regels voor financiële instrumenten, zoals heffingen, bijdragen en schadevergoedingen.

De Wm is op 1 maart 1993 van kracht geworden. Het is een zogenaamde kader- of raamwet: het bevat de algemene regels voor het milieubeheer. Meer specifieke regels worden uitgewerkt in besluiten (algemene maatregelen van bestuur of AMvB's) en ministeriële regelingen. De wet legt in grote lijnen vast welke wettelijke instrumenten er zijn om het milieu te beschermen en welke uitgangspunten daarvoor gelden. Zo schrijft de Wm voor dat bepaalde bedrijven over een milieu-vergunning moeten beschikken. Daarin moeten voorschriften staan die het milieu 'de grootst mogelijke bescherming bieden'.

Besluit Milieueffectrapport (M.e.r.)

Het Besluit M.e.r. 1994 stoelt op hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer (Wm). Het is een algemene maatregel van bestuur (AMvB). De gevallen waarvoor een m.e.r. moet worden toegepast, staan vermeld in het Besluit m.e.r. 1994. Het besluit bevat een lijst met daarop de activiteiten en besluiten waarvoor een milieu-effectrapport verplicht is. (Bron:

www.wetten.overheid.nl)

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt gebieden die zijn aangewezen in het kader van de habitatrichtlijn-, vogelrichtlijn, beschermde natuurmonumenten en wetlands. Op 1 oktober 2005 is de wet gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese vogelrichtlijn en habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt. Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is het verschil tussen beschermde monumenten en staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu beschermde natuurmonumenten. Beschermde natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als Beschermd Natuurmonument. De natuurwaarden waarvoor het natuurmonument was aangewezen worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een aantal planten- en diersoorten. Waar de Natuurbeschermingswet *gebieden* beschermt, zorgt de Flora en faunawet voor de bescherming van *soorten*. Deze soorten zijn in te delen in drie categorieën die verschillende mate van bescherming genieten. Soorten van categorie 1 bezitten de laagste graad van bescherming, wanneer deze soorten door activiteiten beschadigd of vernield worden dan hoeft hiervoor geen ontheffing van de flora en faunawet te worden aangevraagd. Voor soorten van categorie 2 geldt dat ontheffing moet worden aangevraagd wanneer deze soorten hinder ondervinden van een geplande activiteit. Om deze ontheffing te krijgen moet aangetoond worden dat de activiteit niet strijdig is met de gunstige staat van instandhouding van de soort. Daarnaast is het nodig dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden genoemd die het effect van de activiteit op de soort verminderen. Er is geen ontheffing voor categorie 2 soorten nodig wanneer gewerkt wordt volgens een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. De hoogste bescherming genieten soorten van categorie 3. Voor activiteiten die van invloed zijn op deze soorten is altijd een ontheffing nodig. Om deze te krijgen moet sprake zijn van een groot openbaar belang. Ook moeten mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van de soort op populatie en individueel niveau niet wordt aangetast.

Wet Ammoniak en Veehouderij

De WAV vormt een onderdeel van de ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Doel van de wet is om verzuringgevoelige natuur te beschermen tegen de uitstoot van ammoniak. Veebedrijven in de directe omgeving van natuurgebieden hebben te maken met beperkingen. Deze gelden in een straal van 250 meter rond verzuring gevoelige natuur. De wet is op 8 mei 2002 in werking getreden. In het kader van het opstellen van de Natura 2000-beheerplannen is een methodiek ontwikkeld waarmee de stikstofbelasting van landbouwbedrijven op aangewezen verzuringsgevoelige habitats in aangrenzende Natura 2000-gebieden kan worden berekend. (bron: www.wetten.overheid.nl)

Toetsingskader Ammoniak voor agrarische bedrijven

De kern van het toetsingskader is dat bedrijven in de buurt van Natura 2000 gebieden kunnen uitbreiden zolang die uitbreiding geen significant negatief effect heeft op het natuurgebied. Soms zijn technische maatregelen nodig, zoals luchtwassers, om een uitbreiding mogelijk te maken. Het toetsingskader biedt nu duidelijkheid over de mogelijkheden die een agrarisch bedrijf heeft. Uiteraard moet naast de toetsing op ammoniak ook worden bekeken of de eventuele uitbreiding andere negatieve effecten heeft op de natuur, door bijvoorbeeld geluid of licht.

Boswet

De boswet zorgt voor de bescherming van bossen. Kort gezegd komt het er op neer dat wat bos is bos moet blijven dus wie bos kapt moet zorgen voor een zelfde oppervlak nieuw bos. Onder de boswet vallen alle bospercelen groter dan 10 are of, als het om een rijbeplanting gaat, bestaat uit meer dan 20 bomen. Het bos moet bovendien buiten de bebouwde kom liggen. Een aantal soorten bomen vallen niet onder de boswet net als boomgaarden en boomkwekerijen.

De bossen binnen de Natura 2000-begrenzing van de Strabrechtse Heide en Beuven vallen in principe onder de Boswet. Wanneer deze bossen gekapt gaan worden is compensatie in de

vorm van herplant ter plaatse of elders verplicht, tenzij er een omvorming plaatsvindt van bos naar een voor het gebied in de Nb-wet vastgesteld habitattypen.

Nationaal Waterplan

4975 In december 2009 heeft het kabinet het Nationaal Waterplan vastgesteld. Dit plan geeft op
hoofdpijnen aan welk beleid het Rijk in de periode 2009 - 2015 voert om te komen tot een
duurzaam waterbeheer. Het Nationaal Waterplan is de opvolger van de Vierde Nota
Waterhuishouding uit 1998 en vervangt alle voorgaande nota's waterhuishouding. Het
4980 Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van de Waterwet die met ingang van 22 december
2009 van kracht is. De Vierde Nota Waterhuishouding ging uit van een integrale aanpak en een
watersysteembenadering. Dit wordt met het Nationaal Waterplan voortgezet. Op basis van de
Wet ruimtelijke ordening is het nationaal waterplan voor de ruimtelijke aspecten tevens
structuurvisie. De hoofdstukken Ruimtelijke aspecten uit de hoofdstukken 3, 4 en 5 vallen hier
specifiek onder. De overige kaarten zijn indicatief en geven geen beleidskeuzes weer. Het
4985 Nationaal Waterplan bevat tevens de stroomgebiedsbeheerplannen die op grond van de
Kaderrichtlijn Water zijn opgesteld. (bron: www.verkeerenwaterstaat.nl)

Nota Belvédère (1999)

4990 Nagenoeg de gehele Strabrechtse Heide is gelegen in het Belvédèregebied Dommeldal.
Belvédère is een ontwikkelingsgerichte benadering van de cultuurhistorie dat mogelijkheden
biedt voor de ontwikkeling van de Plaetse en van het heide- en beekdallandschap (De Molenaar
en Röling, 2006).

Provinciaal niveau

Provinciaal waterplan 2010-2015 (2009)

4995 Het Provinciaal Waterplan vormt de strategische basis voor het Brabantse waterbeleid en
waterbeheer, voor de korte en lange termijn. Het Provinciaal Waterplan is op 22 december
2009 in werking getreden. Op Europees niveau zijn de Kaderrichtlijn water, het Europees
natuurbeschermingsbeleid en het zwemwaterbeleid van belang. Op Rijksniveau speelt vooral de
5000 waterwet een rol. Op provinciaal niveau is m.n. de Interimstructuurvisie van belang. Deze geeft
de kaders voor het ruimtelijk beleid, zoals de ligging van de Ecologische hoofdstructuur en de
Agrarische hoofdstructuur. Naast beleidskader is het Provinciaal waterplan ook toetsingskader
voor lagere overheden op het gebied van water. Het plan is tevens beheerplan voor
grondwateronttrekkingen. Tot slot is het plan structuurvisie voor het aspect water op grond van
5005 de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. (bron: www.brabant.nl)

Provinciaal Ontwerp Natuurbeheerplan (2009)

In een natuurbeheerplan begrenzen Gedeputeerde Staten gebieden waar subsidiëring van
beheer van natuurgebieden, agrarische natuur en landschapselementen plaats kan vinden
5010 (Subsidiestelsel voor Natuur- en Landschapsbeheer (SNL)). Het natuurbeheerplan geeft ook
aan waar kwaliteitsimpulsen voor natuur en landschap mogelijk zijn. Daarnaast beschrijft het
natuurbeheerplan per (deel)gebied welke natuur- en landschapsdoelen van toepassing zijn en
stelt het natuurbeheerplan zo nodig aanvullende eisen ten aanzien van het uitvoeren van
bepaalde beheermaatregelen. Het natuurbeheerplan vormt een belangrijk instrument voor de
5015 realisering van het rijks- en provinciale natuur- en landschapsbeleid waaronder de realisatie
van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het plan wordt naar verwachting in 2010 vastgesteld
door de Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant.

5020 *Provinciaal Natuurgebiedsplan* In het natuurgebiedsplan (Provincie Noord-Brabant, 2007) wordt
aangegeven voor welke typen natuur de provincie beheerssubsidie en enkele andere
subsidievormen beschikbaar stelt. Voor de Strabrechtse Heide gaat dit voornamelijk om heide
en vennen. Het natuurgebiedsplan is alleen relevant voor de delen van het gebied die niet in
eigendom zijn van Staatsbosbeheer, omdat deze instantie niet in aanmerking komt voor deze
subsidies. Het natuurgebiedsplan is dus wel relevant voor het Beschermd natuurmonument wat
5025 grotendeels eigendom van gemeente Someren is.

Waterbeheerplan 2010-2015 waterschappen

5030 Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben het door Algemeen Bestuur van waterschap
Aa en Maas en De Dommel vastgestelde waterbeheerplan 2010-2015 op 21 december 2009
goedgekeurd. Dit plan beschrijft de uitwerking van het provinciale (oppervlakte)waterbeleid

door de waterschappen, zoals is vastgelegd in het provinciale streekplan of provinciale waterhuishoudingsplan. Het plan is richtinggevend voor het te voeren beleid en beheer van de waterschappen gedurende de planperiode.

(Bron: Gemeente Geldrop-Mierlo
Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Geldrop-Mierlo Rosmalen, 18 augustus 2009)
Gewenste Grond- en OppervlaktewaterRegime (GGOR)

De waterschappen werken samen aan het opstellen van de hydrologische randvoorwaarden in het kader van het overkoepelende GGOR-inrichtingsplan. GGOR staat voor het Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regiem. De GGOR wordt vastgesteld door de provincie Noord-Brabant en beschrijft de waterdoelen in het gebied waarbij de functie landbouw en natte natuur met elkaar zoveel mogelijk met elkaar samengaan (Bobbink et al., 2007).

Natte natuurparel

Er lopen verschillende sporen voor de verdrogingsaanpak in Noord-Brabant. Voor de Natte natuurparels zijn afspraken gemaakt in de Reconstructie- en gebiedsplannen. In het kader van de landelijke prioriteiten hebben de provincies zogenaamde TOP-gebieden aangewezen, waar de verdrogingsaanpak met voorrang moet plaatsvinden. Deze aanpak vervangt de eerdere nationale verdrogingsdoelstelling waarbij gold, dat 40% van de verdroogde gebieden in 2010 hersteld moet zijn. Provincie Noord-Brabant heeft de Natte natuurparels aangewezen als TOP-gebied, waardoor beide uitvoeringssporen samenvallen. (Bron: www.ro.brabant.nl)

Naast de aanwijzing als Natura 2000-gebied is de Strabrechtse Heide vanuit de provincie Noord-Brabant gedefinieerd als natte natuurparel. Natte natuurparels zijn de belangrijkste en meest waardevolle (grond)waterafhankelijke natuurgebieden in Noord-Brabant, waarin de natuurlijke hydrologische situatie hersteld moet worden. In en om natte natuurparels mogen geen maatregelen worden genomen die negatieve effecten hebben op de hydrologische situatie in het gebied (Bobbink et al., 2007). Het waterschap neemt het provinciale beleid rond natte natuurparels over in eigen beleid en werkt het verder uit. Voor de verschillende natte natuurparels zijn natuurdoeltypen (NDT) vastgesteld. Een natuurdoeltype is een in het natuurbeleid nagestreefd type ecosysteem dat een bepaalde biodiversiteit en een bepaalde mate van natuurlijkheid als kwaliteitskenmerken heeft (MNC, 2009). Bij de ontwikkeling van natuurdoeltypen spelen verschillende standplaatsfactoren een rol, waarvan het waterregime een zeer belangrijke factor is.

Verdrogingbeleid TOP-gebied

In 2007 heeft Minister Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gebieden aangewezen waar met voorrang de verdroging moet worden bestreden. De opdracht van LNV aan de provincies is nu om deze verdroging daadkrachtiger aan te pakken, met het accent op Natura 2000-gebieden. De gebieden die met voorrang moeten worden aangepakt staan op zogenaamde TOP-lijsten. Deze omvatten 75% van het oppervlakte verdroogd Natura 2000-gebied. Verder wordt een deel van het beschikbare budget ingezet in een aantal andere gebieden van de Ecologische Hoofdstructuur waar al vernattingprojecten lopen. (bron: www.de12landschappen.nl)

Soortbeschermingsplan

Het soortbeschermingsplan voor de drijvende waterweegbree van de Provincie Noord-Brabant is in 2007 vastgesteld en voorziet in een aantal maatregelen voor behoud en beheer.

Streekplan

Een streekplan is een instrument voor de inrichting van de ruimte op provinciaal niveau. Het vormt de schakel tussen het rijksbeleid en het concrete beleid op gemeentelijk niveau. In het streekplan wordt de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de provincie aangegeven. Daarmee geeft het ruimtelijke sturing aan de uitvoering van provinciaal en regionaal beleid, bijvoorbeeld bij subsidieverlening. Daarnaast is het streekplan toetsingskader voor gemeentelijk ruimtelijk beleid, zoals bij de provinciale beoordeling van bestemmingsplannen. Het streekplan is dus zowel sturend en ontwikkelingsgericht, als toetsend.

In het streekplan komen vrijwel alle onderwerpen aan bod die iets te maken hebben met de ruimte in de provincie. Het gaat onder andere over landbouw, natuur en water. Het gaat ook over de vraag waar nieuwe ontwikkelingen een plaats kunnen krijgen, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, werken en recreatie. In het streekplan wordt ook beschreven hoe men op provinciaal niveau een bijdrage kan leveren aan belangrijke begrippen als ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid. Verder wordt aandacht besteed aan het landschap en de cultuurhistorie in de provincie. (Bron: www.natuurbeheer.nu)

Gemeentelijk niveau

Gemeentelijk bestemmingsplan

Een bestemmingsplan beschrijft wat er met de ruimte in een bepaalde gemeente mag gebeuren. Voor de Strabrechtse Heide is het Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Heeze-Leende, Geldrop-Mierlo en de gemeente Someren van belang. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft in december 2009 het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. De gemeente Someren zal naar verwachting eind 2010 het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied vaststellen. **Aanpassen naar actuele stvz bestemmingsplan Heeze leende.**

Gemeente Someren zal naar verwachting eind 2010 het ontwerpbestemmingsplan Buitengebied ter inzage leggen (en niet vaststellen). Bron: gemeente Someren J. Merks

Nota Recreatie in het Buitengebied (2007)

De gemeente Geldrop-Mierlo beoogt met deze notitie lokaal beleid te ontwikkelen voor recreatieve mogelijkheden. Hiermee probeert de gemeente het toeristisch product in de gemeente te structureren en te versterken. Deze nota dient toegepast te worden in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied Geldrop-Mierlo.

Hiervoor heeft de gemeente de volgende doelstellingen toegepast:

- Verhoging van de bestedingen in de toeristisch recreatieve sector.
- Verhoging van het aantal toeristische overnachtingen.
- Toeristische overnachtingen in het voor- en naseizoen (verbreding).
- Productdifferentiatie en productkwaliteit als uitgangspunt voor het toeristische product in de gemeente.
- Recreatie en toerisme als nieuwe economische drager van het landelijk gebied.

- Streven naar zoveel mogelijk uniforme regelgeving en handhaafbaarheid.
- Deregulering waar dit mogelijk is.

Op basis van de (on)mogelijkheden aanwezig in het gebied is er een zonering gemaakt. Per zone is aangewezen welke vormen van recreatie er mogelijk zouden kunnen zijn.

Dit is opgedeeld in 4 categorieën:

- niets mogelijk;
- intensieve recreatie mogelijk, mits dit niet conflicteert met de landbouw;
- extensief, alleen op bestaande en voormalige bouwvlakken, of op een duurzame projectlocatie voor R&T;
- extensief, alleen op bestaande en voormalige bouwvlakken.

De uitwerking van voornoemde doelstellingen en andere juridische plannen zijn gebruikt voor de uitwerking van het aspect recreatie en toerisme in dit bestemmingsplan.

(Bron: Gemeente Geldrop-Mierlo

Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Geldrop-Mierlo Rosmalen, 18 augustus 2009)

Landschapsontwikkelingsplan De Peel (2007)

Het opstellen van het Landschapsontwikkelingsplan is ontstaan vanuit de behoefte van de betreffende gemeenten om naast de reconstructieplannen een gezamenlijke uitwerking te hebben voor het landschap. Het doel van dit plan betreft het inzetten van een stimuleringskader en het bevorderen van de samenwerking in gemeentegrensoverschrijdende projecten. Naast het gemeentegrensoverschrijdende kader is per gemeente een invulling gegeven

aan de gemeentelijke doelstellingen die ter zake nagestreefd worden.

Welstandsnota Geldrop-Mierlo (2004)

De herziening van de Woningwet, die 1 januari 2003 in werking is getreden, heeft ondermeer als doel, het inzichtelijk maken van de beoordeling van de aanvragen voor bouwplannen door de welstandscommissie. Deze nota bevat de criteria die gelden bij de beoordeling van bouwplannen door de welstandscommissie. De plannen moeten voldoen aan redelijke eisen van welstand.

Eerst wordt de aanvraag getoetst aan het bestemmingsplan. In nieuwe plangebieden bepalen daarnaast de beeldkwaliteitplannen waaraan de bouwplannen moeten voldoen. In beschermde stads- en dorpsgezichten wordt speciaal gelet op het historische kader. Wat 'redelijk' is voor welstand, hangt dus af van het kader waarbinnen de plannen worden getoetst.

Waterplan gemeente Geldrop-Mierlo

In het Waterplan wordt aandacht besteed aan bijna alles dat met water te maken heeft: wateroverlast, de kwaliteit van het water, de flora en fauna in en rond het water, beleving en recreatie op en rond het water, besparing van drinkwater, verbetering van de riolering. Het Waterplan wordt opgesteld voor de gehele gemeente Geldrop-Mierlo zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Het Waterplan moet een gestructureerde, duurzame en kosteneffectieve aanpak ten aanzien van inrichting, beheer en onderhoud van het watersysteem en de waterketen bieden. Concreet moet het waterplan leiden tot:

- Het verkrijgen van een gezamenlijke visie op het waterbeheer en de waterketen.
- Het afstemmen van het beleid voor water binnen de gemeente, tussen gemeente, waterschappen en andere partijen.
- Maken van afspraken over de te nemen maatregelen en de kosten (verdeling), met als uitgangspunt een duurzaam watersysteem tegen de laagste maatschappelijke kosten.

Het Waterplan is een koepelplan, maatregelenprogramma's en uitvoeringsgerichte plannen worden getoetst aan het Waterplan.

In het waterplan komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- waterkwaliteit (afvalwater, riolering, overstorten);
- waterkwantiteit (overstromingen, verdroging);
- water in de leefomgeving (stedenbouwkundige ontwikkelingen, hydrologisch neutraal bouwen);
- grondwater (verantwoordelijkheden, schade, gezondheid);
- drinkwater (onttrekkingen, watergebruik);
- afkoppelen van hemelwater (kansen, communicatie, milieuaspecten);
- ecologie (flora en fauna, oevers, peilbeheer);
- beleving en recreatie (natuur, zwem-, vaar-, en viswater);
- waterbodems (baggeren, baggerspecie);
- beheer en onderhoud (samenwerken).

Ook gemeente Someren heeft ism waterschap Aa en Maas een waterplan,. Deels ook van invloed op Strabrechtse Heide en Beuven en omgeving.

Gemeentelijke beleidsplannen op gebied van toerisme, recreatie, cultuurhistorie, archeologie etc.

Regionaal niveau

Reconstructieplannen

De Strabrechtse Heide ligt in de reconstructiegebieden Boven Dommel (gemeente Heeze-Leende) en de Peel (gemeente Someren). Hierin zijn de Witte Loop en Kleine Dommel in het kader van de Kaderrichtlijn Water vanuit de stroomgebiedbenadering opgenomen als te herstellen beken, is het beekdal van de Kleine Dommel aangemerkt als waterberging en is De Plaetse aangemerkt als recreatieve poort (De Molenaar en Röling, 2006). In het reconstructieprogramma Heeze-Leende 2009-2010 zijn de projecten inrichting droge EVZ 'Verbinding Groote Heide en Kleine Dommel/Strabrecht' en versnipperingsknelpunt 'Ontsnippering Strabrechtse Heideweg' opgenomen. In het reconstructieplan De Peel is opgenomen dat het gebied de Heihorsten ten zuiden van de Strabrechtse Heide een recreatieontwikkelingsgebied wordt. **De geplande ingrepen voor de Heihorsten vinden plaats**

buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied. Wel kunnen er indirecte effecten op de aangewezen instandhoudingsdoelstellingen optreden (Grontmij, 2008).

De Stuurgroep Strabrechtse Heide.

Vanwege de problematiek van de verdroging op initiatief van de provincie opgezet en in 1987 gestart met het project "Integraal herstel Strabrechtse Heide, Beuven en omgeving". In dit verband is onderzoek gedaan naar de omvang van de verdroging op de Strabrechtse Heide en mogelijke oplossingen daarvoor (De Molenaar en Röling, 2006).

Regionale Natuur en Landschaps Eenheden (RNLE).

De Strabrechtse Heide is onderdeel van een RNLE. RNLE'n zijn gebieden van ten minste enkele duizenden hectaren die voor circa tweederde deel uit bos en natuur bestaan met daaromheen landbouwgronden. Door versterking van de onderliggende relaties kunnen ze zich op termijn ontwikkelen tot zelfstandige eenheden waar natuur, landschap en landbouw centraal staan. Deze gebieden moeten groen en landelijk blijven.

(Bron: Gemeente Geldrop-Mierlo
Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Geldrop-Mierlo Rosmalen, 18 augustus 2009)

EVZ

Ecologische verbindingzones zijn veelal langgerekte landschapselementen door middel waarvan natuurgebieden met elkaar kunnen worden verbonden. De breedte en de inrichting van de ecologische verbindingzones zijn afhankelijk van de natuurfunctie die zij moeten vervullen. Deze aanduidingen en daarbij behorend beleid dienen door te werken bij de herziening van bestemmingsplannen

(Bron: Gemeente Geldrop-Mierlo
Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Geldrop-Mierlo Rosmalen, 18 augustus 2009)

Zonering Recreatief medegebruik Strabrechtse Heide – Ontwikkeling Recreatieve poorten

Rondom de Strabrechtse Heide zijn drie locaties aangewezen als recreatieve poorten (De Plaetse (Heeze), Keelven (Somerens) en Aardborsthoeve (Geldrop-Mierlo). Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) heeft een eerste aanzet gegeven tot afstemming tussen deze poortfuncties. De Plaetse (poort aan de westzijde bij Heeze) is vooral gericht op wandel- en fietsrecreanten met het accent op 'het verhaal van de heide'. Bij de Aardborsthoeve aan de noordzijde ligt het accent op dagrecreatie, fietsers, vertier en paardrijders. De poort bij het Keelven, ten zuidoosten van het gebied, is gericht op verblijfsrecreatie en ontlasting van de Strabrechtse Heide). (bron Projectplan de Plaetse, Staatsbosbeheer 2007)

Beheerplannen en beleid natuurbeheerders

De terreinbeherende organisaties hebben beheerplannen opgesteld met daarin de huidige waarden, doelen en bijbehorende (inrichtings)maatregelen en het daartoe benodigde beheer.

Stichting Het Noordbrabants Landschap, Beheersplan voor de natuurgebieden Braakhuizensche heide en Kreijl, 1997;

Stichting Het Noordbrabants Landschap, Beheerplan Herbertusbossen, 2003
Staatsbosbeheer, beheerplan Strabrechtse heide 1990-2000;
Begrazingsplan Strabrechtse Heide 2006-2016' staatsbosbeheer.

Voor het Beuven en omgeving is de beheervisie beschermd Natuurmonument Het Beuven 2004-2014 opgesteld (bron: R. Harel).

Relevante beleidsplannen van de gemeente Someren zijn: gebiedsvisie Heihorsten, Beleidsnota Recreatie en Toerisme, Nota archeologiebeleid, waterplan gemeente Someren, Meerjarenprogramma Reconstructie. Bron: gemeente Someren

Bijlage 4.2 Toelichting op Huidige situatie Bestaand gebruik

Activiteit		Frequentie	Locatie
Natuurbeheer	Maatregel		
<i>Vegetatie-, bos- en natuurbeheer</i>			
Heide	Begrazing (runderen)	. Jaarrond . Jaarrond . mei t/m augustus . mei t/m augustus	. Herbertusbossen . Lieropse Heide . zuidelijke heide SBB . deel Herbertusbossen
	Begrazing schaapskudde	. Circa 10 maanden . 2 maal per jaar	. noordelijke deel Strabrechtse Heide . Braakhuizensche Heide
	Begrazing (schapen)	. Jaarrond . mei t/m september	. Zuidelijke dl. Strabrechtse Heide . Lieropse Heide
	Begrazing (paarden)	. mei t/m december	. Lieropse Heide
	Plaggen machinaal (i.c.m. bekalken)	. Jaarlijks 3 ha . Jaarlijks Herbertusbossen /periodiek; Braakhuizen	. Strabrechtse heide (SBB + BL) . Lieropse heide (gem.Somerer)
	Kleinschalig plaggen	. Periodiek	. Braakhuizensche Heide, omg. Herbertusbossen
	Zeer kleinschalig plaggen (en fresen) t.b.v. doelsoorten	. Jaarlijks (natte heide) . Periodiek (droge heide)	. Strabrechtse Heide (/Gem.S) . Strabrechtse Heide (/Gem.S)
	Maaien	. Jaarlijks/locaal	. Strabrechtse Heide (SBB)
	Branden i.c.m. tijdelijk akkeren	. Jaarlijks/locaal . Incidenteel	. Strabrechtse heide . Herbertusbos
	Verwijderen houtopslag	. Jaarlijks	. Hele gebied
	Vrijstellen jeneverbes	. Periodiek, wanneer nodig (ook als herstelmaatregel)	. Lieropse heide . Strabrechtse heide . Herbertusbossen
Zandverstuivingen	Mechanisch Plaggen humuslaag Afgraven	. 1x/jaar of meermaals /jr . Indien nodig Incidentele herstel-	. Strabrechtse Heide (Galgeberg)

		maatregel	
Vennen	Plaggen vergraste randzones	. Periodiek	. Hele gebied
	Oevers vrijstellen van opslag	. Periodiek indien nodig	. Strabrechtse Heide/ Hele gebied . Braakhuizensche Heide, omg. Herbertusbossen
	Opschonen (verwijderen sliblaag	. Periodiek . Periodiek, alleen in randzone	. Strabrechtse Heide/ Hele gebied . Braakhuizensche Heide, omg. Herbertusbossen
	Waterinlaat	. Afhankelijk van pH	. Beuven
	Riet maaïen		. Lieropse Heide, rondom. Lobeliabaai
	Oever maaïen		. Lieropse Heide
Droge bossen	Omvorming bos naar droge heide en loofbos	. Jaarlijks	. Naaldbos op de Strabrechtse heide/ Hele gebied . Randzone Braakhuizensche Heide, omg. Herbertusbossen
	Kap en dunningen	. Afhankelijk van uitgangssitua tie	. Hele gebied (dunning niet in SBB-deel)
	Verwijderen uitheemse soorten (amerikaanse eik, Prunus e.a.)	. Selectief periodiek	. Hele gebied
Vochtige bossen	Niets doen randenbeheer	. Selectief	. Dal kleine Dommel
Droge schraallande n	Gefaseerd maaïen met nabeweiding Begrazing	. Jaarlijks/Loca al . Ontginning (20 ha)	. Strabrechtse Heide . Herbertusbossen
Vochtig schraalland	Maaïen, kleinschalig plaggen, omvorming??	. jaarlijks, wanneer mogelijk 2 keer per jaar	. Dal Kleine Dommel
Overig grasland	Begrazing (runderen) randenbeheer	. Mei t/m oktober (jaarrond)	. Dal Kleine Dommel
Kruidenrijke en faunarijke akker	Regulier akkerbeheer met natuurdoelste lting	. Jaarlijks 1 akkertje hei Braakhuizen 1 akkertje hei	. Strabrechtse Heide en rand beekdal Kleine Dommel

	Kleine akkertjes op en langs hei	Herbertusbossen	. Sinds vorig jaar op de hei, verder meerdere akkers met graan/kruiden op Herbertusbossen
Poelen	Periodiek onderhoud (vrijstellen van opslag, opschonen)	. Periodiek indien nodig	. Strabrechtse heide . Dal Kleine Dommel . Braakhuizen/Herbertusbossen
Soortenbeheer			
Soortenbeheer <i>Fauna</i>	Maatregelen t.b.v. handhaving en verbetering biotopen soortgroepen	. Jaarlijks /locaal	. Verspreid over het gebied
Overig beheer			
Beheer en onderhoud cultuur-historische waarden	Maatregelen t.b.v. behoud en waar nodig herstel van specifieke cultuur-historische waarden	. Jaarrond, wanneer nodig	. Strabrechtse Heide
Gradieënrstel heide/beekdal	Maatregelen t.b.v. ontwikkeling van een natuurlijke vegetaieradiënt	. Jaarrond, waar nodig	. Overgang heide/beekdal Kleine Dommel
Onderhoud begrazingseenheid	Onderhoud, herstel en aanleg rasters	. Periodiek, indien nodig	. Hele gebied
Ontwikkeling en onderhoud Recreatieve poort de Plaetse	Pm	. Jaarlijks/periodiek	. De Plaetse
Onderhoud Waterwegen en Kunstwerken	Onderhoud wateren, kanalen en infrastructuur zoals stuwen, dammen, kades, duikers, peilbuizen waar nodig	. Periodiek	Leggerwatergangen in het gehele gebied o.a.: . Kleine Dommel, . Witte Loop, . Peelrijt, . Riellop, . Koppelleiding etc.
Onderzoek en inventarisatie			
Monitoring	Betreden voor regi-	. Periodiek en structureel/ja	. Hele gebied

	stratie flora en fauna en abiotische toestand	arlijks . Incidenteel	. Braakhuizensche Heide, omg. Herbertusbossen
Onderzoek	Betreden, inrichten proefvlakken, nemen bodemonst ers e.d.	. Periodiek en structureel/ja arlijks	. Hele gebied
Wegen, paden, parkeerterrein			
Halfverhard fietspad en ATB-route	Onderhoud pad (verhardingen repareren), bermen wegen/paden maaïen	. Periodiek. Periodiek/Ja arlijks?	. Gehele traject (Op SBB-deel én buiten SBB-deel)
Ruiterroute	Onderhoud pad, fresen	. Jaarlijks	. Strabrechtse Heide en Verste Heide
Wandelpade n	Onderhoud pad, bermen wegen/paden maaïen	. Periodiek . Jaarlijks	. Gehele gebied
Overige wegen-paden	Onderhoud pad bermen wegen/paden maaïen Strooien van zout (A 67)	. Periodiek . Jaarlijks	. Gehele gebied?
Brandgange n	Open houden (fresen)	. Periodiek en gefaseerd	. Hele heidegebied
Parkeerterre inen	Onderhoud parkeer-plaatsen pm?	. Periodiek	. Diverse locaties aan de randen van het gebied
Overige recreatieve voor-zieningen?	picknickplekk en maaïen? onderhoud recreatie-meubilair, infopanelen, routepaaltjes ?	. Periodiek??	. Gehele gebied
Surveillance en calamiteiten			
Algemeen toezicht en handhaving	Betreden	. Periodiek	. Hele gebied
Eigendomsc ontrole	Plaatsen en handhaven grensmarke-ringen	. Wanneer nodig	. Hele gebied

Soortenbeheer

Het soortenbeheer wordt uitgevoerd volgens de gedragscode Natuurbeheer, gedragscode Zorgvuldig bosbeheer en de gedragscode Flora en faunawet van de waterschappen. Het beheer is gericht op de kwalitatieve en kwantitatieve handhaving en verbetering van relevante

biotopen van fauna zoals onder andere het gentiaanblauwtje, de knooppier, levendbarende hagedis, rugsstreeppad en vogelsoorten als nachtzwaluw en boomleeuwerik en plantensoorten als klokjesgentiaan, braam en heide.

I. Beheer en onderhoud

Vegetatiebeheer, bosbeheer en overig natuurbeheer

Heide (vochtige, natte en droge heide)

Het beheer van Staatsbosbeheer en het Brabants Landschap is gericht op het ontwikkelen van een structuurrijke heidevegetatie met een gevarieerde leeftijdsopbouw en plaatselijk solitaire bomen. **PM Gem.Som** De heide wordt in eerst plaats beheerd door begrazing; op de vochtige heide wordt runderbegrazing aangevuld met plaggen t.b.v. de ontwikkeling van goed ontwikkelde dopheidevegetaties. Op de drogere delen wordt begrazing aangevuld met kleinschalig maaien, branden en akkeren t.b.v. de structuurvariatie. Daarnaast wordt opslag verwijderd en bos omgevormd voor het open houden van de heide.

Begrazing

In een groot deel van het Natura 2000-gebied vindt begrazing plaats met schapen en/of runderen. Het doel van de begrazing van de heide is het afvoeren van de netto afvoer van voedingsstoffen (en daardoor afname van de vergrassing) en levert een bijdrage aan het verkrijgen van een structuurrijke, grotendeels open heide. Op de drogere heidedelen worden schapen ingezet, die geschikt zijn voor het begrazen van struikheidevegetaties. Locaties die vergrast zijn met bochtige smele worden in de winter begraasd met schapen. Gezien hun graaseigenschappen worden runderen ingezet op de natte heide met pijpestrootje vergraste delen. Het schaap is niet geschikt om vegetaties met pijpestrootje intensief te begrazen Afhankelijk van het ras hebben runderen ook de eigenschap om houtige gewassen aan te vreten en/of open zandige plekken te maken. Kwetsbare natte heidevegetaties met klokjesgentiaan en gentiaanblauwtjes e.d. worden bij de begrazing ontzien. Dit gebeurt door tijdelijke uitrasteren of in geval van hoeden gericht sturen van de kudde naar andere locaties. Op de Strabrechtse Heide worden uit veiligheidsoverwegingen geen paarden ingezet als graasdieren, omdat dit problemen kan opleveren met recreanten. **Op de Lieropsche Heide wordt wel met paarden begraasd. pm klopt dit?**

- Het noordelijk deel van de Strabrechtse Heide wordt sinds 1967 begraasd met een gehoeve schaapskudde van Kempische heideschapen die in eigendom is van de Stichting het Kempisch Heideschaap⁴². Staatsbosbeheer heeft een overeenkomst met de Stichting op basis waarvan de Stichting het begrazingsbeheer uitvoert op het terrein van Staatsbeheer; de herder is in dienst van de Stichting. Het te voeren begrazingsbeheer is door Staatsbosbeheer geformuleerd in het 'Begrazingsplan Strabrechtse Heide 2006-2016'. Het doel ten aanzien van het hoeden van de kudde is het creëren van een gradiënt in de begrazingsdruk vanaf de schaapskooi bij de Plaetse tot aan de Verste Heide. Daardoor ontstaat ook een gradiënt in de vegetatiestructuur van zeer kort afgegrast met open zandplekken tot struikheidevegetaties met hoogten tot 75 cm. Andere terreindelen worden bij de begrazing geheel gemeden zodat hoge struikheidevegetaties van meer dan 75 cm zich kunnen ontwikkelen. Op de tijden dat de schapen niet eten maar keutelen, gebeurt dit zo veel mogelijk op brandstroken, zandwegen en akkertjes in het gebied.

De gemiddelde grootte van de schaapskudde bedraagt 300 tot 315 ooien met 350 tot 450 lammeren. De kudde verblijft het grootste deel van het jaar op de heide. Het doel is jaarrond, maar in de praktijk betreft dit circa 10 maanden. Tijdens de lammertijd (circa 2 maanden) verblijft de kudde namelijk in de schaapskooi op de Plaetse. Daarnaast verblijft de kudde jaarlijks in de zomer tijdelijk in de integrale begrazingseenheid in het zuidelijke deel van de heide tijdens de vakantie van de herder. De kudde verblijft in het weekend en doordeweeks in de avond en nacht, het weekendraster of nachtraster in de noordoosthoek van de heide⁴³. De

⁴² De Stichting Kempisch Heideschaap streeft het behoud van het oude schapenras van de zuidelijke hogere zandgronden na. De Stichting heeft een erkenning als fokcentrum van de Stichting Zeldzame Huisdierrassen voor het ras Kempisch heideschaap.

⁴³ In het weekend verblijft de kudde in het weekendraster. Doordeweeks 's avonds en 's nachts in het weekend- of nachtraster. Het weekendraster bevindt zich ten noorden van de Plaetse tussen de Mierlo-baan en Rulse dijk. Het nachtraster Berkenheuvels ligt ten zuiden van het Scheidingsven en wordt aan de noordzijde begrensd door de Mierlo-baan.

kudde wordt zo min mogelijk bijgevoerd. Zodra de lammeren kunnen worden gespeend gaan ze van de kudde af naar het grote raster in het zuidelijke deel van het gebied.

De begrazing wordt voortdurend geëvalueerd zodat bijstelling mogelijk is. De beheerder maakt jaarlijks in maart een kaart met aandachtspunten voor begrazing. De begrazingsdruk wordt bijgehouden en door de herder gerapporteerd middels jaarlijkse begrazingsverslagen.

Daarnaast wordt regelmatig door de beheerder met de herder overlegd om het verloop van de begrazing te bespreken. Daarnaast worden de effecten van de begrazing gemonitord op de hoogteontwikkeling en samenstelling van de vegetatie en bodem middels een 3-jaarlijkse opname van zeven vaste transecten op de heide.

- In het zuidelijke en natste deel van de Strabrechtse Heide vindt sinds 1983 begrazing plaats met runderen en schapen binnen een vast raster. Deze integrale begrazingseenheid wordt een deel van het jaar middels seizoensbegrazing (richtdatum 1 mei tot 1 september) begraasd met ingeschaarde runderen (jaarlijks 50 tot 55 stuks met graasdruk van 1GVE/10 ha) waaronder de rassen Blonde d'Aquitaine en Black Agnus. Daarnaast wordt de begrazingseenheid jaarrond medebegraasd met gemiddeld circa 100 schapen. Dit bestaat uit een kleine groep 'overlopers' (oude of zieke dieren die niet met de kudde meekunnen) en daarnaast de jaarlijks van de kudde gespeende lammeren. Deze lammeren staan in de periode april t/m augustus binnen het grote raster. In augustus gaat een deel van de ooi-lammeren weer terug naar de kudde ter verjonging en om de kudde op peil te houden. De overige lammeren gaan het terrein uit (wordt verkocht). Daarnaast is jaarlijks de schaapskudde in circa 3 weken in de zomer aanwezig in de begrazingseenheid (tijdens vakantie van de herder).

Braakhuizensche Heide?

Staatsbosbeheer is/gaat in overleg met Brabants landschap t.a.v. begrazing door de kudde op eigendom van BL gebeurt dit al? Twee maal per jaar wordt de Braakhuizensche Heide bezocht door de gehoede schaapskudde van de Strabrechtse Heide.

Op het grondgebied van Gemeente Someren bevindt zich ten zuiden van het Beuven een integrale begrazingseenheid waar begraasd wordt met runderen in het bijzonder Schotse Hooglanders en Limousins. Daarnaast wordt er begraasd met schapen en **enkele paarden**. Het aantal grazers en de begrazingsperiode worden nog nader bepaald door de beheerder. **PM was info tijdens veldbezoek -> check Rob inmiddels wel keuze gemaakt.**

Drie jaar geleden (**jaar?**) is het Sarven e.o. binnen de begrazingseenheid gekomen. **PM check locatie raster -> kaartje vragen bij Robvd Burg Bosgroep**

De rasters van de afzonderlijke begrazingseenden worden periodiek onderhouden (vervangen raster en paaltjes). Soms is het nodig rasters te verplaatsen. **pm zo compleet?**

Idee: invoegen foto's grazers (schaapskudde, runderen strabrecht, schotse Hooglanders gem.Someren)

Plaggen

De vergrassing met pijpestrootje wordt naast begrazing bestreden door machinaal te plaggen. Na een langzame overgang van grootschalig machinaal heide plaggen uit de 80-er jaren waarbij soms meerdere hectaren aan een stuk werden geplagd zijn de beheerders stapsgewijs steeds kleinschaliger gaan plaggen.

Op de Strabrechtse Heide worden sterk vergraste terreindelen (met > 70 % pijpestrootje) geplagd in een plagcyclus van 50 jaar⁴⁴. Het streven is derhalve dat jaarlijks maximaal 3 ha van de heide geplagd wordt, waarbij in vochtige delen aangepaste apparatuur gebruikt worden. Plaggen vindt in het door Staatsbosbeheer beheerde deel sinds 2002 uitsluitend nog plaats in de vorm een visgraat-patroon om nadelige effecten op de fauna en het bodemleven zo veel mogelijk te beperken. Met deze methode kan vrij grootschalig geplagd worden (economisch meer rendabel) terwijl de plagvlakten wel hun kleinschalig karakter behouden. De visgraat-heideplagmethode zorgt voor vrij smalle plagbanen met relatief lange randen langs nog ongestoorde begroeiingen. Vanuit deze randen kunnen planten en dieren sneller de plagvlaktes herbevolken.

De plagvlaktes (op leemarme zandgrond) worden direct na het plaggen bekalkt met mergelkalk (2000 kg/ha), waardoor verzuring wordt voorkomen.

Bij de plagwerkzaamheden worden ook venoevers (de floristisch kansrijke plekken) meegenomen. Plagwerkzaamheden in archeologisch waardevolle gebieden worden conform afspraken met de ROB gemeld.

⁴⁴. Het heideareaal dat sterk vergrast is (% pijpestrootjes > 70%) beslaat circa 170 ha.; met een plagcyclus van 50 jaar betekent dit circa 30 ha/10 jaar, en derhalve 3 ha/jaar

Voorheen werd het plagwerk bekostigd uit het OBN-budget, voorlopig gebeurt dit nu vanuit de leefgebiedsplannen. (-> weg hier? Mbt financieringsbronnen wel zinnig mbt hfst 8)

Detailfoto visgraatplaggen (foto J.Smits, Staatsbosbeheer)

Ook in de terreindelen van het Brabants Landschap en de gemeente Someren wordt machinaal geplagd (veelal in stroken en blokken doch niet volgens het visgraatmodel) PM verder toelichten plagwerk BL/Bosgroep?) nog vermelden dat hierbij ook parallel a/d gradiënt is geplagd (door BL) terwijl loodrecht op de gradient véél beter is?

Naast machinaal plaggen wordt op de Strabrechtse Heide in de natte heide handmatig geplagd in stroken van maximaal 2 m breed of maximaal 10m². Dit zeer kleinschalige plagwerk ten behoeve van verjonging van klokjesgentiaan (en daardoor voor het gentiaanblauwtje en zijn waardmieren) wordt uitgevoerd door vrijwilligers van de 'Blauwe brigade'. Dit gebeurt ook op Braakhuizen PM gebeurt dit ook bij Gem.Som.?)

Daarnaast wordt periodiek kleinschalig geplagd in de droge heide ten behoeve van diverse heidefaunasoorten⁴⁵. Daarnaast vindt kleinschalig onderhoud plaats (d.m.v. fresen) van ruige verbindingstroken tussen populaties van deze droge doelsoorten.

Maaien

In de droge heide wordt jaarlijks gemaaid t.b.v. het tegengaan van vergrassing (middels verschralling) en het vergroten van de structuurvariatie en verscheidenheid van de vegetatie. Op de Strabrechtse Heide wordt periodiek in grote aaneengesloten struikheidevegetaties banen gemaaid (van 10 tot 20 m. breed) t.b.v. leeftijdsdifferentiatie van de heide, t.b.v. heideblauwtjes. Daarnaast wordt jaarlijks 1 à 2 ha gemaaid om de schaapskudde te sturen (de jonge grasvegetatie wordt na het maaien gevolgd door begrazing. Bij Brabants Landschap wordt niet of nauwelijks gemaaid.

Vergaste delen worden in de periode mei t/m juli gemaaid om zoveel mogelijk organisch materiaal af te voeren. Er wordt alleen gemaaid als er is vastgesteld dat er geen broedvogels aanwezig zijn. (-> mbt Gem.Someren?)

Kleinschalig branden en tijdelijk akkeren

Op de drogere heide wordt plaatselijk vergrassing bestreden door lokaal en pleksgewijs te branden (detailbeheer). Op de Strabrechtse Heide wordt jaarlijks 1 tot 3 ha licht (30-70%) met pijpestrootje vergraste heide (ook droge heide) gebrand. In de praktijk wordt de laatste jaren met name gebrand in met 60-70% vergraste heide. Dit branden wordt gevolgd door tijdelijk akkeren en waarna er begraaasd wordt.

Doel daarbij is het herstel van een oude gebruiksvorm en het ontstaan van een meer mineraalrijkere heide met schraallandsoorten (kruidenrijke heide) en heischrale graslanden. Daarnaast profiteren vogelsoorten⁴⁶ van het extra aanbod van zaden, insecten en muizen op deze tijdelijke akkertjes. Het tijdelijk akkeren bestaat uit een aantal (tot maximaal 10) jaren akkerbeheer, deels met bekalking en bemesting met schapenmest. Het tijdelijk akkeren bestaat uit maximaal 3 jaren roggeteelt (i.c.m. bemesting van schapenmest), gevolgd door circa 5 ha boekweit, vlas, seradella (zónder bemesting). Hierna en vervolgens enkele jaren braakligging waarbij begraaasd wordt met schapen (gericht sturen van de kudde in het noordelijke deel) of runderen (in de begrazingseenheid).

⁴⁵. waaronder ten behoeve van de de typische heidesoorten kommavlinder, levendbarende hagedis, rugstreeppaad, blauwvleugelsprinkhaan, nachtzwaluw en boomleeuwerik

⁴⁶ Waaronder roodborsttapuit, klapexster en wulp.

Houtopslag verwijderen

Jaarlijks wordt buiten het broedseizoen ongewenste boomopslag (zover niet door de begrazing in toom gehouden of geplagd) handmatig verwijderd door de terreineigenaar en vrijwilligers. Daarbij wordt ingegrepen waar nodig, waarbij de nadruk ligt op de natte heide, stuifzand en de aangelegde ecologische verbindingstroken (migratiezones)

Locaties met meer te bestrijden boomopslag zouden kunnen worden meebegraasd met paarden. Maar deze worden op de Strabrechtse Heide bewust niet ingezet vanwege mogelijke problemen met recreanten.

Vrijstellen jeneverbessen

De in het gebied aanwezige jeneverbessen en jeneverbessstruwelen worden periodiek vrijgesteld wanneer nodig. Op de Strabrechtse Heide worden jeneverbessen gefaseerd vrijgesteld (om de zoveel jaren een aantal bomen rondom weg) zodat de soort geleidelijk kan wennen aan lichttoename⁴⁷. **PM toelichten wat er gebeurt op de Lieropsche Heide; hier staan veel jeneverbessen ten zuidoosten van het Starven en noordwest van het Witven-someren)**

Vennen

Bij vennen in het **gehele gebied** vindt periodiek onderhoud en herstelmaatregelen plaats t.b.v. afvoer van voedingsstoffen en herstel doelvegetaties. Daarbij worden periodiek venoevers vrijgesteld (boomopslag verwijderd) en vergraste oeverzones geplagd (meegenomen met plagwerkzaamheden in aangrenzende heideterrein). (**pm check**)

Daarnaast worden zeer periodiek vennen opgeschoond waarbij de opgehoopte sliblaag en eutrofe verlandingsvegetaties verwijderd worden. Ook wordt er lokaal bekalkt. Zo is de venoever van het Beuven-noord ter hoogte van de Lobeliabaai bekalkt (bekalkingsproef 2005) als proef om verzuring tegen te gaan.

PM welke vennen zijn al aangepakt: Grafven en Maasven (succesvolle proefplekjes), ?.

Welke staan op de nominatie: Grafven icm aanpak Witte loop,...

Enkele vennen op de Braakhuizensche Heide hebben een dikke sliblaag. Of het wenselijk is deze vennen op te schonen zal moeten blijken uit nader onderzoek. (**pm deze tekst handhaven**)

Pm vennen GemSom In de omgeving van het Beuven wordt jaarlijks riet gemaaid. De oevers aan de zuidkant van het Beuven worden niet gemaaid worden in verband met het voorkomen van bijzondere rietvogels. **PM klopt dit?**

Stuifzand

Open stuifzand wordt in stand gehouden door eens per 10 jaar de zode tot op het minerale zand te plaggen (waarbij de gehele humushoudende laag verwijderd wordt). Dit gebeurt gefaseerd in tijd en ruimte waarbij jaarlijks 10% van het areaal machinaal geplagd wordt. Dit gebeurt jaarlijks of meerdere keren per jaar indien nodig. Op de Galgenberg is in 1993 en 1998 reeds 5 ha afgeplagd waardoor het gerealiseerde stuifzand in 2005 inmiddels 12,5 ha besloeg. Het stuifzandareaal bij de Galgenberg zal de komende jaren nog toe nemen door aanvullende inrichtingsmaatregelen. Staatsbosbeheer is voornemens nogmaals 5 ha stuifzand in oostelijke richting aan het stuifzandgebied toe te voegen middels een 1-malige inrichtingsmaatregel. Gestreefd wordt naar realisatie van dit graafproject voor 2015. Financiering voor dit project wordt gezocht in de vorm van subsidie vanuit het Provinciale herstelplan Stuifzandgebieden.-> verplaatsen naar hfst 3 perspectief huidige omstandigheden HT.stuifzand & hfst 7 maatregelen?.

Bossen, bosjes en struweel

Bosomvorming de heide

Op de Strabrechtse Heide wordt in de periode 2005 tot 2015 circa 10 ha van de 22 ha naaldbos omgevormd naar struikheidevegetaties en berken-eikenbos met bosranden. Deze omvorming gebeurt door middel van groepenkap, kaalkap en bosrandenkap. Lokaal wordt kap gevolgd door begrazing van de aanwezige bochtige smeide door de schaapskudde.

Doelen bij de omvorming zijn o.a. het vergroten van de openheid van het bos en de heide herstel van waardevolle doeltypen, herstel van kort kwelzones (verbetering lokaal inzijsgebied).

De omvorming richt zich vooral op (delen van) de grotere bospercelen op de heide. Als maximale grootte van het bos op de heide wordt een oppervlakte van 2 ha gehanteerd. De landschappelijke openheid van het heidegebied met een doorzicht van het noordelijke naar het

⁴⁷ Op het moment dat deze 'licht-minnende soort aan het donker gewent is doordat deze t.g.v. opslag door bomen omgeven is, is deze zeer gevoelig voor een plotselinge toename van de hoeveelheid licht.

zuidelijke deel wordt gehandhaafd of versterkt door ook groter percelen op de rand van de Witte loop te vellen (o.a. vak 12A). Ook op de overgang van de heide (vak 14j) naar het beekdal van de Kleine Dommel wordt bos geveld met behoud van enkele markante vliegdennen en eiken. Brabants Landschap pakt systematisch de bosranden aan. Meestal worden deze meegenomen met een reguliere dunning ivm de kosten. Geldt ook voor beheer droge bossen.

Terreinen Gem.Someren?

Bosbeheer droge bossen

Vanuit Staatsbosbeheer wordt een verhoging van de natuurwaarden nagestreefd, waarbij geen beheertechnische werkzaamheden uitgevoerd hoeven te worden. Wel worden er dunningen uitgevoerd om de lichtinval te vergroten, spontane kieming te bevorderen en de geleidelijke overgang van bos naar heide te behouden.

Het gevoerde bosbeheer door het Brabants Landschap is gericht op het geleidelijk omvormen van de dichte gelijkvormige productiebossen naar meer structuurrijke gemengde bossen. Bij de dunningen worden de inheemse boomsoorten zoveel mogelijk bevoordeeld en daarnaast wordt de hoeveelheid dood hout vergroot. De intensiteit van de ingrepen is afhankelijk van de uitgangssituatie, bij een eenvormig kunstmatig bos is het beheer langdurig en intensief. Bij een meer natuurlijk bos met een grotere variatie en structuur is het beheer extensiever.

Beheer gemeente Someren

Bosbeheer vochtige bossen

De broekbossen in het beekdal van de Kleine Dommel vindt door Staatsbosbeheer alleen randenbeheer plaats t.b.v. creëren van gradiëntrijke bosranden t.b.v. faunadoelsoorten. Verder bestaat het beheer in de vochtige beekdalbosjes uit 'niets doen'.

Graslanden, akkers en poelen

Droog schraalland op de Strabrechtse Heide

Op de Strabrechtse Heide wordt lokaal een perceel jaarlijks 1 x (half juli/augustus) gemaaid t.b.v. het creëren van droog schraal grasland. Dit wordt in het najaar (september/oktober) gevolgd door begrazing door de schaapskudde. Het maaien vindt gefaseerd plaats, waarbij jaarlijks 1/3 deel van het areaal niet gemaaid wordt t.b.v. de fauna.

Overige graslanden op de heide

graslanden in het beekdal

De vochtige schraallanden in het beekdal van de Kleine Dommel worden jaarlijks gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Er wordt minimaal één keer gemaaid en indien mogelijk in de zomer een tweede keer⁴⁸. Daarnaast wordt bewust op floristisch veelbelovende plekken kleinschalig geplagd en rietruigtes opengehouden in het beekdal. Dit is succesvol, getuige het verschijnen van bijzondere bedreigde plantensoorten. Op experimentele schaal vindt een uitmijningsproef plaats waarbij K en N worden toegevoegd (met als doel de hoeveelheid P te verlagen). Met name in grenspercelen waar hooi als oogst verkocht wordt aan boeren wordt K en N bij gemest. In het beekdal bevindt zich een populierenaanplant van 30 à 40 jaar oud. Vanwege de hoge potenties voor vochtig schraalland ter plaatse bestaat de wens deze aanplant op termijn om te vormen naar vochtig schraalland.

Op de overige graslanden in het beekdal vindt seizoensbeweidings plaats (van 1 mei tot 1 november) met runderen (met vleesrunderen waaronder Limousin). Door vertrapping door het rundvee komen plaatselijk bijzondere plantensoorten voor waaronder het zeldzame waterlepelkje. Het begraaide deel is omrasterd, waarbij rasters t.b.v. ontwikkeling van mantel- zoom-vegetaties 10 meter uit de perceelsrand staan. In de noordelijke deel van het gebied wordt jaarrondbegrazing met ander rundvee (galloways of i.d.) nagestreefd. Periodiek worden delen van het beekdal meebegraasd door de gehoede schaapskudde. Lokaal wordt gemaaid (t.b.v. de afvoer van ruigtesoorten als pitrus en akkerdistel) met nabeweidings indien nodig.

Akkers

Naast de tijdelijke akkertjes, die maximaal 10 jaar als akker beheerd worden (na branden, gevolgd door begrazing) zijn op de heide en op de randen van het beekdal vaste akkers aanwezig met een natuurdoelstelling (een kruiden- en faunarijke akker t.b.v. akkerflora en faunadoelsoorten⁴⁹). Onderzoek van St.Bargerveen heeft uitgewezen dat ook deze vaste akkertjes positief zijn voor de soortenrijkdom van het gebied. Het betreft m.n. graanakkers met akkeronkruiden

⁴⁸. 1^e snede rond 15 juni en eventueel een 2^e snede rond 15 augustus indien de terreincondities dit toelaten Op de hele natte terreindelen wordt met aangepast materieel gemaaid (rupsbanden).

⁴⁹. Insecten, muizen en vogels waaronder typische soorten, zoals genoemd bij de tijdelijke akkertjes

aan de randen , waarop een regulier akkerbeheer gevoerd wordt bestaande uit
5540 grondbewerking, zaaien, oogsten en braken. De akkers worden die bemest worden met dierlijke
(vaste) mest en heideplagsel (bij voorkeur maximaal 1 x/2 jaar) en zo nodig kalk, waarbij een
laag voedingsstoffenniveau nagestreefd. Met de akkers wordt het oude (cultuurhistorische)
gebruik van halen op de heide (mest) en brengen naar de akker hersteld. Er wordt vrucht-
wisseling toegepast waarbij een deel van de akkers een jaar braak ligt) en randenbeheer
5545 toegepast (beperkte grondbewerking en bemesting in de akkerrand)

Soortenbeheer en overig faunabeheer

Het soortenbeheer is gericht op de kwalitatieve en kwantitatieve handhaving en verbetering
van relevante biotopen van fauna- en plantensoorten. Op meerdere plaatsen zijn langs de
5550 randen van het gebied recent ecologische verbindingsstroken aangelegd (heidestroken) t.b.v.
de migratie en verspreiding van soorten van natte en droge heide door het bos naar kleine
heidegebied buiten het Natura 2000-gebied⁵⁰.

Ten behoeve van het gentiaanblauwtje wordt een zeer kleinschalig handmatig plagbeheer ge-
voerd rond klokjesgentianen om verjongingsplekken te maken nabij bestaande populaties
5555 i.v.m. de beperkte verspreiding van het zaad. De grondwaterstand in het gebied mag slechts
heel geleidelijk worden verhoogd ten behoeve van de knoepmieren (gastheer voor de rupsen
van het gentiaanblauwtje). Van het kleinschalig open houden van stuifzand (zie hierboven)
profiteren tal van faunasoorten⁵¹. Daarnaast vindt kleinschalig onderhoud plaats i.v.v. fresen
(bodembewerking) op ruige verbindingsstroken in de droge heide t.b.v. droge fauna doel-
5560 soorten.

Bij het maaien van de bermen worden op de Strabrechtse Heide concentraties van bloeiende
planten (met name Composieten en randen met bramen) ontzien ten behoeve van drachtplan-
ten voor de bijen, hommels, dagvlinders e.a. insecten in het gebied.

Op de Strabrechtse Heide worden bij het begrazen door de gehoede schaapskudde delen van
5565 de heide niet begrast, zodat de heide hier plaatselijk kan doorgroeien tot oudere oudere hei-
destruiken t.b.v. de levendbarende hagedis (insecten en beschutting). Ten behoeve van het
heideblauwtje worden in monotone struikheidevegetaties banen gemaaid (t.b.v. structuurvaria-
tie)

Daarnaast richt het beheer zich in het gebied waar het doeltypen dit toelaat. o.a. op het ontwik-
kelen van een gevarieerde bosrand, bevorderen van takkenhopen (leefgebied kleine zoogdie-
5570 ren), solitaire bomen/boomgroepjes (broed- en uitzichtplaats bepaalde vogels), het beheer en
onderhoud van poelen (voortplantingslocaties van amfibieën), de toename van liggend dood
hout en staand dik (dood en levend) hout (in bossen)

Met lokale imkers worden jaarlijks contracten afgesloten voor de plaatsing van bijenvolken op
5575 de Strabrechtse Heide. Staatsbosbeheer voert hierbij een restrictief beleid (een beperkt aantal
volken langs de randen van het gebied) omdat de honingbij een gedegen concurrent vormt met
de wilde bijensoorten die in het gebied voorkomen. Brabants Landschap heeft altijd maar een
beperkt aantal kasten aan de rand van de heide gehad, en nooit op Braakhuizen. Zij zien er
geen probleem in om dit te handhaven -> check Bosgroep

5580 Daarnaast vindt gebruik van ontwormingsmiddelen, voordat de dieren op de heide worden in-
geschaard, zo beperkt mogelijk plaats om steriele mestvlaaien⁵². te voorkomen.

Beheer en onderhoud Cultuurhistorische waarden binnen het Natura 2000-gebied

De terreinbeheerder streeft het behoud van het cultureel erfgoed, te weten een uitgestrekt
5585 heidelandschap met afwisseling van vennen en droog stuifzand, de heide als onderdeel van het
agrarisch potstalsysteem. Onder het beheer en onderhoud van de aanwezige landschaps- en
cultuurhistorische en archeologische waarden in het gebied vallen o.a. het handhaven van een
groot open heideterrein, het beheer van kampjes (kleine tijdelijke akkertjes) op de heide, be-
houd van beekdalstructuren, beschermen en onderhouden van de aanwezige grafheuvels,
5590 markeringen, grensstenen en palen en schapendreven. De aanwezigheid van een gehoede
schaapskudde draagt bij aan het behoud van de cultuurhistorische waarden van de heide
(schapenbedrijf met herder, behoud van een oud heideschapenras, gebruik van een in oude

⁵⁰. Vanaf de Braakhuizensche heide in noordelijke richting naar de Molenheide, vanaf Verste heide/ Blauwe kei in
noordoostelijke richting naar Gebergten; vanaf zuidelijke deel Strabrechtse heide in zuidoostelijke richting naar Lange
Bleek, Keelven en de Pan)

⁵¹. insecten, waaronder kommavlinder en blauwvleugelsprinkhaan, graafwespen, levendbarende hagedis, rugsstreep-
pad en vogelsoorten als nachtzwaluw en boomleeuwrik

⁵². die zijn immers ongewenst vanwege de entemofauna waaronder de mestkever

bouwstijl opgerichte schaapskooi). Tijdens beheerswerkzaamheden worden de beheersadviezen van RAAP inzake vuursteenplaatsen en grafheuvels opgevolgd. In het beekdal van de Kleie dommel worden oude kavelstructuren en beemden behouden en zichtbaarder gemaakt door de aanleg van singels, en periodiek onderhoud van doorgeschoten singels).

Gradiëntherstel overgang heide - beekdal

Op de overgang van hoge terreindelen (Strabrechtse en Braakhuizensche Heide) naar lage delen (beekdal van de Kleine dommel) wordt door Staatsbosbeheer gradiëntherstel nagestreefd. Door middel van beheer- en inrichtingsmaatregelen wordt een natuurlijke overgang van de heide naar het beekdal ontwikkeld met heischrale graslanden en dopheidevegetaties en berkenbroekbos. Het beheer op de gradiënt bestaat uit begrazing, aanvullend maaien/ afvoeren, lokaal uitmijnen, afplaggen van de toplaag en worden bosjes op de overgang gedunt en open gekapt.

Ontwikkeling en onderhoud Recreatieve poort de Plaetse

Regulier beheer en onderhoud aan bestaande gebouwen, schaapskooi, heide- en insectentuin, brandkuil, erf en wegen/paden. Daarbij is voorzien in de ontwikkeling van een informatiecentrum met beperkte horeca-voorziening ter plekke.

Waterlopen

wat doet het waterschap aan beheer en onderhoud bij de Kleine dommel ?
?Peelrijt en Koppelleiding?

Witte loop valt onder beheer van Staatsbosbeheer. Klopt dit Jan/Jap, en wat gebeurt hier in de praktijk actueel: niets doen, oevers maaien, anders.....?

Onderzoek en inventarisatie

Monitoring van aanwezige dier- en plantensoorten is niet gebonden aan seizoenen, maar wel aan de wijze van uitvoering. Ook hier geldt dat er gehandeld moet worden volgens de gedragscode Natuurbeheer waarmee zorgvuldigheid is gegarandeerd en negatieve effecten op de doelstellingen voorkomen worden. Er worden verschillende vormen van monitoring onderzoek uitgevoerd door dan wel in opdracht van de Staatsbosbeheer en de andere terreineigenaren, maar ook door derden. Deze worden verder besproken in hoofdstuk 8.

Wegen paden en parkeerterreinen

Aan de fiets-, wandel- en ruiterspaden en parkeerplaatsen in het gebied vindt periodiek onderhoud plaats wanneer nodig. In het grootste deel van gebied wordt dit onderhoud verricht door de terreineigenaren. Staatsbosbeheer onderhoudt daarbij het gehele doorgaande fietspad aan de Mierlobaan (ook het traject dat buiten haar eigendom gelegen is) met langs liggende ruiterroute. De ATB-route in de Verste Heide wordt onderhouden door de Tourclub Mierlo. De onderhoudswerkzaamheden betreffen onder meer het periodiek maaien van de bermen, het bijhouden van bebording, opvullen van gaten en vervangen van (route)paaltjes. De ruiterspaden worden periodiek gefreesd. Jan/Jap Klopt dit zo?

Na uitvoer van plagwerkzaamheden op de heide worden wandelpaden waar nodig hersteld. De brandgangen in het gebied (3 meter brede banen) worden periodiek (1 x/ 5 jaar/ wanneer nodig) gefreesd, zodat ze voldoende open blijven. Dit gebeurt door de terreinbeheer gefaseerd in verband met de flora en fauna (waaronder de kommavinder).

Surveillance

De surveillance wordt in het grootste deel van het gebied verzorgd door Staatsbosbeheer. Brabants Landschap heeft een eigen toezichthouder voor haar eigendommen. Terreindeel Gem Someren? Aanvullend op terreineigenaren wordt in het gehele gebied gesurveilleerd door een surveillant van de SRE, die in het kader van het project 'Samen sterk'⁵³ is aangesteld voor extra toezicht en handhaving. De surveillance bestaat uit het houden van algemeen toezicht, eigendomscontrole, en controleren van calamiteiten zoals stormschade, illegale stortingen en brand. Handhaving en controle in het gebied m.b.t. bebording van paden is in handen van Staatsbosbeheer. De markeringen langs de wandel-, fiets- en ruiterroutes worden daarbij

⁵³ Dit SRE-project betreft een pilot van 3 jaar (periode 2009 t/m 2012) waarvoor de terreineigenaren, boseigenaren, gemeenten en provincie geld ingebracht hebben. Na 2012 vindt een evaluatie plaats.

actueel gehouden; indien nodig worden markeringen bijgeplaatst. Dit geldt ook voor de gebieden van Brabants Landschap. **Hoe zit dit bij het deel van Gem.Someren?**

De afwezigheid van voldoende surveillance heeft in het verleden geleid tot een sterke toename van het aantal overtredingen. Er vinden periodiek BOA-acties plaats (deels gezamenlijk met de politie) waarbij gecontroleerd wordt op o.a. geomotoriseerd verkeer (o.a. quads, motoren), loslopende honden buiten het 'hondenlosloopgebied', ruiters op wandel- en fietspaden.

Aan de noordzijde van de Verste Heide bevindt zich een homo-ontmoetingsplaats. Hierbij worden autos's aan de parallelweg van de snelweg geparkeerd, en gaat met van daaruit het gebied in. Bij mooi weer, met name in de weekends gaat het om zo'n 20 à 25 auto's. Dit wordt gedaan maar is niet gewenst; hier wordt dan ook periodiek tegen opgetreden met BOA-acties (Sjaak/Janneke klopt dit?). Recent is de recreatie-intensiteit in de Verste Heide opgekrikt door de aanleg van een ruiter- en wandelroute en een hondenlosloopgebied. De terreinbeheerder hoopt dat de HOP zich daardoor zal verplaatsen naar een locatie buiten het gebied (naar het bosgebied ten oosten van het Natura 2000-gebied).

In geval van brand is de terreinbeheerder aanwezig als aanspreekpunt en het verlenen van plaatselijke assistentie aan de brandweer. De politie en brandweer werkt met een zgn. 'brandkaart' waarop alle in het gebied aanwezige wegen genummerd zijn. Daardoor kan men snel en efficiënt, zonder onnodige schade op de doorgegeven locatie van de brand komen.

Met rijdend materieel verplaatsen naar de brandlocatie en blussen van de brand -> water uit de vennen gehaald? Of anders Incidenteel brand / m.n in de zomermaanden of anders. Hoe zit dit Sjaak/Janneke, hier hebben we het tijdens het gesprek niet over gehad)

(Bronnen: mondelinge mededelingen J. Vogels (opzichter), J. Smits, S. Smits en J. de Groot (boswachters) van Staatsbosbeheer, Uitwerkingsplan 2005-2015 (Staatsbosbeheer, 2005), Externe audit 2005 Strabrechtse Heide (De Molenaar & Rölling, 2006).

II. Faunabeheer

Populatiebeheer

In het grootste deel van het gebied vindt geen afschot van reeën plaats in het kader van populatiebeheer. Populatiebeheer van het ree vindt plaats in het dal van de Kleine dommel en op de Verste Heide. **PM delen BL/Gem.Someren/particulieren.** Op de Strabrechtse Heide zelf vindt géén populatiebeheer plaats.

Op basis van periodieke reeëntellingen worden vergunningen afgegeven van het aantal te schieten reeën; dit aantal wordt jaarlijks door de Provincie bepaald (hier weglaten en opnemen in H6).

Schadebestrijding

In bepaalde delen van het Natura 2000-gebied vindt schadebestrijding plaats. Afschot in het kader van schadebestrijding vindt plaats op bepaalde soorten in de voor betreffende soorten wettelijk toegestane periode. Op de Strabrechtse Heide vindt geen schadebestrijding plaats. Op de Verste Heide vindt alleen schadebestrijding plaats van het ree uit veiligheidsoverwegingen plaats in verband met de ligging aan de A67. In het dal van de Kleine dommel vindt schadebestrijding plaats van bepaalde algemene vrijgestelde soorten (art.65), exoten (art.67) en het ree (art.68). Het Wild zwijn wordt in het gebied ook tot de exoten gerekend (er ontbreekt hier een natuurlijke populatie; voor deze soort geldt een 0-stand). Op dit moment vormen wilde zwijnen nog geen probleem in het gebied. Mocht dit in de toekomst wel het geval zijn, dan zullen wellicht passende maatregelen (afschot) nodig zijn. **PM delen**

BL/Gem.Someren->check bij hen. PM particulieren -> check WBE

De uitvoering van de schadebestrijding geschiedt in het grootste deel van het Natura 2000-gebied door de Wildbeheereenheid 'Eymerick'. Op het grondgebied van de gemeente Someren (omgeving Beuven) valt de schadebestrijding onder de Wildbeheereenheid 'Diana Someren'.

Muskus en beverrattenbestrijding:

Bestrijding van bever- en muskusratten vindt plaats om verzwakking van dijken en kades te voorkomen: muskus- en beverratten graven enorme gangenstelsels en eten bovendien gewassen die de oevers stevigheid geven. Deze taak is per 1 januari 2010 overgedragen aan de waterschappen en wordt uitgevoerd volgens de landelijke Gedragscode voor bestrijding van de Muskus- en Beverrat (www.brabant.nl).

Jacht op bejaagbare soorten:

- 5710 In slechts een beperkt deel van het Natura 2000-gebied mag gejaagd worden tijdens het jachtseizoen. Op de gehele Strabrechtse Heide inclusief de Verste Heide wordt de jacht niet verhuurd. In het dal van de Kleine dommel vindt wel jacht plaats op de bejaagbare soorten. In een klein deel van het dal⁵⁴ geldt een 0-optie (daarbij is de jacht in principe wel verhuurd maar mag in de praktijk niet gejaagd worden). Conform het jachtbeleid van Staatsbosbeheer wordt
- 5715 op termijn ook in het beekdal van de Kleine dommel de verhuur van de jacht beëindigd. De huidige jachthuurovereenkomst (WBE Eymerick) loopt tot oktober 2011. Hierna zal een herziening van de overeenkomst plaatsvinden.
- Voor het heidegebied van de Braakhuizensche Heide is de jacht niet verpacht, met uitzondering van de cultuurgronden ten westen van het heidegebied. Voor het heidegebied is een
- 5720 vergunning afgegeven voor het jagen met een jachtvogel (havik) in de periode oktober-maart op konijnen, kauwen, eksters en houtduiven.
- In particuliere eigendommen wordt tijdens het jachtseizoen door particulieren gejaagd op de bejaagbare soorten. Verondersteld dat dit zo is PM check particulieren/WBE.
- 5725 Bronnen: mondelinge mededeling P. Zegers (boswachter VPR) Staatsbosbeheer d.d. 18-2-2010, Uitwerkingsplan Staatsbosbeheer 2005-2015 (Staatsbosbeheer, 2005).

⁵⁴ Beekdal ter hoogte van de Plaetse

III. Recreatie

Fietsen en mountainbiken

Er loopt een ANWB-fietsroute en een fietsknooppuntensysteem over de heide. Over de Strabrechtse Heide lopen twee halfverharde toeristische fietspaden, over de Mierlo-baan en Strabrechtse dijk. Deze fietspaden worden met name in de zomer veel gebruikt door fietsrecreanten. Het fietspad over de Mierlo-baan wordt daarnaast jaarrond gebruikt voor woon- / werkverkeer tussen Heeze en Mierlo. In de zomer wordt er het meest gefietst in het gebied. De fietsers blijven met name op de halfverharde fietspaden. Het komt maar weinig voor dat van deze fietsroutes afgeweken wordt en over de onverharde paden gefietst wordt.

De recreatieve fietsroutes maken deel uit van het recreatieve fietsknooppuntennetwerk; waartoe ook een aantal onverharde paden door het gebied behoren. Daardoor is het mogelijk vanaf omliggende kernen (waaronder Heeze, Mierlo, Lierop) een rondje te fietsen dat deels door de Strabrechtse Heide loopt. Daarnaast staat het gebied vanaf de Plaetse via een fietspad over de Rulse dijk in verbinding met Geldrop.

Op de Strabrechtse Heide zijn geen mountainbikeroutes aanwezig. Mountainbikers maken gebruik van de bestaande fietspaden die door het gebied lopen. Ook in het gebied Herbertusbossen en Braakhuizen op grondgebied Brabants Landschap zijn geen mountainbikeroutes aanwezig. In de noordoosthoek van het gebied⁵⁵ ligt een ATB-route, die deel uitmaakt van een doorlopende ATB-route. **PM ATB-route structuur -> info SRE**. Het aantal mountainbikers heeft zich de laatste jaren gestabiliseerd nadat daarvoor een aanloop plaats heeft gevonden. De mountainbikers veroorzaken geen overlast of verstoring doordat ze niet afwijken van bestaande padenstructuren. Het betreft vaak groepen, dan wel individuen die lid zijn van verenigingen.

Wandelen en hardlopen

Alle wandelpaden in het gebied zijn onverhard. Op de Strabrechtse Heide (SBB) zijn in het jaarrond opengestelde deel 6 gemarkeerde wandelroutes aanwezig. Daarvan starten er drie vanaf de parkeerplaats bij de Plaetse, en drie vanaf de parkeerplaats aan de Mierlo-baan (bij viaduct Heezerweg).

In het gebied Herbertusbossen (BL) zijn 2 wandelroutes uitgezet vanaf de parkeerplaats aan de Boschlaan. Ook op de Braakhuizensche Heide is een uitgezette wandelroute aanwezig **PM aanvullen ahv info SRE- overzicht alle wandelroutes gemeente Eindhoven e.o.**

Wandelaars maken voornamelijk gebruik van deze gemarkeerde wandelroutes nabij de parkeerplaatsen. Daarnaast wordt ook gewandeld op overige wandelpaden (niet gemarkeerde routes). **intensiteit van gebruik? Overlast? mensen buiten de paden? Iets over te zeggen** Rond 'de Plaetse' is een gemarkeerde wandelroute (bruine route? Welke is dit? Stond op de sbb-site) aanwezig die geschikt voor rolstoelgebruikers en minder validen. **PM klopt dit? Een bijzondere 'wandellactiviteit' die in het gebied plaatsvindt is 'geocatinding'; dit vindt plaats via de paden en bebording.** Er loopt een GPS-route over en een korte GPS-wandeling langs de rand van de Strabrechtse Heide.

Naast wandelaars maken sporters gebruik van de aanwezige paden. Dit betreft met name trimmers en hardlopers (waaronder plaatselijke trimclubs) die op de halfverharde fietspaden blijven.

Honden uitlaten

Voor honden geldt over het gehele gebied een aanlijngedbod, dat betekent dat op de terreinen van Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en gemeente Someren honden alleen aangelijnd zijn toegestaan. Met uitzondering van de Verste Heide (bosgebied ten noorden van 's-Heerenven) waar een hondenlosloophoegebied aanwezig is. Het hondenaanlijngedbod wordt echter massaal genegeerd op de heide ook tijdens het broedseizoen. Ook in het beekdal van de Kleine dommel wordt het aanlijngedbod veel genegeerd. Hier komen mensen vanuit Heeze en de parkeerplaats aan de Plaetse veel hun hond uitlaten. Op het Rulse Laarzenpad in het beekdal zijn honden niet toegestaan i.v.m. het vee dat daar loopt. Dit wordt echter ook genegeerd; wel neemt het aantal overtreders af.

In het Kiezelveen wordt door honden gezwommen. Hier kan niet goed tegen worden opgetreden, door een gebrek aan handhavingcapaciteit. Mensen worden zo veel mogelijk verwezen naar het hondenlosloophoegebied. **Hondensjees (PM waar/hoe vaak/ongewenst?-check Sjaak)**

⁵⁵. in de Verste heide noordelijk van het 's-Heerenven

Paardrijden

De Strabrechtse Heide en Plaetse vormen onderdeel van het doorgaande provinciale ruiterroutenetwerk.

Paardrijden is jaarrond toegestaan in het noordelijke deel van het Natura2000-gebied op de aanwezige ruiterspaden. De op elkaar aansluitende ruiterspaden bevinden zich op de Strabrechtse Heide Braakhuizensche Heide en de Verste Heide grotendeels op bestaande paden-structuren waar ook gemarkeerde wandelroutes liggen (o.a. langs de Mierlo-baan en Strabrechtse dijk).

Het ruiterspad op de Braakhuizensche Heide maakt onderdeel uit van de ruiterroute over de Strabrechtse Heide. Op de ruiterspaden mag aansluitend met paarden zónder aanspanning gereden worden. In de noord-oosthoek van het gebied (de 'Verste Heide') is aanvullend op de ruiterspaden een ruiterroute aanwezig⁵⁶ waar paarden met aanspanning wél toegestaan zijn. Deze ruiterroute maakt deel uit van een doorgaande ruiterroute. **PM doorgaande ruiterroute-> info SRE**

In de zuidelijke helft van de Strabrechtse Heide (omgeving Grafven) en in de omgeving van het Beuven is paardrijden niet toegestaan en zijn derhalve géén ruiterspaden aanwezig. Ook in het gebied Herbertusbossen zijn geen ruiterspaden aanwezig.

Naar schatting 95% van de ruiters gaat over de bestaande ruiterspaden en ruiterroute. Een klein deel wijkt van hiervan af, maar blijft dan wél op de bestaande wandelpaden. Een enkeling begeeft zich daarbij in de zuidelijke helft van het gebied waar paardrijden niet is toegestaan. Het gaat daarbij slecht om enkele individuen.

Ruiters vertrekken merendeels rechtstreeks vanuit maneges die rondom de heide gelegen zijn en meer en meer vanaf de parkeerplaatsen. Aan de Strabrechtse Heideweg, net buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied, bevindt zich een grote manege⁵⁷, die tevens stalfaciliteiten aan particulieren biedt. Bij deze manege, van waaraf groepen en individuele ruiters de heide opgaan, is het heel druk. In het beekdal van de Kleine dommel bevindt zich een paardenstalling van waaruit particuliere ruiters eveneens de heide opgaan. Aan de Heezerweg (direct ten noorden van de A67) bevindt zich een huifkarverhuurbedrijf⁵⁸, van waaruit huifkartochten naar het gebied gehouden worden (daarbij op de ruiterroute blijvend). **PM nog meer maneges/paardenstallingen**

Excursie en voorlichting

In het gebied vinden jaarrond regelmatig excursies plaats onder leiding van een gids. Door Staatsbosbeheer wordt 1 x/maand een publieksexcursie gehouden door medewerkers van Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer organiseert het hele jaar door excursies voor groepen (minimaal 20 personen?) in samenwerking met IVN-gidsen. **Bovenop de maandelijkse SBB-excursies?** Deze excursies starten vanaf de schaapskooi bij de Plaetse. Daarnaast worden door het IVN en de KNNV meermalen per jaar excursies voor groepen gehouden in het gebied. Hiervoor wordt een vergunning aangevraagd bij de terreinbeheerder.

De excursies zijn voornamelijk doelgericht (gericht op het gevoerde beheer, aanwezige natuurwaarden en soorten); daarnaast vinden meer algemene rondleidingen plaats in het gebied. Alle excursies vinden plaats op wegen en paden. **PM check ook hier van afgeweken?/wanneer**. De meeste excursies vinden overdag plaats. Periodiek vinden ook 's avonds excursie plaats, vanwege aan de avond gerelateerde onderwerp (o.a. uilenwandeling, de 'nacht van de nacht' (jaarlijks 1-malig fenomeen **wanneer?**)).

Door Staatsbosbeheer zijn recent heidegidsen opgeleid t.b.v. de natuureducatie van schoolkinderen. In April 2010 wordt gestart met 10 scholen, waarbij honderden kinderen het gebied zullen bezoeken. **PM check planning frequentie, waar? pm check Janneke**

Zwemmen en schaatsen op vennen

In het Kiezelveen wordt in de zomer soms gezwommen. Het zwemmen wordt hier gedoogd door Brabants Landschap (het is echter officieel niet toegestaan). De venoever is plaatselijk onbegroeid en zandig door de betreding door recreanten.

⁵⁶. Deze start vanaf de parkeerplaats aan de Mierlo-baan bij het viaduct Heezerweg; de rondrij-route loopt vanaf daar over de Verste heide.

⁵⁷. Ruitersportcentrum manege Meulendijks

⁵⁸. 'Huifkarverhuur Strabrechtse heide'

5840

Op het Kiezelven en Grootven wordt in de winter geschaatst. Op de andere vennen is schaatsen niet toegestaan. In de praktijk wordt echter ook illegaal geschaatst op het Scheidingsven. Dit gebeurt veelal door plaatselijke jeugd, die er gaan ijshockeyen. Staatsbosbeheer treedt hier handhavend tegen op. Klopt dit zo?

5845

Inleiding

Deze notitie levert de bijdrage vanuit de sector landbouw voor de *quick scan* naar gebruiksvormen of activiteiten met hun mogelijk effect op instandhoudingdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in algemene zin.

De *quick scan* is opgesteld in overleg met vertegenwoordigers van verschillende landbouworganisaties en -bonden (LTO-noord, ZLTO, LLTB, NMV) en IPO. Er hebben een drietal afstemmingsbijeenkomsten plaats gevonden.

In deze notitie worden effecten beschouwd voor vogel- en habitatrichtlijn soorten in algemene zin. Deze worden gemakshalve met de term 'doelsoorten' aangeduid.

Afbakening

Deze *quick scan* gaat niet in op ammoniakmaatregelen/effecten en gebiedsgericht waterbeheer (peilbesluiten en dergelijke door waterschappen). Het waterbeheer vormt een aparte paragraaf in het beheerplan, zoals ook is aangegeven in hoofdstuk 4.4.

Ook ammoniak wordt in een aparte paragraaf in het beheerplan opgenomen. De discussies rond dit onderwerp worden in een zelfstandig traject opgepakt, zoals is weergegeven in hoofdstuk 4.2.

Voorts wordt in deze notitie bestaand gebruik alleen betrokken op landbouwgrond en niet op natuurgrond. Landbouwactiviteiten op natuurgrond (begrazing) worden bij de sectornotitie natuur meegenomen.

Algemene opmerkingen

Voor de bepaling van effecten van activiteiten van agrariërs op de natuurdoelstellingen zijn de criteria 'directe herleidbaarheid' en 'oorzaak en gevolg' van belang. Verontreinigende stoffen die de instandhoudingdoelstellingen bedreigen hebben vaak verschillende bronnen die in tijd en/of in plaats verschillen en dus niet altijd volledig zijn toe te rekenen aan bestaand landbouwkundig gebruik. Het huidige landbouwkundig gebruik en de daarbij gepaard gaande emissie is al zodanig middels wet- en regelgeving afgegrensd, dat deze emissies geen significant effect meer hebben en derhalve op categorie 1 scoren (80%-regel).

Dit speelt vooral voor verschillende milieu compartimenten. Zo wordt de waterkwaliteit (resten gewasbeschermingsmiddelen, stikstof, fosfaat, overige verontreinigingen) mede beïnvloed door naitleffecten van historische verontreinigingen van landbouw- en waterbodems, niet-landbouwkundig gebruik bestrijdingsmiddelen (belangrijke emissiebron naar oppervlaktewater zijn de gebruikte onkruidbestrijdingsmiddelen op verhardingen in stedelijk gebied), rioolzuiveringsinstallaties (overstorten problematiek), inrichtingsmaatregelen (peilverhoging en fosfaatuitspoeling), aanvoer gebiedsvreemd water (nitraat, fosfaat, contaminanten), etc. Dit is de reden dat bij de landbouwactiviteiten gekeken is welke bestaande wet- en regelgeving aanwezig is en in hoeverre daarmee de mogelijke bijdrage van de landbouw al afdoende geregeld is tegen het licht van de doelstelling van deze *quick scan*.

Ook de locatie van kwetsbare habitats is van belang voor effect bepaling. Zo liggen de kwetsbare habitats zelden aan de rand van de Natura 2000-gebieden, vaak is er sprake van interne buffering, zodat toetsing op de rand in de meeste gevallen niet nodig is (80% -regel).

Projecten

Projecten zijn in principe Natuurbeschermingswet vergunningplichtig. Binnen de normale landbouwpraktijk zal er weinig discussie ontstaan over het feit dat projecten zoals nieuw- of verbouw van gebouwen vergunningplichtig zijn in het kader van de Natuurbeschermingswet. Wel kan discussie ontstaan over de vraag of bijvoorbeeld aanleg van drainage, uitdieping van watergangen, detailwaterhuishouding et cetera als een project of als bestaand gebruik moet worden aangemerkt. In deze notitie wordt de koppeling gelegd naar de GGOR. Indien deze activiteiten niet in GGOR zijn geregeld is automatisch sprake van een project en dus indeling in categorie 3.

Resultaten

In onderstaande tabel worden de scores weergegevens op de verschillende landbouwactiviteiten, voor een nadere onderbouwing wordt verwezen naar toelichting op de tabel.

Het betreft voor de handliggende landbouwactiviteiten op of in de omgeving van agrarische bedrijven/percelen. Het zijn activiteiten van boeren vanuit hun huidige bedrijfsvoering. Gepoogd is een generiek inschatting van effecten te maken voor alle Natura 2000-gebieden met een voorstel voor indeling naar één van de vier categorieën voor bestaand gebruik.

Landbouw activiteiten	Categorie				Toelichting/motivering
	1	2	3	4	
Grondbewerking					
• Ondiepe grondbewerkingen behorend bij normaal landbouwkundig gebruik	x				Sommige grondbewerkingen binnen Natura 2000-gebied kunnen een mogelijk negatief effect hebben afhankelijk van instandhoudingdoelstelling. In dat geval categorie 2, per beheerplan afzonderlijk bekijken.
• Diepe grondbewerkingen	x		x		Categorie. 1 indien binnen GGOR gereguleerd anders categorie 3
Gewasbewerking en –verzorging					
• Bespuitingen	x				Binnen Natura 2000-gebieden is mitigatie mogelijk, afhankelijk van gewas en instandhoudingdoelen (zeer beperkt areaal)
• Bemesten	x				Afdoende gemitigeerd door meststoffenwet
• Bewerken grasland beheerpercelen binnen Natura 2000	x				Beheersovereenkomst is afdoende kader
• Bewerken grasland overige percelen in Natura 2000		x			Mitigatie eventueel nodig
• Bewerken grasland overige percelen buiten Natura 2000	x				Kader: Flora- en faunawet en Gedragscode
• Oogsten akkerbouwgewassen incl maïs binnen Natura 2000 en op korte afstand buiten Natura 2000	x				Kader: Flora- en faunawet en Gedragscode
Beweiding alle grazers					
• Buiten Natura 2000	x				Geen mitigatie, maatschappelijke wens!
• Binnen Natura 2000 met beheersovereenkomst	x				Beheersovereenkomst is afdoende kader
• Binnen Natura 2000 zonder beheersovereenkomst	x	x			Mogelijk extra mitigatie, beheerplan afhankelijk
Beregening					
• Oppervlakte water	x	x			Categorie 2 indien GGOR niet voorhanden
• Grondwater	x	x			Categorie 2 indien GGOR niet voorhanden
Lozingen					
• Proceswater be- of verwerking	x	x	x		Afh. van proces en relatie met instandhoudingdoelen. Per beheerplan regelen of mitigeren. WVO is kader
• Afspoeling verhard oppervlak	x	x			categorie 2 mogelijk van toepassing voor beekdalen
• Gietwater intensieve teelten	x				Afgeregeld middels lozingenbesluit W.V.O.

Landbouw activiteiten	Categorie				Toelichting/motivering
	1	2	3	4	
Drainage en watergangen					
• Aanleggen, vervangen en onderhoud drainage in percelen binnen en in directe omgeving van Natura 2000-gebieden	x		x		categorie 1 indien GGOR, categorie 3 indien GGOR niet voor handen (categorie 3 is nader onderzoek)
• Detail waterhuishouding perceelsniveau i.d.o. N2000	x		x		categorie 1 indien GGOR, categorie 3 indien GGOR niet voor handen (categorie 3 is nader onderzoek)
Idem met greppelfrees	x				
Regulier onderhoud watergangen	x	x			categorie 1 indien opgenomen in gedragscode Flora- en faunawet
• Overige					
• Assimilatie belichting	x	x	x		Afhankelijk van bestaande regelgeving, afstand
• Teelt ondersteunende voorzieningen	x				
Rooien (hoog) opgaande erfbeplanting	x				
Afrasteren percelen met gaas, prikkeldraad, schikdraad ed.	x				Nauwelijks of geen effect op migratie faunasoorten
• Teeltrotatie en vruchtwisseling	x				Binnen Natura 2000 kunnen sommige bewerkingen een negatief effect hebben op instandhoudingdoelstellingen. Per beheerplan zo nodig mitigeren.
• Opslag mest op kopakker (steekvast), in mestzakken, in mestsilo's buiten bouwblok	x				
• Reguliere aan- en afvoer (mest, melk, voeders, dieren, geoogst producten etc)	x				
• Be- en verwerkingsactiviteiten (transport, geluid, landschap)	x				
Opslag brandstoffen, chemische stoffen, caravans	x				
• Maatregelen ter voorkoming wildschade	x				Indien aantoonbaar negatief effect dan categorie 2 of 3

N.B.: Natuurbeschermingswet in relatie tot andere wetsfamilies: Uit het feit dat een activiteit in een andere wetsfamilie (Wet Milieubeheer, Wet Verontreiniging Oppervlaktewater, enz.) gereguleerd is (vergunning) mag niet zonder meer de conclusie getrokken worden dat mogelijke negatieve gevolgen voor de natuur daarmee afdoende gedekt zijn. In andere wetsfamilies wordt namelijk niet getoetst aan de specifieke natuurdoelen van Natura 2000. Mogelijk extra mitigerende maatregelen in het beheerplan Natura 2000 zijn daarom niet altijd uit te sluiten.

Toelichting

Grondbewerking

- Uitvoering grondbewerking door het mengen of keren van de grond waaronder begrepen ploegen, frezen, spitten, egaliseren etc.

Effecten: Bij grondbewerking van landbouwpercelen binnen Natura2000-gebied kan verstoring voor doelsoorten een rol spelen. Veelal zijn mitigerende maatregelen (bijv. nestbeschermende maatregelen) vastgelegd in beheerovereenkomsten ikv agrarisch natuurbeheer waardoor het niet nodig zal zijn in beheerplannen extra maatregelen te treffen. Buiten Natura-2000 heeft grondbewerking geen negatief effect voor doelsoorten binnen Natura-2000 gebied. Een positief effect is dat het voedselaanbod voor vogels

5935 tijdelijk groter is. Bij bemesting kan ammoniak vrijkomen. Dit effect wordt in een aparte paragraaf in het beheerplan behandeld. Het heeft in deze quickscan geen effect. Ook geluid kan een rol spelen, maar het effect is sterk afhankelijk van lokale instandhouding-doelstellingen. Er is geen wettelijk kader waarin deze activiteiten in algemene zin gereguleerd worden.

5940 Conclusie: categorie 1.

- Diepe grondbewerking zoals diepspitten, diepploegen, be- en omzanden bouwvoor, aanleg drainage als mede verkavelingwerkzaamheden binnen en buiten Natura 2000-gebieden.

Kaders: gemeentelijke aanlegvergunningen (hierin wordt vaak een grens van 50 – 60 cm gebruikt) bestemmingsplan, provinciaal Waterhuishoudingsplan, GGOR.

5945 Effecten: effecten die op kunnen treden zullen vooral terug te voeren zijn op een verandering van de waterhuishouding bijvoorbeeld a.g.v. het verbreken van versturende en ondoordringbare lagen. Effect is sterk afhankelijk van instandhoudingdoelstelling, tijdstip van toepassing, bodemhydrologische omstandigheden etc. Dit vraagt per Natura-2000 lokaal maatwerk indien hier sprake van is.

5950 Conclusie: zonder te verwachten effect op waterhuishouding -> categorie 1. Met te verwachten effecten categorie 3 (dit houdt dus in nader onderzoek en eventueel een Natuurbeschermingswet vergunning).

5955 **Gewasbewerking en -verzorging**

- Toepassing gewasbescherming waaronder begrepen veldspuit, rugspuit, onkruidbrander, etc. Wettelijk Kader: Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en Lozingenbesluit openteelt en veehouderij (o.a. de spuit vrije zones).

5960 Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is volledig gereguleerd. In toelatingsprocedure voor nieuwe middelen wordt expliciet gekeken naar effecten voor natuur- en milieu. Tevens wordt gekeken naar verschillende toepassingsmethoden en gebieden; bijvoorbeeld volvels, taluds en slootkanten. Er ligt hier een relatie met afspoeling en kwaliteit oppervlakte water. Als dit oppervlaktewater afstroomt naar Natura 2000-gebieden, kunnen er effecten optreden.

5965 Oplossingen dienen in eerste instantie gevonden te worden in paragraaf waterbeheer in het beheerplan. Zo nodig worden toepassingsbeperkingen opgenomen in toelatingsbesluiten voor gewasbeschermingsmiddelen. Ook de toepassingstechnieken zijn gereguleerd (driftbeperkende maatregelen) en is periodieke keuring van spuitapparatuur (SKL-regeling) verplicht. Daarnaast wordt opgemerkt dat (resten van) bestrijdingsmiddelen ook vanuit andere dan

5970 landbouwkundige bronnen afkomstig kunnen zijn.

Effecten: Uitgangspunt is dat er geen significante effecten zijn voor instandhoudingdoelstellingen zolang binnen dit wettelijk kader gewerkt wordt. Indien er wel effecten zijn, wordt de discussie rond effect en relatie met 'haalbaar en betaalbaar' relevant. Effecten van machinegebruik zoals trekkers en apparatuur zijn vergelijkbaar met die van grondbewerking.

5975 Conclusie: categorie 1.

- Bemesten met kunstmest en organische meststoffen van bouwland en grasland.

5980 Wettelijk kader: Meststoffen Wet, BGM inclusief BOOM en afstemming met KRW en Lozingenbesluit openteelt en veehouderij (o.a. de mest vrije zones).

Effecten: mogelijk vermesting indien uit- en afspoeling effect heeft op kwaliteit oppervlakte- en grondwater én de waterstromen richting Natura 2000-gebied gaan. Daartegen zijn bemestingsvrije zones ingesteld langs waterlopen. Hier ligt een duidelijke relatie met de paragraaf waterbeheer. Binnen Natura 2000-gebieden bestaan aparte afspraken in het kader van de SAN. Daarnaast wordt opgemerkt dat bij bemesting met drijfmest er een wettelijke verplichting bestaat tot onderwerken van drijfmest bij aanwending. Steekvaste mest kent geen onderwerkverplichting op grasland. Aanwending van steekvaste mest wordt voor sommige instandhoudingdoelstellingen als een vereiste gezien.

5990 Zolang binnen het wettelijk kader gewerkt wordt, mag verwacht worden dat er geen significante effecten voor Natura 2000-gebieden optreden. Verwacht mag worden dat met huidig en toekomstig generiek beleid en juiste naleving daarvan de risico's op af- en uitspoeling en significant negatieve effecten op instandhoudingdoelstellingen afdoende afgeregeld zijn. Door inrichtingsmaatregelen zoals verandering van waterhuishouding t.b.v. natuur, kan met

5995 name fosfaat in oplossing gaan en wel tot problemen leiden. Dit is echter niet aan het huidige landbouwkundig gebruik van landbouwgrond toe te rekenen en heeft dus ook geen effect op de categorie indeling. Ook deze effecten worden in generieke zin als niet significant beschouwd.

6000 Conclusie: categorie 1

- Bewerking grasland w.o. maaien, schudden, wiersen, pakken, etc op percelen met beheersovereenkomsten binnen Natura 2000-gebieden. Uitgangspunt is dat dit een onderdeel van weidevogelbeheer vormt, gericht op verbeteren stand weidevogels m.b.v. maatregelen op gebied van nestbescherming, uitgesteld maaibeheer etc. Wettelijk kader: Flora en faunawet eventueel aangevuld met gedragscode Land- en Tuinbouw (ondernemers die voldoen aan de gedragscode kunnen vrijgesteld worden van een aantal verplichtingen Flora- en faunawet, gedragscode is nog niet goedgekeurd).

6005 Effecten: kans op verstoring broed- en schuilplaatsen en verstoring a.g.v. geluidsproductie. Effect wordt in generieke zin als niet significant beschouwd voor instandhoudingdoelstellingen.

6010 Conclusie: categorie 1.

- Bewerking grasland op overige percelen binnen Natura 2000-gebieden. Wettelijk kader: Flora en faunawet eventueel aangevuld met gedragscode Land- en Tuinbouw. Effect: kan negatief uitpakken op instandhoudingdoelstellingen voor doelsoorten. Maatwerk per N2000 gebied kan nodig zijn. Zonodig moet afgewogen worden om extra mitigatie toe te passen. De sector geeft

6015 hierbij wel aan dat er dan een spanningsveld ontstaat tussen het beleid t.a.v. het vrijwillige karakter binnen de 'witte gebieden' en de eventuele nodige mitigatie.

6020 Conclusie: categorie 2. Opmerking hierbij: het betreft slechts enkele duizenden ha's, reden waarom aangegeven wordt dat hier per gebied bezien kan worden of extra maatregelen nodig zijn.

- Bewerking grasland op alle percelen buiten Natura 2000-gebieden. Wettelijk kader: Flora en faunawet aangevuld met gedragscode Land- en Tuinbouw. Effect: zolang binnen de kaders van de Flora- en faunawet en de gedragscode gewerkt wordt, zal er in het algemeen geen negatief effect zijn (80%). Voor die beheerplannen (20%) waar wel significante effecten verwacht worden, bijvoorbeeld voor weidevogels, kunnen nadere mitigerende maatregelen afgesproken worden.

6025

6030 Conclusie: categorie 1.

- Oogsten van akkerbouw- en vollegrondstuinbouwgewassen binnen en op korte afstand buiten Natura 2000-gebieden. Wettelijk kader: Flora en faunawet, aangevuld met gedragscode Land- en Tuinbouw. Effecten: Speelt geen rol te spelen rond Natura 2000-gebieden en wordt in generieke zin als niet significant beschouwd. Dit punt zal eventueel eveneens per beheerplan nader bekeken kunnen worden (maatwerk).

6035 Conclusie: categorie 1.

Beweiding (niet zijnde natuurbeheer en bekeken op alle mogelijke effecten behalve voor ammoniak. Dit wordt in een apart kader geregeld).

- Begrazing door rundvee, vleesvee, schapen, geiten en overige kleine of grote grazers buiten Natura-2000-gebieden. Wettelijk kader: Meststoffenwet, Flora- en faunawet in combinatie met gedragscode.

6040 Effect: vermisting en verstoring. Mogelijk een positieve relatie met voedselvoorziening voor fauna uit naast gelegen Natura 2000-gebieden en maatschappelijke wens van vee in de wei. Er worden geen significant negatieve effecten verwacht voor doelsoorten.

6045 Conclusie: categorie 1. • Begrazing op percelen binnen Natura-2000 met beheersovereenkomst agrarisch natuurbeheer door rundvee, vleesvee, schapen, etc binnen Natura 2000-gebieden. Kader is de beheersovereenkomst, Meststoffenwet en Flora- en faunawet in combinatie met gedragscode. Effect: kans op verstoring en vermisting. Mogelijk moet voor afzonderlijke

6050 Natura 2000-gebieden de beheersovereenkomst herzien en/of aangepast worden aan de betreffende natuurdoelstelling. In algemene zin mag verwacht worden dat de strekking van beheersovereenkomsten redelijk corresponderen met benodigde maatregelen om instandhoudingdoelstellingen te realiseren.

6055 Conclusie: categorie 1.

- Idem zonder beheersovereenkomst agrarisch natuurbeheer. Wettelijk kader: Meststoffenwet en Flora- en faunawet in combinatie met gedragscode. Effecten: mogelijke verstoring en vermessing. Mogelijk moeten extra mitigerende maatregelen getroffen worden als doelsoorten nadelig beïnvloed worden. De sector geeft hierbij wel aan dat er dan een spanningsveld kan ontstaan tussen het beleid t.a.v. het vrijwillige karakter binnen de 'witte gebieden' en de eventuele nodige mitigatie. Er ligt wel een positieve relatie met voedselvoorziening voor fauna uit naast gelegen Natura 2000-gebieden en maatschappelijke wens van vee in de wei.

6060

6065 Conclusie: categorie 1 met de kanttekening dat maatregelen incidenteel nodig kunnen zijn (het betreft overigens een beperkt aantal ha's).

Berekening en wateronttrekking

- Met oppervlakte water. Kader: provinciale- en waterschapsverordeningen, vergunningplicht of gereguleerd in provinciale waterhuishoudingplannen dan wel de GGOR (gewenste grond- en oppervlaktewater regimes). Effecten: verlaging bovenste grondwaterspiegel, verdrogingrisico, (uitspoeling, afspoeling, vermessing via retourwater).

6070

6075 Conclusie: categorie 1 indien GGOR gerealiseerd. Indien GGOR nog niet gerealiseerd is, dan categorie 2 met de kanttekening dat goed bekeken moet worden of bestaande provinciale WHH-plannen al niet afdoende mitigatie bevatten. Het landbouwbedrijfsleven maakt om deze reden een voorbehoud bij deze classificatie.

- Met grondwater. Kader: zie boven. Effecten: verlaging diepere grondwaterspiegel, verdroging op grotere afstand, uitspoeling/afspoeling en daarmee eutrofiering oppervlakte- en grondwater.

6080 Conclusie: categorie 1 indien GGOR gerealiseerd, categorie 2 indien GGOR nog niet gerealiseerd inclusief bovenstaande kanttekeningen.

Lozingen

- Proceswater wat bij be- of verwerking van producten op het bedrijf vrijkomt. Kader: Lozingenbesluit WVO en provinciale WHH-plan. Effect: sterk afhankelijk van de activiteit en instandhoudingdoelstelling, geen generieke uitspraak mogelijk. Lijkt maatwerk ter beoordeling in uiteindelijke beheerplan.

6085

6090 Conclusie: categorie 1/2/3 (waarbij categorie 3 betekent: nader uitzoeken effect van plaatselijk voorkomen van be- of verwerkingsactiviteit).

- Afspoeling verhard oppervlak van erven agrarische bedrijven. Kader Lozingenbesluit WVO (nazoeken in hoeverre afspoeling in Lozingenbesluit afdoende afgeregeld is, vervolgens besluiten of deze activiteit gehandhaafd blijft). Effect: vermessing, mitigerende maatregelen zijn mogelijk. Problematiek speelt vooral in beekdalen Conclusie: categorie 2 voor Natura 2000-gebieden met beekdalen, categorie 1 voor overige.
- Gietwater uit intensieve teelten. Kader: lozingenbesluit WVO Effect: activiteit is op zijn effect in principe afgeregeld middels lozingenbesluit.

6095

6100 Conclusie: categorie 1.

Drainage en watergangen • Aanleggen, vervangen of onderhoud van drainage in percelen binnen en buiten Natura 2000-gebieden.

Kader: Bestemmingsplannen, waterhuishoudingplannen, GGOR. Effect: Als gevolg van de uitvoeringstrajecten bij landinrichtingsprojecten in het verleden zijn voor veel Natura 2000-gebieden de landbouwgrondwatersystemen losgekoppeld van de grondwatersystemen voor natuur. In die situaties zijn effecten niet te verwachten. Daar waar de koppeling wel bestaat kan verdroging optreden in de nabijheid van Natura-2000 gebied en zal per beheerplan bekeken moeten worden of vergunningtraject noodzakelijk is. Uitgangspunt is dat GGOR het kader aangeeft.

6105

6110

Conclusie: Indien GGOR beschikbaar dan categorie 1. Indien GGOR niet beschikbaar dan categorie 3 (in dit geval betekent dat nader onderzoek nodig).

• Activiteiten gericht op plaatselijke detail waterhuishouding zoals afdammen, uitdiepen, graven van perceel- en kavelslootjes. Effecten: afhankelijk van het soort maatregel verdroging of vernatting landbouwpercelen met mogelijk effect op naast gelegen instandhoudingdoelstellingen. Dit zal per Natura-2000 -gebied apart bekeken moeten worden.

Conclusie: Indien GGOR beschikbaar dan categorie 1. Indien GGOR niet beschikbaar dan categorie 3 (in dit geval betekent dat nader onderzoek nodig).

• Uitdiepen of aanleggen greppels met greppelfrees. Effecten: verwachting geen of nauwelijks effect op waterhuishouding op naast gelegen instandhoudingdoelstellingen. Dit zal eventueel per Natura-2000 gebied apart bekeken kunnen worden.

Conclusie: categorie 1.

• Regulier onderhoud watergangen binnen Natura 2000-gebieden: schouwen van sloten, baggeren, riet verwijderen etc.

Kader: waterschapsverordening, GGOR, gedragscode Flora- en faunawet. Effecten: mogelijk aantasting habitats van reptielen en vogels. Verondersteld wordt dat extra benodigde mitigerende maatregelen in GGOR of waterschapsverordeningen opgenomen zijn of worden.

Conclusie: categorie 1.

Overigen activiteiten/gebruiksvormen in willekeurige volgorde:

• Assimilatie belichting in de tuinbouw. Kader: Glami Convenant, bestemmingsplan. Effect: mogelijk verstoring doelsoorten, afhankelijk van afstand tot Natura-2000 gebied en instandhoudingdoelstelling.

Conclusie: categorie 1/2/3.

• Teeltondersteunende voorzieningen (plastic folie, glas, gaas) Kader: bestemmingsplannen. Effect: geen negatieve effecten te verwachten.

Conclusie categorie 1.

• Rooien (hoog) opgaande erfbeplanting in of in de directe nabijheid van Natura 2000-gebieden. Kader: bestemmingsplan en Flora- en Faunawet met gedragscode. Geen effecten te verwachten.

Conclusie: categorie 1.

• Afrasteringen rondom percelen met fijn gaas prikkeldraad, schrikdraad ed. binnen en buiten N2000 gebieden. Kader: Flora- en Faunawet met gedragscode. Effecten: nauwelijks tot geen beperking migratie fauna of barrièrewerking.

Conclusie: categorie 1.

• Teeltrotatie en vrije gewaskeuze. Kader: goede landbouwkundige praktijk (GLP) in kader van vruchtwisseling (bodemhygiëne) binnen en buiten Natura 2000, daarnaast kunnen bijvoorbeeld Provinciale Milieuverordeningen en aanlegvergunningen ook eisen stellen aan gewaskeuze. Effect: Géén negatief effecten a.g.v. de teelt van het gewas, mogelijk wel effecten a.g.v. voorbereidende handelingen. Deze zijn elders opgenomen (bijvoorbeeld ontwatering t.b.v. asperges vlak bij hoogveenvorming).

Conclusie: categorie 1.

Opslag mest op kopakker (steekvast), in mestzakken, in mestsilo's buiten bouwblok. Kader: BGM, AmvB Landbouw en Beheersovereenkomsten. Effecten: geen negatieve effecten op instandhoudingdoelstellingen.

Conclusie: categorie 1.

• Reguliere aan- en afvoer (mest, melk, voeders, dieren, geoogst producten etc) met vrachtwagens behorend bij normale agrarische bedrijfsvoering over de openbare weg. Kader: bestemmingsplannen. Effecten: mogelijk tijdelijke verstoring door geluid. In het algemeen geen nadelige effecten.

Conclusie: categorie 1.

• Be- en verwerkingsactiviteiten landbouwproducten op agrarische bedrijven. Kader: bestemmingsplannen. Effecten door extra transport en geluid van apparatuur. In het algemeen geen nadelige effecten, kan incidenteel wel tot onwenselijke situaties leiden in relatie tot instandhoudingdoelstellingen.

Conclusie: categorie 1.

• Opslag brandstoffen, chemische stoffen, caravans e.d. Hiervoor zijn verschillende wettelijke kaders AMvB landbouw, Wet milieubeheer, bestemmingsplannen. Effecten: niet in algemene zin te verwachten.

Conclusie: categorie 1.

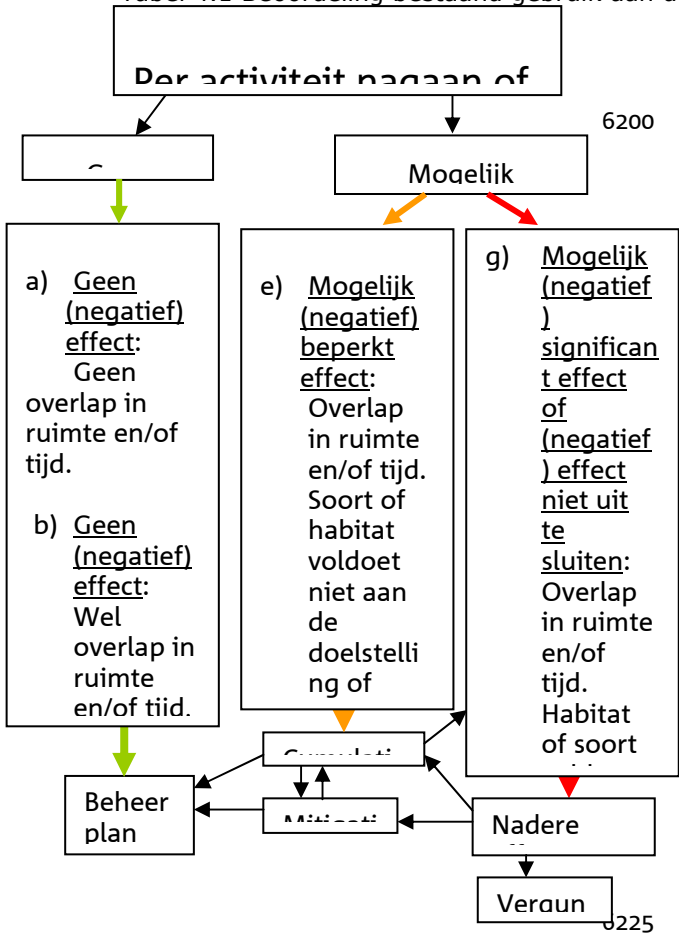
• Maatregelen ter voorkoming van faunaschade zoals akoestische, mechanische en eventueel visuele maatregelen. Kader: Flora- en faunawet. Effecten: verstoring en verjaging.

Conclusie: In algemeen categorie 1, tenzij het gaat om activiteiten in het Natura 2000-gebied en er duidelijk negatieve effecten te verwachten zijn, dan categorie 2.

Bijlage 6.1 Procedure vergunningverlening

Wordt later ingevuld.

Tabel 4.1 Beoordeling bestaand gebruik aan de hand van beoordelingsschema

Legenda

Betekenis letters zie vorige pagina
beoordelingsschema

Tabel 4.2 Samenvatting storingsgevoeligheid
van habitats #GEBIED# (Ministerie van LNV,
2008)

Kaartbijlagen

Kaart 1 Begrenzing van het Natura 2000-gebied

kaart 2 Eigendomssituatie

Kaart 3 bodem en grondwater

Kaart 4 Huidig voorkomen habitattypen

Kaart 5 Potentie voorkomen habitattypen

Kaart 6 Huidig voorkomen soorten

Kaart 7 Potentie voorkomen soorten

Kaart 8 Bestaand gebruik

Kaart 9 Maatregelen